تاریخ روابط ایران و ویتنام

به کوشش: حسین ابراهیم‌خانی

مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی

بسم الله الرحمن الرحیم

تاریخ روابط ایران و ویتنام

به کوشش:
حسین ابراهیم خانی

مرکزاسنادو تاریخ دیپلماسی

تهران-بهار ۱۳۸۶

فهرستنویسی پیش از انتشار

سرشناسه: ابراهیم‌خانی، حسین
عنوان و پدیدآور: تاریخ روابط ایران و ویتنام / به کوشش حسین ابراهیم‌خانی؛ [برای] مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی.
مشخصات نشر: تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۵.
مشخصات ظاهری: نه، ۲۶۳ ص
شابک: 978-964-361-362-4
بها: ۲۷۰۰۰ ریال
یادداشت: فیپا.
یادداشت: کتابنامه: ص ۲۵۵.
یادداشت: نمایه.
موضوع: ایران ـ روابط خارجی ـ ویتنام.
موضوع: ویتنام ـ روابط خارجی ـ ایران.
شناسه افزوده: ایران. وزارت امور خارجه. مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی.
شناسه افزوده: ایران. وزارت امور خارجه. مرکز چاپ و انتشارات.
رده‌بندی کنگره: ۲ الف ۸ و / ۱۳۹ DSR
رده‌بندی دیویی: ۳۲۷/۵۵۰۵۹۷
شماره کتابخانه ملی: ۲۵۵۷۱-۸۵ م

تاریخ روابط ایران و ویتنام
به کوشش: حسین ابراهیم‌خانی
چاپ اول: بهار ۱۳۸۶
تعداد: ۲۵۰ جلد
طرح روی جلد: فاطمه حاجی‌محمدخان
لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

دفتر مرکزی: مینی سیتی، میدان شهید محلاتی، خیابان نخل، خیابان وزارت امور خارجه
تلفن: ۷-۲۲۴۵۸۶۰۴، دورنگار: ۲۲۴۵۸۶۰۳
فروشگاه مرکزی:
میدان انقلاب، اول کارگر شمالی، پاساژ البرز، شماره ۱۱
تلفن: ۲۹-۶۶۴۲۹۰۲۸
فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان شهید باهنر، خیابان شهید آقایی
صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۴۷۴۶، تلفن: ۲۲۸۰۲۶۶۲
فروشگاه شماره ۳: تهران، انتهای خیابان شهید باهنر، میدان شهید باهنر، تلفن: ۷۱-۲۲۲۹۲۲۷۰

فهرست مطالب

مقدمه

از قرن بیستم بعنوان پُرتحول‌ترین مقطع تاریخ بشر یاد می‌شود و خصوصاً نیمه دوم این قرن با وقایع و حوادث سرنوشت‌سازی در صحنه بین‌المللی همراه بوده است. برخی ملل در خلق و شکل‌گیری این وقایع نقش‌آفرینی کرده و سیر تحولات را برخلاف خواست و اراده قدرتهای برتر به سمت و سویی متفاوت هدایت نموده‌اند.

دو ملت ایران و ویتنام در دو منطقه حساس و راهبردی خاورمیانه و آسیای جنوب شرقی منشاء تحولاتی عمیق و ماندگار در سطوح منطقه‌ای و جهانی بوده‌اند و در هر برهه از زمان به طریقی متفاوت قابلیت و توانایی خود را در ایفای نقشی تعیین‌کننده بمنصه ظهور رسانیده‌اند و ناکامیها و مصائب عاجز از مخدوش ساختن این توانمندی بالقوه بوده است.

درخلال دو دهه اخیر مطامع و اهداف قدرت برتر جهانی مفهوم کلاسیک و متعارف روابط بین‌الملل را دستخوش تغییر ساخته و شتابان به سمت و سوی نفی کلی قداست حاکمیت ملی کشورها میل کرده است. هرگونه مقاومت و ایستادگی در برابر این روند مستلزم تحمل هزینه و تبعات سنگین و خارج از عهده و توان بسیاری از ملتها است و تنها همگرایی و همفکری و همکاری ملل تأثیرگذار و آرزومند پاسداری از حاکمیت ملی دفع هجمه سامان‌یافته نظام نوین سلطه را امکان پذیر می‌سازد. از این منظر، روابط بین ایران و ویتنام که از بیشترین فصول اشتراک و کمترین نقاط افتراق برخوردار بوده و مشی نسبتاً مشابهی را در صحنه بین‌الملل دنبال می‌کنند و با مخاطرات تقریباً یکسانی نیز مواجه هستند حائز اهمیت شایانی است.

ویتنام از معدود کشورهای استقلال‌یافته در نیمه دوم قرن بیستم است که از اشتهار خاص جهانی برخوردار بوده و در بین ملتها جایگاهی والا برای خود ایجاد است. این اشتهار مرهون چند دهه مبارزه علیه استعمار و مداخله خارجی و تلاش در جهت نیل به وحدت ملی است که با شکست خفت بار بزرگترین قدرت نظامی و سیاسی و اقتصادی جهان در مقابل ملتی مصمم به نقطه اوج خود رسید.

با این وصف در بین جامعه ایرانی درک عمیقی از ویتنام و ویتنامیها وجود ندارد و دانسته‌های عمومی عمدتاً به مقابله ویتنامیها با دخالت نظامی امریکا در آن کشور محدود است ضمن آنکه دانش و آگاهی ویتنامیها از ایران و ایرانیان نیز بسیار ناچیز و سطحی است.

از سوی دیگر با وجود گذشت بیش از چهل سال از برقراری مراودات رسمی بین ایران و ویتنام بنابر دلایل گوناگون و از جمله بُعد مسافت و متعارض نبودن منافع، تاکنون مطالعه جامع و مبسوطی در زمینه مناسبات دو کشور صورت نپذیرفته و مجموعه مکتوبی که پیشینه ارتباطات و سیر تاریخی این روابط را توصیف نماید در دسترس علاقمندان ایرانی و ویتنامی قرار نگرفته است.

روابط دوجانبه ایران و ویتنام برغم ماهیت عاری از تنش و نسبتاً روان آن درخلال چند دهه گذشته از ویژگیهای خاصی در برهه‌های مختلف برخوردار بوده است. این روابط در هر یک از مقاطع کسب استقلال، تقسیم ویتنام به دو بخش شمالی و جنوبی، مبارزات رهایی‌بخش در ویتنام جنوبی و مقابله نظامی بلوک غرب با این مبارزات، امضاء پیمان صلح و خروج نظامیان امریکایی و نهایتاً سقوط ویتنام جنوبی و تشکیل ویتنام واحد و علی‌الخصوص مقطع پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و آغاز و خاتمه جنگ تحمیلی ویژگیهای خاص خود را دارا بوده است که در این مطالعه به آنها پرداخته خواهد شد.

فصل اول کتاب روابط تاریخی و مراودات مردمی و عمدتاً تجاری و همچنین نفوذ فرهنگی ایران باستان را در سرزمینی که امروزه ویتنام نامیده می‌شود مورد بررسی قرار می‌دهد. فصل دوم که بخش عمده مطالب را تشکیل می‌دهد معطوف به روابط با ویتنام قبل از پیروزی انقلاب اسلامی است و شناسایی و برقراری روابط رسمی با ویتنام جنوبی به موازات پرهیز از هرگونه تماس با

ویتنام شمالی، کمک دولت ایران به دولت ویتنام جنوبی و تجهیز غیرمستقیم نیروی هوایی آن کشور، شناسایی ویتنام شمالی و الحاق ایران به کمیسیون نظارت بر آتش‌بس ویتنام و نهایتاً تعامل رژیم سابق با ویتنام یکپارچه بعد از سقوط ویتنام جنوبی را مورد موشکافی قرار داده است.

در فصل سوم کتاب مناسبات ایران و ویتنام در مقطع جنگ تحمیلی و تحول این روابط بعد از خاتمه جنگ مورد بررسی قرار گرفته و چگونگی همکاریها در تمامی زمینه‌ها تشریح گردیده است. معرفی سفرا و نمایندگان سیاسی دو کشور از بدو برقراری روابط و همچنین فهرست قراردادها و یادداشتهای تفاهم امضاء شده بین دو کشور بخش آخر کتاب را تشکیل می‌دهند.

مجموعه حاضر عمدتاً با استفاده اسناد، مکاتبات و گزارشات از طبقه‌بندی خارج شده ادارات مختلف وزارت امور خارجه و نمایندگیهای سیاسی ایران در خارج از کشور از سال ۱۳۳۰ خورشیدی به بعد و همچنین تجربه مأموریت رسمی چند ساله نگارنده در ویتنام و آشنایی نسبی با این کشور و مردم آن به رشتهٔ تحریر در آمده است. به منظور حفظ امانت و تضمین اعتبار مطالب، تصویر تمامی اسناد مهم و با ارزش همراه با مطلب مربوطه عرضه شده است.

امید است این مطالعه که دربردارنده تقریباً تمامی اطلاعات و جزئیات در دسترس پیرامون تاریخ روابط ایران و ویتنام است، مورد عنایت علاقمندان قرار گیرد.

حسین ابراهیم خانی
آبان ماه ۱۳۸۵

فصل اول
روابط تاریخی

ویتنام بعنوان کشوری مستقل بـه مفهـوم معاصـر آن، از سـابقه چنـدان کهنی برخوردار نیست. اولین دولت ملی در ویتنام در سال ۱۹۴۵ و بعد از جنـگ جهانی دوم تأسیس گردید و تا پیش از این مقطع سـلطه مـستقیم یکهـزار سـاله چینیها و متعاقب آن حکومتهای منطقـه‌ای تـوأم بـا رقابـت خانـدانهای مختلـف ویتنامی در شمال، مرکز و جنوب این کشور مانع از شکل‌گیری حکـومتی ملـی و مقتدر گردیده بود. استعمارگران فرانسوی در سال ۱۸۶۲ تهاجم نظامی را خود به مرکز و جنوب ویتنام آغاز کرده و در مدت زمان نسبتاً کوتاهی ارتـش حکمرانـان بومی این مناطق را در هم شکستند. فرانسه همزمان با گسترش حوزه اقتدار خود و خنثی نمودن مقاومت مدافعین در شمال، سراسر ویتنام را در زمره مـستعمرات خود قرار داد و قریب به یکصد سال بر این کـشور حکـم رانـد. بـر همـین اسـاس ریشه‌های ارتباطات و مناسبات حکومتی و دوجانبه با سرزمین ویتنـام در اعـصار کهن از دریچه روابط کلی ایران با امپراطوری چین، و از اواسط قـرن هجـدهم تـا دوران معاصر در چارچوب روابط ایران با فرانسه قابل جستجو است کـه متأسـفانه سوابق ثبت شده چندانی از این دو مقطع از روابط دوجانبه در دسترس نیست. در فاصله سال ۱۹۴۵ و اعلان جمهوری دمکراتیک ویتنام توسط هوشی مین[1] تا سال ۱۹۴۵ و شکست فرانسه در دین بین فو[2] که امضاء قرارداد صـلح ژنـو و اسـتقلال ویتنام و تقسیم کشور به دو بخش شـمالی و جنـوبی را در پـی داشـت آثـاری از ارتباط و تعامل رسمی بین ایران و ویتنام مشهود نیست. در عین حـال مـشکلات

---

[1] Ho Chi Minh

[2] Dien Bien Phu

داخلی و خارجی ایران بعد از جنگ جهانی دوم و همچنین سرگرم بودن هوشی مین و دولت در تبعید او به مبارزه با استعمار فرانسه توجیه‌گر اولویت برقراری روابط و تعامل معنی‌دار دو کشور نبود و این روند تا بعد از شکل گرفتن دو ویتنام و حاکم شدن کمونیستها در بخش شمالی و پیوستن بخش جنوبی به بلوک غرب و متعاقب آن بروز جنگ داخلی در ویتنام جنوبی ادامه یافت.

ایرانیان از زمان سلسله ساسانیان(۶۵۱-۲۲۶ میلادی) نقشی پیشرو در در غنا بخشیدن به فرهنگ و ترقی ویتنام و سایر ملل آسیای جنوب شرقی خصوصاً سرزمینهای حاشیه سواحل منطقه تجارت دریایی هندوچین ایفا کرده‌اند. تماس ایرانیان با آسیای جنوب شرقی از دوران سلسله اشکانیان(۱۲۵۸ قبل از میلاد تا ۲۶۶ بعد از میلاد) در سال ۱۱۵ قبل از میلاد که مهرداد کبیر پادشاه اشکانی (۷۸-۱۲۳ قبل از میلاد) سفیر دربار امپراطوری چین را پذیرفت آغاز گردید. ورود کاروانهای حامل کالا از آسیای مرکزی به دره کویری تاریم[1] در غرب چین و دیگر مسیرهای زمینی جاده ابریشم تا ترکستان چین منجر به فزونی یافتن مراودات چین و قلمروهای خراج‌گذار آن با آسیای غربی شد. تا قرن سوم میلادی مسیرهای تجاری پادشاهی اشکانی بنادر تجاری آسیای جنوب شرقی را شامل شده و تا بندر بین‌المللی تون سون[2] در شبه جزیره مالایا که تجار ایرانی جامعه‌ای ۵۰۰ خانواری در آن تشکیل داده بودند گسترش یافته بود. براساس مشاهدات کنگ تای[3] سفیر سلسله وو[4] نزد پادشاهی فونان در دلتای مکونگ در اوایل قرن سوم قبل از میلاد، دامنه فعالیت این بازرگانان ایرانی تا بندر هندوچینی تونکن[5] وسعت پیدا کرده بود.

اشکانیان مانع از پذیرفته شدن سفیر بیزانس در دربار امپراطور چین از طریق قلمرو خود بودند و براساس ملاحظات جغرافیای سیاسی از دسترسی مستقیم چینیها به تجارت مدیترانه‌ای ممانعت بعمل می‌آوردند. به همین علت

---

[1] Tarim basin
[2] Tun-Sun
[3] K'ang T'ai
[4] Wu Dynasty
[5] Tonking

چینیها به دنبال مسیر تجاری جایگزینی دورتر از مسیر آسیای مرکزی تحت کنترل اشکانیان چشم به توسعه تجارت اشکانیان در مسیرهای تجاری آسیای جنوب شرقی دوخته بودند. در این اثناء نوآوری در صنعت کشتی‌سازی در خلیج فارس منجر به ساخت کشتیها با بادبانهایی شد که آنها را قادر می‌ساخت نزدیک‌تر به جریانهای باد حرکت نمایند. دانش این نوآوری همزمان با آغاز حکمرانی ساسانیان در طول سواحل اقیانوس هند و خاور دور اشاعه یافت و پس از آنکه ساسانیان از قرن چهارم میلادی تجارت دریایی خاور دور را به انحصار خود درآورده و پیمانهای سودمندی با چینیها منعقد ساختند حضور فرهنگی ایران در منطقه محسوس‌تر گردید. چینیها در اسناد تاریخی خود به نظم و اقتدار کشتیها و تجارت ایرانیها اشاره نموده‌اند. ایرانیان بخصوص امر حمل و نقل مرتبط با این تجارت را برعهده داشتند و بسیاری از کشتیهای آنان از جنوب چین به سمت اقیانوس هند و روم شرقی و آسیای غربی سفر کرده و ویتنام و شبه جزیره مالایا را تحت پوشش خود داشتند. سلسله‌های حاکم بر جنوب چین(۵۸۹ ـ ۴۲۱ میلادی) طرف تجاری این گونه معاملات با ساسانیان بوده‌اند.

ناوگانهای تجاری ایرانی که گاه تا ۷ فروند کشتی و ۷۰۰ دریانورد را شامل می‌شد در مسیر اقیانوس هند به سمت خاور دور تردد می‌کردند. تا اواخر دوران تانگ[1] در چین که تجار ایرانی جوامعی را در کانتون و سایر بنادر چین تشکیل داده بودند، همراه با گسترده شدن تعامل ساسانیان با ویتنام بسیاری از تجار ایرانی در بنادر ویتنام ساکن شده و ویتنام در زمرهٔ مهمترین مقصدهای تجاری این کشتیها قرار گرفت.

شواهد دلالت بر آن دارند که سلسله ساسانیان از نفوذ عمیقی در ویتنام، چین و سایر نقاط آسیای جنوب شرقی برخوردار بوده است. بخشی از این نفوذ ریشه در دوران طلایی تمدن ساسانیان داشت که با حکمرانی خسرو انوشیروان (۵۷۹ـ۵۳۱ میلادی) بر ایران مقارن گردیده بود. در دوران این حکمران ساسانی که به انوشیروان عادل اشتهار داشت فرهنگ ایرانی در در خاور دور اشاعه یافت.

[1] Tang era

پادشاهی چمپا[1] (۱۴۷۱-۱۵۰ میلادی) که بر شرق کامبوج و مناطق جنوبی ویتنام در همسایگی آنام[2] تسلط داشت از دوران حکومت خسرو انوشیروان و حضور مهاجرین ایرانی منتفع گردید. چم‌ها با کیهان‌شناسی ساسانیان آشنا بوده و «کتاب انوشیروان» در باب کیهان‌شناسی را به رشته تحریر درآوردند که نزد قوم چم کتابی مقدس تلقی می‌شده است. در ویتنام امروزی، جمعیتی مسلمان که در دهکده‌هایی به نام اورانگ بانی[3] در جنوب ویتنام ساکن هستند خود را از بازماندگان اولین پادشاه خود بنام «نورساوان»[4] یا انوشیروان پادشاه ایرانی می‌دانند.

پیش از تأثیرگذاری فرهنگی ساسانیان بر ویتنام و در قرن اول میلادی، ویتنام پذیرای نفوذ ایرانی ـ هندی و خویشاوندی ایرانی بوده است که با ورود راهبان بودایی هندی ـ سکایی مبلغ آئین بودایی ماهایانا به سواحل ویتنام وارد شد. در اواخر قرن دوم میلادی کانگ سنگ هویی[5] راهب مشهور اهل سغدیای قدیم ایران از چین به ویتنام رفت و تعالیم خود و همچنین کتاب مقدس بودایی برخوردار از رنگ و لعاب آسیایی خود را عرضه نمود. آئین بودایی ماهایانا بعنوان یک ساختار دینی تلفیق کننده با آموزه‌های عالی در زمینه‌های فلسفه و هنر همراه بود. سکایی ـ آسیایی‌ها و سغدیایی‌ها و دیگر مردم آسیای مرکزی برخوردار از فرهنگ زرتشتی تأثیرهایی بر فرهنگ آئین بودا باقی نهاده‌اند که اشراف ویتنامی با استقبال از سنن ماهایایی در زمانی که امپراطوری اشکانی حضور تجاری خود را در سواحل آسیای جنوب شرقی گسترش می‌داد، برخی از این تأثیرات را پذیرا شدند. یک راهب زائر بودایی چینی بنام ای چینگ[6] که در سال ۶۷۱ میلادی و چند سال بعد از خاتمه دوران ساسانیان با یک کشتی ایرانی سفر می‌کرد شرحی از مسیر این کشتی برای رسیدن به سری ویجایا که قصد سکنی

---

[1] Champa Kingdom
[2] Annam
[3] Orang Bani
[4] Noursavan
[5] K'ang Seng-hui
[6] I-Ching

گزیدن در آن را داشت ارائه کرده است. بگفته ای ـ چینگ، کشتی ایرانی بندر چینی را به سمت آنام در شمال ویتنام و سپس به مقصد سری ویجایا ترک گفته و از سواحل کامبوج، سیام و شبه جزیره مالایا گذر کرده بوده است. اشارات وی چگونگی تجارت دریایی ایران باستان در هندوچین و نیز مسیری را که از طریق آن فرهنگ و کیهان‌شناسی ایران دوره ساسانی به بنادر آسیای جنوب شرقی جنوب ویتنام تحت حکومت چمپا رسیده بوده است توصیف می‌کند.

فصل دوم
روابط با ویتنام قبل از انقلاب اسلامی

الف ـ روابط با ویتنام جنوبی

۱ـ پیشینه ارتباط ویتنام جنوبی با ایران

جنگ جهانی دوم و اشغال ایران توسط متفقین و آثار وتبعات آن درخلال سالهای بعد از خاتمه جنگ، خصوصاً باقی ماندن ارتش شوروی در آذربایجان، نابسامانیها و دلمشغولیهای داخلی حکومت وقت و ضرورت پرداختن به موضوعات منطقه‌ای و بین‌المللی برخوردار از اولویت ملموس‌تر مانع از توجه جدی رهبران ایران به بحران هندوچین و ایجاد روابط رسمی با ویتنام گردیده بود. برغم استقلال یافتن ویتنام در سال ۱۹۵۴ و تشکیل دو حکومت جداگانه در بخشهای شمالی و جنوبی این کشور تا سالها برقراری روابط سیاسی رسمی با این دو کشور جدید در دستور کار حکومت ایران قرار نگرفت. حکومت وقت ایران متأثر از الزامات همسویی با بلوک غرب مشروعیتی برای ویتنام شمالی قائل نبود و در صحنه بین‌المللی ضمن همراهی با کشورهای غربی در حمایت از ویتنام جنوبی و جلوگیری از راه یافتن ویتنام شمالی به سازمانها و مجامع بین‌المللی، از هرگونه تماس و ارتباط با هانوی اجتناب می‌ورزید.

در خلال جنگ جهانی دوم ارتش ژاپن همانند بسیاری از کشورهای آسیای جنوب شرقی ویتنام تحت سلطه فرانسه را نیز اشغال کرد. جنبش کمونیستی و ناسیونالیستی ویت مین[1] تحت رهبری هوشی مین که تا آن مقطع علیه استعمار فرانسه مبارزه می‌کرد حملات خود را متوجه ارتش ژاپن کرد و با

---

[1] Viet Minh

برخورداری از مساعدتهای نظامی ایالات متحده در سراسر ویتنام دست به حملات چریکی علیه واحدهای ارتش اشغالگر زد و به تنها نیروی مبارز علیه سلطه بیگانه تبدیل گردید. در سپتامبر سال ۱۹۴۵ و بدنبال ختم جنگ جهانی و تسلیم ارتش ژاپن، هوشی مین استقلال ویتنام و تشکیل جمهوری دمکراتیک ویتنام را اعلام نمود. در پی این تحول بائو دای[1] آخرین امپراطور سلسله نوین ها[2] که با حمایت و پشتیبانی استعمار فرانسه حکومتی پوشالی و دست نشانده در مرکز و جنوب ویتنام برپا کرده بود استعفا داده و حکومت را به ویت مین تسلیم نمود. ارتش استعماری فرانسه پس از خاتمه جنگ جهانی مجدداً به ویتنام بازگشت و به سرعت نیروهای ویت مین را پراکنده کرده و آنها را به شمال کشور راند و به این ترتیب جنگ فرسایشی و چریکی ویت مین با ارتش منظم فرانسه بار دیگر آغاز شد. با وسعت یافتن فعالیتهای نظامی ویت مین در دسامبر سال ۱۹۴۷ فرانسه استقلالی ظاهری به ویتنام اعطا کرد و بار دیگر امپراطور بائو دای را در مرکز و جنوب کشور به قدرت رساند. ایالات متحده از بیم مسلط شدن کمونیستها در منطقه فرانسه را به باقی ماندن در ویتنام ترغیب کرده و بائودای و حکومت دست نشانده وی را مورد حمایت و پشتیبانی خود قرار داد و در سال ۱۹۵۰ حکومت بائودای را برسمیت شناخت. در ماه مه ۱۹۵۴ پایگاه راهبردی ارتش فرانسه در درۀ دین بین فو سقوط کرد و سلطه استعماری فرانسه در ویتنام و کل شبه جزیره هندوچین به انتها آمد. کنفرانس صلح ژنو که یک روز بعد از شکست نهایی فرانسه در نبرد دین بین فو تشکیل گردید ویتنام را موقتاً به دو بخش مجزای شمالی و جنوبی تقسیم نمود. در بخش شمالی هوشی مین جمهوری دمکراتیک ویتنام را تأسیس کرد و امپراطور بائو دای نیز دولتی متمایل به غرب را در بخش جنوبی تشکیل داد و ریاست آنرا به نو دین زیم[3] (نگو دیم دیم در اصطلاح فارسی) از اشراف ویتنامی مخالف با استعمار فرانسه و برخوردار از حمایت امریکا سپرد.

---

[1] Bao Dai
[2] Nguyen Dynasty
[3] Ngo Dinh Diem

در تاریخ ۱۳ ژانویه ۱۹۵۳ (۱۳۳۱/۱۰/۲۳) سفیر ویتنام در واشنگتن با ارسال نامه‌ای سفیر ایران در امریکا را از برسمیت شناخته شدن کشور مستقل ویتنام و حکومت بائودای از سوی کانادا مطلع ساخت. اگرچه انگیزه ترغیب ایران به شناسایی دولت بائودای در این نامه مستتر است لکن سفیر ویتنام اشاره مستقیمی دائر بر درخواست شناسایی رسمی کشور و دولت متبوع خود از دولت ایران نکرد. تقارن زمانی این موضوع با تحولات داخلی ایران در دوران حکومت دکتر مصدق و از جمله تبعات ملی شدن صنعت نفت و رودررویی مصدق با دربار و ناآرامیهای گسترده در ماههای آخر عمر دولت ملی مانع از توجه لازم به درخواست تلویحی شناسایی ویتنام گردید و دکتر حسین فاطمی وزیر امور خارجه وقت بدون هرگونه اقدام عملی دیگری مراتب را در تاریخ ۱۳۳۱/۱۱/۱۵ صرفاً جهت اطلاع دکتر محمد مصدق به نخست وزیری منعکس کرد.

با گذشت زمان جنگ قدرت بین امپراطور بائودای و نو دین زیم نخست وزیر ابعاد گسترده‌ای یافت و هر یک از آن دو در پی ساقط کردن دیگری و قبضه نمودن قدرت برآمدند. زیم مدعی بود امپراطور در خارج از کشور به عیش و نوش مشغول بوده و با حمایت استعمارگران فرانسوی درصدد ایجاد توطئه‌های گوناگون و جلوگیری از اعاده نظم و آرامش و ثبات به کشور است. از طرف دیگر بائودای نیز معتقد بود زیم با اتکا به حمایتهای امریکا جاه‌طلبانه در پی مستحکم کردن زمینه زمامداری خویش است. بائودای چند بار تلاش کرد تا توسط سران لشگری و روسای متنفذ قبایل محلی زیم را برکنار کند لکن توفیقی حاصل ننمود. او در اوایل سال ۱۳۳۴ در هتلی در پاریس جلسه‌ای با حضور چند نفر از نخست وزیران اسبق تشکیل داد و ضمن خلع زیم در مقام تشکیل حکومت در خارج از کشور برآمد. نو دین زیم در مقابل با استناد به پیش بینی بعمل آمده از سوی فرانسویان در زمان به قدرت رسانیدن بائو دای دایر بر برگزاری رفراندوم جهت تعیین تکلیف ریاست کشور در زمان مناسب، در تاریخ ۲۳ اکتبر ۱۹۵۵ (۱۳۳۴/۸/۱) رفراندوم هدایت شده و عمدتاً مخدوشی را برگزار کرد و مدعی شد ۹۸ درصد

رأی‌دهندگان به برقراری حکومت جمهوری که خود وی ریاست آن را برعهده خواهد داشت رأی داده‌اند.

در اول نوامبر ۱۹۵۵ (۱۳۳۴/۸/۱۰) وو ون مائو[1] قائم مقام وزارت امور خارجه دولت زیم با ارسال تلگرامی بعنوان وزیر امور خارجه ایران ضمن مطلع ساختن وی از برگزار شدن رفراندوم در ویتنام، تغییر ساختار حکومتی به جمهوری و تصدی سمت ریاست جمهوری توسط نو دین زیم و تمایل دولت متبوع خود به برخورداری از روابط دوستانه با ایران و برقراری روابط سیاسی بین دو کشور در آتیه نزدیک را ابراز داشت. وزیر امور خارجه در تاریخ ۱۳۳۴/۸/۱۵ این تلگرام را به دربار و همچنین حسین علاء نخست وزیر وقت منعکس نموده و کسب تکلیف کرد لکن شاه و نخست وزیر نظری پیرامون این درخواست ابراز نکردند.

در تاریخ ۱۳۳۴/۸/۲۶ کاردار ویتنام در توکیو با سفیر ایران دیدار کرد و ضمن تسلیم یادداشتی اظهار داشت تغییر حکومت در ویتنام به اطلاع تمامی کشورهای جهان رسیده است و ۲۱ کشور حکومت جدید را برسمیت شناخته‌اند. وی خاطر نشان ساخت دولت جدید ویتنام مایل است که سایر دول دوست نیز رژیم جدید را برسمیت بشناسند. سفارت ویتنام در پاریس هم در اقدامی مشابه در تاریخ ۱۳۳۴/۹/۷ طی تماس با سفارت ایران واکنش دولت ایران به رفراندوم تغییر حکومت و موضوع شناسایی حکومت جدید را استفسار کرد. در تاریخ ۱۳۳۴/۹/۳۰ نخست وزیر در پاسخ به نامه وزیر امور خارجه که پیرامون درخواست دولت ویتنام کسب تکلیف کرده بود تصمیم‌گیری و اقدام در این زمینه را به وزارت امور خارجه محول کرد. با این وجود تا سال ۱۳۳۸ اقدامی عملی در برسمیت شناختن جمهوری ویتنام معمول نگردید.

---

[1] Vu Van Mau

سفارت ویتنام
واشنگتن دی ـ سی
۱۳ ژانویه ۱۹۵۳
عالیجناب اللهیار صالح
سفیر ایران

عالیجناب:

مفتخرم که به اطلاع آنجناب برسانم دولت کانادا کشور مستقل ویتنـام و حکومت اعلیحضرت بائودای را بعنوان دولت آن برسمیت شناخته است.

مایلم با اعتنام از فرصت احترامات فائقه خود به آنجناب را تجدید نمایم.

امضاء
چان وان خا
سفیر ویتنام

C
O
P AMBASSADE DU VIET NAM
Y Washington, D.C.

January 13, 1953

His Excellency
Allah-Yar Saleh
Ambassador of Iran

Excellency:

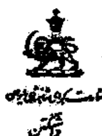
I have the honor of informing Your Excellency that the Government of Canada has recognized the independent State of Viet-Nam and the Government of His Majesty Bao Dai as its government.

I should like to avail myself of this opportunity to renew to Your Excellency the assurances of my highest consideration.

(signed) Tran Van Kha
Ambassador of Viet-Nam

نامه سفیر ویتنام جنوبی در توکیو پیرامون شناسایی دولت ویتنام

شماره ـ ۲۴۷۲
تاریخ ـ ۳ بهمن ۱۳۳۱
پیوست ـ دارد

سفارت کبرای شاهنشاهی
واشنگتن

وزارت امورخارجه

سفیرکبیر ویت نام در واشنگتن نامه ای باینجانب نوشته است مشعر براینکه دولت کانادا استقلال کشور ویت نام و همچنین حکومت اعلیحضرت بائو دائی را در آن کشور برسمیت شناخته است. رونوشت نامه مزبور جهت مزید استحضار تلوا تقدیم میگردد.

سفیرکبیر ـ اللهیار صالح

ف

نامه سفارت ایران در واشنگتن ـ انعکاس نامه سفیر ویتنام جنوبی

نمونه ۸

وزارت امور خارجه

اداره: تشریفات
شماره: ۳۶۸۸۲/۴
تاریخ: ۳۲/۱۱/۱۵
پیوست:

جناب آقای دکتر محمد مصدق نخست وزیر

بقراریکه اطلاع واصل از سفارت کبرای شاهنشاهی در واشنگتن سفیر کبیر ویت نام در واشنگتن طی نامه ای به سفارت کبرای شاهنشاهی اعلام داشته است که دولت کانادا استقلال کشور ویت نام و همچنین سلطنت اعلیحضرت بائودائی را در آن کشور رسمیت شناخته است. مراتب جهت استحضار خاطر عالی معروض گردید.

وزیر امور خارجه ــ دکتر حسین فاطمی

بخارج دسته وزیر
۱۵ ۱۱

۱/۱۷

ارسال نامه سفیر ویتنام جنوبی در واشنگتن به نخست وزیر

جناب آقای وزیر امور خارجه دولت ایران، تهران
شماره ۶۱۱ ام آ ای

با برگزاری رفراندوم مورخ ۲۳ اکتبر مردم ویتنام عزل بائو دای را اعلام داشته رئیس جمهور نو دین زیم را که همزمان سمتهای نخست وزیری و ریاست جمهوری را برعهده دارد و مسئولیت والایی را دارا می‌باشد انتخاب نمودند. مطابق با مواد قانون اساسی موقت انتشار یافته ۲۶ اکتبر کشور ویتنام جمهوری است و رئیس کشور از عنوان رئیس جمهوری ویتنام برخوردار است. اولویت کاری رئیس جمهور آشنایی با جنابعالی است. خرسند هستم اشتیاق وافر دولت خود به حفظ روابط دوستانه با دولت ایران براساس عرف جاری بین‌المللی و در جهت منافع مردم ایران و ویتنام و امیدواری نسبت به بر قراری روابط سیاسی در آینده‌ای نزدیک را اعلام دارم. سعادت دولت ایران را آرزو کرده و امیدوارم دولت ایران تمایل داشته باشد در زمره ملل دوست جمهوری ویتنامی که در نظر دارد سیاست مبتنی بر احترام به اصول دمکراتیک و همکاری با تمامی قدرتهای دوستدار صلح و آزادی را در پیش بگیرد قرار گیرد.

امضاء
وو ون مائو
قائم مقام وزارت امور خارجه

تحویل به: آقای وزیر امور خارجه دولت ایران ـ تهران

۲۱۰-۵

وزارت پست و تلگراف و تلفن - بی‌سیم پهلوی

Ministère des P.T.T. RADIO PAHLEVI

RADIOGRAMME

نوع Classe	مبدأ Origine	شماره No.	کلمه Mots	تاریخ Date	ملاحظات Observations
ODE	BT	543/8	SAIGON 206/205	31 2000	ETAT

S E MONSIEUR LE MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES DU GOUVERNEMENT D IRAN TEHERAN .

NO 611MAE/TO PAR REFERENDUM DU 23 OCTOBRE LE PEUPLE VIETNAMIEN S EST PRONO-NCE POUR LA DECHEANCE DE BAODAI ET L ELEVATION DU PRESIDENT NGODINHDIEM CHEF DU GOUVERNEMENT A LA HAUTE CHARGE DE CHEF DE L ETAT DU . VIETNAM CON-FORMEMENT A L ACTE CONSTITUTIONNEL PROVISOIRE PUBLIE LE VINGT SIX OCTOBRE L ETAT DU VIETNAM EST UNE REPUBLIQUE ET LE CHEF DE L ETAT PORTE LE TITRE DE PRESIDENT DE LA REPUBLIQUE DU VIETNAM EN ~~RONIX~~ PORTANT CE QUI PRECEDE A LA CONNAISSANCE DE VOTRE EXCELLENCE JE SUIS HEUREUX DE . LUI EXPRIMER LE VIF DESIR DE MON GOUVERNEMENT D ENTRETENIR AVEC LE GOUVERNEMENT DE IRAN

ODE P2/543

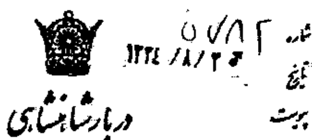
DES RELATIONS AMICALES CONFORMES AUX USAGES INTERNATIONAUX ET DANS L INTERE DES DEUX PEUPLES IRANIEN ET VIETNAMIEN DANS L ESPOIR QUE L ETABLISSEMENT DE RELATIONS DIPLOMATIQUES POURRA S EFFECTUER DANS UN PROCHE AVENIR ENTRE NOS . DEUX GOUVERNEMENTS JE FORMULE DES VOEUX POUR LA PROSPERITE DU GOUVERNEMENT D IRAN ET SOUHAITE VIVEMENT QU IL VEUILLE BIEN COMPTER PARMI LES NATIONS AM DE LA REPUBLIQUE DU VIETNAM QUI ENTEND POURSUIVRE UNE POLITIQUE BASEE SUR LI RESPECT DES PRINCIPES DEMOCRATIQUES ET LA COLLABORATION AVEC TOUTES LES PUI-SSANCES EPRISES . DE PAIX ET DE LIBERTE .

تاریخ و ساعت وصول N. D. et. M. de	اسم Rec	نوع Classe	شماره No	مبدأ Origine	مقصد Destination	کلمه Mots	تاریخ Date	ملاحظات Observations
		ODE	BTA38	TEHERAN	SAIGON	1	1140	

OUR BT543/8/31 S E MONSIEUR ETC PRIERE AJOUTER SIGNATURE VU MA VAN MAU SECRETAIRE D ETAT AUX AFFAIRES ETRANGERES ~~COLUN~~ 215/214 +

DELIVER TO
S.E.MONSIEUR LE MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES DU GOUVERNEMENT D IRAN TEHERAN =

تلگراف وزیر امور خارجه ویتنام جنوبی و اعلام تغییر رژیم در این کشور ـ سال ۱۳۳۴

دربار شاهنشاهی

وزارت امور خارجه

عطف بنامه شماره ۲۲۳۸٤/۸/۱۱۳ متضمن رونوشت تلگرام وزیر امورخارجه جدید ویتنام اشعار میدارد که مفاد نامه مزبور از شرفعرض پیشگاه مبارک همایونی گذشت.

بجای وزیر دربار شاهنشاهی

ورود به دفتر اداره کل تشریفات
شماره ۶۲۶۸
۲۲/۸/۱۳۴۴

دربار و وصول گزارش تغییر رژیم در ویتنام جنوبی

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران
پاریس

شماره ۲۳۶۲
مورخ ۱۳۳٤/۹/۷

وزارت امور خارجه

کمیساریای عالی ویتنام درفرانسه اطلاع میدهد که چندی پیش دولت ویتنام رسماً نتیجه رفراندم ۲۳ اکتبر ۱۹۵۵ ویتنام را باطلاع دولت شاهنشاهی رسانیده • کمیساریای مذکور ازاینسفارت کبری سئوال مینماید که آیادولت ایران آن خبر رسمی را دریافت داشته است یانه ودرصورت مثبت چه ترتیب اثری بان داده شده است • خواهشمنداست ازپاسخی که بایدبیادداشت فوق الذکر داده شود این سفارت کبری رامطلع فرمایند •

سفیرکبیر

پیگیری درخواست شناسایی ویتنام جنوبی از سوی سفارت این کشور در پاریس

سفارت ویتنام
توکیو

یادداشت غیر رسمی

در تاریخ ۲۳ اکتبر ۱۹۵۵ رفراندومی در سراسر ویتنام برگزار گردید تا برای مردم این امکان فراهم شود که بوضوح درخصوص انتخاب شخصیتی که سرنوشت ملت به او سپرده خواهد شد عقیده خود را ابراز نمایند. مردم می‌بایستی بین امپراطور سابق بائو دای، و رئیس کشور و رئیس دولت نو دیم زیم که از زمان امضاء موافقتنامه ژنو در ژوئیه ۱۹۵۴ و تقسیم ویتنام به دو بخش شمالی و جنوبی قدرت را در دست داشته است یک نفر را انتخاب می‌کردند.

رئیس جمهور نو دین زیم با اکثریت آراء (۹۸ درصد از ۱۰۰ درصد) بر امپراطور سابق بائو دای پیروز شده و به این ترتیب رئیس بلامنازع کشور ویتنام است.

وی در بیست و ششم اکتبر در پیش روی مردم ویتنام و سراسر جهان تشکیل نظام جمهوری را اعلام داشت و به این ترتیب اولین رئیس جمهور و در عین حال رئیس دولت گردید.

این تغییر حکومت به اطلاع تمامی کشورهای جهان رسیده است و حتی تا این تاریخ ۲۱ کشور (ایالات متحده، بریتانیای کبیر، فرانسه، زلاند نو، استرالیا، ژاپن، تایلند، اسپانیا، ایتالیا، هلند، چین ملی، کره جنوبی، فیلیپین، نیکاراگوئه، هائیتی، بولیوی، اکوادور، برزیل، شیلی، لیبریا، یونان) جمهوری ویتنام را رسما شناسایی کرده‌اند.

دولت جمهوری بسیار خرسند خواهد شد چنانچه دیگر ملل به این تحرک در زمینه برسمیت شناختن دولت جدید در ویتنام بپیوندند.

توکیو، ۱۸ نوامبر ۱۹۵۵

DAI SU QUAN VIET-NAM

AMBASSADE DU VIET-NAM

T O K Y O

A I D E   M E M O I R E

Le 23 Octobre 1955, un referendum populaire a ete organise dans tout le Sud Viet-Nam en vue de permettre a la population d'exprimer clairement son opinion sur le choix de la personnalite appelee a presider aux destinees de la Nation. Le peuple a eu a choisir entre l'ex Empereur Bao-Dai, Chef de l'Etat et le President du Gouvernement Ngo-Dinh-Diem, l'homme qui a tenu les rênes du pouvoir depuis Juillet 1954 c'est-a-dire juste au moment de la signature des Accords de Geneve consacrant le partage du territoire vietnamien en deux zones Sud et Nord.

Le President Ngo-Dinh-Diem a remporte, avec une majorite ecrasante (plus de 98 p. 100 de voix), sur l'ex Empereur Bao-Dai et devient ainsi le Chef inconteste de l'Etat du Viet-Nam.

Le 26 Octobre, il proclame devant le peuple vietnamien et le monde entier l'avenement de la Republique et devient de ce fait premier President de la Republique en meme temps que Chef du Gouvernement.

Ce changement de regime a ete notifie a tous les pays du monde et, jusqu'a cette date, 21 Etats (Etats-Unis, Grande Bretagne, France, Nouvelle-Zelande, Australie, Japon, Thailande, Espagne, Italie, Pays-Bas, Chine Nationaliste, Coree du Sud, Philippines, Nicaragua, Haiti, Bolivie, Equateur, Bresil, Chili, Liberia, Grece) ont deja confirme la reconnaissance officielle de la Republique du Viet-Nam.

Le Gouvernement de la Republique serait par consequent vivement heureux si d'autres Nations amies se joignaient aussitot que possible au mouvement pour reconnaitre ce nouvel etat de choses au Viet-Nam.

Tokyo, 18 Novembre 1955

یادداشت غیر رسمی سفارت ویتنام جنوبی در توکیو و درخواست تلویحی شناسایی رسمی

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران
توکیو

مورخه ۲۶ آبانماه ۱۳۳۴
شماره ۱۰۲۲

وزارت امور خارجه

آقای «دین وان کیو» که در غیاب سفیر کبیر کاردار ویتنام است امروز بملاقات بنده آمد و اظهار داشت که در ۲۳ اکتبر بمنظور انتخاب (بائودای) امپراطور سابق و رئیس کشور یا (نگودین جیم) رئیس دولت بزمامداری ویتنام جنوبی بآراء عمومی مراجعه شد و نود و هشت درصد منتخبین شخص اخیرالذکر را برگزیدند. نامبرده در ۲۶ اکتبر رژیم جمهوریت را اعلام نموده و اولین رئیس جمهوری خود اوست ضمناً عهده‌دار ریاست دولت نیز میباشد. تغییر رژیم باستحضار تمام کشورهای جهان رسیده و تا این تاریخ از طرف بیست و یک کشور شناخته شده ملت و دولت جمهوری خیلی خوشوقت خواهد شد که سایر دول دوست نیز رژیم جدید را بشناسند.

به کاردار پس از اظهار امتنان خاطر نشان نمودم که اظهارات ایشان را یادداشت نموده و باستحضار دولت شاهنشاهی خواهم رسانید. پس از ملاقات یادداشتی هم در زمینه بیانات خود بسفارت کبری فرستاده که رونوشت آن به پیوست تقدیم میشود. تمنی دارم از نظر دولت شاهنشاهی در این موضوع سفارت کبری را آگاه فرمائید.

سفیر کبیر
موسی نوری اسفندیاری

۵۰۲۲۱

ورود بدفتر اداره پنجم سیاسی
شماره ۱۵۸۵

انعکاس درخواست سفارت ویتنام جنوبی دایر بر شناسایی رژیم جمهوری در این کشور

۲۷۳۸۴

نمره ۲

نویسنده ....

تاریخ ۸/۱۴

پاکنویس ....

تاریخ پاکنویس ....

وزارت امور خارجه

اداره ....

دایره ....

شماره دفتر عایده ۴۱۲۴

تاریخ ....

جزوه دان ....

شماره گذشته ....

پیوست ....

انعکاس مفاد تلگراف وزیر امور خارجه ویتنام جنوبی به نخست وزیر وقت

۳۵۹۳۱

نمره ۲

شماره دفتر نماینده: ۶۸۷۲	وزارت امور خارجه	نویسنده:
تاریخ:	اداره: [illegible]	تاریخ: ۲۴/۹/۴۳
جزوه‌دان: ۲۷۹/۱/۱	دایره:	پاکنویس:
شماره گذشته:		تاریخ پاکنویس:
پیوست:		

[illegible]

پیرو گزارش شماره ۲۷۲۸۴ / ۴۱۲۴ مورخ ۱۵/۸/۴۳

[illegible]

۱۲/۲

نمره ۲

شماره دفتر نماینده ....
تاریخ ....
جزوه‌دان ....
شماره گذشته ....
پیوست ....

وزارت امور خارجه
اداره ....
دایره ....

نویسنده ....
تاریخ ....
پاکنویس ....
تاریخ پاکنویس ....

[illegible]

وزیر امور خارجه

کسب تکلیف وزارت امور خارجه از نخست وزیر در زمینه برقراری روابط با ویتنام جنوبی

نخست وزیر

تاریخ

شماره

پیوست

۱۲ وزارت امور خارجه

عطف بنامه شماره ۲۰۴۸۷/۲۰۸۲۸/۱/۲۱/۹/۴۶

۲ راجع به برقراری روابط دوستانه با دولت جدید ویتنام اشعار میگردد که بطور کلی در این قبیل امور وزارت امور خارجه باید تصمیم اتخاذ نماید بنابراین در صورتیکه آن وزارت با این موضوع موافقت دارند اقدام لازم معمول گردد.—

از طرف نخست وزیر

نظر نخست وزیر وقت پیرامون برقراری روابط با ویتنام جنوبی

۲ـ شناسایی رسمی دولت ویتنام جنوبی

در پی استقلال یافتن دو ویتنام در سال ۱۹۵۴ میلادی و آغاز رقابت این دو کشور برای کسب مشروعیت بین‌المللی، حکومت جنوب که از حمایتهای غرب برخوردار بود به عضویت سازمان ملل متحد درآمد و دولت وقت ایران برغم عدم شناسایی دولت سایگون و فقدان روابط سیاسی با این رژیم در اجلاس مجمع عمومی سال ۱۹۵۷ سازمان ملل متحد (سال ۱۳۳۶) به قطعنامه پذیرش درخواست عضویت ویتنام جنوبی در سازمان ملل متحد رأی مثبت داد.

در هشتم آذرماه ۱۳۳۸ سفیر ویتنام جنوبی در واشنگتن با سفیر ایران دیدار نمود و اشتیاق دولت متبوع خود در برسمیت شناخته شدن از سوی دولت ایران را ابراز داشت. وزارت امورخارجه این درخواست دولت ویتنام را با نظر مثبت و این استدلال که " اغلب دول معظم نظیر امریکا، انگلستان، فرانسه، ایتالیا و ترکیه ویتنام جنوبی را برسمیت شناخته‌اند" به دربار منعکس کرد. در پی موافقت شاه با پذیرش درخواست دولت ویتنام جنوبی مراتب جهت اقدام لازم به نخست وزیر وقت ارجاع شد و هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۶ بهمن ماه ۱۳۳۸ خود موضوع شناسایی دولت ویتنام جنوبی را تصویب کرد و جهت انجام تشریفات لازم به وزارت امور خارجه ابلاغ نمود.

شماره ـ ۳۰۸۵
تاریخ ـ ۱۳۲۸/۹/۱۰
پیوست ـ دارد

وزارت امـــــورخارجـــــه

روز دوشنبه هشتم آذرماه طبق قرارقبلی سفیرکبیر ویتنام مقیم واشنگتن ازاینجانب ملاقات و پس از ادای تعارفات معموله اظهار داشت با موقعیت مهمی که کشور ویتنام درآسیای جنوب خاوری دارا میباشد از تاریخ استقلال تا کنون دولت نامبرده ازطرف چهل وچهار دولت بالقوه (De Jure) برسمیت شناخته شده و دولتین هندوستان و برمه بالفعل (De Facto) آندولت را برسمیت شناخته و کشورهای اندونزی و نروژ تقاضای تاسیس نمایندگی کنسولی در ویتنام کرده اند . بعلاوه هنگام طرح موضوع عضویت ویتنام در سازمان ملل متحد علاوه بر دولتهائیکه سابقا آندولت را برسمیت شناخته بودند نمایندگان هشت دولت منجمله هیئت نمایندگی دولت شاهنشاهی نسبت بقبولی آنکشور رای موافق دادند .

سفیرکبیر ویتنام اظهارداشت دولت متبوع او نهایت اشتیاق و علاقه را دارد که ازطرف دولت شاهنشاهی نیز برسمیت شناخته شود . نامبرده فهرستی از اسامی کشورهائیکه تاکنون دولت ویتنام را برسمیت شناخته اند وهمچنین یک نسخه نشریه ایکه ازطرف دولت نامبرده راجع بطرز عمل و رویه دولت ویت مینه شمالی درج گردیده باینجانب تسلیم نمود که عینا بضمیمه تقدیم میشود .

- ۲ -

خواهشمند است دستورفرمایند تقاضای دولت ویتنام را مورد رسیدگی قرارداده تادرصورت موافقت شناسائی آندولت طبق اصول متداوله بین‌المللی انجام گردد ۰ متمنی است ازتصمیمی که دراین باره اتخاذ خواهند فرمود سفارتکبری را مستحضرفرمایند ۰

سفیرکبیر ـ دکترعلیقلی اردلان

نامه سفیر ایران در واشنگتن پیرامون درخواست شناسایی ویتنام جنوبی

نمونه ۲۱ - ل ۳۷   ۱۰۰۰۱۰۰۰ برگ

تهیه کننده پیش نویس :

رئیس اداره :

شماره پرونده

وزارت امور خارجه

پیش نویس

اداره

تاریخ

پیوست

شماره اداره   شماره دفتر وزارتی

۱/ ۴۷۶۸

یک نسخه از گزارش سفارت کبرای شاهنشاهی در واشنگتن و فهرست ضمیمه آن درباره ملاقات سفیر کبیر ویتنام با جناب آقای دکتر اردلان سفیر کبیر دولت شاهنشاهی و تقاضای دولت مذکور مبنی بر اینکه از طرف دولت شاهنشاهی ایران برسمیت بالقوه "De jure" شناخته شود به پیوست ایفاد میگردد.

بنظر وزارت امور خارجه، با توجه به وضع جغرافیائی و موقعیت سیاسی دولت مذکور و با در نظر داشتن اینکه آن دولت از طرف اغلب دول معظم (منجمله آمریکا - انگلستان - فرانسه - ایتالیا - ترکیه - بلژیک - سوئد - دربار پاپ وغیره) شناخته شده است و اینکه دولت شاهنشاهی نیز از دولی بوده که برای ورود ویتنام به سازمان ملل متحد رأی موافق داده است بجا است که اکنون برای شناسائی رسمی آن طبق موازین و اصول متداوله بین‌المللی اقدام گردد.

خواهشمند است مراتب را به عرض پیشگاه مبارک شاهانه برسانند تا در صورت اقتضای اراده سنیه موضوع در هیئت محترم دولت برای اتخاذ تصمیم مطرح گردد. —

وزیر امور خارجه

چاپخانه دولتی

نامه وزیر امور خارجه به دربار و نخست وزیر در زمینه درخواست شناسایی ویتنام جنوبی

وزارت امورخارجه

عطف بنامه شماره ۴۷۶۸/ ۱۱ - ۳/ ۱۱/ ۱۳۳۸ متضمن گزارش سفارت کبرای شاهنشاهی در واشنگتن وفهرست ضمیمه آن درباره ملاقات سفیرکبیر ویت نام باجناب آقای دکتر اردلان سفیر کبیر ایران درآمریکا اشعارمیدارد : موضوع درجلسه مورخ ۳۸/۱۱/۱۶ هیئت وزیران مطرح باشناسائی دولت ویتنام موافقت شد •

نخست وزیر •

مصوبه هیأت وزیران در رابطه با شناسایی رسمی دولت ویتنام جنوبی

چند ماه پس از شناسایی رژیم ویتنام جنوبی از سوی دولت ایران و در تیرماه ۱۳۳۹ دو ونگ لی[1] وزیر مختار ویتنام جنوبی در دهلی نو بعنوان نماینده شخصی وزیر مشاور در امور خارجی ویتنام جنوبی و با هدف فراهم ساختن زمینه برقراری روابط سیاسی دو کشور به تهران سفر کرد و با برخی مقامات ایرانی ملاقات و مذاکره نمود. وی در شهریورماه همانسال طی نامه‌ای بعنوان وزیر امورخارجه ایران که به سفارت ایران در دهلی‌نو تحویل گردید علاقه دولت ویتنام جنوبی به برقراری روابط با ایران و مبادله هیأتهای سیاسی را ابراز داشت. او در این نامه از مساعدت و همکاری ایران در پذیرفته شدن درخواست عضویت ویتنام جنوبی در سازمان ملل متحد و حمایت از این کشور در برابر آنچه که وی تهدید از ناحیه تجاوز کمونیستی و خرابکاری تلقی می‌نمود قدردانی کرده و به ابراز تمایل عباس آرام وزیر امورخارجه ایران به برقراری روابط دیپلماتیک با ویتنام جنوبی که از طریق سفیر عراق در تهران به اطلاع دولت ویتنام جنوبی رسیده بود اشاره کرد و خاطرنشان ساخت مراتب به اطلاع رئیس جمهور ویتنام جنوبی رسیده است و دولت وی مهیا برای مبادله هیأتهای دیپلماتیک با تهران می‌باشد. براساس مندرجات این نامه، وزیر امور خارجه ایران از سفیر عراق در تهران خواسته بود تا به دولت ویتنام جنوبی اطلاع دهد که بعد از انجام سفر یک هیأت حسن نیت ویتنامی به تهران، شناسایی دولت ویتنام جنوبی از سوی ایران صورت خواهد پذیرفت و در پی آن روابط دیپلماتیک دو کشور نیز برقرار خواهد گردید.

از مجموعه این فعل و انفعالات می‌توان چنین استنباط نمود که نماینده وزیر مشاور در امور خارجی ویتنام جنوبی در سفر خود به تهران که صرفاً با هدف زمینه‌سازی برای برقراری روابط صورت پذیرفت پاسخی قطعی از مقامات ذیربط ایرانی پیرامون تصمیم دولت ایران به برقراری روابط رسمی و مبادله نماینده دریافت نکرده و پیگیری موضوع از وزیر امورخارجه ایران و اعلام نتیجه را به سفیر عراق در تهران محول کرده بوده است. با وجود نیازمندی ویتنام جنوبی به برقراری روابط با ایران و برداشته شدن گامهای اولیه از سوی این کشور، نامه

[1] Do Vang Ly

کاردار ویتنام در دهلی نو متأثر از روحیه ملی و خصلت ابراز استغناء و بی‌نیازی ویتنامی است و بنحوی نگاشته شده است که ابراز تمایل و اشتیاق ایران به برقراری روابط با ویتنام جنوبی را تداعی نماید.

ویتنام هاوس
شماره ۲۱ خیابان پریتوی راج
دهلی نو

عالیجناب،

بعنوان نماینده شخصی وزیر مشاور در امور خارجی جمهوری ویتنام افتخار دارم در ارتباط با مسئله برقراری روابط دیپلماتیک بین پارس و جمهوری ویتنام مطالبی را مکتوب نمایم.

۲ـ دولت من اشتیاق خود و همچنین بطور رسمی پیشنهاد مبادله هیأتهای دیپلماتیک با دولت شاهنشاهی پارس را ابراز می‌دارد.

این اشتیاق قویاً از این واقعیت نشأت گرفته است که دولت و مردم جمهوری ویتنام احترام و تحسین فراوانی برای اعلیحضرت، دولت شاهنشاهی و مردم آن قائل بوده و نسبت به قائل شدن ویژگی برجسته‌تر برای روابط با دولت اعلیحضرت و احترام بیشتر برای مردم ایشان و فرهنگ بسیار کهن و مناسبات دوستانه موجود بین پارس و ویتنام کاملاً اعتقاد دارند.

دولت من با خرسندی فراوان حمایت بعمل آمده از جانب دولت اعلیحضرت پیرامون موضوع پذیرش ویتنام در سازمان ملل متحد را یادآور می‌شود. دولت و مردم ویتنام در مبارزه سراسیمه خود علیه تجاوز و خرابکاری کمونیستی، در این حمایت درک عمیق مشکل ویتنام از جانب دولت اعلیحضرت را دریافته‌اند، مشکلی که به اعتقاد ویتنام مبتلابه هر دو کشور است. دولت و مردم ویتنام به این درک و تفاهم ارج فراوان می‌نهند.

۳ـ مایه مباهات من خواهد بود یادآوری نمایم که در ۲۵ ژوئیه ۱۹۶۰ که من از پایتخت زیبای جنابعالی دیدار کردم دکتر آرام وزیر خارجه وقت دولت اعلیحضرت علاقه ایران برای داشتن نمایندگی دیپلماتیک با جمهوری ویتنام را به عالیجناب مطلب امین سفیر عراق در ایران ابراز داشت. مضافاً اینکه دکتر آرام

همچنین گفتند در ابتدا یک هیأت حسن نیت از جمهوری ویتنام به پارس می‌آید که در پی آن شناسایی جمهوری ویتنام توسط دولت اعلیحضرت انجام خواهد گرفت و نهایتاً مبادله هیأتهای دیپلماتیک صورت خواهد پذیرفت.
جناب آقای مطلب امین این اجازه را یافتند تا مطلب فوق را به من منعکس کنند.

۴ـ تمایل ابراز شده از سوی دکتر آرام به رئیس جمهوری ویتنام گزارش شد و خرسندم که بگویم دولت من مهیا برای مبادله هیأتهای نمایندگی با دولت شاهنشاهی است.

۵ـ با اندیشه جشن بزرگداشت خاندان جلیل سلطنتی که قرار است در سال ۱۹۶۱ در پارس برگزار شود افتخار دارم پیشنهاد نمایم که علاقه دولتم و قصد وزیر خارجه وقت دولت شاهنشاهی در اسرع زمان مطلوب برای آنجناب مدنظر قرار گیرد تا ویتنام نیز در این جشن باشکوه شرکت جوید.

موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه خود را به آنجناب تقدیم می‌دارم.

دو ونگ لی
نماینده شخصی وزیر مشاور در امورخارجی
جمهوری ویتنام

جناب آقای وزیر خارجه
دولت شاهنشاهی پارس
دهلی نو: سپتامبر ۱۹۶۰

VIETNAM HOUSE
24 PRITHVIRAJ RD.
NEW DELHI

Excellency,

As personal Representative of the Secretary of State for Foreign Affairs of the Republic of Vietnam, I have the honour to write to Your Excellency in connection with the problem of the establishment of Diplomatic Representations between Persia and the Republic of Vietnam.

2. My Government expresses the desire and officially makes the proposal of exchanging Diplomatic Representation with His Imperial Majesty's Government of Persia.

The desire is strongly governed by the fact that the Government of the Republic of Vietnam and its people have held great respect and admiration for His Imperial Majesty, His Imperial Majesty's Government & people, and are convinced of the desirability of conferring greater significance to the relations with His Imperial Majesty's Government, and of enhancing the high regard for His Imperial Majesty's people, their very ancient culture and the friendly ties which have always existed between Persia and Vietnam.

My Government has recalled with great pleasure the support given by His Imperial Majesty's Government to the case of the admission of Vietnam to the United Nations. In this desperate struggle against

Communist invasion and subversion, the government and people of Vietnam have found in this support a great comprehension and appreciation of Vietnam's problem by His Imperial Majesty's Government, problem which Vietnam is convinced is common with the two countries. Such comprehension and appreciation, the Vietnam Government and people highly value.

3. It is my privilege also to recall that as recently as July 25th, 1960 when I visited Your Excellency's beautiful capital, Dr. Aram, then Foreign Minister of His Imperial Majesty's Government, expressed to H.E. Muttalib Amin, Ambassador of Iraq in Iran, the desirability of Iran to have diplomatic representation with the Republic of Vietnam. Furthermore Dr. Aram also said that there will be first a goodwill mission from the Republic of Vietnam to Persia, which will be followed by the recognition of Republic of Vietnam by His Imperial Majesty's Government, and finally by the exchange of diplomatic representation.

H.E. Muttalib Amin was permitted to convey all the above to me.

4. The President of the Republic of Vietnam has been reported about the expressed desire of Dr. Aram and I am pleased to say that my Government is ready to exchange diplomatic representation with His Imperial Majesty's Government.

5. With the thought of the celebration to glorify His Imperial Majesty's august Dynasty to be held in 1961 in Persia, I have the honour to suggest that the desire of my Government and the intention of the then Foreign Minister of His Imperial Majesty's Government be considered as soon as it is convenient to Your Excellency, so that

- 3 -

Vietnam may also be represented at this glorious clebration.

I avail myself of this opportunity to assure to Your Excellency of my highest consideration.

DO VANG-LY
Personal Representative of
the Secretary of State for
Foreign Affairs of Republic
of Vietnam.

H.E. The Foreign Minister
His Imperial Majesty's Government of Persia

New Delhi : September 1960.

نامه وزیر مختار ویتنام جنوبی در دهلی نو و ابراز تمایل به برقراری روابط دیپلماتیک با ایران

نمونه ۲۱ - ل ۳۷ ۱۰۰۰۰۰۰۰ برگ

تهیه کننده پیش نویس: ....
رئیس اداره: ....

شماره پرونده ....

وزارت امور خارجه

پیش نویس

اداره ....

تاریخ ۹/۷/۴

پیوست ....

شماره اداره	شماره دفتر وزارتی
۴۰۱۹	۱۱

جناب آقای علاء وزیر محترم دربار شاهنشاهی

آقای دو وانگ لی وزیرمختار و سرکنسول جمهوری ویتنام مقیم دهلی نو طی نامه ای که بوسیله سفارت کبرای شاهنشاهی فرستاده شده است از طرف دولت متبوع خود پیشنهاد مبادله نماینده سیاسی با دولت شاهنشاهی را مینماید .

با تقدیم ترجمه نامه مزبور متمنی است مراتب را بشرف عرض پیشگاه ملوکانه رسانیده و اراده سنیه را امر بابلاغ فرمایند .

وزیر امور خارجه

چاپخانه دولتی

ارسال نامه وزیر مختار ویتنام جنوبی در دهلی نو به دربار

نمونه ۲۱ - ل ۴۷ ۱۰۰۰۰۰۰۰ برگ

تهیه کننده پیش نویس: ....

رئیس اداره: ....

شماره پرونده ....

وزارت امور خارجه

پیش نویس

اداره ....

تاریخ ....

پیوست ....

شماره دفتر وزارتی	شماره اداره
۱۱	۴۰۸۸

جناب آقای نخست وزیر

رونوشت شرحی که جناب آقای علاء وزیر دربار شاهنشاهی بمناسبت تقاضای دولت ویتنام جهت مبادله نماینده سیاسی با دولت شاهنشاهی نگاشته شده است برای استحضار خاطر محترم شما تقدیم میشود.

وزیر امور خارجه

چاپخانه دولتی

انعکاس درخواست دولت ویتنام جنوبی به نخست وزیر وقت

۳ـ برقراری روابط دیپلماتیک تهران ـ سایگون

توفیق محمدرضا پهلوی در تثبیت موقعیت داخلی خود طی یک دهه بعد از وقایع مردادماه سال ۱۳۳۲و همسویی فزاینده وی با سیاستهای منطقه‌ای و بین‌المللی امریکا و هراس او از گسترش کمونیسم از یکسو، و وسعت یافتن دامنه مخالفتهای داخلی با نو دین زیم رئیس جمهور خودکامه ویتنام جنوبی و آغاز جنگ داخلی و تشدید عملیات چریکهای ویت کنگ که بعنوان تلاش کمونیسم بین‌الملل در اشاعه نفوذ خود تلقی می‌شد زمینه‌ساز تقرب سیاسی بیشتر تهران و سایگون گردید. نو دین زیم کاتولیک مذهب در سالهای آخر زمامداری خود با تشدید رفتار تبعیض‌آمیز با اکثریت بودایی مردم کشورش و همچنین سرکوب مخالفین غیرکمونیست جبهه تازه‌ای علیه حکومت خانوادگی خود گشود. شورش سراسری بودائیها و تظاهرات گسترده دانشجویی در این مقطع ثبات حکومت زیم را بطور جدی به مخاطره انداخته و مشروعیت دولت وی را بیش از پیش در عرصه بین‌المللی مخدوش ساخت تا آنجا که امریکاییهای نگران از عواقب تداوم سیاست مشت آهنین زیم بر تلاشهای معطوف به مهار کمونیسم در پی چاره‌جویی و یافتن مهره جایگزین برآمدند. در این شرایط بحرانی زیم تمامی مشکلات و معضلات داخلی را به عوامل نفوذی کمونیست نسبت داده و با این ترفند مقابله خشونت‌آمیز با مخالفین خود را توجیه می‌کرد و ضمن انعکاس دیدگاه خود به سران کشورهای همسو از آنان می‌خواست تا برای مقابله با آنچه که توسعه‌طلبی کمونیستی در ویتنام جنوبی و منطقه آسیای جنوب شرقی می‌خواند او و دولتش را یاری کنند. نو دین زیم در ۳۱ مارس ۱۹۶۲ (یازدهم فروردین ماه ۱۳۴۱) با ارسال نامه‌ای برای شاه او را از تحرکات و فعالیتهای کمونیستها در ویتنام جنوبی و سایر کشورهای منطقه آسیای جنوب شرقی آگاه ساخته و خواستار مساعدت و همراهی دولت ایران در مبارزه دولتش علیه کمونیسم گردید. شاه پنج ماه بعد و طی نامه مورخ ۱۴ اوت ۱۹۶۲ (۲۳ مرداد ماه ۱۳۴۱) ضمن تأیید دیدگاههای زیم به او اطمینان داد دوستان و متحدین ویتنام جنوبی از بذل هیچگونه مساعدت معنوی و مادی دریغ نخواهند ورزید و تصریح

نمود دولت ایران هرگونه همکاری، مشورت و حمایت معنوی لازم را در اختیار سایگون قرار خواهد داد. شاه اضافه نمود سازمانهایی چون سنتو، سیاتو و ناتو از فراهم آوردن امکان تماس، مشورت و تعامل کشورهای عضو در شرایط حساس و حیاتی عاجز هستند و تأکید کرد به منظور فائق آمدن بر این معضل ضرورت دارد که کشورهای مبتلابه همکاری صادقانه و مستمری را در این ارتباط میان خود برقرار نمایند.

عالیجناب نو دین زیم
رئیس جمهوری ویتنام
سایگون

عالیجناب

نامه مورخ ۳۱ مارس ۱۹۶۲ جنابعالی در بردارنده فعالیتهای عوامل کمونیست و همچنین اطلاعات تکمیلی پیرامون وضعیت سیاسی آن منطقه که ما آن را با علاقه از نزدیک دنبال کرده‌ایم موجب خرسندی گردید. تحرکات در آن منطقه موجب نگرانی فراوان و عام است. دولت شاهنشاهی ایران بعنوان سیاستی کلی همواره از آمال مردم برای آزادی و استقلال ملی پشتیبانی کرده است. آرزوی قلبی ما این است که ملل آزاد جهان در جهت موجودیت و امنیت خود در تلاشهایشان علیه تجاوزات عوامل خرابکار متحد شوند.

حمایت معنوی مورد تقاضا در نامه جنابعالی کاملاً بجا است. این حمایت قطعاً با مساعدت مادی همراه خواهد شد که دوستان و متحدین ما در چنین وضعیت خطیری از آن دریغ نخواهند ورزید. این گونه بحرانها و رخدادها بوضوح نشانگر ضرورت عاجل سازمانهای دفاعی منطقه‌ای در پاسداری از امنیت ملی و استقلال هستند.

به تفکر ما ضرورت دارد تماس نزدیکتری بین این سازمانها و کشورهای عضو آن برقرار گردد تا این کشورها مشکلات خود را در مشورت با یکدیگر حل و فصل کرده و در زمان ضرورت دست یاری بهم رسانند. متأسفانه سه سازمان دفاعی سیاتو، سنتو و ناتو فاقد چنین تماس مستقیم و ارتباط داخلی لازم برای ضرورتهای پیش رو می‌باشند ـ بنابراین کشورهای عضو آنها فاقد اطلاعات لازم در باره مشکلات یکدیگر هستند.

اینک زمان آن است تا درجهت منافع ملل آزاده جهان از کاستی فوق الذکر رهایی یافت و همکاری مستمر، منظم و مخلصانه بین این ملل ایجاد

نمود. به جنابعالی اطمینان می‌دهم که ما برای بـذل هرگونـه مـساعدت معنـوی، مشورت و همکاری کاملاً مهیا هستیم.

در خاتمه مایلم بهترین آرزوهای خود را برای پیـشرفت و بهـروزی مـردم ویتنام و توفیق جنابعالی را در امر مهمی که در چنین موقعیت حساسی در پـیش گرفته‌اید ابراز نمایم.

محمد رضا پهلوی

کاخ سعد آباد

تهران

۱۶ اوت ۱۹۶۲

His Excellency NGO DINH DIEM
President of the Republic of Viet Nam
Saigon.

Excellency,

Your Excellency's letter of March 31, 1962, elucidating the activities of communist elements, is greatly appreciated as much as the elucidation afforded further information on the political situation of that region, which we have closely followed with interest. The activities in that region are a matter of great and general concern. The Imperial Government of Iran has, as a matter of general policy, always supported peoples' aspirations for freedom and national independence. It is our ardent desire that free nations of the world may unite their efforts against the assaults of subversive elements in the interest of their existence and security.

The moral support, called for in Your Excellency's letter, is quite opportune. It will surely be coupled with material support which our friends and allies would hardly spare in the face of such critical situation. Such crises and occurrences clearly indicate how urgently necessary are regional defence organisations in safeguarding national security and independence.

We think it necessary that closer contact between such organisations and their member states should be established so that the states may settle their problems in consultation with one another and raise a helping hand when necessary. Unfortunately, the three defence organisations of CENTO, SEATO and NATO lack such direct contact and inter-relations warranted by the necessities of the time - hence their member states have but inadequate information about one another's problems.

It is high time to redeem the abovementioned shortcoming in the interest of the free nations of the world and establish a continuous, regular and sincere cooperation between these nations. We are, I assure Your Excellency, quite prepared to render every moral support, consultation and cooperation.

In conclusion, I wish to express my best wishes for the progress and prosperity of the people of Viet-Nam and for the success of Your Excellency in the important task undertaken at such a delicate situation.

Mohammad Reza Pahlavi

Saad Abad Palace
Teheran
August 14. 1962

پاسخ شاه به نامه نو دین زیم، رئیس جمهور ویتنام جنوبی

در پرتو این تحـولات حکومـت وقـت ایـران در تـاریخ ۱۴ آوریـل ۱۹۶۳ (۱۳۴۲/۱/۲۵) با دولت ویتنام جنوبی روابط دیپلماتیک برقـرار سـاخت و دولـت ویتنام جنوبی نیز سریعاً له لم چین[1] سفیر خود در آنکارا را بعنوان سفیر اکردیتـه در ایران معرفی کرد. این سفیر در اواسط شهریورماه ۱۳۴۲ به تهران آمد و پس از ملاقات با وزرای امورخارجه و دربار در تاریخ ۱۳۵۳/۲/۳۱ استوار نامه خـود را بـه شاه تسلیم نمود. برغم تعیین و منصوب شدن سـفیر اکردیتـه ویتنـام جنـوبی در ایران، حکومت ایران تا چندین سـال اقـدامی جهـت تعیـین نماینـدگی و سـفیر اکردیته برای ویتنام جنوبی بعمل نیاورد و برای برخی امور موردی نظیـر تحویـل کمکهای ایران به دولت ویتنام جنوبی در سال ۱۳۴۳ و یا شرکت نماینـده دولـت ایران در مراسم آغاز دومین دوره ریاست جمهوری نوین وان تیو[2] در آبانماه ۱۳۵۰ ضمن صدور اعتبار نامه، سفرای ایـران در توکیـو و بـانکوک را بـه منظـور انجـام مأموریت محوله به سایگون اعزام داشت.

۴ـ ناآرامیهای سال ۱۹۶۳ و کمک دولت ایران

روز اول ماه مه ۱۹۶۳چند ژنرال ارشد ارتش ویتنـام جنـوبی بـا اطـلاع و حمایت امریکا دست به کودتا زده و نو دین زیـم را برکنـار کردنـد. زیـم و بـرادر ذینفوذ او نو دین نهو[3] که از کاخ ریاست جمهوری گریخته بودند روز بعد از کودتا ضمن تماس با سران کودتا آمادگی خود بـرای واگـذار نمـودن قـدرت بـه شـرط ضمانت تأمین امنیت خود و خروج از کشور اعلام داشتند اما نظامیان حاکم خلف وعده کرده و هر دو نفر آنها را بعد از تسلیم در داخل نفربر زرهی که برای انتقـال آنان اعزام شده بود به قتل رساندند. عوامل کودتا با تشکیل شورای انقلاب نظامی، ژنرال نوین کن[4] را به ریاسـت شـورای انقـلاب نظـامی و نخـست وزیـری ویتنـام

---

1 Lam Le Trinh
2 Nguyen Van Tieu
3 Ngo Dinh Nhu
4 Nguyen Khanh

جنوبی منصوب نمودند. فام دنگ لم[1] وزیر امورخارجه دولت کودتا در تاریخ ۲۸ آبانماه ۱۳۴۲ (۱۹ نوامبر ۱۹۶۳) با ارسال تلگرامی بعنوان عباس آرام وزیر امور خارجه به تشریح تحولات در ویتنام جنوبی پرداخت و ضمن اعلام برکناری نو دین زیم و تشکیل دولت جدید و لغو قانون اساسی قبلی آن کشور و اعلام برخی انتصابات در هیأت حاکمه، خواهان تداوم و بسط مناسبات دوجانبه با تهران گردید. وزیر امورخارجه وقت ایران دو روز بعد طی تلگرام مورخ ۳۰ آبانماه ۱۳۴۲ بعنوان همتای ویتنام جنوبی خود آمادگی دولت ایران برای ادامه روابط دوستانه با دولت جدید را ابراز داشت.

---

[1] Pham Dang Lam

سایگون

به جناب آقای عباس آرام وزیر امور خارجه ایران ـ تهران

شماره ۶۴۲/mae/to/cab

افتخار دارم به اطلاع جنابعالی برسانم در پی انقلاب اول نوامبر ۱۹۶۳ شورای نظامی انقلابی در همان تاریخ تصمیم گرفت رئیس جمهور نو دین زیم را برکنار کرده و رژیم ریاست جمهوری را به منظور انحلال دولت آقای نو دین زیم ملغی نماید و بطور موقت قدرت اجرایی که قبلاً از سوی دولت نو دین زیم اعمال می‌گردید در اختیار خود گیرد. جدای این موضوع شورای نظامی انقلابی طی اقدام دیگری به تاریخ همان روز تصمیم گرفت موقتاً اجرای قانون اساسی ۲۶ اکتبر ۱۹۵۶ را به حالت تعلیق درآورده و مجلس ملی منتخب ۲۷ سپتامبر ۱۹۶۳ را منحل سازد. شورای نظامی انقلابی تا زمان تدوین قانون اساسی جدید که به رأی مردم ویتنام گذارده خواهد شد قانونی اساسی موقت مورخ ۴ نوامبر ۱۹۶۳ را اعلان نمود که براساس موادی از آن رئیس شورای نظامی انقلابی وظایف رئیس کشور را به انجام خواهد رسانید. تا زمان اجرای این قانون اساسی آقای نوین نوک تو از سوی شورای نظامی انقلابی مأمور تشکیل دولت موقت شد و سمتهای وزیر اقتصاد ملی و امور دارایی را توأما برعهده خواهد گرفت و علاوه بر مشاغل دیگر فام دنگ لم بعنوان وزیر امور خارجه منصوب گردید.

از نقطه نظر سیاست داخلی دولت موقت تلاشهایی بمنظور وحدت ملی و تضمین آزادیهای مبنایی در چارچوب تعیین شده مبارزه علیه کمونیسم و امنیت کشور با هدف نیل به عدالت اجتماعی معمول خواهد داشت.

از حیث سیاست خارجی دولت موقت مبارزه با کمونیسم را در کنار کشورهای آزاد جهان دنبال خواهد کرد و در جهت تداوم روابط با تمامی کشور های غیر کمونیست گام خواهد برداشت و همواره برای تحکیم هرچه بیشتر روابط

دوستانه با کشور های دوست تلاش خواهد کرد و به معاهـدات و توافقنامـه هـای امضاء شده قبلی ویتنام پایبند خواهد بود و اطمینان می‌دهـد کـه از خارجیـان و اموال آنان حفاظت نماید. دولت موقت راسخانه امیدوار است که روابط موجود بین جمهوری ویتنام و کشور شما کماکان تداوم یافته و هر روز بیشتر تحکیم یابد.

مفتخر هستم که برای سلامت شما دعا کنم و تقاضا دارم مراتب فـوق را به اطلاع دولت خودتان برسانید.

با احترامات فراوان
فام دنگ لم
جمهوری ویتنام

وزارت امور خارجه

اداره
شماره
تاریخ
پیوست

SAIGON 416/414 6 2047

ETAT Mimae pour Son Excellence Abbas Aram Ministre des Affaires Etrangères de l'Iran Téhéran

QNO 642/MAE/TO/CAB

J'ai l'honneur de communiquer à Votre Excellence à la suite de la révolution du premier Novembre 1963 un Conseil Militaire Révolutionnaire a décidé le même jour de destituer le Président NGO DINH DIEM et d'abolir le régime présidentiel de dissoudre le Gouvernement présidé par Mr NGO DINH DIEM d'assurer provisoirement le pouvoir exécutif exercé auparavant par le Gouvernement NGO DINH DIEM. Par ailleurs le Conseil Militaire Révolutionnaire a décidé par un autre acte du même jour de suspendre provisoirement l'application de la constitution promulguée le 26 octobre 1956 de dissoudre l'Assemblée Nationale Législative élue le 27 Septembre 1963. En attendant l'élaboration d'une nouvelle constitution qui sera soumise à l'approbation du peuple Vietnamien le Conseil Militaire Révolutionnaire a promulgué le 4 Novembre 1963 une Constitution provisoire aux termes de laquelle le Président du Conseil Militaire Révolutionnaire exerce les fonctions de Chef d'Etat. En application de cette Constitution Mr. NGUYEN NGOC THO a été désigné par le Conseil Militaire Révolutionnaire pour former un Gouvernement provisoire le Premier Ministre NGUYEN NGOC THO qui cumule les fonctions de Ministre de l'Economie Nationale et celles de Ministre des Finances a désigné entre autres Ministres Mr PHAM DANG LAM comme Ministre des Affaires Etrangères. Sur le plan de la politique intérieure le Gouvernement provisoire se donne pour tâche de réaliser l'Union Nationale de garantir les libertés fondamentales dans le cadre imposé par la lutte anti communiste et la sécurité de l'Etat de réaliser la justice sociale. Sur le plan de la politique extérieure le Gouvernement provisoire poursuivra la lutte anti

اداره
شماره
تاریخ
پیوست

communiste aux cotés des pays du monde libre continuera à entretenir les relations avec tous les pays non communistes travaillera à renforcer encore davantage les liens d'amitié avec les pays amis respectera les traités et accords déjà conclus par le Vietnam et assurera la protection des personnes et des biens des étrangers. Le Gouvernement provisoire espère fermement que les relations existant déjà si heureusement entre la République du Vietnam et votre pays continueront comme par le passé et se resserreront davantage de jour en jour . J'ai l'honneur de prier Votre Excellence de bien vouloir porter ce qui précède à la connaissance de son Gouvernement. Haute considération.

· PHAN DANG LAM MINAE
République du Vietnam

تلگراف وزیر امورخارجه حکومت کودتایی ویتنام جنوبی به همتای ایرانی خود

وزارت امور خارجه

۱۳۴۲/۸/۳۰

جناب آقای فام دنگ لم
وزیر امور خارجه

سایگون

مفتخراً وصول نامه ۶۴۲/MAE/TO/CAB که طی آن لطف کرده و تغییر اخیر دولت در کشورتان را اطلاع دادید اعلام می‌دارم. اینجانب در انعکاس محتوای تلگرام شما به مقامات ایران درنگ نخواهم نمود. از اینکه دولت جدید ویتنام تصمیم گرفته است تا به روابط دوستانه خود با کشورهای دوست ادامه داده و به تعهدات بین‌المللی خود احترام بگذارد خرسند هستم.

با اغتنام از فرصت بهترین آرزوهای خود برای توفیق دولت جدید و بهروزی و شادکامی مردم ویتنام ابراز می‌دارم.

عباس آرام
وزیر امورخارجه

اداره ....

شماره ....
تاریخ ....

وزارت امورخارجه

تلگراف به ....

~~SON EXCELLENCE MONSIEUR PHAM DANG LAM~~
MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES
SAIGON

J'AI L'HONNEUR D'ACCUSER RECEPTION DE VOTRE TELEGRAMME QNO 642/MAE/TO/CAB PAR LEQUEL VOUS AVEZ BIEN VOULU M'INFORMER DU CHANGEMENT DE GOUVERNEMENT QUI A EU LIEU DERNIEREMENT DANS VOTRE PAYS . JE N'AI PAS MANQUE DE PORTER A LA CONNAISSANCE DES AUTORITES IRANIENNES LE CONTENU DE VOTRE TELEGRAMME. NOUS SOMMES HEUREUX D'APPRENDRE QUE LE NOUVEAU GOUVERNEMENT VIETNAMIEN A DECIDE DE CONTINUER SES RELATIONS AMICALES AVEC LES PAYS AMIS ET DE RESPECTER SES ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX. JE SAISIS CETTE OCCASION POUR EXPRIMER A VOTRE EXCELLENCE MES MEILLEURS VOEUX POUR LE SUCCES DU NOUVEAU GOUVERNEMENT ET POUR LE BONHEUR ET LA PROSPERITE DU PEUPLE VIETNAMIEN.

ABBAS ARAM
MINISTRE DES AFFAIRES ETRANGERES

نمونه ۶

پاسخ تلگرافی وزیر امورخارجه ایران به پیام فان دنگ لم وزیر امور خارجه ویتنام جنوبی

با وجود حمایت همه جانبهٔ امریکا از دولت کودتا اوضاع در ویتنام جنوبی رو بوخامت رفت و با بالاگرفتن جنگ قدرت بین ژنرالهای حاکم و عدم توانایی آنها در اعاده آرامش و نظم به کشور و همچنین اوج گرفتن فعالیتهای سیاسی و نظامی ویت کنگ دولت در تنگنای جدی قرار گرفت و دست نیاز بسوی دولتهای دوست و همسو دراز کرد. ژنرال نوین کن در ۱۵ ژوئیه ۱۹۶۴ (۱۳۴۳/۴/۲۴) نامه‌ای بعنوان حسنعلی منصور نخست وزیر وقت ایران ارسال نمود و اعلام داشت "استقلال و آزادی ویتنام جنوبی و صلح وثبات در آسیای جنوب شرقی از ناحیه تجاوزات رژیمهای کمونیستی و عوامل آنها در معرض تهدید جدی واقع شده است". او با خطیر توصیف کردن اوضاع خواستار کمک و مساعدت فوری و همچنین حمایت معنوی و سیاسی کشور های دوست به منظور ارتقاء توانمندی ویتنام جنوبی در مقابله با تحرکات فزاینده ویت کنگ گردید.

فام هویی کوات[1] وزیر امورخارجه جدید ویتنام جنوبی هم در ۱۸ ژوئیه همانسال (۲۷ تیرماه ۱۳۴۳) طی نامه‌ای بعنوان عباس آرام همتای ایرانی خود ضمن اشاره به نامه سه روز قبل ژنرال نوین کن به نخست وزیر ایران، فهرستی پنجاه صفحه‌ای از نیازمندیهای عاجل دولت ویتنام جنوبی را ارسال داشت. این فهرست انواع کالاها و ابزار و مواد و ماشین‌آلات صنعتی، کشاورزی، اداری و ساختمان و اماکن و همچنین نیروی انسانی مورد نیاز و مهمات و تسلیحات را شامل می‌گردید. ظاهراً پیش از آنکه اقدامی در این باب در وزارت امور خارجه معمول گردد دولت وقت با ارسال تلگرامی برای حکومت ویتنام جنوبی تصمیم خود نسبت به اهداء یکهزار تن نفت و مقادیری سرم حیوانی و نیز اعزام چند نفر دامپزشک را اعلام داشته و سفارت ایران در توکیو را برای مذاکره و هماهنگی بیشتر طرف ویتنامی تعیین کرده بود. بر همین اساس و در تاریخ ۱۳۴۳/۵/۲ کاردار سفارت ویتنام جنوبی در توکیو با سفیر ایران که از موضوع بی‌اطلاع بود ملاقات کرد و مراتب را مورد پیگیری قرار داد و همچنین تقاضای اعزام چند نفر متخصص و کارشناس دیگر را نیز مطرح ساخت. هرمز قریب سفیر ایران در توکیو

---

[1] Pham Huy Quat

همان روز کتباً مراتب را برای نخست وزیر وقت ارسال کرده و کسب تکلیف نمود. وزیر امورخارجه ایران در تاریخ ۱۳۴۳/۵/۷(۲۹ ژوئیه ۱۹۶۴) طی نامه‌ای بـه فـام هویی کوات وزیر امور خارجه ویتنام جنوبی اطمینان داد درخواستهای اضـطراری ویتنام جنوبی مورد توجه و عنایت دولت ایران قرار خواهد گرفت.

جمهوری ویتنام

سایگون، ژوئیه ۱۹۶۴

عالیجناب،

تمامی مردم ویتنام و دولت جمهوری ویتنام در مقطعی خطیر بسر می‌برند.

آزادی، استقلال و حتی جان و زندگی ملت ما از ناحیه تجاوز هدایت شده رژیمهای کمونیستی عمیقاً با تهدید مواجه شده است. این تجاوز که بطور همزمان علیه لائوس نیز در جریان است وضعیتی ایجاد نموده که نه تنها برای کشور من خطرناک است بلکه امنیت دیگر ملل آسیای جنوب شرقی را هم به مخاطره افکنده و با دخالتهای احتمالی تهدیدی مستقیم برای صلح و امنیت تمامی جهان آزاد بشمار می‌رود.

در این مبارزه سرنوشت‌ساز جمهوری ویتنام برای دفاع مشروع و پاسداری از آزادی از حمایت معنوی و مساعدت مادی بسیاری از قدرتهای دوست بهره‌مند است.

در عین حال مواجهه با تشدید فعالیت چریکها که اکنون به جنگ واقعی تبدیل شده و با افزایش قابل ملاحظه امکانات و نفرات متجاوزی که دشمن وارد صحنه کرده است این کمک بسیار سخاوتمندانه و نیروبخش هرچه هست بایستی افزایش یابد.

با یادآوری عواطف دوستی مردم و دولت......... نسبت به ویتنام که ناشی از علایق و دلبستگی عمیق خود به اصول حق و آزادی است افتخار دارم که بنام دولت و مردم ویتنام این پیام را ارسال نمایم با این امیدواری که دولت شما در حمایت از آنچه که ممکن است مورد قضاوت و ارزیابی قرار دهد مساعدت کرده و ما را در مبارزه پیروزمندانه علیه تهاجم ویت کنگها از حمایتهای ممکن خویش

بهره‌مند سازد تا صلح در این منطقه از جهان مجدداً استقرار یافته و حقوق اساسی ملل آزاد محترم شمرده شود.

پیشاپیش مراتب قدردانی ملت ویتنام را به خاطر همبستگی انسانی و ابراز همدردی، با تمام اهمیت و برجستگی آن که موجب می‌شود مردم ما از پشتیبانی معنوی و مادی ذیقیمتی در رزم بهره‌مند شوند ابراز می‌دارم.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه مرا بپذیرید.

رئیس شورای نظامی انقلابی، نخست وزیر

ژنرال نوین کن

REPUBLIQUE DU BIET-NAM

Saigon, le Juillet 1964

EXCELLENCE?

La population toute entière et le Gouvernement de la République du Viet-Nam affrontent en ce moment une epreuve cruciale.

La liberté, l'indépéndance et la vie même de notre nation sont gravement menacees par l'agression dirigee et soutenue par les regimes communistes. S'exercant simultenément contre le Laos, cette agression cree une situation qui non seulement est dangereuse pour notre pays, mais plus encore, affecte la securite des autres peuples du Sud-Est Asiatique et represente, par ses implications eventuelles, une menace directe pour la paix et la Securite de l'ensemble du Monde Libre.

Affrontant cette lutte decisive au nom dela legitime defense et pour la sauvegarde de sa liberte, la Republique du Viet-Nam a pu Jusqu'ici beneficier de l'appui moral et de l'aide materielle de nombreuses Puissances amies.

Cependant, devant l'intensification de cette guerilla, devenue actuellement une veritable guerre par l'augmentation considerable des moyens et des forces mis en jeu par les agresseurs, cette aide, si genereuse et reconfortante soit-elle, doit-etre, a present, augmentee.

Aussi bien, infoquant les sentiments d'amitie du Peuple et du Gouvernement a l'egard du Viet-Nam ainsi que leur attachement profond aux principes du Droit et de la Liberte, j'ai l'honiur, au nom du gouvernement et du peuple Vietnamiens, de faire parvenir a Votre Excellence le

......./.

2-

present message avec le ferme espoir que votre Gouvernement voudra bien accorder le soutien dont il jugera possible et exportue de nous faire beneficier afin de nous aider a combattre victorieusement l'agression Viet-cong, pour ainsi retablir la paix dans cette region du monde et faire repecter les Droits fondrimentaux des Peuples libres.

Par avance, j'exprime la gratitude de la Nation Vietnamienne toute entiere pour ce qui sera un temoignage de sympathie et de solidarite humaine, lequel - par sa signification et son importance - approtera a notre peuple as combat un appui moral et materiel d'une valeur inestimable.

Veuilles agreer, EXCELLENCE, les assurances de ma tres haute conideration.

Le President
du Conseil Militaire Revolutionnaire,
Premier Ministre,

General NGUYEN-KHANH

نامه رئیس دولت کودتا در ویتنام جنوبی به نخست وزیر وقت ایران

جمهوری ویتنام
وزارت امور خارجه
شماره ای اف / ۳۴۴۱ سایگون، ۱۸ ژوئیه ۱۹۶۴

عالیجناب،

عطف به پیام مورخ ۱۵ ژوئیه ۱۹۶۴ ژنرال نوین کن، رئیس شورای نظامی انقلابی و رئیس دولت ویتنام بعنوان عالیجناب نخست وزیر ایران پیرامون درخواست کمک که مبارزه ویتنام در دفاع از حق و آزادی را میسر خواهد ساخت، مفتخر هستم به پیوست فهرست الف از ملزومات اضطراری و عاجل موضوع درخواست کمک را برای جنابعالی ارسال دارم. در پی این فهرست، فهرست ب از نیازهای برخوردار از اولویت ثانویه ارسال خواهد گردید.

با اعتقاد عمیق به اینکه دولت ایران به درخواست دولت ویتنام پاسخ مساعد خواهد داد فرصت را مغتنم شمرده احترامات فائقه خود را به آنجناب تجدید می‌نمایم.

وزیر
فام هویی کوات

جناب آقای وزیر امور خارجه ایران
<u>تهران</u>

RÉPUBLIQUE DU VIÊTNAM
MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

Saigon, le 18 Juillet 1964

No 3444 /XP.

EXCELLENCE,

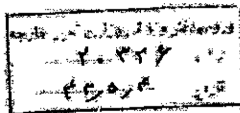
Me référant au message adressé le 15 Juillet 1964 par le Général NGUYEN-KHANH, Président du Conseil Militaire Révolutionnaire et Président du Gouvernement du Viet-Nam à Son Excellence Monsieur le Premier Ministre d'Iran en vue d'une aide permettant au Viet-Nam de mener à bonne fin sa lutte pour la défense du Droit et de la Liberté, j'ai l'honneur de faire parvenir ci-jointe à Votre Excellence la liste A des besoins urgents et prioritaires pour lesquels l'assistance est demandée. Cette liste sera suivie d'une liste B des besoins de deuxième urgence.

Avec la ferme conviction que le Gouvernement de l'Iran répondra favorablement à l'appel du Gouvernement vietnamien, je saisis cette occasion pour renouveler à Votre Excellence les assurances de ma haute considération./.

Le Ministre,

Son Excellence Monsieur le
Ministre des Affaires Etrangères
d'Iran
- TEHERAN -

نامه وزیر امور خارجه ویتنام جنوبی و پیگیری درخواست مساعدت رئیس حکومت کودتا از ایران

سفارت کبرای شاهنشاهی ایران
توکیو

شماره ۸۷۱
تاریخ ۲/ ۵/ ۱۳۴۳
پیوست دارد

جناب آقای نخست وزیر

امروز کاردار ویتنام بملاقات اینجانب آمد و ضمن تسلیم رونوشت نامه ایکه یک نسخه از آن برای جنابعالی ارسال شده اظهار داشت که از دولت خود ش تلگرافی بمضمون ذیل در باب تقاضای کمک از دولت شاهنشاهی دریافت نموده است :

"خواهشمند است با سفارتکبرای ایران در توکیو تماس گرفته برای جلب کمک مذاکره کنید . برای اطلاع شما یادآوری میشود که دولت ایران قصد دارد هزار تن نفت و چند نفر دامپزشک و سرمهای حیوانی برای ما بفرستد . بسفارتکبرای ایران در توکیو توضیح بدهید که ما احتیاج به دو نفر پاتولوژیست و دو کارشناس واکسن و سرم سازی و یک متخصص پرورش دام که بزبان انگلیسی یا فرانسه صحبت کنند و همچنین سرم ضد طاعون خوک داریم" .

کاردار ویتنام تقاضا داشت که توضیحات فوق به اطلاع دولت شاهنشاهی رسانده شود . خواهشمند است دستور فرمایند از هر تصمیمی که نسبت بتقاضای فوق اتخاذ خواهند فرمود این سفارتکبری را نیز مستحضر فرمایند تا مراتب به کاردار ویتنام اعلام شود .

سفیر کبیر ــ هرمز قریب

نامه سفیر ایران در توکیو به نخست وزیر و انعکاس درخواست دولت ویتنام جنوبی

وزارت امور خارجه

۱۱۹۹۴/۲۳۴۴/۲۱ ۲۸ ژوئیه ۱۹۶۴

عالیجناب،

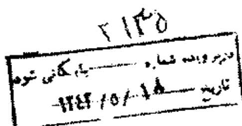
با کمال خرسندی وصول نامه مورخ ۱۸ ژوئیه ۱۹۶۴ شما را که به ضمیمه آن فهرست ملزومات اضطراری دولت ویتنام جنوبی را ارسال داشته بودید اعلام می‌دارم.

مایلم به جنابعالی اطمینان دهم که دولت شاهنشاهی بطور عاجل و با نظر مثبت درخواست مساعدت دولت شما را مورد بررسی قرار خواهد داد.

احترامات فائقه را تجدید می‌نمایم.

عباس آرام
وزیر امور خارجه

عالیجناب فام هویی کوات
وزیر امور خارجه
سایگون

11994 / 2344/21 July 28, 1964.

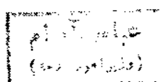
Your Excellency,

I have the pleasure to acknowledge receipt of your letter of July 16, 1964, with which you have enclosed a list of the urgent requirements of the Government of South Vietnam.

I would like to extend to Your Excellency the assurance that the Imperial Government is giving the most urgent and sympathetic consideration to your Government's request for assistance.

With the assurances of my highest considerations

Abbas Aram
Minister for Foreign Affairs

His Excellency
Mr. Phan-Huy-Quat,
Minister of Foreign Affairs,
Saigon.

نامه مورخ ۲۸ ژوئیه ۱۹۶۴ عباس آرام به وزیر امور خارجه ویتنام

شماره ال/ دی کی ـ۵۹۹ توکیو، ۱۶ ژوئیه ۱۹۶۵

آقای سفیر و دوست گرامی،

افتخار دارم تا دو پرونده شامل فهرست پروژه‌های فنی که دولت من با توجه به کمک و یاری کشورهای دوست چون ایران بررسی کرده و قصد اجرای آن را دارد به پیوست ارسال نمایم.

این پروژه‌ها به دو گروه ذیل تقسیم شده‌اند:

ـ گروه الف (با جلد آبی رنگ): پروژه‌هایی که کمکهای بدون انجام مطالعات عمیق و کامل می‌توانند مورد مساعدت واقع شوند.

ـ گروه ب (با جلد زرد رنگ): پروژه‌هایی که کمکهای مربوط به آن بایستی با برنامه اقدام همراه باشد.

از شما کمال امتنان را خواهم داشت چنانچه موافقت فرمایید بررسی لازم صورت گیرد که چه کاری برای ما می‌توانید انجام دهید و در صورت ضرورت مساعدت مقامات عالی دولت ایران در اعطای کمک به دولت ویتنام را جلب نمایید خصوصاً در این مقطع حساس که ما نیاز داریم آخرین تلاشهای خود را در بمنصه ظهور رسانیدن اراده، بکار گیری سلاح مؤثر علیه کمونیسم و دفاع از آزادی خود معمول داریم.

آقای سفیر و دوست گرانقدر، ضمن تشکر پیشاپیش از شما بخاطر محبتهای مستدامتان احترامات فائقه خود را تجدید می‌نمایم.

نوین ون لوک
کاردار موقت

جناب آقای هرمز قریب
سفیر فوق العاده و تام الاختیار ایران
توکیو

No : 599-DK/L.　　　　　　　　Tokyo, le 6 Juillet 1965.

Monsieur l'Ambassadeur et Cher Ami,

J'ai l'honneur de vous faire parvenir sous ce pli deux listes de projets techniques que mon Gouvernement a envisagé de réaliser, en faisant appel à l'aide et à l'assistance des pays amis dont l'Iran.

Ces projets sont classés comme suit :

1o)-catégorie I (couverture bleue) : projets pour lesquels l'assistance pourra être accordée rapidement sans avoir besoin d'une étude approfondie ;

2o)-catégorie II (couverture jaune) : projets pour lesquels l'assistance devra être appuyée d'un plan d'action.

Je vous serais reconnaissant de bien vouloir voir ce que vous pourrez faire pour nous et en cas de besoin, appuyer de votre haute autorité auprès du Gouvernement Iranien afin que l'assistance soit accordée au Gouvernement Vietnamien, surtout en cette période cruciale où nous devrons déployer nos derniers efforts pour améliorer le sort de la masse, forger une arme efficace contre le communisme et défendre notre liberté.

En vous remerciant d'avance de votre obligeance coutumière, je vous prie d'agéer, Monsieur l'Ambassadeur et Cher Ami, les assurances de ma haute considération.

Nguyên Van Lôc
Chargé d'Affaires a. i.

S.E. Mr Hormoz GHARIB
Ambassadeur Extraordinaire et
Plénipotentiaire d'Iran
Tokyo.-

نامه سفارت ویتنام جنوبی در توکیو و درخواست کمک بیشتر از ایران

شماره ۶۸۰

تاریخ ۱۳۴۴/۴/۲۴

پیوست دارد

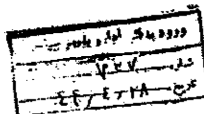
سفارت کبرای شاهنشاهی ایران

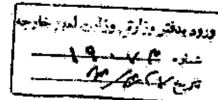
توکیو

وزارت امور خارجه

روز گذشته کاردار ویتنام در توکیو به دیدن اینجانب آمد و پس از تشکر از کمک دولت شاهنشاهی اظهار داشت که البته کمکهای دولتهای دوست در حد خود تأثیر زیادی در بهبود اوضاع داشته ولی با توجه به جریاناتی که در ویتنام میگذرد کشور وی احتیاج به کمک های بیشتری دارد و نامه ای مبنی بر تقاضای کمک فنی ـ اقتصادی و مالی بانضمام دو کتابچه که انواع کمک های مورد نیاز در آنها نام برده شده است تسلیم اینجانب نمود و خواهش کرد که تقاضای دولت متبوع وی را باستحضار دولت شاهنشاهی برسانم . اینک رونوشت نامه و عین کتابچه ها به پیوست ایفاد میگردد . خواهشمند است دستور فرمایند از هر تصمیمی که نسبت باین تقاضا اتخاذ خواهد شد این سفارت کبرای شاهنشاهی را مستحضر فرمایند که بسفارت کبرای ویتنام داده شود .

سفیر کبیر ـ هرمز قریب

نامه سفارت ایران در توکیو و ارسال درخواست کمک حکومت ویتنام جنوبی

۱۹۰۲

پنجم سیاسی
اداره
شماره ۵/۹٤٧ ٨٧٩٤
تاریخ
پیوست دارد
۱۳٤٤

جناب آقای نخست وزیـــر

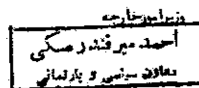
بموجب گزارش سفارت کبرای شاهنشاهی در توکیو کاردار ویت نام از جناب آقـای سفیر کبیر ملاقات و ضمن اظهار تشکر از کمک های دولت شاهنشاهی نامه ای مبنی بـــر تقاضای کمک فنی و اقتصادی ومالی بانضمام دو کتابچه حاوی برنامه های اقتصادی وعمرانی کشور مزبور تسلیم نموده است تا تقاضای دولت متبوع او باستحضار دولت شاهنشاهی ایران برسد .

اینک مرتب را باستحضار عالی رسانیده و رونوشت گزارش سفارت کبرای شاهنشاهـی را بانضمام رونوشت نامه کاردار سفارت ویتنام و دو کتابچه مورد اشاره بپیوست تقدیم میدارد متمنی است دستور فرمایند نظر دولت شاهنشاهی را بوزارت امور خارجه اعلام نمایـنـــد تا بسفارت کبرای شاهنشاهی در توکیو ابلاغ گردد .

وزیر امور خارجه

رونوشت مصف بنامه شماره ۶۸۰ مورخ ۲٤/ ٤/ ٤٤ سفارت کبرای شاهنشاهی در توکیو ارسال میـــگردد .

وزیر امور خارجه

انعکاس درخواست کمک حکومت ویتنام جنوبی به نخست وزیر وقت

چند ماه بعد کمکهای دولت ایران مشتمل بر یک هزار تن نفت و مقادیری سرمهای دامی اهدایی طی مراسمی با حضور هرمز قریب سفیر ایران در توکیو که به همین منظور به سایگون عزیمت کرده بود به مدیرکل وزارت امور خارجه ویتنام جنوبی تحویل گردید و اخبار مربوط به آن نیز در رسانه‌های ویتنامی بازتاب یافت. دولت ویتنام جنوبی پس از دریافت این کمکها خواهان کمکهای بیشتر در زمینه‌های اقتصادی، مالی و فنی شده و از طریق سفارتخانه خود در توکیو دو کتابچه حاوی فهرست نیازهای خود را برای بررسی و اتخاذ تصمیم دولت ایران ارسال داشت. دولت وقت که ظاهراً کمکهای قبلی را کافی تشخیص داده و فاقد منابع لازم برای تأمین نیازمندیهای گسترده رژیم سایگون بود موضوع را مسکوت گذارده و پاسخی به درخواست جدید دولت ویتنام جنوبی ارائه نکرد.

۵ـ استقرار گروه پزشکی ایران در ویتنام جنوبی

با وخیم‌تر شدن وضعیت سیاسی، نظامی، امنیتی و اقتصادی در ویتنام جنوبی دولت امریکا به منظور ساماندهی مجدد جبهه‌ای وسیعتر از کشورهای همسو از متحدین خود خواست تا در حداکثر سطح ممکن نسبت به یاری رسانیدن به حکومت سایگون اقدام نمایند و کشورهای متحد و دوست رژیم سایگون نیز بسته به استطاعت و میزان تقرب و همسویی خود با امریکا و سیاستهای منطقه‌ای و بین‌المللی واشنگتن به یاری حکومت ویتنام جنوبی شتافتند. کشورهایی نظیر تایلند، کره جنوبی، تایوان و استرالیا نیروی رزمی به ویتنام گسیل داشتند و برخی دیگر کشورها نیروهای نظامی غیر رزمی و تعدادی از کشورها هم گروههای خدماتی غیر نظامی به ویتنام جنوبی اعزام کرده و یا کمکهای نقدی و اقلام جنسی اهداء نمودند.

در این راستا حکومت وقت ایران با اجابت خواسته ایالات متحده امریکا موافقت نمود جدای از کمکهای یاد شده فوق، با هزینه خود یک گروه پزشکی به

ویتنام جنوبی اعزام کند تا در هماهنگی و زیر نظر مؤسسه کمکهای امریکا[1] فعالیت نماید. مسئولیت تشکیل و اعزام و پشتیبانی این گروه پزشکی به جمعیت شیر و خورشید سرخ محول گردید و اولین گروه پزشکی ایران متشکل از ۲۱ نفر پزشک و پرستار و تکنسین در تاریخ ۱۳۴۴/۱۰/۲۱ رهسپار ویتنام جنوبی شد. براساس توافق بین مقامات بهداری ویتنام جنوبی، مؤسسه کمکهای ایالات متحده امریکا و جمعیت شیر و خورشید سرخ، این گروه پس از ورود به ویتنام جنوبی در بیمارستان ۳۰۰ تختخوابی استان پُر آشوب کین هوا [2] واقع در ۱۰۰ کیلومتری جنوب غربی سایگون که از اصلی‌ترین مراکز حضور و فعالیت ویت کنگ در دلتای مکونگ بود و امریکاییها تلاش فراوانی برای آرام‌سازی آن معمول می‌داشتند استقرار یافت و بخش جراحی این بیمارستان در اختیار گروه ایرانی قرار گرفت. مسکن اعضای گروه پزشکی ایرانی از سوی دولت ویتنام جنوبی و وسایل زندگی آنان توسط مؤسسه کمکهای ایالات متحده امریکا تأمین می‌گردید و سایر هزینه‌های گروه نیز برعهده دولت ایران بود. دولت ویتنام جنوبی هم در اقدامی تبلیغاتی پرچم ایران را در مرکز سایگون و همچنین در میدان بزرگ شهر کین هوا در کنار پرچم دیگر کشورهای متحد خود نصب نمود. استان کین هوا پس از سقوط رژیم ویتنام جنوبی به "بن چه"[3] تغییر نام داد.

طبق نظر مقامات مؤسسه کمکهای ایالات متحده امریکا، پزشکان ایرانی ضمن پذیرش و مداوای بیماران در محل بیمارستان، هر هفته یکبار با امکاناتی که از سوی موسسه کمکهای امریکا در اختیارشان قرار می‌گرفت با عزیمت به مناطق اطراف کین هوا ضمن مداوای بیماران سرپایی سایرین را برای معالجات بیشتر به سایگون و یا کین هوا انتقال میدادند. پرستاران ایرانی گروه پزشکی حین انجام وظایف عادی خود پرستاران ویتنامی را هم با جدیدترین روشهای پرستاری آشنا می‌ساختند.

---

[1] US-AID
[2] Kien Hoa
[3] Ben Tre

چند ماه پس از آغاز بکار گروه پزشکی ایران در ویتنام، سفارت امریکا در سایگون و همچنین کاردار سفارت ویتنام در بانکوک عملکرد گروه ایرانی را مورد تقدیر قرار دادند و وزارت امور خارجه امریکا نیز از دولت ایران خواست تا دومین گروه مرکب از ۱۰ نفر جراح و پرستار را به ویتنام اعزام نماید. در شهریور ماه ۱۳۴۵ دکتر نوین با خا[1] وزیر بهداری ویتنام جنوبی به ایران سفر کرد و پیرامون همکاریهای بهداشتی دو کشور خصوصاً مساعدتهای بهداشتی و درمانی ایران به ویتنام و تداوم حضور گروه پزشکی ایرانی در این کشور با مسئولین وزارت بهداری و جمعیت شیرو خورشید سرخ مذاکره نمود.

اواسط سال ۱۳۴۸ جمعیت شیر و خورشید سرخ با ارسال نامه‌ای به وزارت امور خارجه ضمن ابراز ناتوانی از تحمل هزینه سنگین فعالیت گروه پزشکی ایران چگونگی تأمین بودجه لازم را استفسار نمود. این جمعیت همچنین با انعکاس موضوع احتمال ملزم شدن گروه ایرانی به فعالیت تحت نظر وزارت بهداری ویتنام جنوبی و محرومیت از آزادی عمل و اختیار که آن را مغایر با استقلال و هدفهای جهانی جمعیت تلقی می‌کرد از وزارت امور خارجه درخواست کرد تا نسبت به مرتفع نمودن این مشکل اقدام لازم را مبذول دارد. بر این اساس سرپرست اداره هفتم سیاسی وزارت امور خارجه در تاریخ ۱۳۴۸/۶/۴ طی ملاقاتی با نماینده سفارت امریکا در تهران مشکلات پیش روی جمعیت شیر و خورشید سرخ را مطرح نمود. نماینده سفارت امریکا اطمینان داد هیچگونه تغییری در وضع گروه پزشکی ایرانی داده نخواهد شد و همانند گذشته گروه ایرانی از استقلال و آزادی عمل برخوردار خواهد بود و مشکل احتمالی این گروه از حیث تأمین دارو از طریق وزارت بهداری ویتنام جنوبی نیز با هماهنگی بین گروه ایرانی و سازمان کمکهای ایالات متحده مرتفع خواهد گردید. وی همچنین اطلاع داد دوت امریکا خواستار آن است که مأموریت گروه ایرانی از ماه فوریه ۱۹۷۰ بمدت یکسال دیگر تمدید شود. در عین حال وزارت امور خارجه پیرامون موضوع مشکل مالی جمعیت شیر و خورشید سرخ برای ادامه مأموریت در ویتنام از شاه کسب

---

[1] Nguyen Ba Kha

تکلیف کرد. شاه با صدور دستور "با شیر و خورشـید سـرخ از نظـر مـالی مطالعـه شود" تمایل خود به ادامه کار گروه ایرانـی را ابـراز نمـود و هویـدا نخـست وزیـر براساس نظر شاه بودجه مورد نیاز جمعیت شیر وخورشید سرخ برای سـال ۱۳۴۹ را تأمین کرد.

اداره هفتم سیاسی
شماره ۷/۷۳۱
تاریخ ۴۸/۶/۱۹
پیوست

وزارت امور خارجه

از شرفعرض پیشگاه مبارک ملوکانه گذشت
ساعت ۱۲ روز ۱۳۴۸/۷/۱۶

۱۳۴۸/۶/۱۹
وزارت امور خارجه
دبیرخانه

جناب آقای خلعتبری معاون محترم سیاسی

پیرو اوامر جنابعالی با آقای J.A.ARMITAGE از سفارت آمریکا در تاریخ ۴۸/۶/۴ مذاکره بعمل آمد و به ایشان اطلاع داده شد که :

۱ــ گروه پزشکی اعزامی به ویتنام جنوبی که از طرف جمعیت شیروخورشید سرخ ایران که جمعیت مستقلی است به این ماموریت اعزام شده است چنانچه بهداری ارتش ویتنام جنوبی در وزارت بهداری آن دولت ادغام گردد و از جمعیت مزبور درخواست شود که آنها نیز تحت نظر وزارت بهداری ویتنام جنوبی انجام وظیفه نماید این وضع مغایر با استقلال و هدف های جهانی شیروخورشید سرخ ایران خواهد بود .

۲ــ مخارج گروه اعزامی بسیار سنگین بوده و برای جمعیت شیروخورشید سرخ ایران با ماموریت ها و درگیری های دیگری که این جمعیت در داخل و خارج از کشور دارد طاقت فرسا است .

البته دولت شاهنشاهی ایران در صورت تمایل دول ذینفع و رفع اشکالات موجود میتواند با ادامه ماموریت گروه پزشکی موافقت کند . ودر این مورد از آقای آرمیتج تقاضا شد که نظر دولت متبوعه خویش را اعلام نماید .

آقای آرمیتج امروز با اینجانب ملاقات و اظهار داشت :

طبق تحقیقاتی که در سایگون و واشنگتن بعمل آمده اولا " گروه پزشکی ایران بسیار مفید

اداره
شماره
تاریخ
پیوست

وزارت امور خارجه

۲

بوده و کار این گروه مورد تقدیر و تحسین مقامات ویتنام جنوبی و آمریکا میباشد - ثانیاً" هیچ گونه تغییری در وضع تیم پزشکی ایران داده نخواهد شد و طبق سنوات گذشته این تیم SELF- CONTAINED و SELF-DIRECTING خواهد بود - تنها تغییری که ممکن است در آینده پیش‌آید این است که از نظر تأمین دارو تیم پزشکی ایران مجبور شود با مقامات وزارت بهداری ویتنام جنوبی در تماس باشد و اگر اشکالی در این امر پیش‌آید تیم ایران همواره میتواند با usid - phd تماس‌گرفته و مشکل خود را رفع کند - ثالثاً" دولت آمریکا با توجه به اینکه تیم پزشکی ایران بی نهایت مفید بوده است تقاضا دارد که در صورت امکان یک سال دیگر یعنی یکسال از تاریخ فوریه ۱۹۷۰ به کار خود ادامه دهد و مخارج خویش را نیز تأمین نماید -

از آقای آرمیتج سئوال شد که آیا منظور شما این است که تیم ایران بعد از یکسال - میتواند مراجعت کند ؟ ایشان پاسخ داد که جواب واشنگتن کاملاً" روشن نیست ولی در صورتی که صلاح بدانند سال آینده مجدداً" در این باره مذاکره شود -

با تقدیم احترامات

سرپرست اداره هفتم سیاسی - احمد تهرانی

۱۱۱۴۱

اداره هفتم سیاسی
شماره ۷،۸۴۹
تاریخ ۱۲ر۸ر۴۸
پیوست

وزارت امورخارجه

جناب آقای دکتر خطیبی مدیرعامل محتـــــرم

جمعیت شیروخورشید سرخ ایــران

نامه شماره ۹۲۱۷/۱/ ۲۰۰٫۸۰ مورخ ۲۷/ ۷/ ۴۸ آن جمعیت در باره ماموریت گروه پزشکی در ویتنام از شرفعرض پیشگاه مبارک ملوکانه گذشت در امتثال اوامر مبارک شاهنشاه آریا مهر موضوع بعرض جناب آقای نخســـت وزیر رسید و فرمودند جمعیت شیروخورشید سرخ به این گونه کمک هـا ی خود ادامه دهد و اگر در مورد هزینه آن اشکالی وجود دارد باخود ایشان مطرح نمایند .

وزیـــــــــــر امور خارجه

اصل [illegible] آقای [illegible]

ابلاغ دستور شاه در زمینه تأمین بودجه فعالیت گروه پزشکی ایران در ویتنام جنوبی

۲۳۴۷۰ ر ب

تاریخ ۷/۷/۸ ماه ۱۳۴

پیوست

شماره ۵۸۰۳۰/۹/۹۲۱۷

خواهشمند است در پاسخ یادداشت شماره بالا اشاره فرمائید

جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران

هیئت کمک به آسیب دیدگان

سازمان امداد

اداره تدارکات و عملیات امدادی

۱۳۴۸/۸/ ۶

وزارت امور خارجه

دبیرخانه

خیلی فوری

وزارت امور خارجه

جناب آقای دکتر تهرانی

درباره : هزینه گروه پزشکی در ویتنام جنوبی

پیرو شماره ۴۸۲۸۲/۹/۲۷۹۴ـ ۴۸/۶/۱۹

در امتثال اوامر مبارک شاهنشاه آریا مهر که به این شرح شرفصدور یافته است " با شیروخورشید سرخ از نظر مالی مطالعه شود " ودر مذاکره تلفونی ابلاغ فرمودند جمعیت شیروخورشید سرخ با اینکه در آغاز قرار بود از این جهت ازطرف دولت کمک مالی بشود هزینه سنگین این ماموریت را بشرح ارسالی از سال ۱۳۴۴ متحمل و تاپایان سال ۱۳۴۸ نیز در بودجه پیش بینی لازم نموده است لکن با درگیریهائی که در داخل وخارج کشور در این دوسال اخیر داشته و همچنان دارد درصورتیکه ادامه ماموریت درسال ۱۳۴۹ به بعد ازطرف آن وزارت ضروری ✕ تشخیص داده شود نیازبه کمک مالی خواهد داشت .

مدیر عامل

۱۳۴۸/۸/ ۱۱

۷/۸۴۷

وزارت امور خارجه

اداره هفتم سیاسی

نشانی: خیابان شیراز ـ چهارراه زرین‌شهر شماره ۱۴۱ تلفن { ۶۳۹۷۷ ۶۱۲۸۶۱ ۶۷۵۴۴

شیر و خورشید سرخ و مشکل تأمین مالی مأموریت در ویتنام

تا سال ۱۳۴۹ حدود ۱۵۰ نفر پزشک، پیراپزشک و نیروهای خدماتی برای انجام وظیفه در این گروه پزشکی به ویتنام جنوبی اعزام گردیدند و مقامات دولت ویتنام جنوبی در مقاطع و مناسبتهای مختلف به طرق گوناگون و از جمله با اعطای نشان و تقدیر نامه از حضور و عملکرد گروه پزشکی ایران در ویتنام ابراز تشکر و امتنان می‌نمودند. در اردیبهشت ماه سال ۱۳۴۸ سفارت ویتنام جنوبی در آنکارا با ارسال یادداشت رسمی به سفارت ایران تصویب اهداء مدال درجه یک و درجه دو بهداشتی از سوی وزیر بهداشت ویتنام جنوبی به رئیس و معاون قبلی گروه پزشکی ایران را اعلام داشت. دولت ویتنام جنوبی در اسفندماه ۱۳۴۸ نیز ضمن ابراز تمایل به اعطای مدال به ۵ پزشک، یک رادیولوژیست و دو دستیار گروه پزشکی ایرانی نظر دولت ایران پیرامون این ابتکارخود را استفسار نمود. این موضوع نیز همانند بسیاری مسایل و موارد جزئی به اطلاع شاه رسید و مورد تصویب وی قرارگرفت.

در اوایل سال ۱۳۴۹ (۱۹۷۰ میلادی) که مشکل اسرای جنگی امریکا در ویتنام شمالی به اوج خود رسیده بود و با افزایش تهاجم و سقوط هواپیماهای امریکایی بر فراز قلمرو ویتنام شمالی تعداد بیشتری از خلبانان و خدمه امریکایی به اسارت در می‌آمدند صلیب سرخ امریکا به منظور اعمال فشار بر ویتنام شمالی و وادار نمودن هانوی به مبادله اسرا و یا فراهم ساختن زمینه دیدار خانواده‌های اسرای امریکایی از سازمانهای بشردوستانه و از جمله جمعیت شیر وخورشید سرخ ایران رسماً درخواست نمود تا در این زمینه مداخله کرده و مقامات صلیب سرخ ویتنام شمالی را مجاب به اتخاد مشی منعطفی درقبال خواسته امریکا بنمایند. جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران در این زمینه نظر وزارت امور خارجه را استعلام نمود. وزارت امور خارجه در تاریخ ۱۳۴۹/۴/۳۱ به جمعیت شیر و خورشید سرخ تأکید نمود "با در نظر گرفتن شرایط موجود و عدم وجود تماس بین جمعیت شیر وخورشید سرخ ایران و جمعیت مشابه در ویتنام شمالی انجام تقاضای صلیب سرخ امریکا عملی نمی‌باشد".

۱۱۱۴۱

سفارت شاهنشاهی ایران
آنکارا

شماره ۴۸۸۶
تاریخ ۶/۹/۵
پیوست دارد

وزارت امور خارجه ـ اداره پنجم سیاسی

سفارت ویتنام در آنکارا بضمیمه یادداشتی که رونوشت آنرا به پیوست ملاحظه مینمایند بعنوان قدرشناسی از خدمات شیروخورشید سرخ در ویتنام CERTIFICAT DE MERIT در پاکت سربسته ای که بعنوان جمعیت مذکور ازطرف وزارت بهداری ویتنام صادر شده ارسال داشته است که عینا برای فرستادن به شیروخورشید سرخ ایران به پیوست ایفاد میگردد. ـ

سفیرشاهنشاه آریامهر ـ امیر خیلاتی

۴۸/۹/۶

۱۳۴۸/۹/۲
۷/۹۴۴
وزارت امور خارجه

۱۳۴۸/۹/۵
وزارت امور خارجه

اداره پنجم سیاسی

اهداء لوح تقدیر وزارت بهداری ویتنام جنوبی به جمعیت شیر و خورشید

اداره هفتم سیاسی
شماره ۷/۸۳
تاریخ ۴۹/۲/۱۰
پیوست

۱۱۱۴۱

وزارت امور خارجه

فوری است

جناب آقای گیلانپور
جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران

بطوریکه سفارت شاهنشاهی ایران در آنکارا اطلاع داده با کاردار سفارت ویتنام در خصوص اعطای نشان پزشکی به افرادی که در گروههای مختلف پزشکی شیروخورشید سرخ ایران که در ویتنام خدمت نموده اند تماس گرفته شده و سفارت ویتنام در آنکارا خواستار اسامی کلیه اعضای گروههای مختلف هیئت های پزشکی ایران که تا این تاریخ به ویتنام اعزام شده و نشان دریافت نداشته اندگردیده است . خواهشمنداست اسامی مذکور را ارسال فرمایند تا تلگرافی بسفارت شاهنشاهی ایران در آنکارا اعلام گردد .

سرپرست اداره هفتم سیاسی ـ احمد تهرانی

اهداء نشان پزشکی ویتنام جنوبی به اعضای گروه پزشکی ایران

۱۱۱۶۱

وزارت امور خارجه

اداره هفتم سیاسی
شماره ۷/۳۱۹
تاریخ ۲۹/۴/۴۱
پیوست

جمعیت شیر و خورشید سرخ ایـــــران

عطف بنامه شماره ۳۰۴۸۱/۱۷۵۰/۲۰ مورخ ۱۳۴۱/۴/۲۱ درمورد تقاضای صلیب‌سرخ آمریکا بنظر میرسد که با درنظر گرفتن شرایط موجود وعدم وجود تماس بین جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران و جمعیت مشابه در ویتنام شمالی انجام تقاضای صلیب‌سرخ آمریکا عملی نمیباشد ·

وزیـــــــــر امور خارجه

نظریه وزارت امور خارجه پیرامون درخواست صلیب سرخ امریکا

۶ـ کمک نظامی ایران به حکومت ویتنام جنوبی

فرسایشی شدن جنگ در ویتنام و مقاومت سرسختانه ویتنام شمالی و ویت کنگ در برابر ماشین جنگی عظیم امریکا موجب گردید تا دامنه مخالفت با این جنگ بی‌حاصل به کنگره امریکا نیز کشیده شده و دولت نیکسون برای خارج ساختن نظامیان امریکایی تحت فشار جدی قرار گیرد. در اواسط سال ۱۹۷۲ کنگره امریکا با هدف محدود ساختن هزینه‌های گزاف تحمیل شده بر بودجه این کشور کمکهای نظامی و اقتصادی امریکا به ویتنام جنوبی را بشدت کاهش داد و هرگونه اقدام نظامی مستقیم امریکا در هندوچین را منوط به کسب مجوز قبلی ساخت. این تدابیر دولت ویتنام جنوبی را که بطور کامل به کمکهای امریکا وابسته بود با بحران جدی مواجه ساخت خصوصاً آنکه با خروج تدریجی سربازان امریکایی رژیم سایگون ناچار بود تا مأموریتهای آنها را نیز خود بر عهده گیرد. از سوی دیگر مذاکرات صلح که در پاریس در جریان بود در نیمه دوم سال ۱۹۷۲ به سمت حصول نتیجه میل کرد و ممنوعیت تجهیز طرفین به تسلیحات جدید از جمله نکاتی اساسی بود که مورد توافق واقع شد. به این ترتیب نیکسون با وضعیت بغرنج و دشواری از حیث حمایت و پشتیبانی از رژیم سایگون که بر اثر خروج گسترده نظامیان امریکایی و کاهش کمکهای اقتصادی و نظامی و الزامات ناشی از سیاست ویتنامیزه کردن جنگ شدیدا تحت فشار قرار گرفته بود مواجه گردید و تلاش کرد تا با تأخیر انداختن در سقوط محتوم ویتنام جنوبی صدمات وارده بر حیثیت بین المللی امریکا خصوصا در بین متحدین و کشورهای وابسته را تخفیف دهد. او برای نیل به این هدف به شیوه قرض گرفتن سلاح و تجهیزات از کشورهای متحد امریکا و تحویل آن به ارتش ویتنام جنوبی تا پیش از زمان امضاء و اجرایی شدن قرارداد صلح پاریس متوسل شد و تردیدی وجود نداشت که شاه یکی از مطمئن‌ترین گزینه‌های امریکا برای این مقصود بشمار می‌آمد. در این مقطع روابط حکومت شاه با دولت نیکسون بهترین دوران خود را سپری می‌کرد و روابط شخصی شاه با نیکسون از بابت بخششهای سخاوتمدانه و چند ده میلیون دلاری وی به مبارزات انتخاباتی نیکسون و همچنین همراهی ایران با سیاستهای

منطقه‌ای و بین‌المللی امریکا و علاقه شاه به همراهی در مبارزه با کمونیسم آنچنان گرم و دوستانه بود که عملاً اجازه خرید هرگونه سلاح متعارف موجود در زرّادخانه ارتش امریکا بدون الزام به کسب مجوزهای داخلی به شاه داده شده بود.

در اواخر تابستان سال ۱۳۵۱ نیکسون با ارسال پیام برای شاه تمایل خود را به قرض گرفتن تعدادی از جنگنده بمب افکنهای اف ۵ ـ A نیروی هوایی ایران و ارسال آنها برای خدمت در نیروی هوایی ویتنام جنوبی ابراز داشت. در اول آبان ماه ۱۳۵۱ سفیر امریکا در تهران ضمن ملاقات با اسدالله علم وزیر دربار پیام دیگری از نیکسون مبنی بر اینکه بدلیل مرتفع شدن نیاز ، دیگر احتیاجی به هواپیماهای اف ـ۵ ایران نیست ابلاغ کرد. او همچنین اضافه کرد "نیکسون از اینکه شاه با این درخواست ایالات متحده موافقت کرده است بی‌نهایت سپاسگذار است". تنها چهار روز بعد و در تاریخ ۵ آبانماه سفیر امریکا مجدداً طی تماس تلفنی با علم وزیر دربار به وی اطلاع داد پیامی جدید از نیکسون واصل شده و او اینک خواستار هواپیماها است. شاه در ارتباط با این درخواست اظهار داشت "مانعی ندارد. هواپیماها را می‌دهیم بشرط آنکه جای آنها را امسال پر کنند".

در تاریخ ۱۳۵۱/۸/۱۲ (سوم نوامبر ۱۹۷۲) خبرگزاری فرانسه به نقل از سخنگوی پنتاگون گزارش کرد دولتهای ایران، کره جنوبی و تایوان موافقت کرده‌اند هواپیماهای اف۵ ـ A خود را به ویتنام جنوبی قرض بدهند. با انتشار این خبر محرمانه شاه بشدت رنجیده شده و خواستار اصلاح خبر توسط امریکاییها شد اما نهایتاً با این استدلال که در متن خبر ذکر شده بوده است که امریکا این هواپیماها را از ایران تحویل گرفته و به ویتنام جنوبی خواهد داد از اقدام برای تکذیب خبر منصرف شد و دستور داد مطبوعات داخلی ایران هم این خبر را بصورت مجمل و در ستون خبرهای داخلی کم اهمیت درج کنند.

تا پیش از اجرایی شدن قرارداد صلح پاریس در ۲۷ ژانویه ۱۹۷۳ تعداد ۳۵ فروند از هواپیماهای اف ـ ۵ نیروی هوایی ایران با تمامی تجهیزات و لوازم یدکی و بمبهای آن در اختیار امریکا قرار گرفت و به ویتنام جنوبی ارسال گردید. علی الظاهر شاه خواستار آن بود که هواپیماهای تحویلی به ویتنام جنوبی با نوع

جدید هواپیماهای اف ۵ ـ E جایگزین شوند. با وجود آنکه این شرط مورد موافقت امریکاییها قرار گرفته بود لکن در عمل تحویل جنگنده‌های جدید با اشکال مواجه گردید و مقامات امریکایی بعوض تحویل نوع جدید هواپیماهای اف ـ ۵ ظرف چند ماه منتهی به فروردین ماه ۱۳۵۲ تنها ۱۶ فروند هواپیمای فانتوم اف ـ ۴ به نیروی هوایی ایران اجاره دادند. مدتها بعد که نیروی هوایی بمنظور انتقال هواپیماها به ایران گروه‌های فنی خود را به ویتنام اعزام کرد مشخص گردید نیروی هوایی ویتنام جنوبی جدای از بهره‌گیری گسترده از این هواپیماها در عملیات رزمی، آنها را بعنوان منبع قطعات یدکی هواپیماهای مشابه مشغول به خدمت در یگانهای هوایی خود مورد استفاده قرار داده و بسیاری از قطعات حساس را از هواپیماهای ایرانی جدا کرده و در هواپیماهای زمینگیر شده خود نصب کرده بوده است.

۷ـ گشایش سفارت ویتنام جنوبی در تهران

درپی به نتیجه رسیدن مذاکرات صلح پاریس و امضاء قرارداد صلح در ۲۷ در ژانویه ۱۹۷۳ (۱۳۵۱/۱۱/۷) دولت ایران در تاریخ ۱۳۵۳/۱۱/۲۲ با صدور بیانیه‌ای از ختم جنگ در ویتنام استقبال کرد و ابراز امیدواری نمود که در نتیجه قرار داد صلح پاریس آرامش و صلح به آسیای جنوب شرقی بازگردد. مذاکره هیأت امریکایی با نمایندگان ویت کنگ و ویتنام شمالی و نهایتاً تن دادن به امضاء قرارداد صلح با این دو هویت سیاسی جدای از فراهم آوردن زمینه خروج نیروهای رزمی امریکایی و ویتنامیزه کردن جنگ، موانع پیش روی پذیرفته شدن ویتنام شمالی و ویت کنگ در جامعه بین الملل را مرتفع ساخت و دولتهای بسیاری از ژانویه سال ۱۹۷۳ به بعد شناسایی این دو دولت و برقراری روابط سیاسی با آنها را در دستور کار خود قرار دادند. دولت ویتنام جنوبی نیز در واکنش به این پیشروی سیاسی کمونیستها در عرصه بین‌المللی به روند برقراری روابط سیاسی با دیگر کشورها و گشایش سفارتخانه‌های جدید شتاب بخشید و در برخی موارد نیز منفعلانه روابط خود را با کشورهایی که دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی را

برسمیت شناخته بودند قطع نمود. بر این اساس گشایش سفارتخانه در تهران و اعزام سفیر مقیم مورد توجه عاجل رهبران ویتنام جنوبی قرار گرفت و در تاریخ ۵۱/۱/۱۹ کاردار ویتنام جنوبی در آنکارا و مأمور مسئول امور ایران در وزارت امور خارجه این کشور ضمن سفر به تهران با معاون وزیر امور خارجه ملاقات کرد و اطلاع داد دولت متبوع وی بزودی در تهران سفارتخانه تأسیس خواهد کرد. در تاریخ ۱۳۵۲/۶/۲۸ سفارت ویتنام جنوبی در بانکوک با ارسال یادداشتی رسماً تصمیم سایگون به گشایش سفارتخانه در تهران را اعلام داشت و رئیس اداره اروپای وزارت امورخارجه را بعنوان کاردار موقت و مؤسس سفارت معرفی نمود. در آبانماه ۱۳۵۲ سفارت ویتنام جنوبی در تهران افتتاح شد و دولت ویتنام جنوبی چند ماه بعد بطور رسمی برای لونگ نی کی[1] بعنوان اولین سفیر مقیم خود در تهران درخواست پذیرش کرد. دولت ایران در تاریخ ۵۳/۱/۲۸ موافقت خود با انتصاب سفیر ویتنام جنوبی را اعلام داشت و این سفیر در تاریخ ۱۳۵۳/۲/۳۱ استوارنامه خود را به شاه تسلیم کرد و فعالیت رسمی اما کوتاه مدت خود در ایران را آغاز نمود.

---

[1] Luong Nhi Ky

تسلیم استوارنامه اولین سفیر مقیم ویتنام جنوبی در ایران (۱۳۵۳/۲/۳۱)

۸ـ تعیین سفیر اکردیته ایران در ویتنام جنوبی

در پی انعقاد قرارداد صلح پاریس که متضمن شناسایی تلویحی ویتنام شمالی و دولت ویت کنگ از سوی امریکا بود امکان برقراری روابط دولتهای متحد و همسو با امریکا با ویتنام شمالی فراهم گردید. حکومت شاه که جدای از ملاحظه فوق به دلیل فراهم شدن زمینه عضویت ایران در کمیسیون بین‌المللی نظارت بر آتش بس ویتنام نیازمند موافقت ویتنام شمالی و ویت کنگ بود در مرداد ماه ۱۳۵۳ با ویتنام شمالی روابط سیاسی برقرار کرد. تا این مقطع با وجود برقرار بودن روابط سیاسی بین تهران و سایگون و دایر شدن سفارتخانه ویتنام جنوبی در تهران، دولت ایران سفیر اکردیته برای ویتنام جنوبی تعیین نکرده بود. حکومت ایران که اینک مشی ایجاد نوعی تعادل در روابط خود با هر دو ویتنام را دنبال می‌کرد بطور تقریباً همزمان تعیین سفیر در هر دو ویتنام جنوبی و شمالی را در دستور کار خود قرار داد. مدیرکل تشریفات وزارت امور خارجه در تاریخ ۵۲/۹/۱۴ ضمن دعوت کاردار ویتنام جنوبی در تهران به وزارت امور خارجه شرح حال محسن صدیق اسفندیاری سفیر ایران در تایلند را بعنوان سفیر اکردیته در ویتنام جنوبی تسلیم نمود و برای وی درخواست پذیرش کرد. پس از اعلام موافقت دولت ویتنام جنوبی با این انتصاب و همزمان با ورود اولین سفیر مقیم ویتنام جنوبی به تهران و دیدار او با عباسعلی خلعتبری وزیر امور خارجه، اسفندیاری سفیر اکردیته ایران عازم سایگون شد و در تاریخ ۱۳۵۳/۲/۱۴ استوارنامه خود را به نوین وان تیو رئیس جمهور تسلیم کرد. وان تیو در مراسم تسلیم استوارنامه طی سخنانی از آنچه که حمایت ایران از مبارزات ویتنام جنوبی علیه کمونیسم می‌خواند قدردانی نموده و همچنین از اعزام کارشناسان نفتی ایرانی به ویتنام جنوبی و نیز عضویت ایران در کمیسیون بین‌المللی نظارت بر آتش بس تشکر کرد. سفیر اکردیته ایران درخلال اقامت خود در سایگون با معاون رئیس جمهور و نخست وزیر ویتنام جنوبی ملاقات کرد و درخصوص بسط روابط دوجانبه با آنان گفتگو و تبادل نظر نمود.

۹ـ سایر ابعاد روابط دوجانبه با ویتنام جنوبی

وزیر امور خارجه ویتنام جنوبی در سال ۱۳۵۰ از تهران دیدن کرد و با همتای ایرانی خود و برخی دیگر مقامات ایران پیرامون تحولات شبه جزیره هندوچین و سایر مسایل مورد علاقه طرفین گفتگو نمود. ژنرال نوین وان تیو از عوامل کودتا علیه نوین دین زیم که متعاقب کشمکشهای سیاسی بعد از سال ۱۹۶۳ موفق شده بود جایگاه خود را بعنوان رئیس‌جمهور مستحکم سازد در سال ۱۹۷۱ انتخابات ریاست جمهوری برگزار کرد و پیروزی را از آن خود ساخت. او با هدف مشروعیت بخشیدن به حکومت خود از سران کشورهای دوست و متحد خود دعوت کرد تا در مراسم آغاز دوره جدید ریاست جمهوری وی در تاریخ ۱۰ آبانماه ۱۳۵۰ در سایگون شرکت نمایند. سفارت ویتنام جنوبی در آنکارا در ۱۹ اکتبر ۱۹۷۱ (۲۷ مهرماه ۱۳۵۰) یادداشت دعوت از شاه برای شرکت در مراسم را به سفارت ایران تسلیم نمود اما شاه با ذکر این موضوع که در تاریخ تعیین شده "در ایران مراسم داریم" به سفیر ایران در تایلند مأموریت داد تا در مراسم شرکت جوید. با توجه به اینکه تا آن تاریخ ایران فاقد نمایندگی و سفیر اکردیته در ویتنام جنوبی بود اعتبار نامه‌ای به امضاء شاه و بعنوان وان تیو به منظور معرفی عبدالحسین حمزاوی سفیر ایران در تایلند برای حضور در مراسم تهیه و در اختیار سفیر قرار گرفت.

دولت ویتنام جنوبی به منظور مقابله با گسترش تفکر کمونیسم در اواسط دهه ۱۹۶۰ تشکلی موسوم به اتحادیه جهانی ضدکمونیسم را بنا نهاده بود و جلسات سالانه این تشکل عمدتاً در سایگون و گاها نیز در پایتختهای کشورهایی که خود را در معرض تهدیدکمونیسم احساس می‌کردند برگزار می‌گردید. با توجه به ماهیت ظاهراً غیر دولتی این تشکل یک حقوقدان ایرانی با هماهنگی و هزینه وزارت امور خارجه ایران در جلسات این تشکل شرکت می‌جست. این فرد در جلسه سال ۱۳۴۷ اتحادیه که در سایگون برگزار گردید با استفاده از گذرنامه خدمت و بلیط تهیه شده توسط وزارت امور خارجه عازم ویتنام جنوبی شد و گزارش فعالیت و سخنرانی خود را به وزیر امورخارجه وقت ایران تسلیم نمود.

۱۰ـ روابط در آخرین سالهای عمر حکومت ویتنام جنوبی

با وجود همسویی سیاسی و بین‌المللی ایران و ویتنام جنوبی روابط دو کشور در سایر زمینه ها از تحرک و پویایی چشمگیری برخوردار نبوده و چندان مورد توجه رهبران ایران قرار نداشت. بنابر تقاضای مقامات ویتنام جنوبی که مجدانه خواستار بهره‌برداری از حوزه‌های نفتی فلات قاره مورد منازعه در دریای چین جنوبی بودند و مجوزهای اکتشاف و بهره‌برداری را به چند شرکت نفتی چند ملیتی نیز اعطا کرده بودند یک گروه از کارشناسان صنعت نفت ایران برای بررسی چگونگی همکاریهای نفتی بین دو کشور به ویتنام جنوبی اعزام گردیدند اما فعالیت این گروه از مراحل ابتدایی و مقدماتی فراتر نرفت و به نتایج ملموسی منتهی نشد. تبادل نظرهای سیاسی و رسمی مقامات دو کشور نیز عمدتاً به گفتگوهای عادی وزرای امور خارجه در حاشیه اجلاسهای بین‌المللی و یا سفرهای کوتاه مقامات ویتنام جنوبی به تهران محدود بود. در چارچوب این گفتگوها وزیر امور خارجه ویتنام جنوبی در سال ۱۳۵۰ دیداری از تهران بعمل آورده و با همتای ایرانی خود و برخی دیگر مقامات پیرامون موضوعات مورد علاقه دو طرف به بحث و تبادل نظر پرداخت.

دکتر نوین فو دوک[1] کفیل وزارت امور خارجه ویتنام جنوبی در تاریخ ۱۳۵۲/۸/۴ در مسیر عزیمت خود به آنکارا توقف کوتاهی در تهران داشت و با وزیر امور خارجه و برخی دیگر مقامات ایرانی دیدار و مذاکره کرد. در ۲۴ سپتامبر ۱۹۷۴ (۲ مهر ماه ۱۳۵۳) سفارت ویتنام جنوبی با ارسال یادداشت رسمی به وزارت امور خارجه اطلاع داد که چان وان دون[2] معاون نخست‌وزیر ویتنام جنوبی به منظور دیدار و گفتگو با مقامات ایرانی قصد دارد در تاریخ ۲۹ مهرماه به تهران سفر کند. معاون سیاسی وزارت امور خارجه ضمن مخالفت با این درخواست سفارت طی پی نوشتی به وزیر امور خارجه متذکر گردید که این مقام ویتنام جنوبی چندی پیش در تهران بوده است و دولت ویتنام جنوبی در نظر دارد

---

[1] Nguyen Phu Duc
[2] Tran Van Don

مجدداً وی را برای انجام مذاکرات اقتصادی به تهران بفرستد. با وجود آنکه وزارت امور خارجه در ابتدا این درخواست را محترمانه رد کرده و خواهان انجام سفر در زمان مناسب دیگری شده بود معاون نخست‌وزیر ویتنام در تاریخ ۵۳/۸/۲ به تهران آمد و با خلعتبری وزیر امورخارجه و علم وزیر دربار دیدار کرده و پیرامون همکاریهای اقتصادی دو کشور گفتگو نمود.

در تاریخ ۱۳۵۳/۹/۱۰ سفارت ویتنام جنوبی در تهران دعوتنامه معاون نخست‌وزیر ویتنام برای سفر خلعتبری وزیر خارجه به ویتنام را به وزارت خارجه ارسال داشت. وزارت امور خارجه در تاریخ ۱۳۵۳/۹/۱۸ طی یادداشتی رسمی که می‌توان آن را رد محترمانه دعوت تلقی نمود به سفارت اعلام کرد "ترتیبات و تاریخ سفر در آینده معمول خواهد گردید".

ایران و ویتنام جنوبی در زمینه حزبی نیز مراوداتی با یکدیگر داشته و برای مشارکت در مناسبتهای رسمی حزبی نماینده اعزام می‌داشتند. وزارت خارجه ویتنام جنوبی در تاریخ ۴ دیماه ۱۳۵۳ در پاسخ به دعوت بعمل آمده قبلی، دبیرکل حزب حاکم دان چو را برای شرکت در کنگره حزب ایران نوین معرفی نمود.

آخرین ماههای عمر حکومت ویتنام جنوبی با فاجعه انسانی و آوارگی جمع بیشماری از اتباع هندوچین بطور عام و ویتنام جنوبی بطور خاص همراه بود و این آوارگان بطرق گوناگون به دیگر کشورهای منطقه گریخته و ضمن درخواست پناهندگی خواستار اسکان در کشورهای ثالث بویژه کشورهای غربی می‌شدند. کمیساریای عالی آوارگان سازمان ملل متحد برای مقابله با این معضل انسانی عظیم از کشورهای دارای تمکن مالی و برخوردار از توان جذب پناهنده استمداد طلبید و در چندین مرحله از طریق سفارتخانه‌های ایران در منطقه و همچنین نمایندگیهای ایران در مقر سازمانهای بین‌المللی خواستار پذیرش تعدادی از آوارگان گردید. جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران بعنوان مسئول امور آوارگان در تاریخ ۵۴/۱/۲۳ درخواست مجامع بین‌المللی برای اسکان تعدادی پناهنده ویتنامی و کامبوجی در ایران را به وزارت امورخارجه منعکس کرد. وزیر

امورخارجه حسب معمول پیرامون این موضوع از شاه کسب تکلیف نمود. در پی مخالفت شاه، عدم تمایل ایران به پذیرش آواره رسماً به نهادهای بین‌المللی متقاضی منعکس گردید.

۱۱ـ فرجام رژیم ویتنام جنوبی

با پیشروی نیروهای ویتنام شمالی که به تدریج از مرزهای لائوس رخنه کرده در مناطق مرتفع مرکزی ویتنام جنوبی متمرکز شده بودند و عقب‌نشینی سراسیمه و نامنظم ارتش ویتنام جنوبی نهایتاً در تاریخ ۱۳۵۴/۱/۲۸ سایگون سقوط کرد و پرونده دولت ویتنام جنوبی بسته شد. با وجود وضعیت بسیار بحرانی رژیم ویتنام جنوبی در اسفند ماه ۱۳۵۳ و فروردین ماه ۱۳۵۴ وزارت امور خارجه ایران در تاریخ ۱۳۵۴/۱/۱۸ و یک هفته بعد از آنکه تقریباً تمامی اعضای هیأت ایرانی عضو کمیسیون کنترل و نظارت بر آتش بس خاک ویتنام جنوبی را ترک گفته بودند طی حکمی عبدالحسین حمزاوی سفیر ایران در توکیو را بعنوان سفیر اکردیته در ویتنام جنوبی منصوب کرد لکن وی بدلیل سرعت تحولات منجر به اضمحلال دولت ویتنام جنوبی فرصت عزیمت به محل مأموریت و تسلیم استوارنامه را نیافت. با بروز هرج و مرج و رسیدن نیروهای کمونیست به دروازه‌های شهر سایگون و تنها یک روز قبل از تسخیر کامل این شهر، رئیس و دو عضو باقیمانده هیأت ایرانی با پناه بردن به سفارت امریکا توسط هلیکوپترهای نظامی امریکا به ناوهای امریکایی مستقر در سواحل ویتنام جنوبی منتقل شده و به ایران مراجعت کردند.

پس از ساقط شدن حکومت ویتنام جنوبی، تقریباً تمامی اعضای سفارت این کشور در تهران به تدریج به دولتهای غربی و عمدتاً به امریکا پناهنده شده و ایران را ترک گفتند. از جمله این اعضاء دبیر دوم سفارت ویتنام جنوبی بود که قصد پناهندگی به کانادا را داشت اما بدلیل انقضای اعتبار گذرنامه سیاسی خود با مشکلِ خروج از کشور مواجه بود. این مشکل از طریق دفتر نمایندگی برنامه توسعه سازمان ملل متحد در تهران به وزارت امور خارجه منعکس شد و در نهایت

مقامات ایرانی موافقت نمودند تا با صدور برگه خروج بـرای ایـن دیپلمـات سـابق ویتنام جنوبی امکان خروج او از کشور را فراهم آورند.

سفارت جمهوری ویتنام
تهران ـ ایران

شماره ۲۵۵/ان ال　　　　　　　　　　　　　　۹ نوامبر ۱۹۷۴

عالیجناب،

در اجرای دستور دولت جمهوری ویتنام مفتخرم به اطلاع جنابعالی برسانم پیشنهاد شده است که هیأتی از جمهوری ویتنام به ریاست عالیجناب چان وان دون، معاون نخست‌وزیر سفر رسمی سه روزه‌ای را در آخر نوامبر یا آغاز دسامبر ۱۹۷۴ به ایران به انجام برساند.

افتخار دارم استفسار نمایم که آیا سفر معاون نخست وزیر ویتنام مورد قبول دولت شاهنشاهی خواهد بود.

این افتخار و امتیازی بزرگ برای هیأت ویتنامی خواهد بود تا مراتب تحسین و احترام خود را به دوران شکوهمند ایران که تحت رهبری اعلیحضرت شاهنشاه آغاز شده ابراز نموده و امکان و فرصتها برای همکاری دوجانبه با ایران در طرحهای کشاورزی ـ صنعتی و اقتصادی را مورد مکاشفه قرار دهد.

یک نسخه از شرح حال عالیجناب چان وان دون پیوست می‌باشد.

عالیجناب، لطفاً تجدید احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

لونک نی کی
سفیر

پیوست: یک نسخه از شرح حال جناب آقای چان وان دون

جناب آقای عباسعلی خلعتبری
وزیر امور خارجه
تهران

EMBASSY OF THE REPUBLIC OF VIETNAM

TEHRAN IRAN

NO 255/NL

November 9,1974

Excellency,

In pursuance of instructions of the Government of the Republic of Vietnam, I have the honor to inform Your Excellency that it is proposed that a delegation of the Republic of Vietnam headed by H.E. Tran Van Don, Deputy Prime Minister, pay an official three days visit to Iran by the end of November or beginning of December 1974.

I have the honor to enquire whether the Deputy Prime Minister of Vietnam's visit would be agreeable to the Imperial Government.

It will be a great honor and privilege for the Vietnamese delegation to come to pay high admiration and tributes to the glorious era of Iran being opened under the eminent leadership of His Imperial Majesty the Shahanshah, and to explore possibilities and opportunities for mutual cooperation with Iran in agro-industrial and economic projects.

Enclosed is a copy of H.E. Tran Van Don's biography.

Accept, Excellency, the renewed assurances of my highest consideration.

Luong Nhi Ky
Ambassador

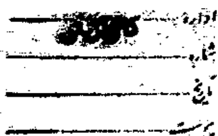

Enclosure:
A copy of H.E. Tran Van Don's biograpy

His Excellency,
Mr. Abbas Ali Khalatbari

یادداشت سفارت ویتنام جنوبی و درخواست موافقت با سفر معاون نخست وزیر به تهران

۱۴۰۵۰

جناب آقای عبدالحسین حمزاوی

سفیر شاهنشاه آریامهر

بفرمان مطاع مبارک همایونی بسمت سفیر

اکردیته شاهنشاه آریامهر در جمهوری ویتنام

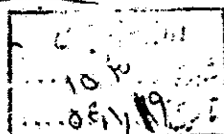
(سایگون) منصوب میشوید .

وزیرامورخارجه ــ عباسعلی خلعت بری

روتوشت جهت اطلاع اداره هفتم سیاسی

ارسال میگردد .

سرپرست اداره کارگزینی

انتصاب سفیر جدید ایران در ویتنام جنوبی در آخرین روزهای عمر رژیم سایگون

ب ـ ایران و کمیسیون بین‌المللی نظارت بر آتش بس ویتنام[1]

۱ ـ روند عضویت و فعالیت ایران در کمیسیون

فرسایشی شدن نبرد در ویتنام و وسعت یافتن دامنه‌های مخالفت با آن در داخل امریکا و اکثر کشورهای غربی و فقدان چشم‌انداز امیدوار کننده از فرجام دخالت فعال نظامی امریکا در ویتنام موجب گردید تا حصول توافق متنج به حفظ حکومت ویتنام جنوبی و خروج نظامیان امریکایی از ویتنام مدنظر رهبران امریکا قرار گیرد. بر همین اساس گفتگوهای طولانی و گاه مخفی بین هیأتهای نمایندگی ویتنام شمالی و امریکا به ریاست له دوک تو[2] عضو دفتر سیاسی حزب کمونیست ویتنام شمالی و کیسینجر در پاریس صورت پذیرفت که در تاریخ ۲۷ ژانویه سال ۱۹۷۳ به امضاء قرارداد صلح پاریس بین امریکا و ویتنام جنوبی از یک سو و ویتنام شمالی و دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی (ویت کنگ) از سوی دیگر منتهی شد. تعهد طرفها به آزاد نمودن کلیه اسرا، باقیماندن نیروهای ویتنام شمالی و ویت کنگ در بخشهای متصرفی خود در داخل ویتنام جنوبی و تشکیل نهادی تحت عنوان "کمیسیون کنترل و نظارت بر آتش بس ویتنام" به منظور نظارت برحسن انجام مفاد قرارداد صلح و رسیدگی به موارد گزارش شده تخطی از تعهدات و آتش بس و همچنین تعیین محدوده تحت کنترل طرفهای درگیر در داخل ویتنام جنوبی و علی الخصوص نظارت بر انجام انتخابات سراسری در ویتنام جنوبی رئوس توافقات را تشکیل می‌داد.

به موجب قرار داد صلح جدای از حضور هیأتهای ویتنام جنوبی و دولت موقت انقلابی، هر یک از دو طرف اصلی منازعه (امریکا و ویتنام شمالی به همراه همپیمانان خود) با موافقت طرفهای مقابل دو هیأت از دو کشور مختلف برای عضویت در این کمیسیون معرفی می‌نمودند که بطور طبیعی این هیأتها از بین کشورهای متحد و همسو با دو طرف اصلی انتخاب می‌گردیدند. به این ترتیب در مرحله اول کشورهای کانادا و اندونزی از سوی امریکا و ویتنام جنوبی، و

---

[1] International Commission for Control and Supervision of the Ceasfire in Vietnam (ICCS)

[2] Le Duc Tho

کشورهای لهستان و مجارستان از سوی ویتنام شمالی و ویت کنگ برای عضویت در کمیسیون انتخاب شدند. اعضای این هیأتها در ۲۸ ژانویه ۱۹۷۳ و یک روز بعد از امضاء قرارداد صلح وارد ویتنام جنوبی شده و در قالب هیأتهای نظامی کارشناسی مشترک در نقاط مختلف ویتنام جنوبی استقرار یافتند. اما از همان ابتدا ترکیب جانبدارانه کمیسیون و گرایش اعضای آن به طرفهای منازعه موجب گردید تا کمیسیون از اهداف اصلی خود دورمانده و مأموریت محوله به آن با کارشکنی و تعلل مواجه گردد. با گذشت چند ماه از آغاز کار کمیسیون دولت کانادا بنا بر دلایلی و از جمله مسایل سیاسی داخلی، کشته شدن یک عضو کانادایی حین انجام مأموریت و نیز عدم پیشرفت امور عدم تمایل خود به ادامه عضویت در کمیسیون را ابراز داشته و در تاریخ ۲۹ مه ۱۹۷۳ (۱۳۵۲/۳/۸) بطور رسمی اعلام نمود در آخر ماه ژوئیه همانسال به عضویت خود در کمیسیون خاتمه خواهد داد. با خروج کاناداییها و ناقص ماندن ترکیب رسمی کمیسیون ادامه کار نظارت و کنترل مختل گردید و دولت امریکا در پی یافتن جایگزینی برای کانادا از بین متحدین خود برآمد. با توجه به توصیه‌های کانادا و اندونزی به دولت امریکا مبنی بر لزوم انتخاب جایگزین از بین کشورهای آسیایی، عضویت ژاپن و مالزی مد نظر دولت امریکا قرار گرفت اما هر دو کشور پس از بررسی موضوع از پذیرش پیشنهاد امریکا امتناع ورزیدند. دیگر گزینه‌های آسیایی محتمل نیز یکی بعد از دیگری بدلیل بی‌فرجام بودن مأموریت و معضلات سیاسی و حیثیتی متواتر بر آن پیشنهاد امریکا را رد کردند. روابط ویژه حکومت وقت ایران با ایالات متحده و توان مالی و اقتدار سیاسی و نظامی منطقه‌ای ایران موجب گردید تا واشنگتن بعد از ناکامی در ترغیب دیگر کشورهای مدنظر خود و هرچه محدودتر شدن تعداد کشورهای مناسب برای این مأموریت، ایران را بهترین گزینه برای عضویت در کمیسیون نظارت بر آتش بس بیابد و زمزمه‌هایی پیرامون این انتخاب در محافل سیاسی و بین‌المللی مطرح گردید.

با وجود گسترده بودن اخبار و شایعات مربوط به قصد امریکا برای دعوت از ایران در خصوص عضویت در کمیسیون، دولت ایران تا مدتی از این موضوع

بی‌اطلاع بود. در تاریخ ۱۳۵۲/۴/۲۲ کاردار سفارت هلند در سایگون که در بانکوک بسر می‌برد به سفیر ایران اظهار داشت از ایران بعنوان جایگزین کانادا برای عضویت در کمیسیون نظارت بر آتش بس نام برده می‌شود. وی واکنش ایران به این اخبار را از سفیر استفسار نمود لکن سفیر که از موضوع کاملاً بی‌خبر بود موضوع را مسکوت گذارده و مراتب را به وزارت امور خارجه اعلام کرد. وزیر امور خارجه وقت که خود اطلاعی از موضوع نداشت تلگراف واصله از سفارت ایران در بانکوک را برای اطلاع شاه به دربار ارسال داشت. شاه هم روز بعد در حاشیه این تلگراف نوشت "ما خودمان خبر نداریم".

شاه در تاریخ ۱۳۵۲/۵/۳ بمنظور انجام دیداری رسمی عازم امریکا شد. درخلال این سفر نیکسون موضوع خروج کانادا از عضویت در کمیسیون نظارت بر آتش بس ویتنام را با شاه در میان گذارد و از وی خواست با عضویت ایران در کمیسیون موافقت کند.

شاه که در این مقطع در اوج اقتدار بین‌المللی خود بسر می‌برد و از هر فرصتی برای مطرح ساختن خود بهره می‌جست و در عین حال تلاش می‌کرد تا هر چه بیشتر ایران را با سیاستهای بین‌المللی امریکا همسو و هماهنگ سازد از این پیشنهاد استقبال کرد و به این صورت زمینه برای اولین مأموریت بین‌المللی ایران فراهم گردید. از آنجا که مطابق مفاد قرارداد پاریس دعوت رسمی هر چهار طرف اصلی منازعه، یعنی ویتنام شمالی و ویت کنگ و همچنین امریکا و ویتنام جنوبی از عضو جدید الزامی بود و حکومت ایران برغم گذشت چندین ماه از زمان امضاء قرارداد صلح و برقراری آتش بس و به رسمیت شناخته شدن هانوی از جانب غالب کشورهای متحد امریکا هنوز ویتنام شمالی را برسمیت نشناخته و با آن کشور روابط سیاسی برقرار نکرده بود و این موضوع بطور قطع در موافقت طرفهای کمونیست با نامزدی ایران جهت عضویت در کمیسیون ایجاد اشکال می‌کرد، شناسایی هانوی و برقراری روابط با ویتنام شمالی بطور عاجل در دستور کار دولت ایران قرار گرفت و در ۴ اوت سال ۱۹۷۳ (۱۳۵۲/۵/۱۳) روابط رسمی تهران ـ هانوی برقرار گردید.

در ۱۹ مردادماه ۱۳۵۲ (۱۰ اوت ۱۹۷۳) کاردار سفارت جمهوری دمکراتیک ویتنام در پاریس به همراه نماینده دولت موقت انقلابی در فرانسه ضمن حضور در سفارت ایران در پاریس و ملاقات با سفیر اظهار داشت "بنابر اطلاع واصله از هانوی امریکا ایران را به جایگزینی کانادا برای عضویت در کمیسیون معرفی کرده‌اند و از این موضوع خوشوقتیم و امیدواریم که عملی شود". کاردار عدم تمایل کانادا به شناسایی موجودیت دولت موقت انقلابی بعنوان یکی از امضاءکنندگان قرارداد پاریس و اتخاذ روشهای مغرضانه و مغایر با اصل بیطرفی را علت اصلی خروج این کشور از کمیسون تلقی کرد.

از سوی دیگر در تاریخ ۱۳۵۲/۵/۲۴ (۱۵ اوت ۱۹۷۳) سفیر ویتنام جنوبی در واشنگتن در ملاقات نفر دوم سفارت ایران با وی اظهار داشت "درخلال مذاکرات اخیر شاه با نیکسون موضوع شرکت ایران در کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت و برآتش بس مطرح شد و جای خوشوقتی است که دولت ایران با این امر موافقت نموده است". وی یادداشت رسمی دعوت ویتنام جنوبی از دولت ایران برای عضویت ایران در کمیسیون به جایگزینی کانادا را تسلیم کرد و اضافه نمود قرار است در همانروز سفارت امریکا تهران نیز یادداشت مشابهی را به وزارت امورخارجه ایران تسلیم نمایند. در همین تاریخ کاردار سفارت امریکا در تهران یادداشت دعوت از دولت ایران برای عضویت در کمیسیون و همچنین متن پاسخ پیشنهادی دولت ایران به چهار طرف امضاء کننده قرارداد صلح پاریس مبنی بر پذیرش این دعوت را به وزارت امورخارجه ایران تحویل داد. در تاریخ ۱۳۵۲/۵/۲۶ سفارت جمهوری دمکراتیک ویتنام و یک روز بعد نمایندگی دولت موقت انقلابی در فرانسه یادداشتهای جداگانه مورخ ۱۴ اوت ۱۹۷۳ (۱۳۵۲/۵/۲۳) دعوت از ایران برای عضویت در کمیسیون را به سفارت ایران در پاریس تحویل دادند.

وزارت امور خارجه ایران در ۲۱ اوت ۱۹۷۳(۱۳۵۲/۵/۳۰) طی یادداشتهایی که برای سفارت امریکا در تهران، سفارت ویتنام جنوبی در واشنگتن و سفارت و نمایندگی جمهوری دمکراتیک ویتنام و دولت موقت انقلابی در پاریس ارسال گردید موافقت خود را با دعوت عضویت در کمیسیون بین‌المللی

نظارت بر آتش بس اعلام داشت. با آغاز عضویت ایران در کمیسیون از سپتامبر ۱۹۷۳ اولین گروه از نظامیان ایرانی شامل ۵ افسر معرفی شده از سوی ستاد ارتش در تاریخ ۱۳۵۲/۶/۷ رهسپار ویتنام جنوبی شده و مقدمات ورود گروههای بعدی را فراهم آوردند.

وزارت امور خارجه
اداره رمز

۵۲/۵/۲۵ فوری

از واشنگتن بتاریخ ۵۲/۵/۲۵ شماره ۱۱۲۰۴

جناب آقای خلعتبری وزیر امور خارجه

سفیر ویتنام جنوبی امروز تقاضا کرد که با اینجانب ملاقات نماید که چون بستری بودم درخواست نمودم با ایزدی ملاقات نمایند نقطه به ایزدی دستور دادم به سفارت ویتنام جنوبی برود و با سفیر ملاقات نماید نقطه گزارش ایزدی درباره مذاکرات سفیر ویتنام جنوبی و همچنین متن یادداشتی که تسلیم نموده ذیلاً نقل میگردد نقطه

(حسب الامر ساعت ۵ بعدازظهر امروز با سفیر ویتنام جنوبی در دفتر کارش ملاقات نمودم نقطه نامبرده از مراحم عالی که اینجانب را مأمور ملاقات با وی فرمودید بی نهایت سپاسگزاری نمود و پس از احوالپرسی از جنابعالی مطالبی اظهار داشت که بشرح زیر باستحضار عالی میرسد نقطه:

(- دیدار رسمی اعلیحضرت شاهنشاه ایران از آمریکا انعکاس بسیار خوبی داشته و بطوریکه شنیده است با موفقیت کامل روبرو بوده است نقطه شاهنشاه ایران یک شخصیت جهانی و رهبر عالیقدری میباشند که نه تنها به حفظ ثبات وصلح خاورمیانه و آسیای جنوبی بلکه حفظ صلح جهان کمک میفرمایند نقطه

☒ قائم‌مقام وزیر
☒ معاون سیاسی
☐ معاون اداری
☐ معاون پارلمانی
☐ معاون مطبوعاتی
☐ معاون اقتصادی
☐ معاون فرهنگی
☐ مدیرکل سیاسی
☐ مدیرکل سیاسی

وزارت امور خارجه
اداره رمز

از .... بتاریخ .... شماره ....

(۲)

۲ ــ هنگام مذاکرات اعلیحضرت شاهنشاه ایران با پرزیدنت نیکسون موضوع شرکت ایران در کمیسیون نظارت بین المللی صلح ویتنام مطرح شد و جای کمال خوشوقتی است که دولت شاهنشاهی با این امرموافقت نموده است نقطه

۳ ــ از آخر ژوئیه گذشته که کانادا از عضویت در کمیسیون مذکورانصراف حاصل کرد کار کمیسیون عملاً قطع شده است و امیدوار است باشرکت ایران کمیسیون نظارت بتوانند در برقراری صلح واقعی موثر واقع گردد نقطه

۴ ــ چون سفیر آکردیته ویتنام جنوبی درتهران تغییر سمت داده (سفیرویتنام جنوبی در آنکارا آکردیته درتهران بود که اخیراً بسمت سفیر کشور مذکوردر زامبیا منصوب شد) بنابراین دولت ویتنام جنوبی تصمیم گرفته درخواست رسمی خود را برای دعوت از دولت شاهنشاهی از طریق سفارت خود در واشنگتن به سفارت شاهنشاهی در اینجا تسلیم نماید نقطه امروز سفیر آمریکا در تهران نیز یادداشتی دراین زمینه به وزارت امورخارجه شاهنشاهی تسلیم میکند نقطه در اینجا

وزارت امور خارجه
اداره رمز

از .... بتاریخ .... شماره ....

(۳)

یادداشتی به اینجانب تسلیم کرد نقطه

۵ ــ از کمکهای تیم بهداشتی ایران در ویتنام تشکر و تعریف بسیار کرد نقطه

۶ ــ وزیرخارجه ویتنام جنوبی در سال ۱۹۷۱ از ایران دیدن وافتخار ملاقات با رهبر ایران را پیدا کرد وتحت تاثیر ترقیات شگرف ایران قرار گرفت نقطه

۷ ــ اظهارداشت کمونیستها به وعده های خود عمل نمیکنند و مرتب مقررات مربوطه را نقض مینمایند نقطه

۸ ــ شنیده است که روسها هواپیمای میگ۲۷ که بسیار مجهز وکامل میباشد تهیه و آزمایش نموده ند ولی ازاین نوع هواپیما هنوزبهره برداری نشده است نقطه چون روسها در تهیه میگ ۲۴ و میگ ۲۵ موفق نشدند اکنون میگ۲۷ که پیشرفته ترین هواپیماها میباشد تهیه و مورد آزمایش قرار داده ند نقطه

۹ ــ تقاضا نمود مفاد یادداشت تسلیمی باستحضار دولت شاهنشاهی برسد و افزود چنانچه اطلاعات بیشتری مورد لزوم باشد با کمال میل در

وزارت امورخارجه

اداره رمز

از .... بتاریخ .... شماره ....

(٤)

اختیار سفارت شاهنشاهی خواهد گذاشت نقطه

۱۰ — ضمن عرض سلام و اظهار امیدواری برای بهبود سریع جنابعالی

آمادگی خود را برای همکاری بیشتر اعلام نمود نقطه در این ملاقات

وزیرمختار سفارت ویتنام جنوبی نیز حضور داشت نقطه)

متن یادداشت :

THE AMBASSADOR OF THE REPUBLIC OF VIETNAM PRESENTS HIS COMPLIMENTS TO HIS EXCELLENCY THE AMBASSADOR OF IRAN AND HAS THE HONOR TO REFER TO THE AGREEMENT ON ENDING THE WAR AND RESTORING PEACE IN VIETNAM, AND THE PROTOCOLS HERETO, SIGNED IN PARIS ON JANUARY 27, 1973.

AS THE AMBASSADOR IS AWARE, CANADA HAS WITHDRAWN FROM MEMBERSHIP IN THE INTERNATIONAL COMMISSION OF CONTROL AND SUPERVISION SINCE JULY 31, 1973.

IN ACCORDANCE WITH ARTICLE 17 OF THE PROTOCOLE ON THE INTERNATIONAL COMMISSION OF CONTROL AND SUPERVISION, THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF VIETNAM, IN AGREEMENT WITH THE OTHER PARTIES TO THE PARIS

وزارت امور خارجه
اداره رمز

از .... بتاریخ .... شماره ....

5

AGREEMENT ON ENDING THE WAR AND RESTORING PEACE IN VIETNAM, BEGS TO INVITE THE IMPERIAL GOVERNMENT OF IRAN TO ACCEPT TO BE MEMBER OF THE INTERNATIONAL COMMISSION FOR CONTROL AND SUPERVISION IN REPLACEMENT OF CANADA.

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF VIETNAM WISHES TO EXPRESS ITS HOPE THAT IRAN WILL AGREE TO SERVE THE CAUSE OF PEACE IN VIETNAM IN THIS IMPORTANT CAPACITY.

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF VIETNAM WOULD APPRECIATE IT IF THE IMPERIAL GOVERNMENT OF IRAN WOULD CONFIRM AS SOON AS POSSIBLE TO THE PARTIES TO THE AGREEMENT THAT IT IS PREPARED TO PARTICIPATE IN THE COMMISSION AND TO ACCEPT THE OBLIGATIONS OF THE PROTOCOL ON THE INTERNATIONAL COMMISSION OF CONTROL AND SUPERVISION.

THE AMBASSADOR OF THE REPUBLIC OF VIETNAM AVAILS HIMSELF OF THIS OPPORTUNITY TO RENEW TO HIS EXCELLENCY THE AMBASSADOR OF IRAN THE ASSURANCES OF HIS HIGHEST CONSIDERATION.

WASHINGTON, D.C. AUGUST 15, 1973

۵۲/۵/۲۴ — ۲۴۸۲

اردشیر زاهدی

ساعت ۰۷۴۵

تلگراف سفارت ایران در واشنگتن پیرامون عضویت ایران در کمیسیون نظارت بر آتش بس

وزارت امور خارجه

اداره رمز

از پاریس تاریخ ۵۲/۵/۲۰ شماره ۱۱۵۴۴

جناب آقای خلعتبری وزیر امور خارجه

امروز کاردار سفارت ویتنام شمالی در پاریس بمعیت آقای DINH-BU-THI که نماینده دائمی دولت G. R. P. در پاریس و نایب رئیس هیئت اعزامی G. R. P. که با هیئت اعزامی دولت سایگون در LACELLE ST. CLOUD مشغول مذاکره میباشند باینجانب مراجعه و اظهارات زیررا نموده:

" از دولت متبوع به من اطلاع داده شده است که آمریکائیها ایران را بسمت جانشینی کانادا بعنوان عضو در کمیسیون بین‌المللی کنترل ومراقبت آتش بس در ویتنام جنوبی معرفی کرده اند و از این موضوع خیلی خوشوقتیم و امید واریم که عملی شود نقطه میخواستم که توجه شما را باین امر جلب نمایم که طبق قرارداد های منعقده و اعلامیه مشترک ۱۲ ژوئن گذشته دولت G. R. P. در ویتنام جنوبی بعنوان یکی از امضاء کنندگان قرارداد ها و اعلامیه فوق‌الذکر شناخته شده و گواه این موضوع اینستکه نماینده G. R. P. تمام اسناد رسمی را امضاء کرده است نقطه علت اینکه کانادا از کمیسیون بین‌المللی خارج شده است این بود که نمیخواست موجودیت G. R. P. را بشناسد و در نتیجه روش بسیار مغرضانه و مخالف بیطرفی اتخاذ کرده بود در حالیکه عضو کمیسیونی بود که برای اجرای

☑ قائم‌مقام وزیر
☑ معاون سیاسی
☐ معاون اداری
☐ معاون پارلمانی
☐ معاون مطبوعاتی
☐ معاون اقتصادی
☐ معاون فرهنگی
☐ مدیر کل سیاسی
☐ مدیر کل سیاسی

وزارت امور خارجه

اداره رمز

ص ۲ از ... بتاریخ ... شماره ...

د قیق قرارداد ها تعیین شده بود نقطه خود را موظف میدانستم که ایـــن
موضوع مهم را باطلاع شما برسانم وتمام اسناد ومدارک رسمی مربوط بـــه
قرارداد های منعقده را برای شما میفرستم تا دولت متبوع شما بتوانـــند
ازماهیت واقعی آنها اطلاع صحیح پیدا کنند " نقطـــه

۱۳۵۲/۵/۲۰ — ۴۲۴

پاکروان

ساعت ۱۸۴۵

دعوت ویتنام شمالی و ویت کنگ از ایران برای عضویت در کمیسیون

شماره ۶۹۲

کاردار موقت ایالات متحده امریکا با اظهار تعارفات خود به عالیجناب وزیر امور خارجه ایران مفتخر است توافقنامه خاتمه جنگ و اعاده صلح در ویتنام و پروتکلهای متعلقه به آن را که در ۲۷ ژانویه ۱۹۷۳ در پاریس به امضاء رسید مورد اشاره قرار دهد.

همانگونه که وزیر مطلع هستند کانادا از ۳۱ ژوئیه ۱۹۷۳ از عضویت در کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت کناره‌گیری کرده است. مطابق با ماده ۱۷ پروتکل کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت، کاردار موقت براساس دستورالعمل دولت خود افتخار دارد به اطلاع وزیر برساند که چهار طرف توافقنامه بر ایران بعنوان عضو جایگزین توافق کرده‌اند. کاردار موقت مایل است از جانب ایالات متحده امریکا و دیگر طرفهای موافقتنامه ابراز امیدواری نماید که ایران با خدمت در جهت آرمان صلح در ویتنام در این ظرفیت مهم موافقت نماید.

موجب امتنان کاردار موقت خواهد بود چنانچه دولت ایران هرچه زودتر مراتب آمادگی خود برای مشارکت در کمیسیون و پذیرش مسئولیتهای پروتکل کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت را با طرفهای موافقتنامه تایید نماید.

کاردار موقت ایالات متحده امریکا موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه خود را به عالیجناب وزیر امورخارجه ایران تجدید می‌کند.

سفارت ایالات متحده امریکا
تهران ـ ۱۵ اوت ۱۹۷۳

عالیجناب عباسعلی خلعتبری
وزیر امور خارجه
تهران

No. 692

The Chargè d'Affaires, a. i. of the United States of America presents his compliments to His Excellency the Minister of Foreign Affairs of Iran and has the honor to refer to the Agreement on Ending the War and Restoring the Peace in Viet-Nam, and the protocols thereto, signed at Paris on January 27, 1973.

As the Minister is aware, Canada has withdrawn from membership in the International Commission of Control and Supervisions as of July 31, 1973. In accordance with Article 17 of the Protocol on the International Commission of Control and Supervision, the Chargé d'Affaires, a.i., on instructions of his Government, has the honor to inform the Minister that the four parties to th. Agreement have agreed upon Iran as a

His Excellency Abbas Ali Khalatbari
The Minister of Foreign Affairs
Tehran

2

replacement member. The Chargé d'Affaires, a. i. wishes to express to the Minister, on behalf of the United States of America and the other parties to the Agreement, their hope that Iran will agree to serve the cause of peace in Viet-Nam in this important capacity.

The Chargé d'Affaires, a. i. would appreciate it if the Government of Iran would confirm as soon as possible to the parties to the Agreement that it is prepared to participate in the commission and to accept the obligations of the protocol on the International Commission of Control and Supervision.

The Chargé d'Affaires, a.i. of the United States of America avails himself of this opportunity to renew to His Excellency the Minister of Foreign Affairs the assurances of his highest consideration.

Embassy of the United States of America

Tehran, August 15, 1973

یادداشت سفارت امریکا و دعوت از ایران برای عضویت در کمیسیون نظارت بر آتش بس

وزارت امور خارجه شاهنشاهی

شماره ۶۶۷۲/۱۱ تاریخ ۱۳۵۲/۵/۳۰

وزیر امور خارجه ایران با اظهار تعارفات خود به عالیجناب سفیر ایالات متحده امریکا عطف به یادداشت شماره ۶۹۲ مورخ ۱۵ اوت ۱۹۷۳ موضوع دعوت از دولت شاهنشاهی ایران برای عضویت در کمیسیون بین‌المللی برای نظارت و کنترل در ویتنام مفتخر است که به اطلاع ایشان برساند دولت ایران با شرکت جستن در فعالیتهای کمیسیون فوق‌الذکر و تعهد به مراعات بندهای موافقتنامه پاریس درباره ویتنام امضاء شده در ۲۷ ژانویه ۱۹۷۳ و پروتکلهای این موافقتنامه و قانون کنفرانس بین‌المللی درباره ویتنام امضاء شده در ۲ مارس ۱۹۷۳ موافقت دارد.

دولت ایران امیدوار است با آغاز مسئولیتهای خود در کمیسون فوق الاشعار نقش مستقیم و مؤثری در جهت هدف برقراری یک صلح عادلانه و پایدار در ویتنام ایفا کند.

وزیر امور خارجه ایران موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه خود را به عالیجناب سفیر ایالات متحده امریکا تجدید می‌نماید.

۲۱ اوت ۱۹۷۳

عالیجناب ریچارد ام. هلمز

سفیر ایالات متحده امریکا

تهران

۶۶۷۴/۱۱
۵۲/۵/۳۰

IMPERIAL MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS

The Minister of Foreign Affairs of Iran presents his compliments to His Excellency the Ambassador of the United States of America, and referring to the note No. 692 dated August 15, 1973 inviting the Imperial Government of Iran to become a member of the International Commisssion forSupervision and Control in Vietnam has the honour to inform him that the Government of Iran agrees to take part in the activities of the afore-mentioned commission and undertakes to observe the clauses of the Paris agreement on Vietnam signed on January 27, 1973, the Protocoles of this agreement, and the Act of the International Conference on Vietnam signed March 2, 1973.

The Iranian Government hopes upon assuming her responsibilities in the above mentioned commission to bring a direct and efficient contribution to the aim of establishing a just and durable peace in Vietnam.

The Minister of Foreign Affairs of Iran avails himself of this opportunity to renew to His Excellency the Ambassador of the United States of America the assurances of his highest consideration.

August 21, 1973.

His Excellency
Mr. Richard H. Helms
The Ambassador of the
United States of America
Tehran.

Tehran

پاسخ وزارت امور خارجه به سفارت امریکا و پذیرش دعوت عضویت در کمیسیون آتش بس

وزارت امور خارجه

اداره ـــــــــ

رمز [x]

کشف [ ]

شماره ـــــــــ

تاریخ ۵۲/۵/۳۰

ساعت ـــــــــ

تلگراف به جناب آقای پاکروان سفیر شاهنشاه آریامهر ـ پاریس

۴۴۰ ـ خواهشمند است دستور فرمایند متن یادداشت مشروحه ذیل را طی یادداشتی در پاسخ یادداشت مورخ ۱۴ اوت ۹۷۳ [۱] به سفارت جمهوری دموکراتیک ویتنام در پاریس ارسال دارند نقطه

LE MINISTERE IMPERIAL DES AFFAIRES ETRANGERES PRESENTE SES COMPLIMENTS AU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES DU GOUVERNEMENT DE LA REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE DU VIETNAM ET SE REFERANT A SA NOTE DATEE DU 14 AOUT 1973 CONCERNANT LA PARTICIPATION DU GOUVERNEMENT IMPERIAL DE L'IRAN A LA COMMISSION INTERNATIONALE DE CONTROLE ET DE SURVEILLANCE, A L'HONNEUR DE L'INFORMER QUE LE GOUVERNEMENT IMPERIAL DE L'IRAN ACCEPTE L'INVITATION DE PARTICIPER AUX TRAVAUX DE LADITE COMMISSION ET S'ENGAGE A RESPECTER LES CLAUSES DE L'ACCORD DE PARIS SUR LE VIETNAM SIGNE LE 27 JANVIER 1973, LES PROTOCOLES DE CET ACCORD, L'ACTE FINAL DE LA CONFERENCE INTERNATIONALE SUR LE VIETNAM SIGNE LE 2 MARS 1973 AINSI QUE LE COMMUNIQUE COMMUN DU 13 JUIN 1973.

وزارت امور خارجه

اداره ________
رمز ☐
کشف ☐

شماره ________
تاریخ ________
ساعت ________

تلگراف به ________

2.

LE GOUVERNEMENT IMPERIAL DE L'IRAN, EN ASSUMANT SES RESPONSABILITES AU SEIN DE LA COMMISSION SUSMENTIONNEE, ESPERE APPORTER UNE CONTRIBUTION DIRECTE ET EFFICACE A L'ETABLISSEMENT D'UNE PAIX JUSTE ET DURABLE AU VIETNAM.

LE MINISTERE IMPERIAL DES AFFAIRES ETRANGERES SAISIT CETTE OCCASION POUR RENOUVELER AU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES DU GOUVERNEMENT DE LA REPUBLIQUE DEMOCRATIQUE DU VIETNAM LES ASSURANCES DE SA PLUS HAUTE CONSIDERATION.

خلعت بری

۱۱۶۷۲
۵۲/۵/۳۰

اعلام رسمی پذیرش دعوت ویتنام شمالی برای عضویت در کمیسیون نظارت بر آتش بس

با طی شدن مراحل رسمی و تشریفاتی عضویت ایران در کمیسیون نظارت بر آتش‌بس و با توجه به ماهیت سیاسی ـ نظامی این مأموریت، یک نفر از دیپلماتهای ارشد وزارت امور خارجه با عنوان سفیر شاه به ریاست هیأت ایرانی منصوب شد.

با رخ نمودن مشکلات و معضلات داخلی مرتبط با این مأموریت بین‌المللی و فقدان تجربه قبلی و بروز برخی اختلافات و ناهماهنگیها بین دستگاههای نظامی و دیپلماسی کشور پیرامون مدیریت مأموریت و همچنین تأمین بودجه و نیازمندیهای مرتبط با فعالیت هیأت ایرانی در تاریخ ۱۳۵۲/۶/۱۳ جلسه‌ای بمنظور رفع مشکلات و موانع و ایجاد هماهنگی با حضور وزیر امور خارجه، رئیس سازمان برنامه و بودجه، ازهاری رئیس ستاد ارتش، سفیر ایران در کمیسیون و رئیس سازمان امور اداری و استخدامی کشور در دفتر هویدا نخست وزیر تشکیل شد و مقرر گردید فعالیتهای کمیسیون تحت نظارت متمرکز وزارت امور خارجه قرار گرفته و سازمان برنامه و بودجه اعتبار اولیه لازم و همچنین سهم ۲ درصدی ایران از بودجه کلی کمیسیون را تأمین نماید. سازمان امور اداری و استخدامی نیز مسئولیت تأمین پرسنل غیر نظامی هیأت ایرانی را از بین کارکنان دولت عهده‌دار گردید.

سازمان امور اداری و استخدامی کشور

تاریخ ....
شماره ....
پیوست ....
واحد ....

گـــــــــــزارش

بنا به اطلاع قبلی از دفتر جناب آقای نخست‌وزیر جلسه‌ای در ساعت ۲ $\frac{1}{2}$ بعداز ظهر روز سه‌شنبه ۱۳۵۲/۶/۱۲ در حضور معظم له با شرکت جنابان آقایان وزیر امورخارجه، وزیر مشاور و رئیس سازمان برنامه و بودجه و تیمسار ارتشبد ازهاری، جناب آقای تاجبخش معاون وزارت امورخارجه، جناب آقای اسعد صدری سفیر ایران در کمیسیون نظارت بر قرارداد آتش‌بس ویتنام، آقای دکتر هاتف عضو وزارت امورخارجه و اینجانب به نمایندگی از طرف جناب آقای کشفیان تشکیل شد.

در این جلسه جناب آقای وزیر امورخارجه گزارش کوتاهی درباب چگونگی عضویت ایران در کمیسیون نظارت بر قرارداد آتش‌بس ویتنام ارائه فرمودند و در زمینه فراهم آوردن بودجه و وسایل کارهای نمایندگی ایران مطالبی بیان داشتند.

جناب آقای نخست‌وزیر با اشاره به اهمیت این مأموریت و حساسیت نقش هیأت نمایندگی دولت ایران مقرر فرمودند که هرگونه کمکی لازم باشد از طرف ستاد بزرگ ارتشتاران و دیگر سازمانهای دولتی معمول خواهد شد. پس از تبادل نظر لازم مقرر گردید:

۱ــ مبلغ ۱۱ میلیون ریال بصورت بودجه موقت اعتبار از طرف سازمان برنامه و بودجه تأمین شود.

۲ــ گزارشهائی که از طرف سفارت کانادا در مورد امور نظارت تهیه شده است در اختیار سازمانهای ذیربط گذاشته شود.

۳ــ در مورد نیازمندیهای پرسنلی نظامی ستاد بزرگ همکاری لازم معمول خواهند داشت.

سازمان امور اداری واستخدامی کشور

تاریخ ________

شماره ________

پیوست ________

واحد ________

- ۲ -

۴- در مورد کادر غیرنظامی سازمان امور اداری واستخدامی کشور با استفاده از امکانات موجود در جامعه مستخدمان دولت اقدام خواهد کرد .

۵- برای بررسی دقیقتر موضوع جلسه ای در ستاد بزرگ در ساعت ۱۰ صبح چهارشنبه با شرکت آقای صدری و آقای [illegible] و نماینده سازمان امور اداری واستخدامی کشور در دفتر تیمسار ارتشبد ازهاری تشکیل شود ومطالعات وتصمیمات اجرایی لازم را اتخاذ نمایند .

گزارش جلسه تشکیل شده در دفتر نخست وزیر درخصوص کمیسیون نظارت بر آتش بس

اسدخان صدری از دیپلماتهای متخصص در امور بین‌الملل وزارت امور خارجه به عنوان سفیر و رئیس هیأت ایرانی در تاریخ ۱۳۵۲/۷/۱عازم محل مأموریت خود در سایگون شد و گروههای دوم و سوم از نظامیان ایرانی شامل به ترتیب ۸۵ و ۵۲ نفر افسر و درجه‌دار در تاریخهای نهم و دوازدهم آبانماه ۱۳۵۲ به سایگون اعزام شده و در قرارگاههای هفتگانه و تیمهای محلی در نقاط مختلف ویتنام جنوبی استقرار یافتند.

با توجه به اهمیت این مأموریت بین‌المللی برای دولت ایران و ضرورت هدایت فعالیتهای مرتبط با آن در دستگاه دیپلماسی کشور، کلیه امور مربوط به کمیسیون در وزارت امور خارجه متمرکز شد و سریعاً اداره «کمیسیون نظارت بر آتش بس ویتنام» در وزارت امور خارجه تشکیل گردید. بخشنامه‌ای که در این خصوص به کلیهٔ نمایندگیهای ایران در خارج از کشور ارسال گردید حکایت از آن داشت که هیأت نمایندگی ایران در کمیسیون نظارت بر آتش بس تحت نظر یک سفیر که نماینده و بیان کننده نظرات دولت ایران است فعالیت خواهد کرد.

نظامیان اعزامی به سایگون در روزهای آغازین مأموریت در ویتنام بدون مطلع ساختن رئیس هیأت نمایندگی، گزارش فعالیتهای خود را بطور مستقیم برای ستاد ارتش در تهران ارسال می‌کردند. این شیوه عمل نظامیان با اعتراض وزارت امور خارجه مواجه شد و وزیر امور خارجه به منظور چاره‌جویی موضوع را به هویدا نخست‌وزیر گزارش کرد. نخست‌وزیر چند روز بعد طی نامه‌ای بعنوان ازهاری رئیس ستاد ارتش وی را مطلع ساخت که حسب دستور شاه کلیه گزارشات و تلگرافهای تهیه شده از فعالیتهای کمیسیون باید مستقیماً به وزارت امور خارجه ارسال گردد.

ستاد بزرگ ارتشتاران

از اداره دوم اطلاعات و ضد اطلاعات ج
به وزارت امور خارجه (اداره آموزش)
موضوع

شماره ۱۷-۱-۰۴-۰۹-۰۰-۱/۸
تاریخ ۵۲/۷/۲۸
پیوست

(تلفن)

پیرو شماره ۱۲-۱-۰۴-۰۹-۰۰-۱/۸ هـ ۵۲/۷/۲۲

چون عزیمت دومین گروه افسران مأمور بویتنام بزودی عملی خواهد شد خواهشمند است مقرر فرمائید مراتب زیر بعنوان ریاست هیئت و سرکار سرهنگ اعتماد مخابره شود:

۱- باتوجه بارقام زیر پیش‌بینی های لازم درمورد محل زیست افسرانیکه در سری دوم به ویتنام اعزام میگردند معمول شود.

الف- برای قرارگاه نظامی سایگون ودبیرخانه

(۱) سرلشکر- یکنفر
(۲) سرهنگ - ۱ نفر
(۳) سرهنگ۲ - ۸ نفر
(۴) سرگرد - ۵ نفر
(۵) افسرجزء - ۹ نفر

ب- برای قرارگاههای نواحی هفتگانه وتیم های محلی

(۱) افسرارشد ۲۴ نفر
(۲) افسرجزء ۲۷ نفر

۲- باتوجه باینکه تاریخ عزیمت سری اول بسایگون ۲۳- اکتبر میباشد اقدامات وتسهیلات لازم در فرودگاه مزبور معمول گردد.

۳- پیش‌بینی های لازم درمورد وسیله حمل ونقل افسران نواحی وتیمهای محلی بطوریکه در تاریخ ۲۷- اکتبر بمحلهای مأموریت اعزام شوند.

۴- ساعت دقیق ورود به سایگون وچنانچه تغییراتی بوجود آید متعاقباً اعلام خواهد شد.

۱۳۵۲/۷/۲۱

رئیس اداره دوم اطلاعات و ضد اطلاعات - سرلشکر مقدم

شماره ۴۴۲۷۹
تاریخ ۵۲/۷/۹

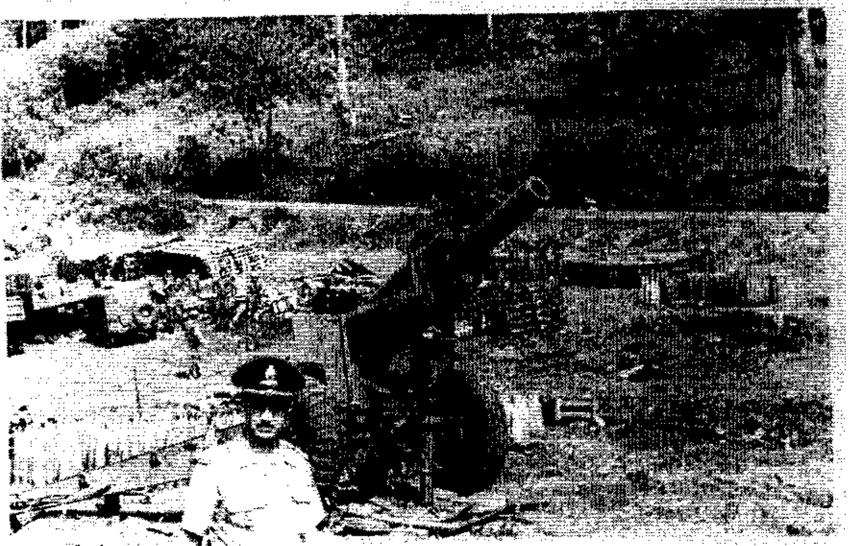
پیش بینی ستاد ارتش جهت تأمین نیروهای ناظر در ویتنام

با استقرار تدریجی هیأت ایرانی فعالیت کمیسیون که از زمان خروج کانادایی ها بطور کامل متوقف شده بود احیا شد و اولین جلسه مشترک هیأتها در تاریخ ۱۳۵۲/۷/۷ برای رسیدگی به انبوه شکایات واصله تشکیل گردید و انجام بازرسیهای مشترک از محل بروز حوادث و حملات طرفین با وجود پابرجا باقی ماندن زمینه‌های سیاسی عدم پیشرفت در امور و وظایف کمیسیون از سر گرفته شد. سوابق موجود حکایت از آن دارد که هیأت ایرانی تلاش داشت تا با ترغیب دیگر هیأتهای نمایندگی و اقدام به موقع برای انجام بازرسیها و رسیدگی بی‌طرفانه به شکایات واصله تحولی در فعالیت و مأموریت کمیسیون ایجاد نماید که این امر در هفته‌های نخست فعالیت هیأت ایرانی تا حدودی با موفقیت همراه بود و خصوصاً در زمینه شناسایی و مبادله اسرای طرفین به نتایج ملموسی انجامید. لکن تحولات بعدی در صحنه نظامی و عدم حسن نیت طرفهای درگیر و خصوصاً ماهیت دو قطبی کمیسیون زمینه‌ساز بروز موانع و اختلافات جدی بعدی شد.

افسران ایرانی حین انجام مأموریت بازرسی در ویتنام جنوبی

بنا به دعوت دولت موقت انقلابی (ویت کنگ) رؤسای هیأتهای چهارگانه عضو کمیسیون در تاریخ ۵۲/۸/۲۵ به منظور بازدید از مناطق تحت کنترل ویت کنگ در قلمرو ویتنام جنوبی به مقر حکومت دولت موقت در شهر دونگها[1] واقع در نزدیکی مرز دو ویتنام عزیمت کرده و با خانم نوین تی بین[2] وزیر امور خارجه ویت کنگ ملاقات نمودند. خانم تی بین طی گفتگوی خود با سفیر ایران از حضور و فعالیت ایران در کمیسیون نظارت بر آتش‌بس استقبال کرده و تلویحاً علاقه و آمادگی خود برای سفر به تهران را مطرح ساخت. چندی بعد و در تاریخ ۱۰ بهمن ماه ۱۳۵۲ رؤسای هیأتهای عضو کمیسیون بنا به دعوت دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام عازم هانوی شدند و با فام وان دونگ[3] نخست وزیر و همچنین با وزیر امورخارجه دیدار و گفتگو کردند.

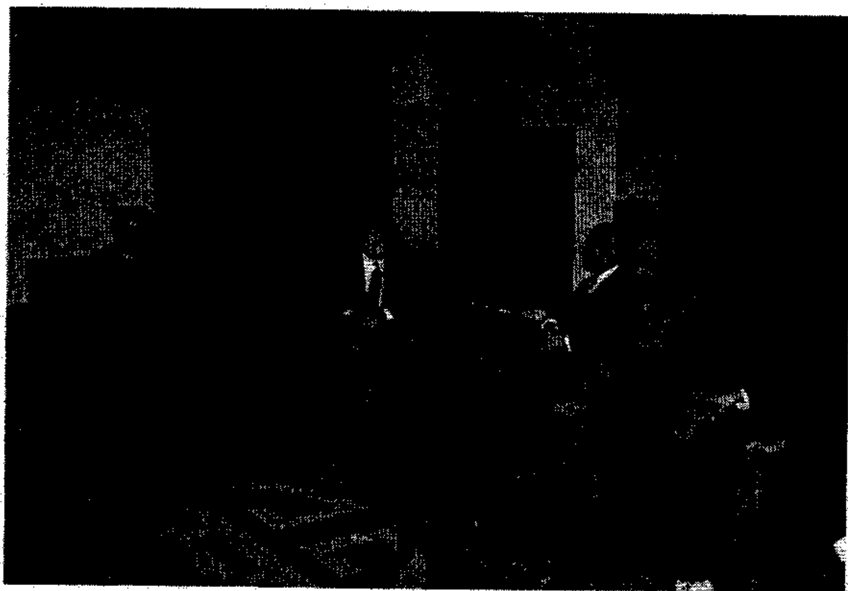
سفیر و رئیس هیأت ایرانی برخلاف عرف رایج در ویتنام جنوبی از زمان ورود خود به سایگون تقاضایی برای انجام دیدار معارفه با نوین وان تیو رئیس جمهور ویتنام جنوبی بعمل نیاورده بود که این موضوع ذهنیتهایی برای مقامات محلی عمیقاً مقید به تشریفات ایجاد کرده بود. مشاور رئیس جمهور ویتنام جنوبی چند بار بطور ضمنی ضرورت ملاقات سفیر ایران با رئیس جمهور را به وی یادآور شده بود. سفیر و نماینده ایران در کمیسیون آخرین مورد از تمایل رئیس جمهور به دیدار با وی را طی تلگراف به وزارت امور خارجه در تهران منعکس کرد. متعاقباً وزیر امور خارجه مراتب را به اطلاع شاه رسانید و کسب تکلیف نمود. شاه در پاسخ تأکید کرد "زمانی که مقامات کشور متوقف فیه تأکید بر انجام این دیدار دارند دلیلی برای امتناع از ملاقات وجود ندارد".

در تاریخ ۱۴ نوامبر ۱۹۷۳ (۲۳ آبانماه ۱۳۵۲) و هنگام بازگشت رؤسای هیأتهای عضو کمیسیون از سفر به مقر حکومت ویت کنگ و بی‌آنکه از قبل درخواستی برای تنظیم دیدار معارفه سفیر ایران با نوین وان تیو تسلیم شده باشد مسئول تشریفات دفتر رئیس جمهور در فرودگاه سایگون به سفیر ایران اطلاع داد

---

[1] Dong Ha
[2] Nguyen Thi Binh
[3] Pham Van Dong

دیدار وی با رئیس جمهور برای بعد از ظهر همانروز تنظیم شده است. درخلال دیدار معارفه سفیر و نماینده ایران در کمیسیون با وان تیو که فرمانده نظامی هیأت ایرانی نیز در آن حضور داشت برخی موضوعات مرتبط با مناسبات دوجانبه و خصوصاً فعالیت ایران در کمیسیون مورد بحث قرار گرفت و رئیس جمهور ویتنام جنوبی از مشارکت و فعالیت ایران در کمیسیون نظارت بر آتش بس و همچنین کمکهای کارشناسان نفتی ایران به کشورش تشکر و قدردانی کرد.

ملاقات سفیر و نماینده ایران در کمیسیون با وان تیو رئیس جمهور ویتنام جنوبی
۱۳۵۲/۸/۲۳

۲ـ بروز مانع در فعالیت هیأت ایرانی

با گذشت زمان روند مثبت اولیه و آغازین فعالیتهای کمیسیون دچارسیر نزولی شد و مانع‌تراشیهای هیأتهای مجارستان و لهستان و عدم حضور نمایندگان این هیأتها در گروههای مشترک کارشناسی برای حضور در محلهای گزارش شده وقوع حوادث و درگیریهای نظامی، فعالیتهای نظارتی و بازرسی کمیسیون را مختل کرد. چند مورد بازرسی مشترک هیأتهای ایرانی و اندونزیایی و ثبت مشاهدات از موارد نقض آتش بس گزارش شده از سوی دولت ویتنام جنوبی بدون حضور نمایندگان دو عضو دیگر کمیسیون که در مغایرت با مفاد قرارداد صلح پاریس و شرح وظایف کمیسیون صورت پذیرفت اعتراض رسمی ویتنام شمالی و ویت کنگ را در پی آورد. در اوایل آذرماه ۱۳۵۲ در حالی که تنها دو ماه از آغاز فعالیت هیأت ایرانی می‌گذشت خبرگزاریها گزارش کردند سخنگوی هیأت نمایندگی ایران در کمیسیون بین‌المللی نظارت بر آتش بس شایعات منتشره مبنی بر قصد ایران به کناره‌گیری از کمیسیون به علت عدم پیشرفت در فعالیتها را تکذیب نموده است. در تاریخ هفتم آذر ماه وزارت امور خارجه طی تلگرافی از نمایندگی سایگون چگونگی امر را استفسار نمود. رئیس هیأت نمایندگی ایران نیز در تاریخ ۱۳۵۲/۹/۱۳ در پاسخی مبهم و دو پهلو به تلگراف یاد شده فوق گزارش نمود :"شایعات خروج ایران از کمیسیون از چند روزنامه محلی در سایگون سرچشمه گرفته بوده و سخنگوی دولت ویتنام جنوبی هم به آن اشاره کرده بود و موضوع از طرف نمایندگی تأیید نگردیده است".

وزارت امور خارجه

شماره ....
تاریخ ۵۰/۹/۱
ساعت ....

تلگراف به ....

سفارت [illegible] سایگون

[illegible] رئیس هیئت نمایندگی ایران در کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت

به [illegible] خبرگزاریها گزارش داده‌اند چون شایعه مبنی بر امکان کناره‌گیری دولت شاهنشاهی از

کمیسیون بین‌المللی به علت عدم پیشرفت کار در کمیسیون منتشر شده بود، [illegible] هیئت نمایندگی

این شایعه را تکذیب کرده است. خواهشمند است [illegible] چگونگی را

گزارش نمایند [illegible]

[illegible]

۲۰۵۷۴
۵۰/۹/۱۱

اداره رمز

استفسار از سایگون پیرامون صحت یا سقم اخبار مربوط به قصد ایران به خروج از کمیسیون

سری

وزارت امور خارجه

اداره رمز

از سایگون بتاریخ ۵۲/۹/۱۳ شماره ۲۲۲۲۸

جناب آقای تاجبخش معاون سیاسی وزارت امور خارجه

عطف به ۲۰۵۷۴ ـ شایعات خروج ایران از کمیسیون نظارت بر آتش بس از یکی دو روزنامه ی محلی در سایگون سرچشمه گرفته و سخنگوی دولت بآن نیز اشاره نموده بود نقطه موضوع از طرف این نمایندگی تایید نگردیده و جریان با پست در نامه شماره ۱۱۰ تقدیم گردیده است نقطه

۱۱۴ ـ ۱۳۵۲/۹/۱۳

اسد صدری

ساعت ۱۴۰۰

□ قائم‌مقام وزیر
□ معاون سیاسی
□ معاون اداری
□ معاون پارلمانی
□ معاون مطبوعاتی
□ معاون اقتصادی
□ معاون فرهنگی
□ مدیر کل سیاسی
□ مدیر کل سیاسی

سری

پاسخ نمایندگی ایران پیرامون اخبار مبنی بر خروج ایران از کمیسیون نظارت بر آتش بس

در تاریخ ۱۳۵۲/۱۰/۱۲ کاردار ویتنام شمالی در پکن با سفیر ایران ملاقات کرد و با عنوان نمودن بازرسیهای یکجانبه و مغایر با مقررات هیأتهای ایرانی و اندونزی حسب درخواست دولت ویتنام جنوبی و همچنین بی‌توجهی این دو هیأت به درخواست مشابه از سوی مقامات دولت موقت انقلابی برای اعزام هیأت به منظور بازرسی از مناطق تحت کنترل دولت موقت که بزعم وی از جانب ارتش ویتنام جنوبی مورد حمله واقع شده بود خواستار آن شد که دستورات لازم به هیأت ایرانی درخصوص رعایت مقررات و مواد قرارداد پاریس و همچنین مراعات اصل اتفاق آراء صادر گردد. وی همچنین اضافه نمود این موضوع به سفیر اندونزی در هانوی منتقل شده و خبر آن هم در اختیار رسانه‌ها قرار داده شده است اما جمهوری دمکراتیک ویتنام ضمن ابراز خوشوقتی از شرکت دولت ایران در کمیسیون نظارت بر آتش بس در نظر ندارد در مورد ایران موضوع را خبری نماید. موضوع گلایه جمهوری دمکراتیک ویتنام از نحوه عملکرد هیأت ایرانی همانروز به اطلاع شاه که در سفر اتریش بسر می‌برد رسید. شاه دستور داد "نسبت به اظهارات کاردار جمهوری دمکراتیک ویتنام تحقیق شود و به هرحال به صدری تذکر دهید در حدود قرارداد پاریس عمل کند".

۱۴/۱۰/۵۲

سری

۵۲/۱۰/۱۲ وزارت امور خارجه دیرین

اداره رمز

از پکن ـــــ تاریخ ۲/۱۰/۲ ــــ شماره ۲۰۸ ـــ

جناب آقای خلعت‌بری وزیر امور خارجه

کاردار سفارت جمهوری دموکراتیک ویتنام وقت ملاقات خواست وطبق دستور خود (دولت) مطالب ذیل را گفت که باستحضار دولت شاهنشاهی برسد نقطه اظهار داشت نمایندهٔ ایران واندونزی در کمیسیون نظارت بر آتش بس برحسب تقاضای حکومت سایگون به (اقدام) بازرسی وتحقیقاتی در نقاطی نموده اند که این عمل کاملا مخالف نص مواد ومقررات قرارداد پاریس است گفت بطوریکه اطلاع دارند قرارداد پاریس مقرر داشته که هر بازرسی یا اقدامی که بعمل میآید باید با رضایت دستجمعی اعضای کمیسیون وبا تفاق آرا صورت بگیرد سپس علاوه کرد حکومت سایگون که بازرسیهائی را از نمایندگان ایران واندونزی تقاضا کند بعمل میآید ولی وقتیکه حکومت سایگون نقاطی را که زیر نظر مقامات حکومت موقت انقلابی واختصاص به تعلیمات هوا پیمائی دارد بمباران میکند از قبیل LOCONING و DONGPAN هیچ اقدامی از طرف نمایندگان ایران واندونزی بعمل نمیآید دولت جمهوری دموکراتیک ویتنام این مطالب را مورد توجه دولت شاهنشاهی قرارداده وتقاضا دارد دستوراتی صادر فرمایند که از طرف نمایندگی ایران

سری

زرو بعد ... اداره ... رمزخانه
شماره ۹۸۵ ۴۷
تاریخ ۵۲/۱۰/۱۲ ۱۳

☐ قائم‌مقام وزیر
☐ معاون سیاسی
☐ معاون اداری
☐ معاون پارلمانی
☐ معاون مطبوعاتی
☐ معاون اقتصادی
☐ معاون فرهنگی
☐ مدیر کل سیاسی
☐ مدیر کل سیاسی

-۲-

برخلاف مقررات ومواد قرارداد وپروتکل پاریس فعالیت هایی صورت نگیرد ورعایت اصل اتفاق آرا بشود درخاتمه کاردار ویتنام علاوه کرد که ما بسیار خوشوقت هستیم که دولت شاهنشاهی با شرکت در این کمیسیون درمقامی هستند که کمک موثری بنفع صلح بنمایند وتقاضای دولت جمهوری دموکراتیک ویتنام اینستکه نمایندگی ایران مقررات ومواد قرارداد مربوط را بطورکامل و دقیق رعایت نمایند ودرخاتمه گفت ما این مورد را بسفیرانند ونزی درهانوی گفته ایم که به دولت خود گزارش دهد وخبرآن را هم منتشرساختیم ولی در مورد ایران خبراین اقدام را منتشرنکرده ایم نقطه

۵۲/۱۰/۱۱-۱۵۱۷

آرام

۱۳۵۲/۱۰/۲۲

۱۵۷

اداره کنترل و نظارت بر آتش بس ویتنام

وزارت امور خارجه

ساعت ۰۸۳۰

ناخرسندی ویتنام شمالی از نحوه فعالیت هیأت ایرانی در کمیسیون نظارت بر آتش بس

۲/۱/۱۴

سری

وزارت امورخارجه

اداره رمز

از وین بتاریخ ۵۲/۱۰/۱۳ شماره ۲۹/۲۴۸۶۶

جناب آقای خلعتبری وزیرمحترم امورخارجه

۶۴/۲۳۲۳۲ ـ اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر درمورد اظهارات کاردار سفارت جمهوری دمکراتیک ویتنام فرمودند تحقیق شود و بهرحال به صدری تذکر دهید در حدود قرارداد پاریس عمل کند نقطه

۲/۴۰۰ ـ ۵۲/۱۰/۱۲ سپهبد دکترایادی

دستورالعمل شاه پیرامون گلایه ویتنام شمالی از عملکرد هیأت ایرانی

با این وصف تحولی اساسی در رویه و نحوه عملکرد هیأت ایرانی ایجاد نشد تا آنکه در ماه مارس ۱۹۷۴ وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام با ارسال یادداشت رسمی برای کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت بر آتش بس به بازرسیها و رسیدگیهای هیأتهای نمایندگی ایران و اندونزی براساس تقاضای ویتنام جنوبی اعتراض کرده و خواستار آن شد که این دو نمایندگی از انجام مشاهدات بدون شرکت بقیه اعضای کمیسیون خودداری نمایند. رئیس هیأت نمایندگی ایران ضمن انعکاس موضوع به وزارت امور خارجه و تأکید بر این نکته که در صورت خنثی شدن امکان مشاهده و بازرسی توسط برخی اعضای کمیسیون، بقیه اعضا چاره‌ای جز انجام وظیفه خود از طریق مشاهده نخواهند داشت پیشنهاد کرد به این یادداشت وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام کتبا پاسخ داده شود.

خودداری هیأتهای لهستانی و مجارستانی از مشارکت در رسیدگی به شکایاتی که احتمال مقصر شناسایی شدن ویت کنگ و ویتنام شمالی را در برداشت و انجام مأموریتهای مشاهده توسط هیأتهای ایران و اندونزی پیرامون شکایات واصله از دولت ویتنام جنوبی بدون حضور نمایندگان دو هیأت دیگر اعتراضات کمونیستها را وارد مرحله‌ای جدید نمود. ویت کنگ در اواخر سال ۱۳۵۲ ابتدا هیأت نمایندگی اندونزی را به تخطی از مفاد قرار داد صلح پاریس متهم نمود و در اوایل فروردین ماه ۱۳۵۳ نیز برای اولین بار اتهام مشابهی را متوجه هیأت نمایندگی ایران در کمیسیون ساخت. جمهوری دمکراتیک ویتنام نیز در تاریخ ۱۳۵۳/۱/۱۲ ضمن ارسال یادداشت رسمی به کمیسیون نسبت به انجام رسیدگیهای هیأتهای نمایندگی ایران و اندونزی اعتراض کرد اما خبر آن را در اختیار رسانه‌ها قرار نداد. سفیر و نماینده ایران در کمیسیون در تاریخ ۱۳ فروردین ماه ۱۳۵۳ در پاسخ به سؤال خبرنگاران پیرامون اتهامات وارده از سوی ویت کنگ تأکید نمود هیأت ایرانی صرفاً به انجام مشاهدات مبادرت ورزیده و اقدامی در جهت رسیدگی بعمل نیاورده است و بر اساس مفاد قرارداد صلح

پاریس ضرورتی برای انجام مشاهدات به اتفاق تمامی اعضا وجود ندارد ضمن آنکه گزارش مشاهدات سند رسمی تلقی نشده و طرف خاطی را نیز مشخص نمی‌کند.

نمایندگی شاهنشاهی ایران
کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت بر آتش‌بس
سایگون

شماره ۶۷
تاریخ ۱۳۵۳/۱/۱۲
پیوست دارد

۲۱۵۱
۱۹/۱/۵۳

جناب آقای خلعتبری وزیر محترم امور خارجه

بدنبال سوء تفاهمی که بین اندونزی و مجارستان پدید آمد و نمایندگی لهستان هم بدنبال مجارستان در ماجرا کشیده شد هیئت نمایندگی شاهنشاهی سعی نمود خود را کنار بکشد و متعاقب این جریان تا وزارت خارجه جمهوری دموکراتیک ویتنام طی نامه ای به اقدامات یکجانبه اندونزی در کمیسیون بین‌المللی کنترل اعتراض نمود.

اکنون برای اولین بار وزارت خارجه جمهوری دموکراتیک ویتنام یادداشتی به کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت ارسال گردیده که رونوشت آن جهت استحضار به پیوست تقدیم میگردد. بطوریکه ملاحظه میفرمایند جمهوری دموکراتیک ویتنام نسبت به رسیدگیهائیکه هیئتهای نمایندگی اندونزی و ایران به تقاضای جمهوری ویتنام انجام داده اند اعتراض و اظهار داشته اند که این دو نمایندگی باید از انجام مشاهدات بدون شرکت بقیه اعضای عضو کمیسیون خودداری کنند.

بطوریکه خاطر عالی مستحضر است نمایندگی شاهنشاهی به پیروی از ماده ۱۸ قرارداد صلح پاریس و مواد ۱ و ۲ پروتکل منضم به آن در مورد کمیسیون همیشه معتقد بوده که مشاهده (Observation) و رسیدگی (Investigation) باید بطور دسته جمعی و فوراً پس از دریافت درخواست از هر یک از طرفین و یا دو طرف انجام گردد ولی نمایندگان مجارستان و لهستان تاکنون از این کار سر باز زده اند و در این مشاهدات و رسیدگیها شرکت نمی جستند.

اینک دریادداشت جمهوری دموکراتیک ویتنام نوشته شده که این عمل یکجانبه و مخالف مقررات ماده ۱۸ قرارداد و ماده ۱۰ و ۴ و ۹ پروتکل منضم به آن مربوط به کمیسیون میباشد تفسیری است که آنها مینمایند و حال آنکه بطوریکه معروض گردید رسیدگی و مشاهده جزو وظایف اصلی کمیسیون میباشد و در صورتیکه اعضای دیگر کمیسیون امکان رسیدگی دسته جمعی را نخشی نمایند بقیه اعضا ء

نمایندگی شاهنشاهی ایران
در کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت بر آتش‌بس
سایگون

شماره ....
تاریخ ....
پیوست ....

چاره‌ای جز انجام وظیفه خود از طریق مشاهده را نخواهند داشت. از طرف دیگر مشاهدات این تفاوت را دارد که در چنین انجام مشاهدات گروههای شرکت‌کننده فقط آنچه را که مشاهده میکنند گزارش و طبق پروتکل مربوط به کمیسیون این گزارشات جزء سند رسمی کمیسیون محسوب نمیگردد و نه تنها در گزارش مشاهدات نتیجه‌گیری نمیشود بلکه مقصر هم معین نمیگردد.

نگرانی مقامات جمهوری دموکراتیک ویتنام و حکومت انقلابی موقت از اینکه ممکن است در نتیجه این مشاهدات آنها را یکطرفه محکوم نمایند پایه و اساس درستی ندارد. در صورتیکه این موضوع از طرف آنها دنبال شود و یا مارا تحت فشار قرار دهند تمنا دارد از دستوریکه صادر خواهند فرمود و جوابی که باید داده شود این نمایندگی را مطلع نمایند. در صورتیکه صلاح بدانند که پاسخ کتبی بایستی به یادداشت داده شود ممکن است شرحی از طرف این نمایندگی تهیه و برای تصویب به وزارت امور خارجه ارسال گردد که بعداً برای آنها فرستاده شود.

سفیر شاهنشاه آریامهر ـ اسد صدری

دیدگاه رئیس هیأت نمایندگی ایران در کمیسیون در باره اعتراض ویتنام شمالی

هانوی، ایران و اندونزی را مجدداً متهم کرد

هنگکنگ ـ رویتر ـ خبرگزاری ویتنام شمالی دیروز بیانیه‌ای را از قول وزارت خارجه اینکشور منتشر کرد که در آن ایران و اندونزی متهم به این شده‌اند که از تهدید به خروج از کمیسیون بین‌المللی نظارت بر آتش بس، برای مقاصد سیاسی استفاده میکنند.

سخنگوی وزارت خارجه ویتنام شمالی گفته است که ایران و اندونزی باید از استفاده از این تهدیدها برای پوشاندن اعمال ناروای خود دست بردارند. این سخنگو گفته است همه میدانند که پس از امضای موافقتنامه پاریس دولتهای آمریکا و سایگون پی موافقتنامه را بارها و بنحو آشکار و وقیحی نقض کرده‌اند، اما هیئتهای نمایندگی ایران و اندونزی اقدامات آمریکا و سایگون را نادیده گرفته و بازرسیها و تحقیقات جداگانه‌ای درباره حوادثی انجام داده‌اند که دولت سایگون خود آنها را ساخته و پرداخته است.

هیئتهای نمایندگی ایران و اندونزی اینک با توجه به اعمال ناروای خود، اصول موافقتنامه و پروتکل معروف کمیسیون نظارت برآتش‌بس را تحریف کرده و حتی تهدید کرده‌اند که از این کمیسیون خارج خواهند شد.

بیانیه [illegible] وزارت خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام شمالی هیچگونه اظهار نظری در مورد اینکه نمایندگان ایران و اندونزی باید از این کمیسیون خارج شوند نمی‌کند، زیرا این مربوط به خود آنهاست و این دولت فقط پس از دریافت اعلامیه رسمی مربوط به خروج یکی از اعضاء کمیسیون با سایر امضاء کنندگان موافقتنامه پاریس در باره یافتن جانشین مشورت خواهد کرد، بنابراین مادامیکه ایران و اندونزی درخواست خروج خود را رسما تسلیم نکرده‌اند اعضای کمیسیون خواهند بود. بیانیه هانوی میگوید، دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام در عین حال که از اقداماتی که در جهت موافقتنامه پاریس بعمل آمد ستایش میکند و اعمالی راکه برخلاف موافقتنامه باشد بشدت محکوم مینماید.

روزنامه آیندگان شماره مورخ ۱۳۵۳/۲/۲۴

ایران، به ویتنام شمالی اخطار کرد

هیات نمایندگی ایران در کمیسیون چهارجانبه کنترل و نظارت برآتش‌بس ویتنام به هانوی اطلاع داد که جمهوری دمکراتیک ویتنام بااین کمیسیون همکاری ندارد وتهدید کرد که چنانچه روش عدم همکاری آن کشور ادامه یابد ایران از این کمیسیون خارج خواهد شد. طی هفت روز اخیر ایران اولین کشور عضو کمیسیون چهارجانبه کنترل ونظارت بر آتش‌بس ویتنام است که تهدید کرده است از کمیسیون خارج خواهد شد. یکهفته قبل اندونزی نیز تهدید کرد درصورتیکه هیات نمایندگی های مخالف ـ ویت‌کنگ و جمهوری ویتنام ـ برای انجام ماموریت کمیسیون تسهیلات فراهم نکنند اندونزی ازکمیسیون خارج خواهد شد. امروز دوشنبه وزارت خارجه اندونزی درجاکارتا اعلام کرد تازمانیکه به تشخیص طرفین متخاصم حضور اندونزی در کمیسیون ضروری باشد از آن خارج نخواهد شد. ایران هنگامی چنین تهدیدی را عنوان میکند که جنگ در ویتنام شدت یافته وقرارداد صلح ویتنام با اختلافات وبن‌بست های موجود بابازهم گسیختگی مواجه شده است.

روزنامه ایران نوین شماره مورخ ۱۳۵۳/۳/۲

همزمان با اوج گرفتن نارضایتی ویتنام شمالی و ویت کنگ از عملکرد هیأت ایرانی، دولت ویتنام جنوبی نیز از نحوه عملکرد رئیس هیأت نمایندگی ایران ابراز ناخرسندی کرد. در تاریخ ۵۳/۱/۲۶ کاردار ویتنام جنوبی در تهران در ملاقات با رئیس اداره کمیسیون نظارت بر آتش بس اظهار داشت اسدخان صدری سفیر و رئیس هیأت نمایندگی ایران در کمیسیون تحت نفوذ رئیس هیأت نمایندگی لهستان قرار دارد. وی با ذکر این موضوع که هیأتهای مجارستان و لهستان آشکارا به نفع کمونیستها عمل می‌کنند خواستار آن شد که در رویه جاری هیأت ایرانی تغییر ایجاد شده و مأمورین ایرانی نیز از مواضع ویتنام جنوبی حمایت کنند. رئیس اداره کمیسیون نظارت بر آتش بس ضمن رد اظهارات کاردار درباره سفیر ایران تأکید کرد دولت ایران به منظور انجام وظیفه بین‌المللی مطابق با مفاد قرارداد صلح پاریس به عضویت کمیسیون درآمده و همچنان مشی بیطرفی را ادامه خواهد داد.

ظاهراً بدلیل افزایش انتقادات از عملکرد رئیس هیأت نمایندگی ایران در کمیسیون و یا عدم تمایل شخص سفیر به ادامه فعالیت در سایگون جایگزینی فردی جدید در فروردین ماه ۱۳۵۳ در دستور کار وزارت امورخارجه قرار گرفت. در هفدهم فروردین ماه ۱۳۵۳ بخشنامه مربوط به انتصاب محسن صدیق اسفندیاری سفیر وقت ایران در بانکوک (اکردیته در ویتنام جنوبی) به ریاست هیأت ایرانی در کمیسیون نظارت بر آتش به جانشینی اسدخان صدری صادر شد اما معرفی رسمی وی به طرفهای امضاء کننده قرارداد صلح پاریس تا تاریخ ۱۳۵۳/۱۱/۱ عملی نگردید.

وزارت امور خارجه ایران در تاریخ ۱۳۵۳/۲/۱ ضمن ارسال یادداشتی برای سفرای مجارستان و لهستان در تهران نگرانی خود را از وضع موجود کمیسیون ابراز داشت و ادامه فعالیت خود را به همکاری هیأتهای نمایندگی این دو کشور در کمیسیون مشروط کرد. سفیر مجارستان در تهران نظر دولت متبوع خود را که متضمن توصیه به هیأت نمایندگی مجارستان جهت ارجاع مسئله مشاهدات جداگانه به دایره حقوقی کمیسیون به منظور رسیدگی بود به اطلاع

وزارت امور خارجه ایران رسانید اما معاون وزیر امور خارجه لهستان درخلال سفر خود به تهران مخالفت دولت متبوع خود به انجام مشاهده مجزا از طرف نمایندگیهای عضو کمیسیون را ابراز نمود و به این ترتیب بن بست در فعالیتهای کمیسیون پابرجا باقی ماند.

با وجود ابهام جدی در وجاهت حقوقی نقطه نظرات سفیر ایران در کمیسیون که بررسیهای بعدی اداره کمیسیون نظارت بر آتش بس وزارت امور خارجه نیز بر ضعف آن در مقایسه با استدلال حقوقی جمهوری دمکراتیک ویتنام از مفاد قرارداد صلح پاریس و پروتکل مربوطه تأکید داشت هیأت نمایندگی ایران پس از هماهنگی اولیه با وزارت امورخارجه در تاریخ ۱۳۵۳/۳/۲ ضمن ارسال یادداشت رسمی به وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام و نمایندگیهای مقیم در سایگون در پاسخ به اتهامات وارده تأکید نمود اقدام نمایندگی ایران با قرارداد صلح پاریس مطابقت دارد و تهدید کرد چنانچه دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام برای اجرای قرارداد صلح پاریس همکاری ننماید دولت ایران مجبور خواهد شد نسبت به ادامه همکاری خود با کمیسیون تجدید نظر کند.

وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام پس از دریافت این یادداشت در تاریخ ۱۳۵۳/۳/۵ اعلامیه‌ای صادر کرد و دولتهای ایران و اندونزی را متهم ساخت که برای توجیه اعمال خود اصول قرارداد صلح و پروتکل مربوط به کمیسیون را تحریف نموده و از تهدید خروج از کمیسیون بین المللی کنترل و نظارت بر آتش بس برای مقاصد سیاسی استفاده می‌نمایند. وزارت امورخارجه ویتنام شمالی در ادامه این بیانیه متذکر گردید "هانوی درباره این موضوع که نمایندگان ایران و اندونزی از کمیسیون خارج می‌شوند هیچگونه اظهارنظری نمی‌کند زیرا این امر مربوط به خود آنها است و هانوی فقط پس از دریافت اعلامیه رسمی مربوط به خروج یکی از اعضا از عضویت در کمیسیون با سایر امضاءکنندگان قرارداد پاریس برای یافتن جایگزین مشورت خواهد کرد". ویت کنگ نیز در تاریخ ۱۳۵۳/۳/۱۸ از تهدید ایران و اندونزی به خروج از کمیسیون انتقاد کرد و از هیأتهای این دو کشور خواست از کمیسیون خارج نشوند و

"جمهوری دمکراتیک ویتنام و دولت موقت انقلابی را برای خروج خود از کمیسیون مقصر ندانسته و سرزنش نکنند".

قریب به ۴ ماه بعد و در تاریخ ۱۳۵۳/۷/۸ دفتر نمایندگی دولت موقت انقلابی در پاریس یادداشتی رسمی بعنوان وزارت امور خارجه ایران را که متضمن اعتراض به بازرسیهای یکجانبه هیأت نمایندگی ایران در کمیسیون نظارت بر آتش بس بود به سفارت ایران در پاریس تسلیم کرد.

تهدید این دو کشور به خروج ازکمیسیون آتش‌بس
را مقاصد سیاسی قلمدادکرد

ویتنام شمالی به ایران واندونزی اعتراض کرد

هنگکنگ ـ خبرگزاریها ـ خبرگزاری ویتنام‌شمالی بیانیه‌ای را ازقول‌وزارتخارجه این‌کشور منتشر کرد که در آن ایران و اندونزی متهم شده‌اند به اینکه از تهدید به خروج ازکمیسیون بین‌المللی نظارت برآتش‌بس‌در ویتنام برای مقاصد سیاسی‌خود استفاده میکنند.

سخنگوی‌وزارتخارجه ویتنام شمالی گفته است ایران و اندونزی باید از استفاده ازاین تهدید ها برای پوشاندن اعمال ناروای خود دست بردارند.

سخنگو همچنین گفته است همه میدانند که پس از امضای موافقتنامه پاریس دولتهای

(بقیه در صفحه ۸ ستون ٤)

ویتنام شمالی

(بقیه از صفحه اول)

امریکاو سایگون‌این موافقتنامه را بارها و بنحو آشکار و وخیمی نقض کرده‌اند اما هیئت های نمایندگی ایران واندونزی اقدامات امریکا و سایگون را نادیده گرفته و بازرسی ها و تحقیقات جداگانه‌ای درباره حوادثی انجام داده‌اند کهدولت سایگون خود آنها را ساخته و پرداخته‌است. در بیانیه‌اضافه شده است هیئت های نمایندگی ایران واندونزی برای توجیه اعمال ناروای خود اصول موافقتنامه و پروتکل معروف به کمیسیون نظارت برآتش‌بس را تحریف کرده و حتی تهدید کرده‌اند که از این کمیسیون خارج خواهند شد.

وزارت‌امور خارجه‌جمهوری دمکراتیک ویتنام شمالی هیچگونه اظهارنظری در مورد اینکه نمایندگان ایرانو اندونزی باید از این کمیسیون خارج شوند نمیکند زیرا این مربوط بخود آنهااست. این دولت فقط پس‌از دریافت اعلامیه‌رسمی مربوط بخروج یکی ازاعضای کمیسیون باسایرامضاء کنندگان موافقتنامه پاریس درباره یافتن جانشین مشورت خواهد کرد بنابراین مادام که ایران و اندونزی‌درخواست خروج‌خود را رسما تسلیم نکرده‌انداعضای کمیسیون خواهند بود.

سخنگو افزود: دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام درعین حال که از اقداماتی که در جهت موافقتنامه پاریس‌بعمل آید ستایش میکند اعمالی راکه برخلاف موافقتنامه باشد بشدت محکوم میکند.

روزنامه آیندگان، شماره مورخ ۱۳۵۳/۳/۶

PAGE 3

Iran using threats, says Hanoi

HONG KONG, Sunday, Reuter.

NORTH Vietnam has accused Iran and Indonesia of using threats to withdraw from the International Commission of Control and Supervision (ICCS) to serve their own political actions, the North Vietnam News Agency reported yesterday.

Quoting a Foreign Ministry spokesman, the agency said, "Iran and Indonesia should not use threats to withdraw from the ICCS to mask their own improper actions.

"It is public knowledge that since the signing of the Paris agreement, the U.S. and the Saigon Administration have violated the agreement, more and more blatantly and seriously, causing great tension in the situation of South Vietnam," he said.

"But the Iranian and Indonesian delegations have turned a blind eye to these and other actions by the U.S. and Saigon Administration and have conducted separate observations and investigations into some incidents arranged by Saigon itself," he charged.

تهدید ایران به خروج از کمیسیون و پاسخ هانوی ـ کیهان بین المللی شماره ۱۷ مه ۱۹۷۴

پابرجا ماندن اختلاف نظر بین اعضا و رکود جدی در فعالیتهای کمیسیون موجبات یأس و ناامیدی شاه را از شرکت جستن در اولین مأموریت بین‌المللی و لیکن بی‌حاصل فراهم آورد. وزارت امورخارجه در تاریخ ۵۳/۶/۲۶ طی تلگرافی به نمایندگی سایگون ضمن انعکاس نظر شاه مبنی بر اینکه "کم کم بایستی به فکر بیرون آمدن باشیم" اطلاع داد که "در نظر است در تهران ذهن دیپلماتها در باب بی ثمر بودن کوششهایی که از طرف دولت ایران در سایگون بعمل آمده است آماده کرد و این سوال مطرح شود که فایده عضویت ایران در کمیسیونی که کارش بکلی فلج شده است چیست؟". تلگراف بعدی هم که در تاریخ ۵۳/۷/۱۷ به نمایندگی سایگون مخابره شد در بردارنده نظر شاه دال بر اینکه "نقش ما در سایگون کم کم به نقش تماشاچی تبدیل می‌شود ولی به هر حال ناچاریم تعهدات خود درقبال قرارداد پاریس را انجام دهیم ولو اینکه این امر باعث شود از کمیسیون بین المللی نظارت بر آتش بس خارج شویم" بود.

با شایع شدن خبر قصد ایران به خروج از کمیسیون، نمایندگان سفارتخانه‌های امریکا و اندونزی در تهران در اوایل آبانماه ۱۳۵۳ با مسئولین وزارت امورخارجه دیدار کرده و نظر دولت ایران پیرامون شایعات منتشره را جویا شدند. نماینده سفارت امریکا با ذکر این موضوع که وجود کمیسیون نظارت بر آتش بس بر فقدان و نبود آن رجحان دارد خواستار ادامه حضور ایران در کمیسیون شد. مقامات ایرانی در پاسخ به استفسار بعمل آمده اظهار داشتند هنوز هیچگونه تصمیمی در این زمینه اتخاذ نشده است و هیأت ایرانی کماکان در کمیسیون باقی خواهد ماند.

با وجود آنکه مطابق با مفاد توافقنامه صلح پاریس هر یک از اعضای چهاگانه کمیسیون موظف به تأمین ۲۹۰ نیروی ناظر برآتش بس بودند، ارتش ایران بدلیل کمبود افسران برخوردار از شرایط لازم در مقطع اوج حضور خود تنها قریب به ۱۵۰ نفر افسر و درجه دار را به مأموریت ویتنام جنوبی اعزام داشته بود. با توجه به عدم امکان اعزام پرسنل نظامی بیشتر از سوی ارتش و همچنین تمایل ویتنام شمالی، ویت کنگ، مجارستان ولهستان به تقلیل نفرات هیأتهای

نمایندگی چهار کشور در کمیسیون، سفیر و نماینده ایـران در دیمـاه ۱۳۵۲ بـه وزارت امورخارجه پیشنهاد نمود موضوع کاهش تعداد نفرات ایران مدّ نظـر واقـع شود. وزارت امور خارجه با کاهش نفرات مشروط بر آنکه این امر منجر به تعطیلی مراکز نظارت و کنترل نشده و در صورت فراهم شدن زمینه برگزاری انتخابات در ویتنام جنوبی که براساس مفاد قرارداد صلح پاریس نظارت بر حـسن انجـام آن از جمله وظایف کمیسیون است امکان افزایش مجدد نفرات فراهم باشد با این تقلیل تعداد نفرات موافقت نمود.

در تـاریخ ۱۳۵۳/۱۰/۱۷ (۷ ژانویـه ۱۹۷۵) محـسن صـدیق اسفندیاری (سفیر در بانکوک و اکردیته در ویتنـام جنـوبی) بـا حفـظ سـمت بـه جانشینی اسد صدری بعنوان سفیر و رئیس هیأت ایرانی در کمیسیون بین‌المللی نظارت بر آتش‌بس رسماً به کشورهای عضو کمیسیون معرفی گردید و اسـدخان صدری به سفارت ایران در الجزیره انتقال یافت.

۳ـ سقوط سایگون و تخلیه مامورین ایرانی

در روزهای پایانی سال ۱۳۵۳ با آغاز تهاجم گسترده نیروهای ویتنـام شـمالی بـه مناطق مرتفع مرکزی ویتنام جنوبی و عقب نشینی سراسیمه واحد هـای نظـامی ویتنام جنوبی به سمت غرب و جنوب غربی کشور شرایطی بـسیار بحرانـی بـرای دولت ویتنام جنوبی ایجاد گردید. پس از عقب نـشینی ارتـش ویتنـام جنـوبی از مرکز استقرار خود در شـهر بـن مـه تـوت[1] واقـع در ارتفاعـات مرکـزی در اوایـل فروردین ماه ۱۳۵۴ مقر کمیسیون بین المللی نظارت بر آتش بس در ایـن شـهر بدست قوای ویتنام شمالی و ویت کنگ افتاد و یک سروان ایرانـی و یـک نظـامی اندونزیایی مامور در این مقر به اسارت قوای مهاجم در آمدند. با پیگیری موضوع از طریق سفارتخانه‌های ویتنام شمالی و ویت کنگ در پکن و همچنین طـرح آن در ملاقات معارفه اولین سفیر اکردیته ویتنام شمالی با خلعتبـری وزیـر امورخارجـه، کاردار ویت کنگ در پکن در تاریخ ۱۳۵۴/۱/۲۷ باسفارت ایـران تمـاس گرفتـه و

---

[1] Ban Me Thuot

ضمن ابراز مراتب احترام دولت موقت انقلابی برای دولت ایران و پذیرش مسئولیت حفظ امنیت افسران کمیسیون در مناطق آزاد شده اطلاع داد دولت موقت انقلابی به نماینده خود در کمیسیون نظارت بر آتش بس دستور داده است تا برای پیگیری موضوع و انتقال افسر ایرانی با هیأت نمایندگی ایران همکاری کند. این افسر ایرانی روز بعد در سایگون به هیأت نمایندگی ایران تحویل داده شد و چند روز بعد به ایران مراجعت نمود.

پیشروی سریع قوای ویتنام شمالی و ویت کنگ و بهم ریختگی سامان ارتش ویتنام جنوبی به فواصل کوتاهی به سقوط شهرهای کلیدی و مهم نظیر هوئه[1]، دانانگ[2]، کویی نهون[3] و نا چنگ[4] انجامید و در مدت زمانی اندک سایگون در محاصره قرار گرفت. بسیاری از نظامیان و وابستگان حکومت سایگون و همچنین اشراف و ثروتمندان که تا آن زمان در ویتنام باقی مانده بودند به طرق گوناگون از ویتنام جنوبی گریختند و تخلیه اتباع خارجی و خصوصاً نظامیان امریکایی نیز وارد مرحله تازه‌ای گردید. در این مرحله با توجه به وخامت اوضاع امنیتی و سقوط پی در پی شهرها و مناطق و از میان رفتن ضرورت و امکان فعالیت کمیسیون نظارت بر آتش بس غالب اعضای هیأت نمایندگی ایران ویتنام را ترک گفته و به ایران مراجعت نمودند بنحوی که تا اول اردیبهشت ماه ۱۳۵۴ تنها ۱ عضو سیاسی، ۲ عضو اداری و ۱۵ نظامی ایرانی در سایگون باقی مانده بودند. ده روز بعد و در تاریخ ۱۳۵۴/۲/۱۰ تمامی نظامیان ایرانی ویتنام جنوبی را ترک گفتند و تنها سفیر و رئیس هیأت ایرانی به همراه دو عضو اداری در سایگون باقی ماندند. در تاریخ ۱۳۵۴/۲/۱۱ سفیر و رئیس هیأت نمایندگی ایران با توجه به قطع ارتباطات تلگرافی نمایندگی طی پیامی برای وزارت امور خارجه که از طریق سفارت امریکا در سایگون به سفارت ایران در بانکوک ارسال گردید پیشنهاد کرد حفاظت از دفتر نمایندگی ایران در سایگون به سفارت فرانسه

---

[1] Hue
[2] Da Nang
[3] Qui Nhon
[4] Nha Trang

واگذار شود. این پیشنهاد مورد قبول وزارت امور خارجه واقع شد و مراتب به سفارت فرانسه در تهران نیز منعکس گردید.

در بیست و هفتم فروردین ماه ۱۳۵۴ و یک روز پیش از سقوط سایگون سفیر و دو عضو باقیمانده هیأت ایرانی به منظور خروج فوری از ویتنام خود را به سفارت فرانسه که در همسایگی سفارت امریکا قرار داشت و عده زیادی از ویتنامیها برای ورود به سفارت امریکا در آنجا تجمع کرده بودند رساندند. پس از هماهنگی مسئولین سفارت فرانسه با سفارت امریکا اعضای هیأت ایرانی از درب بین دیوار دو سفارت به داخل سفارت امریکا راه یافتند اما هنگام عبور دستگاه کشف و رمز پیام همراه مأمور رمز در داخل سفارت فرانسه باقی ماند و تلاشهای سفیر ایران و همچنین تماس سفیر امریکا با همتای فرانسوی خود برای یافتن دستگاه بی‌نتیجه ماند. مأمورین ایرانی عصر همان روز بوسیله هلیکوپترهای نظامی امریکا به عرشه ناو امریکایی مستقر در سواحل سایگون انتقال یافته و متعاقباً به ایران مراجعت کردند.

در روزهای پرآشوب قبل از تصرف کامل سایگون به دست نیروهای کمونیست، مردم و برخی نظامیان ویتنام جنوبی به دفاتر و سفارتخانه‌ها و همچنین منازل اتباع خارجی و از جمله اقامتگاه سفیر ایران هجوم برده و بخش اعظم اموال را به غارت برده بودند. با تسلط کامل نیروهای ویتنام شمالی و ویت کنگ بر شهر، این اماکن و دفاتر و همچنین دفتر نمایندگی ایران در کمیسیون نظارت بر آتش بس در فرودگاه سایگون در اختیار نظامیان قرار گرفت که در بخش مربوط به روابط با دولت موقت انقلابی و ویتنام شمالی به آن پرداخته خواهد شد.

۴ـ خاتمه رسمی فعالیت کمیسیون کنترل و نظارت بر آتش بس

خانم نوین تی بین وزیر امور خارجه دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی طی نامه مورخ ۱۸ ژوئن ۱۹۷۵ (۱۳۵۴/۳/۲۸) بعنوان عباسعلی خلعتبری وزیر امور خارجه ایران تحولات منجر به ساقط شدن حکومت ویتنام جنوبی را

نتیجه نقض مکرر قرارداد صلح پاریس توسط دولت امریکا و رژیم سایگون و مبارزه مردم ویتنام جنوبی برای مجازات نمودن عناصر حکومت سابق دانسته و بر تعهد دولت متبوع خود به اجرای مفاد قرارداد صلح پاریس تأکید نمود. وی با خاطر نشان کردن برقرار شدن صلح و آرامش در ویتنام جنوبی و منتفی شدن برخی مفاد قرارداد صلح پاریس در پرتو شرایط جدید، خاتمه فعالیت کمیسیون نظارت بر آتش بس را مورد اشاره قرار داده و از مشارکت و فعالیت دولت ایران در کمیسیون تشکر و تقدیر نمود. روز بعد نامه مشابهی از سوی نوین زوی چین[1] وزیر امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام برای وزیر امور خارجه ایران ارسال شد و به این ترتیب و بطور رسمی فعالیت ایران در کمیسیون کنترل و نظارت بر آتش بس ویتنام خاتمه یافت. با منتفی شدن زمینه‌کاری کمیسیون در ویتنام، اداره کمیسیون نظارت بر آتش بس در وزارت امور خارجه نیز منحل شد و امور مربوط به آن به اداره هفتم سیاسی منتقل گردید.

---

[1] Nguyen Duy Trinh

هانوی، ۱۹ ژوئن ۱۹۷۵

آقای وزیر امور خارجه،

موافقتنامه پاریس درباره ویتنام با نظر به ختم جنگ و اعاده صلح در ویتنام براساس احترام به حقوق مبنایی ملی مردم ویتنام و حق تعیین سرنوشت مردم جنوب ویتنام به امضاء رسید. دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام و همچنین دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی بطور مستمر نهایت سعی خود را بمنظور حصول اطمینان از اعمال حقوق ملی مقدس مردم ویتنام این موافقتنامه را مورد تأیید مجدد قرار دادهاند.

در مواجهه با تداوم جنگ و کارشکنی برای موافقتنامه از سوی ایالات متحده و حکومت سایگون، مردم ویتنام جنوبی برای حفظ دستاوردهای انقلابی خود و دفاع از صلح و پاسداری از موافقتنامه پاریس در سه جبهه سیاسی، نظامی و دیپلماتیک دست به مبارزه زدند.

در بهار ۱۹۷۵ تهاجم سراسری و قیام مردم و ارتش ویتنام جنوبی به پیروزیهای شکوهمندی نائل گردید. حکومت سایگون همراه با ماشین جنگی و ماشین اختناق خود سرنگون شد. جنوب ویتنام کاملاً آزاد شده و مردم بطور کامل حق مقدس تعیین سرنوشت خود را که بوضوح در موافقتنامه پاریس پیش بینی شده اعمال نمودند.

دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام موضع خود را درقبال موافقتنامه پاریس، نظیر ضرورت پاسداری و اجرای صادقانه اصول مبنایی موافقتنامه پاریس، لزوم محترم شمرده شدن جدی حقوق ملی اساسی مردم ویتنام توسط ایالات متحده دست برداشتن از مداخلهاش در امور داخلی ویتنام جنوبی برای همیشه و اجرای تعهداتش در راستای مرهم نهادن بر زخمهای جنگ در دو منطقه ویتنام مورد تأکید قرار داده است. دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام به سهم خود در عمل به وظایف خود بشرح مصرّح در موافقتنامه پاریس ثابت قدم بوده است.

واضح است که آن دسته از مواد موافقتنامه که با وضعیت جاری در جنوب ویتنام همساز نیستند دیگر معتبر نمیباشند.

کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت که براساس ماده ۱۸ موافقتنامه برپا گردید نیز کار خود را تکمیل کرده است.

در مقطع گذشته هیأت شاهنشاهی ایران جهت ایفای نقش خود در کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت تلاش نمود. در این مناسبت دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام مایل است تشکر صمیمانه خود را برای سهمی که دولت شاهنشاهی ایران در کمیسیون ایفا نمود ابراز نماید.

با اغتنام از این فرصت احترامات فائقه خود را به شما آقای وزیر تقدیم می‌دارم.

وزیر امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام

نوین زوی چین

به عالیجناب عباسعلی خلعتبری

وزیر خارجه دولت شاهنشاهی ایران

تهران

Hanoi, June 19, 1975

Mr. Foreign Minister,

The Paris Agreement on Viet Nam was signed with a view to ending the war and restoring peace in Viet Nam on the basis of respect for the Vietnamese people's fundamental national rights and the South Vietnamese people's right to self-determination. The Government of the Democratic Republic of Viet Nam as well as the Provisional Revolutionary Government of the Republic of South Viet Nam have consistently done their best to ensure the exercise of the Vietnamese people's sacred national rights reaffirmed in the Agreement.

In face of the continuation of the war and the sabotage of the Agreement by the U.S. and the Saigon administration, the South Vietnamese people have struggled on three fronts, political, military and diplomatic, for the preservation of the revolutionary achievements, the defense of peace, and the safeguard of the Paris Agreement.

To H.E. Mr. ABBAS ALI KHALATBARI
Foreign Minister of the
Imperial Government of Iran
TEHERAN

2.

The Spring 1975 General Offensive and Uprising by the South Vietnamese people and army have recorded glorious victories. The Saigon administration, with its war and repression machines has been overthrown. South Viet Nam has been completely liberated and stable peace restored. The South Vietnamese people have fully exercised their sacred right to self-determination explicitly provided for by the Paris Agreement.

The Government of the Democratic Republic of Viet Nam has reaffirmed its position with regard to the Paris Agreement, i.e. the basis principles of the Paris Agreement must be preserved and scrupulously implemented, the U.S. must strictly respect the Vietnamese people's fundamental national rights, for ever give up its interference in the internal affairs of South Viet Nam, and discharge its obligation to contribute to healing the wounds of war in the two zones of Viet Nam. For its part, the Government of the Democratic Republic of Viet Nam is consistent in honouring its obligations, as stipulated in the Paris Agreement.

Those provisions which are not consonant with the present situation in South Viet Nam, are obviously no longer effective.

The I.C.C.S, which was set up under Article 18 of the Agreement, has also completed its tasks.

3.

In the past period, the Imperial Iranian Delegation endeavoured to play its role in the I.C.C.S. On this occasion, the D.R.V.N. Government would like to express its sincere thanks for the contribution the Imperial Government of Iran brought to the Commission.

I take this opportunity to renew to You, Mr. Minister, the assurances of my highest consideration.

Foreign Minister
of the Democratic Republic of Viet Nam

NGUYEN DUY TRINH

نامه وزیر امور خارجه ویتنام شمالی و اعلام خاتمه فعالیت کمیسیون نظارت بر آتش بس

ترجمه غیر رسمی

ویتنام جنوبی، ۱۸ ژوئن ۱۹۷۵

به: جناب آقای عباسعلی خلعتبری
وزیر خارجه پادشاهی ایران
تهران.

عالیجناب

دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی و جمهوری دمکراتیک ویتنام با آرزوی ختم جنگ، اعاده صلح در ویتنام، تثبیت اوضاع داخلی ویتنام جنوبی با روح صلح و آشتی ملی، به رسمیت شناختن حق مقدس تعیین سرنوشت مردم جنوب ویتنام، با در نظر داشت تجدید وحدت ملی تلاش بی امانی را که به امضاء موافقتنامه پاریس در باره ویتنام منجر گردید به انجام رسانیده و نهایت سعی خود را برای اجرای جدی این موافقتنامه بکار بستند.

البته دولت ایالات متحده و حکومت سایگون در ادامه سیاست تغییر ناپذیر خود بطور مداوم به تخریب روند موافقتنامه پرداختنه و جنگ را طولانی کردند و به این ترتیب اوضاع را در ویتنام وخیم‌تر نمودند. مردم ویتنام جنوبی ناگزیر بودند تا رنج و مصیبت بیشتر و بیشتری را تحمل کنند.

مردم ویتنام جنوبی منظور حفظ حقوق ملی خود و حق مقدس تعیین سرنوشت و دفاع از موافقتنامه پاریس، حق قانونی خود برای تنبیه ناقضین موافقتنامه یعنی دست نشاندگان ایالات متحده در سایگون را اعمال نمودند. تهاجمات اخیر ارتش و مردم ویتنام جنوبی بطور کامل حکومت دست نشانده در

سایگون را حذف کرد و ماشین جنگی و ساختار اختناق و زور را نابود ساخت و کل ویتنام جنوبی را آزاد نمود.

با عنایت به وضعیت جدید در ویتنام جنوبی، دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی موضع خود را دایر بر اینکه: اصول مبنایی موافقتنامه پاریس می‌بایستی حفظ و بطور کامل و جدی به مرحله اجرا درآید، ایالات متحده باید به استقلال وحاکمیت، وحدت و تمامیت ارضی ویتنام احترام گذارده و به مداخلات خود در امور داخلی ویتنام جنوبی بطور کامل و قطعی خاتمه دهد، تعهدات خود در کمک به بهبود زخمهای جنگ و بازسازی در هر دو منطقه ویتنام را به مرحله اجرا درآورد مورد تأکید مجدد قرار می‌دهد. دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی به سهم خود تعهدات مصرّح خود در موافقتنامه پاریس را صادقانه محترم شمرده و به آن عمل می‌نماید.

صلح به ویتنام جنوبی اعاده گردیده است، مردم اینک آقای واقعی سرزمین مادری خود شده‌اند و بطور کامل حق مقدس تعیین سرنوشت خود را اعمال می‌نمایند. به این ترتیب برخی مواد موافقتنامه با وضعیت جدید تناسبی ندارد و فاقد اعتبار هستند. کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت هم وظیفه‌اش را به انجام رسانیده است.

در اوقات گذشته، هیأت ایرانی در کمیسیون بین المللی کنترل و نظارت تلاشهای لازم متناسب با موقعیت و مسئولیت خود را مبذول داشته است.

دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام در این مناسبت تشکر صمیمانه خود را به پادشاهی ایران ابراز می‌دارد.

مایلم احترامات فائقه خود را به آنجناب تقدیم دارم.

نوین تی بین

وزیر خارجه جمهوری ویتنام جنوبی

Unofficial Translation.

South Viet Nam June 18, 1975.

To H.E. ABBAS ALI KHALATBARY
Foreign Minister of the
Kingdom of Iran.
Tehran.

Your Excellency,

With a wish to end the war, restore peace in Viet Nam, settle the internal affairs of South Viet Nam in the spirit of national concord and reconciliation, realize the sacred right to self-determination of the South Vietnamese people! in view of national reunification, the Provisional Revolutionary Government of the Republic of South Viet Nam and the Democratic Republic of Viet Nam carried out staunch struggle leading to the signing of the Paris Agreement on Viet Nam, and have done their best for the serious and strict implementation of the said agreement.

However, pursuing their unchanging policy, the U.S. government and the Saigon administration have unceasingly sabotaged the agreement, prolonged the war, thus aggravating the situation in Viet Nam. The South Vietnamese people have had to endure more and more suffering and mourning.

To preserve their national rights and their sacred right to self-determination, to defend the Paris Agreement, the South Vietnamese people have exercised their legitimate right to punish the saboteurs of the agreement, i.e. the U.S. puppets in Saigon. The recent offensives and uprisings of the South Vietnamese army

- 2 -

and people have completely abolished the Saigon-puppet administration, smashed the war machinery and their system of repression and coercion, liberating the whole of South Viet Nam.

In the face of the new situation in South Viet Nam, the Provisional Revolutionary Government of the Republic of South Viet Nam reaffirms its stand, viz : the fundamental principles of the Paris Agreement must be preserved and strictly implemented, the U.S. should respect the independence, sovereignty, unity and territorial integrity of Viet Nam, put a complete and definitive end to its intervention in the internal affairs of South Viet Nam. It should carry out its obligation to help healing the wounds of war and undertake post-war reconstruction in both zones of Viet Nam. For its part, the Provisional Revolutionary Government of the Republic of South Viet Nam unswervingly respects and carries out its obligation as provided for by the Paris Agreement.

Peace has been restored in South Viet Nam, the people have now become the genuine masters of their homeland and fully exercised their sacred right to self-determination. Therefore certain articles of the agreement are no longer adequate to the new situation, and subsequently no more valid. The International Commission for Control and Supervision has also fulfilled its task.

Over the recent past, the Iranian delegation in the International Commission for Control and Supervision has made efforts required by its position and responsibility.

On this occasion, the Provisional Revolutionary Government of the Republic of South Viet Nam formulates its sincere thanks to the Kingdom of Iran.

- 3 -

May I convey to Your Excellency the assurance of my high consideration.

NGUYEN THI BINH
Foreign Minister of the Republic
of South Viet Nam.

نامه وزیر امور خارجه دولت موقت انقلابی و اعلام خاتمه کار کمیسیون نظارت بر آتش بس

ج ـ روابط با ویتنام شمالی

۱ ـ تماسها پیش از برقرار روابط دیپلماتیک

همانگونه که قبلاً ذکر شد، در پی تشکیل دو حکومت جداگانه در دو بخش شمالی و جنوبی ویتنام و قرار گرفتن بخش جنوبی در حوزه نفوذ غرب، دولت وقت ایران حکومت ویتنام جنوبی را مشروع دانسته و از شناسایی ویتنام شمالی و برقراری هرگونه ارتباطی با این کشور اجتناب می‌ورزید. با این وجود در مقاطعی دولت ویتنام شمالی با ارسال نامه‌ها و یادداشتهای رسمی برای دولت ایران نقطه نظرات خود پیرامون بحران در ویتنام و همچنین شکایت از مداخلات امریکا را مطرح کرده و خواستار حمایت دولت ایران از مواضع خود می‌گردید.

اولین سابقه مکتوب موجود از تماس جمهوری دمکراتیک ویتنام با دولت ایران مربوط به سال ۱۳۳۴ شمسی است. کاردار موقت جمهوری دمکراتیک ویتنام که به منظور تأسیس سفارتخانه کشورش بتازگی وارد محل مأموریت خود در چکسلواکی شده بود در تاریخ ۲۰ ژوئیه ۱۹۵۵ (۱۳۳۴/۴/۲۹) در اقدامی تشریفاتی و متعارف ضمن ارسال یادداشت رسمی برای کلیه نمایندگیهای مقیم پراگ ورود خود به محل مأموریت و تسلیم اعتبار نامه به رئیس جمهور کشور متوقف فیه را اعلام داشت. سفیر ایران در چکسلواکی به دلیل آنکه "ایران دولت کمونیستی هندوچین را به رسمیت نشناخته است" از ارسال پاسخ به یادداشت فوق‌الاشعار خودداری کرد و مراتب را به وزارت امور خارجه گزارش نمود. وزارت امور خارجه در تاریخ ۱۳۳۴/۶/۱۳ ضمن پاسخ کتبی به نامه سفارت تأکید کرد "نبایستی به این نامه پاسخ داده شود ولی چنانچه در مجالس ملاقات دست داد مانعی ندارد که تعارفات معمولی مبادله شود".

دو سال بعد و در تاریخ ۱۳۳۶/۳/۷ سفیر ایران در لهستان که یادداشت مشابهی را از سفیر جمهوری دمکراتیک ویتنام در ورشو دریافت کرده بود پیرامون لزوم و چگونگی پاسخ از وزارت امور خارجه کسب تکلیف کرد. وزارت امور خارجه در تاریخ ۱۳۳۶/۳/۲۳ در اظهار نظری صریح به نمایندگی اطلاع داد "چون دولت شاهنشاهی مناسبات سیاسی با جمهوری دمکراتیک ویتنام برقرار ننموده و

تمایلی هم در بین نیست بنابراین بدیهی است که به این قبیل مکاتبات نبایستی از طرف آن سفارت شاهنشاهی پاسخ داده شود».

سفارت جمهوری دمکراتیک ویتنام پراگ، ۲۰ ژوئیه ۱۹۵۵

شماره ۱/تی کی ـ اس کیو

آقای وزیر مختار،

مفتخرم به اطلاع جنابعالی برسانم در تاریخ ۱۹ ژوئیه ۱۹۵۵ اجازه یافتم اعتبار نامه‌های خود بعنوان کاردار جمهوری دمکراتیک ویتنام را به جناب آقای واکلاو دیوید، وزیر امور خارجه جمهوری چکسلواکی تسلیم نمایم.

خرسند خواهم شد چنانچه بتوانم بهترین روابط رسمی و شخصی با آنجناب برقرار نمایم و از جانب خود اطمینان می‌دهم که حداکثر تلاش برای همسو ساختن این روابط با مناسبات حسنه‌ای که خوشبختانه بین دو دولت و دو نمایندگی ما موجود است بکار بندم.

موجب امتنان خواهد بود چنانچه جنابعالی اینجانب را در تلاشهایم در این جهت یاری نمایید.

جناب آقای وزیر مختار، احترامات فائقه اینجانب را پذیرا باشید.

دین ون دوک

جناب آقای م. حسین زنجانی

نماینده فوق‌العاده و وزیر مختار ایران

Copie.

Dai SỨ Quán
Nuóc Viet-Nam Dan Chu Cong Hoa
Tại Tiep-Khac

Prague, le 20 juillet 1955.

So 1/TK-SQ

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur de porter à la connaissance de Votre Excellence que j'ai été admis en date du 19 juillet 1955 de présenter à Son Excellence Monsieur le Ministre des Affaires Etrangères de la République tchécoslovaque, Monsieur Václav David, la lettre m'accréditant auprès de lui, en qualité de Chargé d'Affaires a.i. de la République Démocratique du Viet Nam.

Je serais heureux de pouvoir entretenir avec Votre Excellence les meilleurs rapports officiels et personnels et je La prie de croire que de ma part je ferai de mon mieux pour les rendre en tout conformes aux bonnes relations existant si heureusement entre nos deux Gouvernements et Missions.

Je serais reconnaissant à Votre Excellence si Elle voulait bien me faciliter l'accomplissement de mes efforts en ce sens.

Veuillez bien agréer, Monsieur le Ministre, les assurances de ma plus haute considération.

Dinh Van Duc

A Son Excellence
M.Hossein Zandjani,
Envoyé Extraordinaire et
Ministre Plénipotentiaire
de l'Iran

نامه کاردار ویتنام شمالی در پراگ به سفیر ایران

سفارت شاهنشاهی ایران
پراگ

شماره ۴۱–۱۱/۴۲۲
مورخ ۱۳۳۴/۵/۱۶
پیوست دارد.

وزارت امور خارجه

جمهوری دموکراتیک ویت مین اخیرا درپراگ سفارت تاسیس نموده وآقای DINH VAN DUC بسمت کاردار موقت آندولت درپراگ تعیین گردیده است. کاردار سفارت مزبور ضمن شرحی که نوشته اعلام داشته است که ازتاریخ ۲۰ ژوئیه جاری مشغول کارگردیده و اشاره به روابط موجود بین دو دولت کرده است.

چون تا اندازه‌ای که اینجانب اطلاع دارم دولت شاهنشاهی دولت کمونیستی هندوچین را نشناخته و روابط سیاسی با آندولت ندارد بنابراین باین نامه جواب نداده‌ام. درصورتیکه مطلب غیرازاین باشد دستور تلگرافا ابلاغ فرمایند تا از همانقرار عمل شود. رونوشت نامه کاردار ویت مین نیز به پیوست تقدیم میشود.

کاردار موقت ـ رکن الدین آشتیانی

کسب تکلیف نمایندگی ایران در پراگ پیرامون ارتباط با نمایندگی ویتنام شمالی

وزارت امور خارجه

سفارت شاهنشاهی ایران [illegible]

بازگشت به نامه شماره [illegible]

[illegible]

از طرف وزیر امور خارجه

[illegible]

دستورالعمل وزارت امور خارجه در زمینه ارتباط با نمایندگی ویتنام شمالی

تشریفات
شماره ۱۷۶۶
تاریخ ۱۳۳۶/۳/۲۲

وزارت امور خارجه

سفارت شاهنشاهی ــ ورشــــو

عطف بنامه شماره ۱۹۶ مورخ ۳۶/۳/۷ اشعار میدارد :
چون دولت شاهنشاهی مناسبات سیاسی باجمهوری دمکرات ویتنام برقرارننموده وتمایلی هم دربین نیست بنابراین بدیهی است که باین قبیل مکاتبات نبایستی ازطرف آنسفارت شاهنشاهی پاسخ داده ــ شود .ــ

وزیرامورخارجه

دستورالعمل وزارت امور خارجه در زمینه ارتباط با نمایندگی ویتنام شمالی

قدیمی‌ترین سند موجود در زمینه مکاتبه رسمی بین مقامات جمهوری دمکراتیک ویتنام و ایران نامه مورخ ۳۰ اکتبر ۱۹۶۱ (۱۳۴۰/۸/۸) اونگ ون خیم[1] وزیر امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام به حسین قدس نخعی وزیر امور خارجه وقت ایران است. وزیر ویتنامی طی این نامه عاری از تعارفات و رسوم دیپلماتیک احتمالاً ناشی از فقدان رابطه سیاسی بین دو کشور ضمن ابراز نگرانی از تصمیم جان اف کندی رئیس جمهور امریکا به اعزام نیروهای امریکایی به ویتنام جنوبی و همچنین اقدامات قبلی ایالات متحده نظیر احداث پایگاههای نظامی و ارسال مقادیر عظیمی از سلاح و مهمات برای حکومت سایگون توجه دولت ایران را به موضوع صلح و ثبات در هندوچین و توسل به اقدامات مغایر با قرارداد سال ۱۹۵۴ ژنو از سوی دولت ایالات متحده امریکا جلب نمود. مسئولین وزارت امور خارجه با این استدلال که "دولت ایران مقاماتی را که در شمال ویتنام قدرت را بدست دارند بعنوان یک دولت به رسمیت نمی‌شناسد" از ارائه پاسخ به این نامه خودداری کردند.

سند دیگر در همین رابطه یادداشت مورخ ۱۷ سپتامبر ۱۹۶۴ (۱۳۴۳/۶/۲۷) وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام به وزارت امور خارجه ایران متضمن پاسخ وزیر امور خارجه ویتنام به شکایت امریکا علیه هانوی و ایراد اتهام مداخله در ناآرامیهای ویتنام جنوبی است که برخلاف نامه وزیر امور خارجه این کشور که در بالا به آن اشاره شد، تشریفات و عُرف مرسوم در نگارش آن مراعات شده بود. وزارت امور خارجه ایران بنابر سیاست و مشی دولت هیچگونه اقدامی پیرامون این یادداشت معمول نداشت.

---

[1] Ung Van Khiem

هانوی، ۳۰ اکتبر ۱۹۶۱

جناب،

از سوی دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام بهترین تعارفات خود را به شما تقدیم داشته و مفتخر هستم که توجه دولت شما را به وضعیت خطرناک جاری در بخش جنوبی کشورم که ناشی از تشدید مداخله ایالات متحده است جلب نمایم. اخیراً رئیس جمهور کندی آشکارا اظهار داشت که ایالات متحده در حال مطالعه موضوع بکارگیری سربازان ایالات متحده در ویتنام جنوبی است. او متعاقباً کنفرانسهای زیادی در باب مسئله ویتنام جنوبی بر پا کرده و بفوریت ژنرال ام تیلور را به منظور بررسی این مسئله به سایگون اعزام داشت. ماشین تبلیغاتی ایالات متحده سراسیمه در حال مهیا کردن افکار عمومی جهت بکارگیری قوای ایالات متحده در ویتنام جنوبی و آغاز تبلیغات واهی دایر بر اینکه جمهوری دمکراتیک ویتنام سربازان خود را در جنوب ویتنام به کار گرفته است می‌باشد.

موافقتنامه ۱۹۵۴ ژنو برمبنای برسمیت شناخته شدن استقلال، حاکمیت، وحدت و تمامیت ارضی و وحدت مجدد ویتنام از طریق انتخاباتی عمومی آزاد و سالم در ژوئیه ۱۹۵۶ صلح را بر ویتنام حاکم ساخت. البته بعد از امضاء موافقتنامه ۱۹۵۴ ژنو، دولت ایالات متحده دولت استعماری فرانسه را از جنوب ویتنام بیرون کرد و بطور آشکار در جنوب ویتنام مداخله نمود. حکومت نو دین زیم را تحریک کرد تا موافقتنامه ژنو را پایمال نماید، قانون اساسی و انتخابات آزاد عمومی را رد کند، در راه وحدت مجدد و صلح آمیز ویتنام کارشکنی کند و بطور فعال مهیا برای آغاز یک جنگ جدید در منطقه شود.

از ۱۹۵۴ دولت ایالات متحده ۳۰۰۰ پرسنل نظامی و صدها هزار تن سلاح و مهمات به ویتنام جنوبی آورده است. بسیاری پایگاههای نظامی در آنجا ساخته شد. حکومت تحت کنترل ایالات متحده در جنوب ویتنام در تداوم سیاست تقویت نظامی و مهیا شدن برای جنگ که فوقاً شرحش رفت سیاست ترور و قتل عام علیه میهن پرستان در ویتنام جنوبی را در پیش گرفته و تمامی

آرمانها برای وحدت مجدد صلح‌آمیز کشور، حقوق دمکراتیک و بهبود شرایط زندگی مردم را سرکوب کرده است. در طول ۷ سال گذشته ۷۷،۵۰۰ نفر بدست مقامات ویتنام جنوبی کشته و ۵۲۷،۰۰۰ نفر زندانی شده و ۲۷۰،۰۰۰ نفر دیگر هم تحت بازداشت هستند.

مداخله ایالات متحده در جنوب ویتنام بطور اخص از زمان به قدرت رسیدن رئیس جمهور کندی در ایالات متحده جدی شده است.

در مه ۱۹۶۱ لیندون جانسون معاون رئیس جمهور ایالات متحده به منظور مشاوره با نو دین زیم در خصوص گسترش تجاوز ایالات متحده علیه ویتنام جنوبی به سایگون آمد. در اجرای این طرح شیطانی ایالات متحده، برنامه عملی بنام طرح استالی (استالی در ژوئن ۱۹۶۱ رئیس هیأت مشترک ایالات متحده در ویتنام جنوبی برای بررسی اوضاع بود) طرح‌ریزی گردید.

با تحقق یافتن این طرح، دولت ایالات متحده حکومت نو دین زیم را جهت افزایش نیروهای مسلح تا رقمی قریب به ۵۰۰ هزار نفر و در عین حال تقویت دیگر سازمانهای نظامی آن کمک خواهد نمود. ایالات متحده تسلیحات و نفرات نظامی را در ویتنام جنوبی مستقر کرده و آن را افزایش می‌دهد. نفرات نظامی ایالات متحده به نقاط دورافتاده کشور عزیمت کرده و نیروهای نظامی ویتنام جنوبی را تحت فرماندهی مستقیم خود قرار می‌دهند و مستقیماً در قتل عام مردم در جنوب ویتنام مشارکت می‌کنند.

در کنار این موضوعات، بر اساس طرح ایالات متحده حکومت ویتنام جنوبی در حال طراحی توطئه جهت متمرکز نمودن یک میلیون نفر از سکنه در اردوگاههای اجباری بزرگ است و همزمان قصد دارد تا منطقه عاری از سکنه در طول خط موقت مرزی و مرز بین ویتنام جنوبی با لائوس و کامبوج ایجاد کند. ایالات متحده برای اجرای این طرحها تصمیم گرفته است تا کمکهای خود به حکومت نو دین زیم را افزایش دهد و در مرحله اول ۴۰۰ میلیون دلار ارائه نماید.

مهیاسازیها از جانب ایالات متحده جهت استقرار و به کارگیری نیروهایش در جنوب ویتنام و همچنین طرح برای گسترش مداخله ایالات متحده در مقیاس

بزرگ نه تنها اصول مبنایی موافقتنامه ژنو را نقض می‌نماید بلکه تشنج بسیار عمیقی در ویتنام جنوبی ایجاد خواهد کرد که بطور مستقیم صلح در هندوچین و آسیای جنوب شرقی ایجاد خواهد نمود.

جناب، موافقتنامه‌های ژنو بطور کامل پاسخگوی آمال مردم ویتنام است. این موافقتنامه‌ها همچنین با سیاست صلح‌جویانه و مسنجم دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام همسو هستند. بر این اساس دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام بسهم خود همواره بطور صحیح مفاد موافقتنامه‌های ژنو را بمرحله اجرا در آورده است و بارها به مقامات ویتنام جنوبی پیشنهاد کرده است تا پیرامون انتخابات سراسری آزاد معطوف به وحدت مجدد ویتنام را بنحو پیش بینی شده مورد مشورت قرار دهند.

البته این تلاشها مورد پذیرش حکومت ویتنام جنوبی واقع نشده‌اند.

مردم ویتنام و دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام عمیقاً نگران اقدامات بسیار خطرناک ایالات متحده و حکومت ویتنام جنوبی هستند. پیشاپیش مانورهای فوق‌الذکر اینجانب مخلصانه امید دارم که دولت شما در جهت منافع حفظ و تحکیم صلح جهانی توجه خاصی به تحولات خطرناک وجاری اوضاع در ویتنام جنوبی که ناشی از مداخله شدت یافته ایالات متحده است معطوف ساخته و از قدرت خود برای ایفای نقش مثبت ارزشمند خود در جهت کاهش تنش در این منطقه بهره جوید.

با اغتنام از این فرصت احترامات فائقه خود را به شما تجدید مینمایم.

وزیر امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام
اونگ ون خیم

عالیجناب حسین قدس نخعی
وزیر امور خارجه پادشاهی ایران
تهران

TRANSLATION

Hanoi, October 30th, 1961

[illegible]
شماره ۳۷۷۴
تاریخ ۱۳۴۰/۹/۱۵

Sir,

On behalf of the Government of the Democratic Republic of Viet Nam, I present to you my best compliments and have the honour to draw the attention of your Government to the present dangerous situation in the southern part of my country, as a result of the intensified intervention by the United States. Recently, President Kennedy openly stated that the United States was studying the question of introducing United States troops into South Viet Nam. He successively convened many conferences on the question of South Viet Nam and hastily dispatched General M. Taylor to Saigon to study this problem. The United States propaganda machinery is feverishly preparing public opinion for the introduction of United States forces into South Viet Nam and

. . . . . .

وزارت امور خارجه - اداره امور اقتصادی
شماره ۴۹۷۴
تاریخ ۴۰/۹/۲

H. E. HUSSEIN GHODS NAKHAI
Minister for Foreign Affairs
of the Kingdom of Persia
TEHERAN

opening a campaign of columniation to the effect that the Democratic Republic of Viet Nam has introduced its troops into South Viet Nam.

The 1954 Geneva Agreements restored peace in Viet Nam on the basis of the recognition of its independence, sovereignty, unity and territorial integrity, and provided for the reunification of Viet Nam by nation-wide free general elections in July, 1956. However, after the conclusion of the 1954 Geneva Agreements, the United States Government ousted the French colonial Government from South Viet Nam and bluntly intervened in South Viet Nam. It instigated the Ngô Dinh Diêm Administration to trample the Geneva Agreements underfoot, to reject the consultations and free general elections, to sabotage the peaceful reunification of Viet Nam, and to actively prepare to launch a new war in this area.

Since 1954, the United States Government has brought 3,000 United States military personnel and hundreds of thousands of tons of arms and ammunitions into South Viet Nam. Many military bases have been built there. In furtherance of the above-mentioned policy of military reinforcement and war preparation, the United States controlled administration in South Viet Nam has pursued the policy of terror and massacre against patriots in South Viet Nam, repressing all aspirations for a peaceful reunification of the country, for democratic rights and for the improvement of the people's living conditions in South Viet Nam. Over the past seven years, 77.500 persons have been killed by the South Viet Nam authorities, 527.000 jailed, and 270.000 are still under detention.

United States intervention in South Viet Nam has become particularly serious since the day President Kennedy came to power in the United States.

. . . . .

3

In May 1961, United States Vice-President Lyndon Johnson came to Saigon to confer with Ngô Dinh Diêm on the expansion of United States aggression against South Viet Nam. In execution of this wicked scheme of the United States, a programme of action named the Staley plan (Staley was the chief of the United States joint mission to South Viet Nam in June, 1961 to study the situation) has been elaborated.

Materializing this plan, the United States Government is helping the Ngô Dinh Diêm Administration increase its armed forces to nearly 500.000 persons and, at the same time, strongly develop other armed organizations. It has been and is introducing additional United States armaments and military personnel into South Viet Nam. United States military personnel are going deep into the countryside, directly commanding South Viet Nam troops and directly participating in the massacre of the people in South Viet Nam.

Besides, under the United States plan, the South Viet Nam Administration is plotting to concentrate one million inhabitants into large-scale concentration camps. At the same time, it intends to establish a no-man's land along the provisional demarcation line and the frontiers between South Viet Nam, Laos and Cambodia.

In order to carry out these plans, the United States Government has decided to increase its aid to the Ngô Dinh Diêm Administration, giving 400 million dollars in the first stage.

The preparation by the United States to introduce its forces into South Viet Nam as well as the plan to expand United States intervention on a large-scale, not only infringe upon the fundamental principles of the Geneva Agreements, they also create extremely great tension in South Viet Nam and, directly threaten peace in Indo-China and South-East Asia.

. . . . . .

4

Sir,

The Geneva Agreements completely respond to the aspirations of the entire Vietnamese people. They are also in line with the consistent peace policy of the Government of the Democratic Republic of Viet Nam. Therefore, for its part, the Government of the Democratic Republic of Viet Nam has always correctly implemented all the provisions of the Geneva Agreements. It has more than once proposed to the South Viet Nam authorities to hold consultations on the nation-wide free general elections aimed at reunifying Viet Nam as provided for by the Geneva Agreements. These efforts are, however, not accepted by the South Viet Nam Administration.

The Vietnamese people and the Government of the Democratic Republic of Viet Nam are deeply concerned about these most dangerous actions of the United States and the South Viet Nam Administration.

Before the above-mentioned United States manoeuvres and actions which are menacing peace not only in Indo-China, but also in South-East Asia and in the world, I earnestly hope that your Government, in the interests of the maintenance and consolidation of world peace, will give particular attention to the present dangerous development of the situation in South Viet Nam due to the United States intensified intervention, and will use its authority to contribute positively its precious part to the relaxation of tension in this area.

I take this opportunity to renew to you the assurances of my highest consideration.

The Minister for Foreign Affairs
of the Democratic Republic of Viet Nam

UNG VAN KHIEM

نخستین نامه وزیر امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام به وزیر امور خارجه ایران

وزارت امور خارجه
جمهوری دمکراتیک ویتنام

شماره VP/NG ۸۰

وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام با اظهار تعارفات خود به وزارت امور خارجه پادشاهی ایران مفتخر است به پیوست نسخه‌ای از پیام مورخ ۱۹ اوت ۱۹۶۴ وزیر خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام در پاسخ به پیام ۷ اوت ۱۹۶۴ رئیس شورای امنیت سازمان ملل متحد درخصوص بررسی «شکایت» دولت ایالات متحده علیه جمهوری دمکراتیک ویتنام ارسال دارد. وزارت خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام امیدوار است که پادشاهی ایران موضع دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام را که ضمن پیام فوق الاشعار تشریح شده است بطور کامل درک نماید.

وزارت امورخارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام فرصت را مغتنم شمرده احترامات خود به وزارت امور خارجه پادشاهی ایران را تجدید مینماید.

هانوی، ۱۷ دسامبر۱۹۶۴

وزارت امور خارجه پادشاهی ایران
تهران

BỘ NGOẠI GIAO

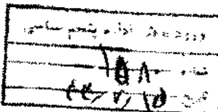
NƯỚC VIỆT-NAM DÂN CHỦ CỘNG HÒA

Số 80 VP/NG

Bộ Ngoại giao nước Việt-nam dân chủ cộng hòa kính chào Bộ Ngoại giao Vương quốc I-răng và hân hạnh gửi tới Bộ Ngoại giao Vương quốc I-răng bản sao bức điện của Bộ trưởng Bộ Ngoại giao nước Việt nam dân chủ cộng hòa ngày 19 tháng 8 năm 1964 trả lời bức điện ngày 7 tháng 8 năm 1964 của Ông Chủ tịch Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc về việc xét "đơn khiếu nại" của chính phủ Mỹ đối với nước Việt nam dân chủ cộng hòa. Bộ Ngoại giao nước Việt-nam dân chủ cộng hòa mong rằng Chính phủ Vương quốc I-răng sẽ hiểu rõ lập trường của Chính phủ nước Việt-nam dân chủ cộng hòa trình bày trong bức điện này.

Nhân dịp này Bộ Ngoại giao nước Việt-nam dân chủ cộng hòa xin gửi tới Bộ Ngoại giao Vương quốc I-răng lời chào kính trọng.

Hà-nội, ngày 17 tháng 9 năm 1964

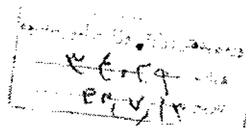

Kính gửi

Bộ Ngoại giao

Vương quốc I-răng

TEHERAN

یادداشت مورخ ۱۷ سپتامبر ۱۹۶۴ وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام

۲ـ تغییر در نگرش ایران نسبت به جمهوری دمکراتیک ویتنام

قریب به دو هفته بعد از امضاء قرارداد صلح پاریس خبرگزاری پارس در تاریخ ۱۳۵۱/۱۱/۲۲ موضع رسمی دولت ایران مبنی بر "استقبال از خاتمه جنگ در ویتنام و ابراز امیدواری نسبت به اعاده صلح و آرامش به آسیای جنوب شرقی در نتیجه قرارداد صلح پاریس" را منتشر ساخت. شراکت امریکا در قرارداد صلح پاریس که به مثابه پذیرش موجودیت دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام و دولت موقت انقلابی (ویت کنگ) بود فضایی باز برای دولتهای همسو با امریکا به منظور برقراری روابط با این دو دولت فراهم آورد اما دولت وقت ایران تا مرداد ماه ۱۳۵۲ اقدامی در زمینه برقراری روابط رسمی با هانوی معمول نداشت. با خروج کانادا از عضویت در کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت بر آتش بس ویتنام و الزامی بودن پذیرش عضو جایگزین توسط هر چهار طرف امضاء کننده قرارداد صلح پاریس و نامزدی ایران برای عضویت یافتن در این کمیسیون از سوی امریکا و ویتنام جنوبی، زمینه برای برقراری روابط سیاسی تهران ـ هانوی که عمدتاً معطوف به مرتفع ساختن مخالفت احتمالی هانوی با عضویت ایران در کمیسیون بود فراهم شد.

۳ـ آغاز مراودات دو کشور

روابط دیپلماتیک ایران با جمهوری دمکراتیک ویتنام در سطح سفارت در ۴ اوت ۱۹۷۳ (۱۳ مرداد ماه ۱۳۵۲) و چند روز قبل از دعوت رسمی ویتنام شمالی و ویت کنگ از دولت ایران برای عضویت در کمیسیون نظارت بر آتش بس برقرار گردید. اولین تماس رسمی مقامات ایرانی با مقامات ویتنام شمالی در بهمن ماه ۱۳۵۲ و در چارچوب کمیسیون نظارت بر آتش بس ویتنام صورت پذیرفت. بنا به دعوت دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام، سفیر و نماینده ایران در کمیسیون نظارت بر آتش بس به همراه روسای هیأتهای نمایندگی سایر کشورهای عضو در ۱۰ بهمن ماه ۱۳۵۲ به منظور دیدار از جمهوری دمکراتیک ویتنام عازم هانوی شد و ضمن دیدار و گفتگو با فام وان دونگ نخست وزیر و همچنین وزیر امور خارجه

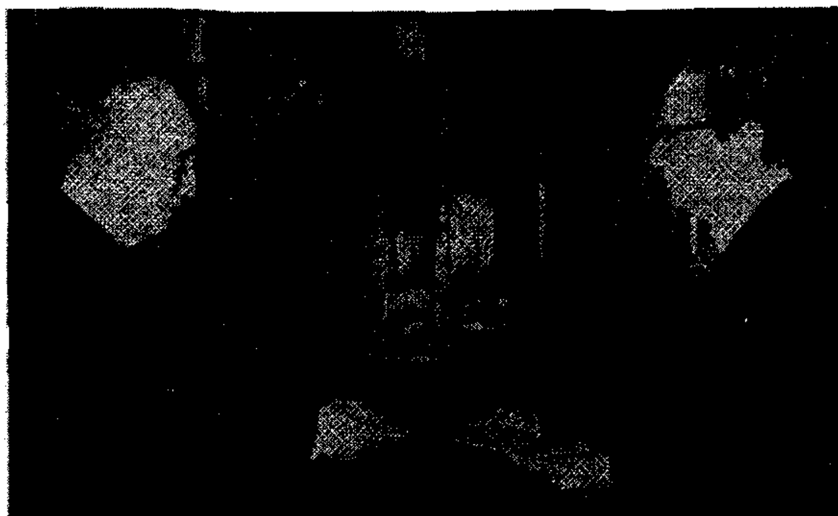
این کشور پیرامون موضوعات مرتبط با جنگ و فعالیتهای کمیسیون، از برخی مناطق دیدنی ویتنام شمالی بازدید کرد. فام وان دونگ طی گفتگویی با سفیر ایران نسبت به گسترش مناسبات با تهران ابراز امیدواری نمود.

نوین ون لیو[۱] سفیر و رئیس اداره امور بین‌المللی وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک ویتنام در راس هیأت نمایندگی این کشور به منظور شرکت در کنفرانس بین‌المللی صلیب سرخ که در تاریخ ۱۳۵۲/۸/۱۷ در تهران تشکیل گردید به ایران سفر کرد و بعنوان اولین مقام رسمی جمهوری دمکراتیک ویتنام که از ایران دیدار کرده بود در مدت توقف خود در تهران با مقامات وزارت امور خارجه ملاقات نموده و پیرامون گسترش مناسبات دوجانبه تهران ـ هانوی گفتگو کرد.

دولت ایران در تاریخ ۱۳۵۲/۹/۲۹ عباس آرام سفیر مقیم در پکن را بعنوان اولین سفیر اکردیته ایران در جمهوری دمکراتیک ویتنام تعیین کرد. وی در بیستم فروردین ماه ۱۳۵۳ ضمن سفر به هانوی استوارنامه خود را به نوین لونگ بنگ[۲] معاون رئیس جمهور تسلیم داشت و با معاون نخست وزیر، معاون رئیس مجلس ملی و وزیر بازرگانی این کشور دیدار و گفتگو کرد. معاون رئیس جمهور ویتنام در مراسم تسلیم استوارنامه ابراز امیدواری کرد ایران به ایفای نقش مثبت خود در کمیسیون بین‌المللی کنترل ونظارت بر آتش‌بس ادامه دهد. در شهریورماه همانسال هم سفیر ایران به منظور شرکت در مراسم جشن سالگرد استقلال ویتنام عازم هانوی شد و با برخی مقامات ویتنامی دیدار و گفتگو کرد.

---

1 Nguyen Van Lieu
2 Nguyen Luong Bang

تسلیم استوارنامه عباس آرام اولین سفیر ایران در هانوی به نوین لونگ بنگ معاون رئیس جمهور

اسدخان صدری سفیر و رئیس هیأت نمایندگی ایران در کمیسیون نظارت بر آتش‌بس در تیرماه ۱۳۵۳ به وزارت امور خارجه پیشنهاد کرد چند بورس تحصیلی در اختیار دولت ویتنام جنوبی قرار گیرد. وزارت امور خارجه با هدف رعایت اصل توازن در روابط با هر دو ویتنام ضمن تعدیل درخواست نمایندگی سایگون پیشنهاد نمود تا دو بورس تحصیلی در اختیار ویتنام جنوبی و دو بورس دیگر در اختیار ویتنام شمالی قرار گیرد و مراتب را جهت تصمیم‌گیری به دربار ارسال کرد. شاه در تاریخ ۱۳۵۳/۴/۱۷ با پیشنهاد وزارت امور خارجه و تخصیص بورس تحصیلی برای هر دو ویتنام شمالی و جنوبی موافقت کرد لکن برغم انعکاس موضوع به نمایندگیهای سایگون و پکن، اقدامی عملی در این زمینه صورت نگرفت و این بورسها بلااستفاده باقی ماند.

بشرفعرض پیشگاه مبارک رسید
ساعت ۱۳ روز ۵۳/۴/۱۷

وزارت امور خارجه
معاون امور فرهنگی و اجتماعی
۳۵۳/۴/۱۶

جناب آقای خلعتبری وزیر محترم امور خارجه

خواهشمند است [illegible] بورس تحصیلی به ویتنام جنوبی داده شود یعنی [illegible]

در صورت تصویب [illegible] بورس تحصیلی در اختیار ویتنام [illegible] جنوبی و [illegible] بورس تحصیلی در اختیار ویتنام شمالی گذاشته [illegible]

[illegible] کمک [illegible] می‌گردد

با تقدیم احترام
[illegible]

[illegible]

۴۰
۴،۰

پیشنهاد تخصیص بورس تحصیلی برای هر دو ویتنام شمالی و جنوبی

بورسها و مبادلات فرهنگی
شماره
تاریخ
پیوست

وزارت امور خارجه

جناب آقای اسد صدری سفیر شاهنشاه آریامهر
سایگون

عطف بنامه شماره ۴۵۹۶ مورخ ۵۲/۴/۱۰ درخصوص اعطای بورس تحصیلی به دانشجویان ویتنام جنوبی اشعار میدارد که گزارش جنابعالی بضمیمه گزارش معاون فرهنگی این وزارت از شرفعرض پیشگاه مبارک ملوکانه گذشت تصویب فرمودند که به هردو ویتنام بورس اعطا گردد.
فتوکپی گزارش معاون فرهنگی برای مزید استحضار به پیوست ایفاد میگردد. مقررات مربوط به بورس متعاقبا باستحضار خواهد رسید.

ازطرف وزیر امور خارجه

۴۰/ ۳۱۲ رونوشت بضمیمه فتوکپی ضمائم برای استحضار به سفارت شاهنشاهی ایران در پکن ارسال میگردد. ۵۲/۴/۲۰

ازطرف وزیر امور خارجه

ورود بدفتر سفارت شاهنشاهی ایران در پکن
شماره ۵۷۴
تاریخ ۵۲/.../... ۱۳

۱۳۵۲-۴-۳۱ ثبت دبیرخانه ...
۱۳۵۳-۵-۱

اعلام موافقت شاه با اعطای بورس تحصیلی به ویتنام شمالی و جنوبی

در تاریخ ۱۳۵۳/۶/۱۶ دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام از طریق سفارت این کشور در پکن ضمن ارسال شرح حال نوین من کام[1] سفیر در مجارستان برای وی بعنوان سفیر اکردیته در تهران درخواست پذیرش نمود. دولت ایران در تاریخ ۱۳۵۳/۷/۱۰ موافقت خود با پذیرش وی را اعلام داشت. نوین من کام در نوزدهم فروردین ماه ۱۳۵۴ به منظور تسلیم استوارنامه به تهران آمد و طی دیدار با عباسعلی خلعتبری وزیر امورخارجه تأکید نمود دولت متبوع وی مایل است ایران کماکان عضو کمیسیون کنترل و نظارت بر آتش‌بس باقی بماند. وزیر امور خارجه در این دیدار ابراز تمایل کرد وزیر امور خارجه ویتنام شمالی در مسیر سفر به اروپا دیداری از تهران داشته باشد.

دولت ایران بعد از برقراری روابط سیاسی با هانوی مشی بیطرفانه‌ای نسبت به موضوعات مرتبط با هر دو ویتنام شمالی و جنوبی در پیش گرفت و خصوصاً در ارتباط با عضویت یافتن ویتنام شمالی در مجامع بین‌المللی رویه‌ای اصولی و مستقل اتخاذ نمود. در اجلاس اردیبهشت ۱۳۵۴ سازمان بین‌المللی هواشناسی، هیأت ایرانی بعنوان بانی قطعنامه پذیرش درخواست جمهوری دمکراتیک ویتنام برای عضویت در این سازمان مساعدت شایانی در راه‌یابی هانوی به این مجمع بین‌المللی مبذول داشت.

با خاتمه یافتن مأموریت عباس آرام، احمد علی بهرامی بعنوان سفیر در پکن و همچنین سفیر اکردیته در جمهوری دمکراتیک ویتنام تعیین گردید. وی در ۲۹ آوریل ۱۹۷۵(نهم اردیبهشت ماه ۱۳۵۴) در هانوی استوارنامه خود را به نوین لونگ بنگ معاون رئیس جمهور تسلیم نمود و با رئیس مجلس ویتنام نیز دیدار و گفتگو کرد. هر دو مقام ویتنامی درخلال این دیدار ها علاقه خود به گسترش روابط دو جانبه با ایران ابراز داشته و نیاز به کمک خارجی برای بازسازی کشور را مطرح نمودند. فام وان دونگ نخست وزیر ویتنام در دیدار سفیر جدید ایران با وی ضمن استقبال از توسعه مناسبات دو کشور با اشاره به سفر سال گذشته اولین سفیر اکردیته ویتنام به تهران و پذیرفتن دعوت خلعتبری از

---

[1] Nguyen Manh Cam

وزیر خارجه ویتنام برای سفر به تهران ابراز امیدواری کرد که از وزیر امور خارجه دولت موقت انقلابی (ویت کنگ) نیز برای سفر به ایران دعوت بعمل آید.

در دوازدهم ژوئن ۱۹۷۵ (۱۳۵۴/۳/۲۲) فام وان دونگ نخست وزیر جمهوری دمکراتیک ویتنام طی نامه‌ای بعنوان احمد علی بهرامی سفیر اکردیته ایران با اشاره به مذاکرات انجام شده درخلال سفر اخیر وی به هانوی نسبت به بسط روابط دوجانبه و دیدار هیأتهای دو کشور در تهران و یا هانوی به منظور مذاکره پیرامون همکاریهای اقتصادی ابراز تمایل نمود. در شهریورماه همانسال هیأتی به ریاست معاون وزیر آموزش و پرورش ویتنام به منظور شرکت در یک اجلاس بین‌المللی به تهران سفر کرد.

به: عالیجناب احمد علی بهرامی
سفیر ایران در جمهوری دمکراتیک ویتنام
پکن

مایلم با کمال خرسندی تعارفات صمیمانه خود را به جنابعالی ابراز نمایم.
اینجانب همواره گفتگوهای بسیار دوستانه در هانوی را در خاطر دارم. تمایل دارم از شما تقاضا کنم زمانی که به تهران بازگشتید به اعلیحضرت و دولت شاهنشاهی ایران مراتب احترام فراوان رئیس جمهوری دمکراتیک ویتنام و دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام و احترامات شخصی اینجانب را ابلاغ نمایید.

همانگونه که در هانوی گفتم، ما اشتیاق داریم تا روابط خود را با ایران در زمینه های فراوان بین دو کشور توسعه دهیم. در آتیه‌ای نزدیک هیأتهایی متشکل از کارشناسان بمنظور بحث پیرامون این موضوعات، بویژه درخصوص روابط اقتصادی مبادله خواهیم کرد و این هیأت ها میتوانند در هانوی یا تهران ملاقات کنند. در رابطه با مبادله این هیأتها دو سفارتخانه در پکن تماس مستقیم خواهند داشت.

هانوی، ۱۲ ژوئن ۱۹۷۵
فام وان دونگ
نخست وزیر دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام

Kính gửi : Ngài AHAMAD ALI BAHRAMI
Đại sứ Iran tại nước
Việt Nam Dân chủ Cộng hòa
BẮC KINH

Tôi vui lòng gửi đến Ngài Đại sứ lời chào thân ái.

Tôi luôn luôn ghi nhớ cuộc nói chuyện rất thân mật giữa chúng ta ở Hà Nội. Lúc Ông trở về Teheran, nhờ Ông chuyển đến nhà Vua và Chính phủ Iran lời chào trân trọng của Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, của Chính phủ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa và cá nhân tôi.

Như tôi đã có dịp nói với Ông ở Hà Nội, chúng tôi rất mong muốn phát triển quan hệ về mọi mặt giữa hai nước chúng ta. Sắp tới, chúng ta sẽ trao đổi những đoàn chuyên gia để trao đổi ý kiến với nhau về những vấn đề này, nhất là những vấn đề quan hệ kinh tế, các đoàn này có thể gặp nhau hoặc ở Hà Nội, hoặc ở Teheran. Về những vấn đề cụ thể của việc trao đổi những đoàn chuyên gia này, hai Đại sứ quán của chúng ta ở Bắc Kinh sẽ trực tiếp với nhau.

Ngày 12 tháng 6 năm 1975
PHẠM VĂN ĐỒNG
Thủ tướng Chính phủ
nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

نامه فام وان دونگ نخست وزیر جمهوری دمکراتیک ویتنام به سفیر ایران

۴ـ روابط و همکاریهای اقتصادی تهران ـ هانوی

سفیر ویتنام شمالی در پکن متعاقب ارسال نامه دوازدهم ژوئن ۱۹۷۵ فام وان دونگ با سفیر ایران تماس حاصل نمود و درخواست دولت خود برای دریافت نفت و کمکهای اقتصادی را اعلام داشت. از سوی دیگر صدرالدین آغا خان رئیس کمیساریای عالی آوارگان سازمان ملل متحد در دیدار آبانماه ۱۳۵۴ خود با هویدا نخست وزیر اظهار نمود که اطلاع یافته است ویتنام در نظر دارد به منظور مذاکره پیرامون طرحهای نفتی و پتروشیمی هیأتی را به تهران اعزام کند. پس از انعکاس این موضوع به شاه، وی بطور اصولی با پذیرش هیأت ویتنامی موافقت کرد و در عین حال تأکید نمود "بدلیل وضعیت اقتصادی کشور اعطای کمک به ویتنام میسر نخواهد بود". هیأت چهار نفره ویتنامی به ریاست نوین کو تچ[1] معاون وزیر امور خارجه و فرستاده ویژه نخست وزیر ویتنام از ۳۰ دیماه تا ۲ بهمن ماه ۱۳۵۴به تهران سفر کرد و ضمن دیدار با شاه و هویدا نخست وزیر پیام کتبی فام وان دونگ را به آنان تسلیم کرده و پیرامون همکاریهای تجاری و اقتصادی و نفتی گفتگو نمود. وی درخلال مذاکرات با مقامات ایرانی درخواست کشورش را پیرامون دریافت ۶ میلیون تن نفت خام ظرف مدت۵ سال در مقابل صادرات محصولات کشاورزی ویتنام به ایران از سال ۱۹۸۰ به بعد، اخذ ۲ میلیارد دلار وام برای توسعه ویتنام و بهره‌گیری از تجارب ایران در تعامل با شرکتهای نفتی خارجی و همچنین همکاری در زمینه پتروشیمی و تولید آلومینیوم مطرح ساخت. در خاتمه مذاکرات طرف ایرانی موافقت کرد تجارب خود درخصوص انعقاد قرارداد با شرکتهای نفتی خارجی و نیز آموزش نیروی انسانی در صنعت نفت را در اختیار ویتنام قرار داده و در مقابل دریافت اقلام کشاورزی و برخی کالاهای مورد نیاز، مقادیری نفت طی مدت چند سال به ویتنام تحویل دهد. همچنین دو طرف توافق نمودند تا در زمینه آلومینیوم و پتروشیمی همکاری نمایند. دولت ایران با اشاره به مشکلات مالی خود نظر مساعدی نسبت به اعطای وام ابراز نکرد و به ذکر امکان بهره‌گیری ویتنام از صندوق مخصوص اوپک که به ابتکار ایران در حال

---

[1] Nguyen Co Tach

شکل‌گیری بود اکتفا نمود. در پایان سفر هیأت ویتنامی به تهران بیانیه مشترکی که رئوس مذاکرات و توافقات را تشریح می‌کرد صادر گردید. شاه و هویدا در ژانویه ۱۹۷۶ (بهمن ماه ۱۳۵۴) با ارسال نامه‌های جداگانه و در پاسخ به نامه فام وان دونگ متقابلاً نسبت به توسعه مناسبات دو کشور ابراز علاقه نمودند.

هانوی، ۳۱ دسامبر ۱۹۷۵

عالیجناب

از سوی دولت جمهوری دمکراتیک ویتنام مایلم درودهای گرم و بهترین آرزوهای خود برای پیشرفت در حد کمال در ساختن پادشاهی ایران سعادتمند را ابلاغ نمایم.

مفتخراً آقای نوین کو تچ معاون وزیر امور خارجه را بعنوان فرستاده ویژه نخست‌وزیر جمهوری دمکراتیک ویتنام به حضور آن جناب معرفی می‌کنم. آقای نوین کو تچ بموجب اختیار تفویض شده جمهوری دمکراتیک ویتنام شرحی از وضعیت جاری در ویتنام را به جنابعالی ارائه کرده و اشتیاق ما به بسط روابط دوستانه و همکاری با شاهنشاهی ایران در جهت منافع دو مردم ما و در برای استقلال و صلح مردم سراسر جهان ابراز می نماید.

اعتقاد دارم با مساعدت جنابعالی و دولت پادشاهی ایران نماینده ویژه ما مأموریت خود را با موفقیت به انجام خواهد رسانید.

عالیجناب، لطفاً احترامات فائقه و بهترین آرزوهایم برای سلامتی و شادکامیتان را پذیرا باشید.

نخست وزیر جمهوری دمکراتیک ویتنام
فام وان دونگ

به: عالیجناب امیر عباس هویدا
نخست وزیر
پادشاهی ایران
تهران

PHỦ THỦ TƯỚNG
NƯỚC VIỆT NAM DÂN CHỦ CỘNG HÒA

Hà Nội, ngày 31 tháng 12 năm 1975

Thưa Ngài,

Thay mặt Chính phủ nước Việt Nam dân chủ cộng hoà, tôi xin gửi đến Ngài lời chào mừng nhiệt liệt, kính chúc Vương quốc I-răng thu được những thành tựu rực rỡ trong sự nghiệp xây dựng đất nước phồn vinh.

Tôi trân trọng giới thiệu với Ngài ông Nguyễn Cơ Thạch, Thứ trưởng Bộ Ngoại giao, là Đặc phái viên của Thủ tướng Chính phủ nước Việt Nam dân chủ cộng hoà. Được sự ủy nhiệm của Chính phủ nước Việt Nam dân chủ cộng hoà, ông Nguyễn Cơ Thạch sẽ trình bày với Ngài về tình hình hiện nay của nước Việt Nam và về lòng mong muốn của chúng tôi phát triển quan hệ hữu nghị và hợp tác với Vương quốc I-răng, vì lợi ích của nhân dân hai nước, và vì độc lập hoà bình của nhân dân thế giới.

Kính gửi :
Ngài AMIR ABBAS HOVEYDA
Thủ tướng Chính phủ
Vương quốc I-răng
TÊ-HÊ-RAN

2.

Tôi tin rằng được sự giúp đỡ của Ngài và Chính phủ Vương quốc I-răng, ông Đặc phái viên của chúng tôi sẽ hoàn thành tốt đẹp nhiệm vụ của mình.

Xin gửi tới Ngài lời chào rất trân trọng và chúc Ngài sức khoẻ và hạnh phúc.

THỦ TƯỚNG CHÍNH PHỦ
NƯỚC VIỆT-NAM DÂN CHỦ CỘNG HOÀ

Phạm Văn Đồng.

نامه فام وان دونگ نخست وزیر جمهوری دمکراتیک ویتنام به امیر عباس هویدا

نخست وزیر   تهران، ۲۱ ژانویه ۱۹۷۶

عالیجناب،

مایلم از شما بخاطر نامه مورخ ۳۱ دسامبر ۱۹۷۵ که توسط نماینده ویژه جنابعالی، معاون وزیر نوین کو تچ واصل شد صمیمانه تشکر نمایم. احساسات دوستی و مودتی را که نسبت به ایران ابراز داشتید متقابلا از صمیم قلب تقدیم می‌نمایم.

مباحثات من با معاون وزیر نوین کو تچ و توضیحات مشروح ایشان پیرامون وضعیت جاری در کشور شما بسیار مفید بود. به جنابعالی اطمینان می‌دهم که دولت و مردم ایران در آرزوی توسعه و گسترش روح عمیقتری از دوستی و همکاری بین دو کشور ما شریک هستند. ما اعتقاد داریم که روابط مودت آمیز بین ایران و جمهوری دمکراتیک ویتنام نه تنها دو ملت ما را بهم نزدیک‌تر خواهد ساخت بلکه بنحو مؤثری به آرمان تفاهم و هماهنگی بین‌المللی کمک خواهد کرد.

من از معاون وزیر نوین کو تچ درخواست کرده‌ام تا ضمن تجدید احترامات من، آرزوهای نیک اینجانب برای سلامتی و شادکامی مستدام شما را ابلاغ نماید.

امیر عباس هویدا

عالیجناب فام وان دونگ
نخست وزیرجمهوری دمکراتیک ویتنام

The Prime Minister

Tehran, January 21, 1976.

Your Excellency,

I wish to thank you most warmly for your letter of December 31, 1975, which was conveyed to me by Your Excellency's Special envoy, Vice-Minister Nguyen Co Thach. The sentiments of friendship and amity which you express towards Iran are heartily reciprocated.

My discussions with Vice-Minister Nguyen Co Thach, and his lucid description of the current situation in your country have proved most informative; I may assure Your Excellency that the Government and people of Iran share fully the desire to develop a deeper spirit of friendship and cooperation between our two countries. We are convinced that amicable relations between Iran and the Democratic Republic of Vietnam will not only bring our two nations closer together, but contribute effectively to the cause of international understanding and harmony.

I have requested Vice-Minister Nguyen Co Thach to convey to Your Excellency, along with the assurances of my highest esteem, my good wishes for Your Excellency's continued well-being and happiness.

Amir Hoveyda

His Excellency Pham Van Dong,
Prime Minister of the
Democratic Republic of Vietnam.

پاسخ هویدا به نامه فام وان دونگ

۴۲-۱۴ از ....

به ....

سفارت شاهنشاهی ایران
پکن
تگراف

رمـــز ـــ ازنسخت وزیری

خیلی فوری

جناب آقای احمد علی بهرامی سفیرشاهنشاه آریامهر

پکن

آقای NGUYEN CO THACH معاون وزارت امورخارجه جمهوری دموکراتیک ویتنام وفرستاده مخصوص نخست وزیر آن کشور ازتاریخ ۹ تا ۲۱ ژانویه ازایران بازدید بعمـــل آورد نقطه درایـن سفر نامبرده به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر شرفیاب شـــد وبااین جانب ملاقات نمود نقطه طی مذاکراتی که بین طرف ویتنام ومقامات ایرانی صورت گرفت توافق هائی بعمل آمد که خلاصه آن بشرح زیر است :

۱ـ ایران موافقت نمود کمک های لازم را درمورد ارائه تجارب خود درامـــر انعقاد قرارداد باشرکت های خارجی نفتی وهمچنین آموزش نیـــروی انسانی جهت صنایع نفت ویتنام دراختیار کشور مزبور قراردهد نقطه

۲ـ براساس تقاضای معاون وزارت خارجه جمهوری دموکراتیک ویتنام ایـــران موافقت کرد مقداری نفت طی چندسال آینده به ویتنام تحویل دهـــد ودرمقابل کالا های کشاورزی ونفت وسایر کالا های مورد نیاز خود راازکشـــور مزبور دریافت دارد نقطه همچنین قرارشد دوطرف امکان همکاری درزمینـــه آلومینیوم وپتروشیمی را مورد بررسی قراردهند نقطه

۳ـ طرفین توافق نمودند که درآینده نزدیک هیئتی ازکارشناسان ویتنامـــی جهت مذاکره درمورد شرایط همکاری های فوق بایران سفر نمایند نقطـــه

از..........................

به..........................

سفارت شاهنشاهی ایران

پکن

تگراف

---

(۲)

۴ـ معاون وزارت امورخارجه ویتنام تقاضای دولت متبوع خود را بدریافت دومیلیارد دلار وام جهت توسعه اقتصادی ویتنام اعلام نمود واظهار داشت این موضوع را باایران وبرخی از کشورهای دیگر صادرکننده نفت درمیان میگذارد نقطه دراینمورد باایشان گفته شد که اخیراً به علت کاهش درآمد نفتی ایران امکانات برای کمک به کشورهای خارجی بسیار محدود شده است لیکن درعین حال بابتکار ایران صندوق مخصوصی دراوپک درحال تشکیل است و میتواند منبع موثری برای ارائه کمک باشد نقطه باسلام فراوان

م/۶۰۰-۹۹-۱ ۱۳۵۴/۱۱/۲ امیرعباس هویدا

گزارش هویدا از سفر فرستاده نخست وزیر ویتنام به تهران

در خرداد ماه ۱۳۵۵ نمایندگی دائم ایران نزد سازمان ملل متحد فهرستی از ۴۲ کشور برخوردار از استطاعت کمک به ویتنام را که توسط سازمان ملل و با نظر و تصویب مقامات ویتنامی تهیه شده بود و ایران را نیز شامل می‌شد به منظور بررسی به وزارت امور خارجه ارسال داشت. یک ماه بعد مدیرکل سازمان بهداشت جهانی طی نامه‌هایی جداگانه‌ای برای وزرای امور خارجه و بهداری ایران خواستار مساعدت دولت ایران به هندوچین و خصوصاً ویتنام شد. بدنبال پیگیریهای بعدی سازمان بهداشت جهانی وزارت امور خارجه اعلام داشت ایران برای کمک به ویتنام وعده قطعی نداده بود و صرفاً بررسی امکان اعطای کمکهای دوجانبه خصوصاً کمکهای بهداشتی مطرح بوده است ضمن آنکه وزارت بهداری ایران آمادگی ارسال مقادیری واکسن به ویتنام را دارد که در صورت اعلام نوع و مقدار توسط دولت ویتنام، واکسن مورد نیاز تهیه و ارسال خواهد شد.

در شهریور ماه ۱۳۵۵ احمد علی بهرامی سفیر اکردیته ایران در خاتمه مأموریت خود بمنظور خداحافظی به هانوی رفت و با فام وان دونگ نخست وزیر دیدار و گفتگو نمود. وی در گزارش ارسالی خود به وزارت امور خارجه تمایل ضمنی نخست وزیر ویتنام به سفر به ایران را مورد اشاره قرار داد و پیشنهاد کرد تا از وی برای سفر به ایران دعوت بعمل آید.

در دیدار سفیر با نوین کوتچ معاون وزیر امور خارجه، طرف ویتنامی با اشاره به سفر خود به تهران و درخواست از شاه برای ۶ میلیون تن نفت خام برای مدت ۵ سال در مقابل صدور کالای کشاورزی از سال ۱۹۸۰ و همچنین دریافت وام کم بهره اظهار نمود کشورش بخشی از نفت مورد نیاز خود را از عراق و لیبی تأمین کرده است و اکنون تنها به ۲ میلیون تن نفت نیاز دارد. او گفت برای تأمین چای و ذرت و گوشت مرغ مورد نیاز جهت صدور به ایران زمینه‌های کشاورزی وسیعی در نظر گرفته شده است و اضافه نمود شاه در ملاقات تهران به او اطمینان داده بود که "مشکل نفت حل می‌شود و مسئله حادی نیست". در زمینه آموزش نیروی انسانی وی بعوض اعزام کارآموزان ویتنامی به ایران خواستار عزیمت کارشناسان نفتی ایرانی به ویتنام برای ارائه آموزشها شد و گفت هیأتی

کارشناسی از ویتنام برای مذاکره پیرامون این موضوعات بـه ایـران اعـزام خواهـد گردید.

سفیر در خاتمه گزارش خود با اشاره به کمک عراق و لیبی بـه ویتنـام و ضرورت ایجاد جای پا در این کشور خواستار حضور وفعالیت شـرکت ملـی نفـت ایران در بخش نفت و گاز ویتنام گردید. موضوع تمایل نخست وزیر ویتنـام بـرای سفر به ایران و همچنین درخواست دولت ویتنام برای اعزام هیـأت بـه ایـران بـه اطلاع شاه رسید.شاه در رابطه با دعوت از فام وان دونگ دستور داد تا "هر زمان که برنامه دربار سبک‌تر شد و فصل نیز مناسب بود برای دعـوت از نخـست وزیـر ویتنام با مقامات آن دولت تماس گرفته شود" و پیرامون سفر هیأت ویتنـامی بـه تهران نیز تأکید کرد "فواید کار مطالعه شود".

در تاریخ ۱۳۵۵/۷/۱۳ سفارت ویتنام در پکن به نمایندگی ایـران اطـلاع داد هیأت کارشناسان اقتصادی ویتنام جهـت مـذاکره در بـاره جزئیـات مبـادلات بازرگانی دوجانبه قریبا عازم تهران خواهند شد. شاه در پاسخ به استعلام نخـست وزیر پیرامون انجام سفرهیأت ویتنامی اظهار داشت "موضوع هیأت را مطالعه کنید که تازه اگر هیأت بیاید ما قادر به چه کاری هستیم".

با توجه به اینکه ویتنامیها اعلام داشته بودند که تا سال ۱۹۸۰ نمی‌توانند در برابر نفت دریافتی محـصولات کـشاورزی بـه ایـران صـادر کننـد و همچنـین متقاضی آن بودند که نفت دریافتی از ایران را مجدداً در بازار بین‌المللی به فروش برسانند نظر مساعدی نسبت به عزیمت هیأت کارشناسی ویتنامی ابراز نگردیـد و وزارت امور اقتصادی و دارایی با تأکید بر این امر که بر اساس توافقات قبلی نفـت تحویلی به ویتنام صرفاً برای مصرف داخلی آن کشور و در مقابل دریافت تولیدات کشاورزی و کالا و مواد اولیه در نظر گرفته شده بـوده اسـت بـا تحویـل نفـت بـه ویتنام با هدف فروش در بازار بین‌المللی مخالفت کرد.

وزارت امور اقتصادی و دارائی

محرمانه

وزارت امور خارجه

عطف بنامه شماره ۱۰/ح/ ۵۴۰۲ مورخ ۲۸/ ۴/ ۳۵ پیرامون تقاضای دولت جمهوری دموکراتیک ویتنام مبنی بر فروش‌مجدد نفت‌خامی که قرار است با شرایط اعتباری از ایران دریافت نماید به کشورهای ثالث وهمچنین اعزام یك هیئت اقتصادی به ایران اشعار میدارد که براساس اعلامیه ای که در پایان سفر معاون وزیر خارجه جمهوری دموکراتیك ویتنام به ایران منتشر گردید ، ایران فقط موافقت نموده است که مقداری نفت به آنکشور تحویل داده و درمقابل تولیدات کشاورزی ، کالا ومواد اولیه از آن کشور وارد نماید .

باتوجه به مراتب فوق پیشنهاد میگردد که مقامات جمهوری دموکراتیك ویتنام فهرست کالاهای قابل صدورخود به ایران را ارائه نمایند تابر اساس احتیاجات ایران و نوع‌کالاها درمورد مبادله آنها در قبال نفت ، تصمیم لازم اتخاذ گردد . بدیهی است نفتی که از این طریق به آن کشور تحویل داده میشود فقط برای رفع قسمتی ازنیازمندیهای داخلی کشور مزبور خواهد بود ومقدار آن نیز بایستی هنگام مذاکرات دوجانبه توسط نمایندگان دوکشور تعیین گردد .

درمورد عزیمت هیئت اقتصادی‌جمهوری دموکراتیك ویتنام به ایران نیز پیشنهاد میشود که هیئت مزبور پس ازوصول فهرست کالاهای مورد اشاره درفوق وبررسی آنها ازجانب ایران ، به‌این‌کشوراعزام گردد .

از طرف وزیرامور اقتصادی ودارائی

اداره امور اقتصادی ... برای اقدام ... ارسال میگردد

پاسخ وزارت اقتصاد پیرامون درخواست جمهوری دمکراتیک ویتنام

۵ـ مناسبات سیاسی ایران با جمهوری دمکراتیک ویتنام

با وجود از بین رفتن حکومت ویتنام جنوبی و خالی ماندن کرسی ویتنام در سازمان ملل متحد، دولت ایالات متحده با درخواستهای ویتنام شمالی و دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی برای عضویت یافتن در سازمان ملل متحد مخالفت می‌نمود. در تاریخ ۱۳۵۴/۶/۲۹ مجمع عمومی سازمان ملل متحد قطعنامه مربوط به توصیه به شورای امنیت پیرامون پذیرش دو ویتنام بعضویت سازمان ملل متحد را مورد بررسی قرار داد. نماینده ایران در سازمان ملل متحد به این قطعنامه رأی موافق داد اما امریکا در شورای امنیت قطعنامه را وتو کرد. وزیر مختار سفارت شوروی در تهران در تاریخ ۱۳۵۵/۶/۲۳ ضمن ملاقات با مقام مسئول در وزارت امور خارجه با ذکر مانع تراشیهای امریکا برای عضویت یافتن ویتنام در سازمان ملل متحد خواستار حمایت ایران گردید. مقام ایرانی ضمن تشریح اقدامات قبلی دولت ایران در این زمینه نظر مساعد دولت ایران نسبت به راه یافتن ویتنام به سازمان ملل را به اطلاع وی رسانید. یکسال بعد و درخلال اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد این موضوع به رأی‌گیری گذاشته شد و با عدم مخالفت نماینده امریکا قطعنامه به تصویب رسید و ویتنام بعنوان یکصد وچهل ونهمین عضو سازمان ملل متحد پذیرفته شد.

وزارت امور خارجه

اداره رمز

تلگراف کشف از نیویورک بتاریخ ۵۴/۶/۲۹ شماره ۵۴۵۳

جناب آقای تاج بخش معاون سیاسی وزارت امور خارجه

عصر امروز مجمع عمومی برای رسیدگی بطرح قطعنامه مربوط بتوصیه بشورای امنیت در اثر پذیرش دو ویتنام بعضویت سازمان ملل متحد موضوع تلگرام شماره ۱۰۹۱ مورخ ۵۴/۶/۲۸ تشکیل گردید. طرح قطعنامه مذکور با ۱۲۳ رای موافق بدون مخالف و ۹ رای ممتنع تصویب گردید. این نمایندگی بطرح قطعنامه مذکور رای موافق داد. نماینده امریکا در توضیح رای ممتنع خود اظهار داشت که دولت وی هیچگونه مخالفتی باعضویت دو ویتنام در سازمان ملل متحد ندارد لیکن دولت جمهوری کره نیز درخواست نموده است که بعضویت سازمان ملل متحد درآید و بایستی این موضوع هم مورد توجه قرار گیرد. دولت وی نمیتواند با SELECTIVE MEMBERSHIP موافقت کند.

۱۳۵۴/۶/۲۸-۱۱۰۲

فریدون هویدا

ساعت ۰۵۴۰

- ☐ معاون سیاسی
- ☐ معاون اداری
- ☐ معاون پارلمانی
- ☐ معاون مطبوعاتی
- ☑ معاون اقتصادی
- ☐ معاون فرهنگی
- ☑ مدیر کل سیاسی
- ☐ مدیر کل سیاسی

مساعدت ایران به ویتنام بمنظور عضویت یافتن در سازمان ملل متحد

پس از گذشت یکسال از سقوط حکومت ویتنام جنوبی و برگزاری انتخابات سراسری و نهایتاً وحدت دو ویتنام در ۲ ژوئیه ۱۹۷۶ جمهوری سوسیالیستی ویتنام از وحدت دو ویتنام شمالی و جنوبی متولد گردید. نوین زوی چین وزیر امورخارجه جمهوری جدید در ۴ ژوئیه ۱۹۷۶ (۱۳۵۵/۴/۱۳) با ارسال نامه ای برای وزیر امور خارجه ایران ضمن بیان این مطلب که جمهوری سوسیالیستی ویتنام مناسبات سیاسی دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی و جمهوری دمکراتیک ویتنام با دولت ایران را ادامه داده و حقوق و تکالیف بین‌المللی آنها را همچنان معتبر می‌داند پیشنهاد نمود تا بدون عنوان کردن مسئله شناسایی مجدد از طرف دو کشور روز ۴ اوت ۱۹۷۳ (۱۳ مرداد ۱۳۵۲) بعنوان تاریخ شناسایی متقابل دولت ایران و جمهوری دمکراتیک ویتنام مبدا استقرار مناسبات سیاسی ایران و جمهوری سوسیالیستی ویتنام محسوب شود و ابراز امیدواری کرد که پاسخ مثبتی پیرامون این پیشنهاد از همتای ایرانی خود دریافت نماید. در تاریخ ۵۵/۵/۲۷ خلعتبری وزیر امورخارجه ایران طی نامه کوتاهی موافقت خود با مطالب مندرج درنامه وزیر امورخارجه ویتنام را به وی اعلام داشت.

وزارت امور خارجه شاهنشاهی

تهران، ۱۷ اوت ۱۹۷۶

عالیجناب،

مایلم وصول نامه مورخ ۴ ژوئیه ۱۹۷۶ جنابعالی را اعلام دارم.

خرسندم که به اطلاع شما برسانم دولت شاهنشاهی ایران با مفاد نامه فوق الذکر موافقت دارد و ۴ اوت ۱۹۷۳ را بعنوان تاریخ برقراری روابط دیپلماتیک بین ایران و جمهوری سوسیالیستی ویتنام تلقی می‌کند.

با اطمینان از اینکه مناسبات دوجانبه مودت آمیز و دوستانه ما در جهت منفعت و رضایت هر دو طرف عمیقاً توسعه یافته و در آینده ارتقاء یابد، فرصت را مغتنم شمرده احترامات فائقه خود را به آنجناب تجدید می‌نمایم.

عباسعلی خلعتبری

وزیر امور خارجه

عالیجناب نوین زوی چین

وزیر امور خارجه جمهوری سوسیالیستی ویتنام

هانوی

IMPERIAL MINISTRY
OF FOREIGN AFFAIRS

Tehran, 17th August 1976

Your Excellency,

I wish to acknowledge the receipt of Your Excellency's letter dated July 4, 1976.

I am happy to inform you that the Imperial Government of Iran agrees with the content of the above-mentioned letter and considers August 4th 1973, as the inception date of the diplomatic relations between Iran and the Socialist Republic of Vietnam.

Trusting that our mutual ties of amity and friendship will, to the benefit and satisfaction of both sides, greatly expand and increase in future, I avail myself of the present opportunity to renew to you the assurances of my highest esteem and consideration.

Abbas Ali Khalatbary

Minister for Foreign Affairs

His Excellency
Nguyen Duy Trinh
Minister of Foreign Affairs
of the Socialist Republic of Vietnam
Hanoi.

موافقت وزیر امور خارجه وقت ایران با درخواست وزیر امور خارجه ویتنام

در ۱۴ بهمن ماه ۱۳۵۵ نمایندگی ایران در پکن به وزارت امور خارجه اطلاع داد خبرگزاری ویتنام متن پیام تبریک ایرج اسکندی دبیر اول حزب توده ایران به له زوآن [1] بمناسبت انتخاب وی بعنوان دبیرکل حزب کمونیست ویتنام را منتشر ساخته است. وزارت امور خارجه در زمینه ضرورت اعتراض به دولت ویتنام از شاه کسب تکلیف نمود. شاه پاسخ داد "در صورتی به دولت ویتنام برای این پیام اعتراض شود که ویتنام اظهار یا اقدامی در این رابطه کرده باشد که جای گله داشته باشد".

۶ـ اعزام هیأت ایرانی به ویتنام بعد از سقوط سایگون

از آنجا که اعضای هیأت ایرانی کمیسیون نظارت بر آتش بس پیش از سقوط سایگون با عجله ویتنام را ترک گفته و موفق به جمع آوری وانتقال اسناد و مدارک و اموال نگردیده بودند و ستاد ارتش نیز مکرراً از وزارت امور خارجه سرنوشت اسناد و اموال بجا مانده را پیگیری می‌کرد، وزارت امورخارجه با توجه به محول شدن حفاظت از منافع و اماکن ایران در سایگون به دولت فرانسه سفارت ایران در بانکوک را ملزم کرد تا ضمن تماس با سفارت فرانسه در بانکوک از سرنوشت نمایندگی ایران در سایگون کسب اطلاع نماید.

سفارت ایران در بانکوک در تاریخ ۱۳۵۴/۸/۱ به وزارت امور خارجه پاسخ داد بنا بر گزارش سفارت فرانسه افراد مسلح وابسته به دولت موقت انقلابی (ویت کنگ) دفتر نمایندگی ایران و همچنین اقامتگاه سفیر را تاراج کرده‌اند. همچنین سفارت فرانسه در بانکوک در تاریخ ۱۳۵۵/۴/۲۹ طی یادداشتی رسماً اعلام داشت حفاظت از اموال هیأت ایرانی در سایگون مشروط به موافقت دولت محلی بوده است ولیکن دولت محلی در سایگون این اجازه را به سفارت فرانسه نداده است.

در شهریور ماه ۱۳۵۵ سفارت ایران در پکن موضوع اعزام یک هیأت ایرانی به سایگون بمنظور تعیین تکلیف اموال ایران در سایگون را به سفارت ویتنام منعکس نمود. در تاریخ ۱۳۵۵/۶/۳۰ سفارت ویتنام موافقت هانوی با این

---

[1] Le Duan

درخواست و آمادگی برای پذیرایی یک هفته‌ای از هیأت ایرانی را به نمایندگی ایران منعکس ساخت. هیأت سه نفره ایرانی بریاست یک دیپلمات ارشد وزارت امور خارجه در آبانماه ۱۳۵۵ پس از ورود به هانوی با آقای چان عالیترین مقام سیاسی ویتنام جنوبی ملاقات و گفتگو کرد. همچنین در جریان دیدار های این هیأت با مقامات وزارت امورخارجه ویتنام در هانوی طرفهای ویتنامی علاقه و تمایل خود به گسترش روابط دوجانبه با تهران و نیاز به مساعدت برای غلبه بر مشکلات عدیده اقتصادی کشورشان را ابراز داشتند. متعاقباً هیأت به همراه نماینده‌ای از وزارت امور خارجه رهسپار سایگون گردید و در این شهر با رئیس کمیته خلقی و همچنین رئیس دفتر نمایندگی وزارت امور خارجه پیرامون مأموریت خود گفتگو نمود . گزارش مکتوب هیأت اعزامی حکایت از آن دارد که مقامات ویتنامی حسن نیت فراوانی را نسبت به هیأت ایرانی مبذول داشتند و مجوز برداشت از حساب بانکی بلوکه شده نمایندگی و عکسبرداری از اسناد بانکی مفقود شده را صادر کرده و امکان بازدید هیأت از ویلای محل اقامت سفیر و کارکنان نمایندگی ایران را که توسط غارتگران چپاول شده بود فراهم آوردند لکن بدلیل مخالفت نظامیان امکان بازدید از مقر هیأت ایرانی در دبیرخانه کمیسیون کنترل و نظارت بر آتش بس در فرودگاه سایگون میسر نگردید. مقامات محلی ادعا نمودند نیروهای ویتنام جنوبی پیش از ورود قوای کمونیست تمامی اسناد و پرونده‌های موجود در دبیرخانه را سوزانیده و نابود کرده بوده‌اند.

۷ـ سایر ابعاد روابط دوجانبه

محمود اسفندیاری سفیر در پکن و سفیر اکردیته جدید ایران در ۳۰ اردیبهشت ماه ۱۳۵۶ استوارنامه خود را به نوین هیو تو[1] معاون رئیس جمهور ویتنام تسلیم کرد. وی در هانوی با وزیر امورخارجه و معاون وی، وزیر کشاورزی، معاونین وزرای آموزش و پرورش و بازرگانی، شهردار هانوی و همچنین رئیس

[1] Nguyen Huu Tho

کمیته روابط فرهنگی خارجی ویتنام ملاقات نمود و با سفر به سایگون با مقامات محلی این شهر دیدار و گفتگو کرد.

سفیر ایران در پاسخ به رئیس کمیته روابط فرهنگی خارجی ویتنام که نظر دولت ایران پیرامون بسط روابط فرهنگی را جویا شده بود با اشاره به ساختار حکومتی متفاوت دو کشور و ذکر این نکته که مقوله فرهنگی نبایستی در خدمت اشاعه افکار سیاسی باشد، کار صرفاً فرهنگی و هنری را بلامانع دانست و از طرف ویتنامی خواست متن پیشنهادی تفاهم‌نامه همکاریهای فرهنگی را جهت بررسی طرف ایرانی ارائه نماید.

آخرین سفیر اکردیته حکومت شاه در ویتنام در فروردین ماه ۱۳۵۷ در خاتمه مأموریت خود برای خداحافظی به هانوی رفت. درخلال دیدار وی با رئیس جدید کمیته روابط فرهنگی خارجی، طرف ویتنامی متن پیشنهادی موافقتنامه همکاریهای فرهنگی برای سالهای ۷۹ـ۱۹۷۸ را به سفیر تسلیم نمود لکن وزارت امور خارجه اقدامی پیرامون این متن بعمل نیاورد.

د ـ روابط ایران با دولت موقت انقلابی (ویت کنگ)

تا پیش از امضاء قرارداد صلح پاریس در ۲۷ ژانویه ۱۹۷۳ دولت وقت ایران مشروعیتی برای دولت موقت انقلابی قائل نبود و نمایندگیهای سیاسی ایران از هرگونه تماسی با نمایندگیهای ویت کنگ منع شده بودند. با پیوستن ایران به کمیسیون بین المللی کنترل نظارت بر آتش بس که از جمله با دعوت رسمی دولت موقت انقلابی امکان پذیر گشت، وزارت امورخارجه ارتباط سفارتخانه‌ها با نمایندگیهای دولت موقت انقلابی را بلامانع اعلام کرد اما دولت تا مدتها از شناسایی رسمی دولت موقت انقلابی طفره رفت.

هیأت نمایندگی ایران در کمیسیون نظارت بر آتش بس بسبب ضرورتهای مأموریتی روابط متوازنی با نمایندگان ویت کنگ و ویتنام شمالی در مقر کمیسیون در فرودگاه سایگون برقرار کرده بود. رئیس و اعضای هیأت دولت موقت انقلابی در کمیسیون نظارت بر آتش بس در تاریخ ۱۳۵۲/۷/۱۲ برای

ملاقات و معارفه با سفیر و رئیس هیأت ایرانی به دفتر نمایندگی ایران آمدند و همچنین بمناسبت ورود یک گروه ۴۱ نفره از نظامیان ایرانی به سایگون میهمانی چای برگزار کرده و فیلم عملیات ویتنامیها علیه قوای فرانسه در دین بین فو را برای آنان بنمایش گذاردند.

در تاریخ ۱۳۵۲/۶/۹وزیر مختار سفارت دولت موقت انقلابی در پکن به سفارت ایران اطلاع داد آقای نوین هیو تو، رئیس جمهور دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی با یک فروند هواپیمای ایلیوشین چینی بمنظور شرکت در کنفرانس سران غیر متعهد عازم الجزایر است و قصد دارد به مدت یکساعت در فرودگاه تهران توقف نماید. او اضافه نمود اطلاعات تکمیلی پیرامون این پرواز از سوی سفارت چین در تهران به وزارت امور خارجه ایران منعکس خواهد گردید.

درخلال دیدار مورخ ۱۳۵۲/۸/۲۵ رؤسای نمایندگیهای ایران، اندونزی، لهستان و مجارستان در کمیسیون نظارت بر آتش بس از مقر دولت موقت انقلابی در شهر دونگها در نزدیکی مرز ویتنام جنوبی با ویتنام شمالی، خانم نوین تی بین وزیر امورخارجه ویت کنگ ضمن گفتگو با سفیر ایران بطور غیر مستقیم علاقه خود برای انجام سفر به ایران را مطرح نمود. در طول اقامت کوتاه رؤسای نمایندگیها در شهر دونگها برنامه فرهنگی و از جمله نواختن قطعه موسیقی از هریک از چهار کشور یاد شده نیز انجام گردید.

با ساقط شدن رژیم سایگون، دولت موقت انقلابی عهده‌دار روابط خارجی ویتنام جنوبی شده و اموال و اماکن متعلق به ویتنام جنوبی در کشورهای خارجی را در اختیار خود گرفت. این دولت رسماً از دولت الجزایر درخواست نمود تا حفاظت و رسیدگی به اموال منقول و غیرمنقول سفارت ویتنام جنوبی در تهران را بر عهده گیرد. بر همین اساس سفارت الجزایر در تهران در تاریخ ۱۳۵۴/۲/۲۰ با ارسال یادداشت رسمی تصمیم دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی را به اطلاع وزارت امورخارجه ایران رسانیده و درخواست همکاری نمود. وزارت امورخارجه الجزایر نیز قبلاً در تاریخ ۱۳۵۴/۲/۱۸ تصویر یادداشت سفارت دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی در الجزیره متضمن درخواست حفاظت از منافع ویتنام

جنوبی در ایران را برای سفارت ایران ارسال داشته و تقاضای مشابهی را مطرح ساخته بود. درخواست سفارت الجزایر در تهران در همان روز به اطلاع شاه که در مکزیک بسر می‌برد رسید. روز بعد تلگراف پاسخ شاه مبنی بر اینکه "اگر چه این امر شناسایی دولت موقت انقلابی محسوب می‌شود ولی با اینحال موافقت می‌شود" به وزارت امور خارجه واصل گردید.

وزارت امور خارجه طی یادداشت رسمی مورخ ۱۳۵۴/۲/۲۳ به عنوان سفارت الجزایر آمادگی همکاری در انجام مأموریت سفارت در مورد حفاظت و رسیدگی به اموال سفارت سابق جمهوری ویتنام در تهران را اعلام داشت.

ویتنام جنوبی، سوم مه ۱۹۷۵

وزارت امور خارجه جمهوری ویتنام جنوبی با اظهار تعارفات خود به وزارت امور خارجه .... (نام کشور مربوطه) مفتخراً به اطلاع می‌رساند در تاریخ ۳۰ آوریل ۱۹۷۵ دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی حاکمیت کامل خود را بر ویتنام جنوبی اعمال کرده است. حکومت قبلی سایگون ساقط شده است. به این ترتیب تمامی نمایندگیها در خارج (سفارتخانه‌ها، کنسولگریها، سرکنسولگریها، دفاتر خبری، نمایندگیها در سازمان ملل متحد و غیره) اعتبار نمایندگی خود را از دست داده‌اند. براساس عُرف و رویه بین‌المللی کلیه اموال نمایندگیها شامل اسناد، پرونده‌ها، حسابهای بانکی، املاک و ابنیه، وسایل حمل و نقل و ارتباطی به مردم ویتنام جنوبی تعلق دارند و دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی بایستی بر آنها نظارت کند.

سفارت جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر در .... (کشور مربوطه) از سوی دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی جهت استرداد و حفظ و نظارت موقت تمامی اموال سفارتخانه حکومت سابق سایگون در (کشور مربوطه) وکالت دارد.

وزارت امور خارجه جمهوری ویتنام جنوبی از وزارت امور خارجه .... (کشور مربوطه) خواستار مساعدت و اتخاذ تدابیر لازم برای حفاظت از نمایندگیها و اموال مرتبط با حکومت قبلی سایگون در .... (کشور مربوطه) می‌باشد.

با احترام فراوان

وزیر امور خارجه جمهوری ویتنام جنوبی

عهـ

Sud Vietnam le 3 Mai 1975

Le Ministère des Affaires Etrangères de la République du Sud Vietnam présente ses compliments au Ministère des Affaires Etrangères de (nom du pays respectti et a l'honneur de l'informer qu'à partir du 30 Avril 1975 le Gouvernement Révolutionnaire Provisoire de la Républiqu du Sud Vietnam exerce pleinement sa souveraineté sur l'ensemble du Sud Vietnam. L'ancienne administration saigonnaise a été abolie. Toutes les missions diplomatiques à l'étranger (ambassades,consulats génér aux et consulats, bureaux d'information, missions auprès de l'ONU etc...) ont donc perdu leur qualité de représentativité. Conformément aux droits et coutumes internationaux, tous les biens de ces missions, y compris les dossiers, archives, comptes bancaires, biens immobiliers, moyens de transport et communication etc... appartiennent à la population sudvietnamienne et doivent être mis sous la gestion du Gouvernement Révolutionnaire Provisoire de la République du Sud Vietnam.

L'Ambassade de la République Algérienne Démocratique et Populaire en (pays respectif) est mandaté par le Gouvernement Révolutionnaire Provisoire de la République du Sud Vietnam pour récuperer et gérer provisoirement tous les biens de l'Ambassade de l'ancienne administration saigonnaise en (pays respectif).

Le Ministère des Affaires Etrangères de la République du Sud Vietnam demande au Ministère des Affaires Etrangères de (pays respectif) de l'aider et prendre des mesures pour protéger ces missions ainsi que leurs biens relevant de l'ancienne administration saigonnaise en (pays respectif).

Haute considération.

Ministère des Affaires Etrangères
de la République du Sud Vietnam.

یادداشت دولت موقت انقلابی (ویت کنگ) در خصوص اموال دولت ساقط شده ویتنام جنوبی

سفارت جمهوری ویتنام جنوبی
الجزیره   شماره: ان ام ـ جی ان /۵۳۳

سفارت جمهوری ویتنام جنوبی در الجزیره با اظهار تعارفات خود به وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر احتراما یادداشت تلگرافی وزیر امور خارجه دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی را ارسال میدارد که بموجب آن مسئولیت موقتی حفظ اموال، اسناد، امور مالی و غیره... مرتبط با نمایندگیهای دیپلماتیک حکومت سابق سایگون برعهده سفارتخانه‌های جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر در ایالات متحده، برزیل، ترکیه، اردن، تونس، مراکش، جمهوری افریقای مرکزی، ساحل عاج، لیبریا، عربستان سعودی، ایران، زئیر و سازمان ملل متحد نهاده شده است. همچنین وزارت امور خارجه دولت انقلابی خواستار تکثیر یادداشت فوق به و ارسال آنها به سفارتخانه‌ها در کشورهای یاد شده فوق میباشد.

سفارت جمهوری ویتنام جنوبی با اغتنام از فرصت احترامات فائقه خود به وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر تجدید مینماید.

الجزیره، ۷ مه ۱۹۷۵

وزارت امور خارجه
جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر

AMBASSADE
RÉPUBLIQUE DU SUD VIETNAM
A ALGER

N° 533/NG-MN

L'Ambassade de la République du Sud Vietnam à Alger présente ses meilleurs compliments au Ministère des Affaires Etrangères de la République Algérienne Démocratique et Populaire et a l'honneur de Lui transmettre ci-après la note par télégramme du Ministère des Affaires Etrangères du Gouvernement Révolutionnaire Provisoire de la République du Sud Vietnam par laquelle il a mandaté les Ambassadeurs de la République Algérienne Démocratique et Populaire aux Etats-Unis, au Bresil, en Turquie, Jordanie, Tunisie, Maroc, République Centrafricaine, Côte d'Ivoire, Libéria, Arabie Séoudite, Iran, Zaïre, ONU pour la gestion provisoire de tous les biens, documents, finances etc... provenant des missions diplomatiques de l'ancienne administration de Saigon. Il Le prie également de bien vouloir faire reproduire en plusieurs copies destinées à ses Ambassades dans les pays précités

L'Ambassade de la République du Sud Vietnam saisit cette occasion pour renouveler au Ministère des Affaires Etrangères de la République Algérienne Démocratique et Populaire les assurances de sa très haute considération./

Alger, le 7 Mai 1975

MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE ALGERIENNE DEMOCRATIQUE ET POPULAIRE

یادداشت سفارت دولت موقت انقلابی (ویت کنگ) در الجزیره پیرامون اموال رژیم سایگون

جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر

وزارت امور خارجه
مدیریت امور سیاسی
بخش آسیا و امریکای لاتین
شماره: ای آ ام/پی آ دی/ال آ آ دی/۱۰۲ الجزیره، ۸ مه ۱۹۷۵

وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر با اظهار تعارفات خود به سفارت ایران در الجزیره افتخار دارد به پیوست تصویر یادداشت شماره ام ان /جی ان /۵۳۳ مورخ ۷ مه ۱۹۷۵ دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی پیرامون تصمیم اعطای مجوز موقت به نمایندگی الجزایر در تهران برای حفاظت از اموال منقول و غیر منقول سفارت رژیم سابق سایگون در تهران که اموال ویتنام جنوبی می‌باشد را ارسال دارد.

وزارت امور خارجه جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر با اغتنام از فرصت احترامات فائقه خود به سفارت ایران در الجزیره را تجدید مینماید.

سفارت ایران
الجزیره

..ISTERE
..AIRES ETRANGERES
..ECTION DES AFFAIRES POLITIQUES
DIVISION ASIE AMERIQUE LATINE

N° 102 /DAAL/DAP/MAE/____/

..MAI 75 5898

..EPUBLIQUE ALGERIENNE
DEMOCRATIQUE ET POPULAIRE

Alger, le 08 Mai 1975 197

Le Ministère des Affaires Etrangères de la République Algérienne Démocratique et Populaire présente ses compliments à l'Ambassade de l'Iran.................. à Alger et a l'honneur de lui faire parvenir, ci-joint, copie de la note N° 535/NG/MN du 7 Mai 1975 par laquelle le Gouvernement Révolutionnaire Provisoire de la République du Sud-Vietnam lui a transmis sa décision de mandater l'Algérie par l'intermédiaire de sa représentation à Téhéran...............et de confier à sa charge les biens meubles et immeubles de l'ex-Ambassade du régime de Saïgon à Téhéran....................qui sont propriété du Sud-Vietnam.

Le Ministère des Affaires Etrangères de la République Algérienne Démocratique et Populaire saisit cette occasion pour renouveler à l'Ambassade d'Iran.............. ....à Alger les assurances de sa très haute considération.

Ambassade d'Iran..........
à ALGER.

یادداشت وزارت امور خارجه الجزایر در باره اموال سفارت ویتنام جنوبی در تهران

سفارت الجزایر

تهران

شماره: ۷۵/اس پی /۸۷ تهران، ۱۰ مه ۱۹۷۵

یادداشت

سفارت جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر با اظهار تعارفات خود به وزارت امور خارجه شاهنشاهی مفتخراً یک نسخه از یادداشت واصله از دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی را ارسال می‌دارد.

طبق مفاد این یادداشت سفارت جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر در ایران موقتاً مسئول حفظ کلیه اموال منقول و غیر منقول سفارت جمهوری ویتنام جنوبی در ایران است.

موجب امتنان سفارت جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر خواهد بود چنانچه موافقت وزارت امور خارجه شاهنشاهی در این زمینه را داشته باشد.

سفارت جمهوری دمکراتیک خلق الجزایر موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه خود را به وزارت امور خارجه شاهنشاهی تجدید می‌نماید.

وزارت امور خارجه شاهنشاهی

AMBASSADE D'ALGERIE
A
TEHERAN

سفارة الجمهورية الجزائرية
الديمقراطية الشعبية
طهران

NO. 87/SP/75

Téhéan le 10 Mai, 1975

NOTE VERBALE

L'Ambassade de la République Algérienne Démocratique et Populaire présente ses compliments au Ministère Impérial des Affaires Etrangères et a l'honneur de lui transmettre ci jointe une note verbale émanant du Gouvernement Révolutionnaire Provisoire de la République du SUD-VIETNAM.

Conformément à cette note l'Ambassade de la République Algérienne Démocratique et Populaire en IRAN est mandatée pour prendre provisoirement sous sa charge tous les biens immobiliers et mobiliers de l'ex-Ambassade de la République du SUD-VIETNAM en IRAN.

L'Ambassade de la République Algérienne Démocratique et Populaire souhaiterait avoir l'agrément du Ministère Impérial des Affaires Etrangères.

L'Ambassade de la République Algérienne Démocratique et Populaire saisit cette occasion pour renouveler au Ministère Impérial des Affaires Etrangères l'expression de sa très haute considération.

Ministère Impérial des Affaires Etrangères

یادداشت سفارت الجزایر در تهران در باره حفاظت از اموال سفارت ویتنام جنوبی

اداره تشریفات
شماره ۲۱۹۰/۱۱/۲۱
تاریخ ۲۴/۲/۵۴
پیوست (۱۳ مه ۱۹۷۵)

وزارت امور خارجه

یادداشـــت

وزارت امورخارجه شاهنشاهی تعارفات خود را بسفارت جمهوری دموکراتیک خلق الجزایر اظهار و احتراماً وصول یادداشت شماره ۲۵/SP/۸۷ مورخ ۱۰ مه ۱۹۷۵ را اعلام داشته و اشعار میدارد که در انجام ماموریتی که در مورد حفاظت و رسیدگی بهاموال منقول وغیرمنقول سفارت سابق جمهوری ویتنـــام بعهده آن سفارت محول گردیده همکاری لازم را معمول خواهند داشت .

موقع را برای تجدید احترامات فائقه مغتنم میشمارد .

۷۰۱/۱

۱۳۵۴/۲/۲۴
وزارت امور خارجه

دفتر حقوقی

سفارت جمهوری دموکراتیک خلق الجزایر ــ تهران

رونوشت برای ضبط در پرونده شناسائی دول بشماره ۷۰۱/۱ بدفتر حقوقـــی ارسال میگردد .

رئیس کل تشریفات ــ ابوالحسن بختیار

۲۴/۲/۵۴

پاسخ وزارت امور خارجه به یادداشت سفارت الجزایر در تهران

در تاریخ سوم شهریور ماه ۱۳۵۴ کاردار دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی در پکن ضمن ملاقات با سفیر ایران درخواست شناسایی رسمی این حکومت از جانب دولت ایران را مطرح ساخت. سفیر ایران در پاسخ استدلال نمود دولت ایران با عضویت یافتن در کمیسیون کنترل و نظارت بر آتش بس عملا دولت موقت انقلابی را شناسایی کرده است و اقدام دیگری متصور نیست. کاردار دولت موقت نسبت به درخواست دولت خود پافشاری ورزیده و خواستار اقدام رسمی دولت ایران در این زمینه گردید. روز بعد موضوع به اطلاع شاه رسید. وی در این رابطه اینگونه نظر داد: "در باب انتشار اعلامیه در زمینه شناسایی دولت ویتنام جنوبی بعداً تصمیم‌گیری می‌شود".

تلگراف مورخ ۱۳۵۴/۶/۸وزارت امورخارجه به سفارت در پکن متضمن این نکته بود که ارسال یادداشت رسمی وزارت امور خارجه به سفارت الجزایر و قبول درخواست دولت موقت انقلابی بمنزله شناسایی است.

وزارت امور خارجه

تاریخ ۵۴/۸/۱۹

رمز ☒ کشف ☐

ساعت

تلگراف به جناب آقای احمد علی محمدی سفیر شاهنشاه آریامهر ـ پکن

۲۱۸ ـ از شرفعرض پیشگاه مبارک ملوکانه گذشت نقطه همانطورکه طی تلگراف ۲۰۴۲ اعلام گردیده است شناسائی حکومت موقت انقلابی ویتنام جنوبی از طرف دولت شاهنشاهی عملاً انجام گرفته است زیرا درخواست حکومت مذکور مبنی بر اینکه اموال منقول و غیرمنقول سفارت ویتنام جنوبی در تهران موقتاً تحت حفاظت و اداره سفارت الجزایر قرارگیرد اجابت شده است و یادداشتی که در این باب بعمل آمده گو اینکه مع‌الواسطه انجام شده است معهذا از نظر دولت شاهنشاهی بمنزله شناسائی حکومت موقت انقلابی ویتنام جنوبی تلقی میگردد نقطه با اینوصف اگر حکومت موقت انقلابی ویتنام جنوبی بازهم اصرار داشته باشد که اعلامیه مشترکی در این زمینه صادر گردد بآنها [illegible] فرمائید دولت شاهنشاهی برای نشان دادن حسن نیت و روابط دوستی خود با آنچه موافق است اعلامیه شناسائی را بهمین مضمون که پیشنهاد کرده اند در هر تاریخ و بهر نحو که مایل باشند صادر نماید نقطه

خلعتبری

۱۵۷۶۲
۵۴/۸/۱۹

۵۴/۸/۱۹

نظر شاه پیرامون شناسایی رسمی دولت موقت انقلابی (ویت کنگ)

دو ماه بعد و در تاریخ ۱۳۵۴/۸/۱۰ سفیر دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی مجدداً با سفیر ایران در پکن ملاقات کرده و متن پیشنهادی بیانیه مشترک شناسایی رسمی را ارائه کرد. این بار شاه ضمن موافقت با متن پیشنهادی اضافه نمود "برای نشان دادن حسن نیت در هر تاریخ و به هر نحو که میخواهند آنرا منتشر سازند".

با نهایی شدن متن و لحاظ شدن نظر دولت موقت انقلابی مبنی بر درج عنوان برقراری روابط به عوض کلمه شناسایی، در تاریخ ۱۳۵۴/۹/۶ (۲۷ نوامبر ۱۹۷۵) طی مراسمی که در سفارت دولت موقت ویتنام جنوبی در پکن برگزار شد متن بیانیه مشترک برقرار روابط به امضاء احمد علی بهرامی سفیر ایران، و وو نوک هو سفیر دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی رسید و توافق شد که متن این بیانیه راس ساعت ۲ بعد از ظهر اول دسامبر ۱۹۷۵ (۱۳۵۴/۹/۱۰) بطور همزمان در تهران، هانوی و سایگون منتشر گردد.

در حاشیه این مراسم سفیر ویتنام جنوبی طی صحبت دوستانه با سفیر ایران اطلاع داد که مذاکرات و مشورت هایی مربوط به تجدید وحدت دو ویتنام در جریان است لکن تا زمانیکه این تجدید وحدت عملی نشود دولت فعلی مناسبات و روابط سیاسی واقتصادی خود را با کلیه کشورهای دوست ادامه خواهد داد. او همچنین ابراز امیدواری نمود تا با معرفی سریع سفرای اکردیته باب همکاری سازنده بین دو کشور گشوده شود. وی با ذکر مفید بودن مسافرت شخصیت ها و هیأتهای دوستانه طرفین تلویحا به امکان مسافرت خانم نوین تی بین وزیر امورخارجه دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام به ایران اشاره نمود.

سفارت شاهنشاهی ایران
پکن

شماره ۱۴۸۶
تاریخ ۱۳۵۴/۹/۱۰
پیوست دارد
(اعلامیه ــ دو قطعه عکس از مراسم)

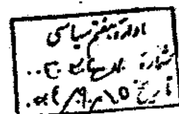
جناب آقای خلعتبری وزیر امور خارجـــه

پیرو تلگرام رمز شماره ۷۶۸ مورخ ۱۳۵۴/۹/۶ متن اصلی امضاء شده بانضمام نسخه‌ای از متن پاراف شده اعلامیه مشترک برقراری روابط سیاسی بین دولت شاهنشاهی ایران و حکومت موقت انقلابی جمهوری ویت نام جنوبی جهت ملاحظه و مزید استحضار عالی تلواً تقدیم میگردد.

در پایان مراسم امضای اعلامیه مشترک سفیر حکومت موقت انقلابی جمهوری ویت نـــام جنوبی طی صحبت دوستانه‌ای که با اینجانب بعمل آورد ضمن اظهار خوشوقتی اظهـــار داشت همانطورکه استحضار دارند مذاکرات و مشورتهای مربوط به تجدید وحدت دو ویت نام در جریان است لکن تا زمانیکه این تجدید وحدت عملی شود ما مناسبات و روابـــط سیاسی واقتصادی خود را با کلیه کشورهای دوست ادامه میدهیم.

سفیر جمهوری ویت نام جنوبی علاوه نمود امضای اعلامیه مشترک بین دولت شاهنشاهـــی ایران و حکومت موقت انقلابی ویت نام جنوبی گام مثبت دیگری در تحکیم و توسعه مناسبات دوستانه فیمابین بوده و جمهوری ویت نام جنوبی امید وار است باب همکاریهای سازنـــده علمی وفنی و فرهنگی نوینی با معرفی سریع سفرای آکردیته بین دو کشور گشوده شود. نامبرده همچنین از مفید بودن مسافرت شخصیتها و هیئت های دوستانه طرفین صحبت کرده وتلویحاً به امکان مسافرت خانم NGUYEN THI BINH وزیر امور خارجه حکومت موقت انقلابـــی جمهوری ویت نام جنوبی به ایران نیز اشاره گردید.

سفیر شاهنشاه آریامهر ــ احمدعلی بهرامی

گزارش سفارت ایران در پکن از مراسم امضاء سند برقراری روابط با دولت موقت ویتنام جنوبی

بیانیه مشترک

دولت شاهنشاهی ایران و دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی با اشتیاق به گسترش روابط دوستانه براساس احترام به استقلال، حاکمیت و تمامیت ارضی یکدیگر تصمیم گرفتند از ۲۷ نوامبر ۱۹۷۵ در سطح سفیر روابط دیپلماتیک بر قرار نمایند.

پکن، ۲۷ نوامبر ۱۹۷۵

از طرف دولت شاهنشاهی ایران

احمد علی بهرامی
سفیر فوق العاده وتام الاختیار ایران
در جمهوری خلق چین

از طرف دولت موقت انقلابی
جمهوری ویتنام جنوبی

وو نوک هو
سفیر فوق العاده و تام الاختیار
جمهوری ویتنام جنوبی
در جمهوری خلق چین

JOINT COMMUNIQUE

The Imperial Government of Iran and the Provisional Revolutionary Government of the Republic of South Viet Nam desirous of developing friendly relations on the basis of respect for each other's independence, sovereignty and territorial integrity, have decided to establish diplomatic relations at ambassadorial level as from November 27, 1975.

Peking, November 27, 1975.

For the Imperial Government of Iran

AHMAD ALI BAHRAMY

Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Iran to the People's Republic of China

For the Provisional Revolutionary Government of the Republic of South Viet Nam

VU NGOC HO

Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of South Viet Nam to the People's Republic of China

بیانیه مشترک برقراری روابط بین ایران و دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی

مراسم امضاء اعلامیه مشترک برقراری روابط ایران و دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی

وزارت امور خارجه

اداره اطلاعات و مطبوعات

٤٣-٤٥

بین خودمان

انتشار خبرهای این نشریه ممنوع است

بتاریخ : دوشنبه ۱۰ آذرماه ۱۳۵٤

اعلامیه برقراری روابط سیاسی بین دولت شاهنشاهی و حکومت موقت انقلابی ویتنام جنوبی که ساعت دو بعد از ظهر دوشنبه دهم آذر ۵٤ منتشر خواهد گردید :

"دولت شاهنشاهی ایران و حکومت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی که علاقمند به توسعه مناسبات دوستانه براساس احترام به استقلال و حاکمیت و تمامیت ارضی یکدیگر هستند تصمیم گرفتند از تاریخ ۱۰ آذر ۱۳۵٤ برابر ۲۷ نوامبر ۱۹۷۵ روابط سیاسی در سطح سفارت برقرار سازند."

بیانیه رسمی خبری برقراری روابط ایران و دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی

فصل سوم
روابط با ویتنام بعد از انقلاب اسلامی

الف ـ تحول در روابط دوجانبه

در فروردین ماه ۱۳۵۸ سفارت ویتنام در مسکو ضمن تماس با سفارت ایران تمایل دولت ویتنام به اعزام سفیر حسن نیت به منظور دیدار با حضرت امام خمینی(ره) و مهندس بازرگان نخست‌وزیر و تقدیم نامهٔ رهبران ویتنام را ابراز داشت. دولت موقت به دنبال پیگیریهای بعمل آمده نهایتاً در ۱۳۵۸/۲/۲۴ با سفر هیأت به تهران موافقت نمود اما تأکید کرد که هیأت در این سفر میهمان دولت ایران نخواهد بود و هزینهٔ اقامت بر عهده خود هیأت است.

نوین ون سین[1] سفیر ویتنام در دهلی نو بعنوان فرستادهٔ ویژهٔ رهبری ویتنام در رأس هیأت دو نفره در تاریخ ۱۳۵۸/۳/۷ وارد تهران شد و با ابراهیم یزدی وزیر امورخارجه دولت موقت و همچنین با رئیس اداره هفتم سیاسی دیدار و گفتگو نمود. وی ضمن ابلاغ تبریک رهبران ویتنامی و علاقه ایشان به گسترش مناسبات با ایران درخواست تغییر مقر دیپلماسی دو کشور از پکن به دهلی‌نو را مطرح ساخت. در این زمان ویتنام و چین بحرانی‌ترین دوره از روابط خود را تجربه می‌کردند. خصومت دیرینه این دو کشور همراه با تحولات بعد از یکپارچه شدن ویتنام در سال ۱۹۷۵، اشاعه نفوذ هانوی در لائوس و کامبوج و خصوصاً اعزام قوای ویتنامی به کامبوج و سرنگونی خمرهای سرخ تحت حمایت چین و همچنین اخراج گسترده چینی تبارهای ویتنام به جنگ تمام عیار در مرز مشترک و اشغال موقت بخشهایی از مناطق شمالی ویتنام توسط قوای چینی و قطع روابط

---

[1] Nguyen Van Sinh

دیپلماتیک هانوی ـ پکن انجامیده بود. کاردار ویتنام در پکن در تاریخ ۱۳۵۷/۱۲/۱۱ با حضور در سفارت ایران و تشریح موضع کشورش درخصوص اختلافات با چین، نامه درخواست حمایت از ایران در قضیه اشغال خاک ویتنام توسط چین را تسلیم کرده بود.

در پرتو این تحولات، درخواست فرستاده ویژه رهبری ویتنام پیرامون تغییر مقر دیپلماسی دو کشور مورد موافقت وزیر امور خارجه وقت قرار گرفت و خبر آن نیز در مطبوعات ایران منتشر شد اما تا تیرماه ۱۳۵۹ اقدام عملی و رسمی در زمینه تغییر مقر دیپلماسی از پکن به دهلی نو صورت نپذیرفت و تا آن زمان سفارت جمهوری اسلامی ایران در پکن کماکان عهده دار روابط با ویتنام بود.

وزارت امور خارجه ویتنام در آذر ماه سال ۱۳۵۸ با صدور بیانیه ای پیرامون تحولات مربوط به لانه جاسوسی امریکا در تهران از انقلاب اسلامی حمایت کرده و ضمن تأیید حقانیت ایران برای استرداد شاه از امریکا، تهدیدات امپریالیسم امریکا علیه ایران را محکوم ساخت و پناه دادن به شاه در امریکا و فعالیتهای جاسوسی سفارت این کشور در تهران و دیگر عملیات امریکا را بخشهایی از توطئه این کشور جهت برقراری یک رژیم دست نشانده در ایران و تحمیل آن به همه ایرانیان تلقی نمود. دولت ویتنام طی این بیانیه همچنین از امریکا بخاطر تهدید ایران و اعزام ناوگان نیروی دریایی به منطقه انتقاد کرد و متعاقباً دو نماینده بمنظور شرکت در کنفرانس بررسی مداخلات امریکا در ایران تعیین و اعزام داشت. در اردیبهشت ماه سال ۱۳۵۹ فام وان دونگ نخست وزیر ویتنام با ارسال پیامهایی برای حضرت امام خمینی(ره) و رئیس جمهور وقت از تلاش نظامی امریکا برای آزاد ساختن اعضای سفارت امریکا در تهران ابراز انزجار کرد.

در تاریخ ۵۹/۲/۱۳ وزیر مختار سفارت ویتنام در مسکو به سفارت جمهوری اسلامی ایران اطلاع داد که دولتش قصد دارد در تاریخ ۱۲ ماه مه ۱۹۷۹ (۱۳۵۸/۲/۲۲) نمایندهٔ ویژه‌ای در سطح وزیر جهت دیدار با حضرت امام خمینی و رئیس جمهور و ابراز حمایت از سیاست ایران در برابر امریکا به تهران

اعزام کند. دولت وقت با عنوان کردن نامناسب بودن مقطع زمانی پیشنهادی به دلیل در پیش بودن انتخابات مجلس، خواستار تعویق سفر به زمان دیگری شد. در تاریخ ۵۹/۳/۳ سفیر ویتنام در دهلی نو طی ملاقات با سفیر ایران اطلاع داد دولت متبوع وی وزیر اطلاعات خارجی را به عنوان فرستادهٔ ویژهٔ رئیس جمهور و نخست وزیر به منظور ابراز حسن نیت به تهران اعزام خواهد داشت.

فام هین[1] وزیر اطلاعات خارجی و فرستاده ویژه رئیس جمهور و نخست وزیر ویتنام در شانزدهم تیرماه ۱۳۵۹ به تهران آمد و دو روز بعد با صادق قطب‌زاده وزیر امور خارجه وقت ملاقات نمود. او مراتب حمایت قاطع و مطلق دولت و ملت ویتنام از انقلاب و جمهوری اسلامی ایران در مبارزهٔ پیش روی ملت ایران در مقابل امریکا را ابراز داشت و خواستار هماهنگی کوششهای دو دولت برای مقابله با امپریالیسم، توسعه و تحکیم مناسبات اقتصادی، فرهنگی و فنی دو کشور، مبادله تجربیات در زمینه نفت و نیز گشایش سفارتخانه در دو کشور و اعزام سفیر مقیم گردید. وی خصوصاً به آنچه که توطئه مشترک امریکا ـ چین ـ ژاپن برای تسلط بر منطقه آسیای جنوب شرقی می‌خواند اشاره کرده و مواضع دولت خود درقبال بحران کامبوج را تشریح کرد. وزیر امور خارجه ایران در این دیدار از توسعه روابط و مبادلهٔ تجربیات و برقراری روابط عمیق اقتصادی و همچنین تأسیس سفارتخانه‌ها استقبال کرد و آرزو کرد که ملتهای چین و ویتنام با هم در تفاهم و دوستی زندگی کنند و صلح بین چین و ویتنام برقرار گردد. فام هین همچنین خواستار ملاقات با امام خمینی(ره) به منظور تقدیم هدایا و نامه‌های رئیس جمهور و نخست وزیر ویتنام بود که به دلیل خستگی حضرت امام و لغو تمامی ملاقاتهای ایشان این دیدار میسر نگردید و وزارت امور خارجه نامه‌ها و هدایای رهبران ویتنامی را به دفتر حضرت امام در قم ارسال کرد.

همزمان با این سفر و در تاریخ ۱۳۵۹/۴/۱۶ وزارت امور خارجه با ارسال تلگرافی به سفارت جمهوری اسلامی ایران در پکن اعلام داشت به دنبال مذاکره

---

1 Pham Hien

با سفیر حسن نیت ویتنام در تهران مقرر گردید تا مقر دیپلماسی ایران و ویتنام از پکن به دهلی‌نو انتقال یابد. پیش از آن جمهوری اسلامی ایران از دولت ویتنام برای ابوالفضائل مجتهدی سفیر ایران در دهلی نو به عنوان سفیر اکردیته در ویتنام درخواست پذیرش کرده بود که دفتر نمایندگی ویتنام در سازمان ملل متحد در تاریخ ۱۳۵۹/۴/۱۰ و قبل از سفر فرستادهٔ ویژهٔ دولت ویتنام به تهران طی یادداشت رسمی موافقت دولت ویتنام با پذیرش سفیر اکردیته ایران را اعلام داشت.

ب- روابط در سالهای جنگ تحمیلی

با آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، دولت ویتنام از حیث ایجاد تعادل در روابط دوجانبهٔ خود با ایران و عراق در وضعیت دشواری قرار گرفت. همسویی با سیاستهای بین‌المللی شوروی و روابط حسنه و نسبتاً دیرینه ویتنام ـ عراق، کمکهای وسیع رژیم بعثی به ویتنام در دوران سخت جنگ و همچنین ماهیت به ظاهر سوسیالیستی حزب حاکم بعث در عراق از یکسو و حقانیت انکارناپذیر جمهوری اسلامی ایران در دفاع در برابر تهاجم رژیم بعثی برخوردار از حمایت دو بلوک غرب و شرق از سوی دیگر موجب گردید تا ویتنام با پیشه نمودن بی‌طرفی در جنگ تحمیلی مانع از رنجش خاطر دو کشور دوست خود شود. به همین دلیل اشتیاق و تمایل اولیه ویتنامیها در ارتقاء سطح تماسها و گسترش مناسبات ارتباطات با تهران به زودی رنگ باخت و رکود و سکونی بر روابط دوجانبه حاکم گردید. دولت ویتنام که تا پیش از آغاز تهاجم عراق مجدانه افتتاح سفارت خود در تهران را پیگیری می‌کرد، با عنوان نمودن مشکلات مالی موضوع افتتاح سفارت خود در تهران را مسکوت گذارد.

در ایام دهه فجر ۱۳۶۰ هیأتی به ریاست آقای پرورش وزیر وقت آموزش و پرورش، به مناسبت سالگرد انقلاب اسلامی عازم چند کشور و از جمله ویتنام گردید و چهار روز قبل از عزیمت هیأت به ویتنام قصد هیأت به دیدار از ویتنام به اطلاع دولت آن کشور رسید. مقامات ویتنامی که تا چند روز قبل میزبان معاون

رئیس جمهور عراق بودند با عنوان نمودن این موضوع که درگیر انتخابات هستند، از پذیرش هیأت امتناع ورزیدند.

چونگ چین[1] رئیس جمهور و فام وان دونگ نخست وزیر ویتنام طی پیامهای کتبی در بهمن ماه سال ۱۳۶۱ سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی را به امام خمینی (ره) تبریک گفتند. حضرت امام نیز با دستخط خود پاسخ این نامه‌ها را تهیه و از پیام تبریک ایشان تشکر نمودند.

بسم الله الرحمن الرحیم

۲۳ بهمن ماه ۶۱
۲۸ ۲ع ۱۴۰۳

حضرت آقای ترونگ شین رئیس جمهوری سوسیالیستی کشور ویتنام
و جناب آقای فام وان دونگ رئیس هیئت وزیران جمهوری سوسیالیستی ویتنام

پیام تبریک جنابعالی بمناسبت چهارمین سالگرد انقلاب شکوهمند اسلامی ایران واصل و موجب تشکر گردید امید است با عنایات خداوند تعالی دنیا شاهد پیروزی ملتهای کشورهای آزاده جهان و مردم مستضعف جهان گردد و بارقه استقلال خودکفائی و عظمت بر ملتهای جانثار از قید اسارت رها و جبهه واحد علیه استکبارگران و جهانخواران بپاخیزند

روح الله الموسوی الخمینی

پاسخ حضرت امام خمینی (ره) به پیام تبریک رهبران ویتنام

---

[1] Truong Chinh

در تاریخ ۱۳۶۱/۲/۸ علی اکبر ولایتی وزیر امورخارجه جمهوری اسلامی ایران که برای دیداری رسمی عازم هند شده بود، با نوین کو تچ وزیر امور خارجه ویتنام که به طور همزمان در سفر هند بسر می‌برد دیدار کرده و با توجه به تجاوز عراق به جمهوری اسلامی ایران و مطرح بودن میزبانی اجلاس بعدی سران عدم تعهد در بغداد خواستار همکاری ویتنام در جلوگیری در تشکیل اجلاس بعدی سران در بغداد گردید. وی همچنین خواهان حمایت هانوی از مواضع ایران درقبال جنگ تحمیلی و همراهی با تحرک اخراج اسرائیل از سازمان ملل متحد و نیز گشایش سفارتخانه در پایتخت های دو کشور شد. وزیر امور خارجه ویتنام درباره تغییر محل اجلاس غیر متعهدها از بغداد، ضمن مشکل تلقی نمودن قضیه اظهار داشت که کشورش تابع مصوبات ششمین کنفرانس است. او از ایدهٔ اخراج اسرائیل از سازمان ملل متحد حمایت کرد اما پیرامون جنگ تحمیلی پاسخ داد هر دو کشور ایران و عراق دوست ویتنام هستند. وی مشکلات مالی کشورش را مانع گشایش سفارت ویتنام در تهران عنوان نمود.

حسین شیخ‌الاسلام معاون سیاسی وزارت امور خارجه به منظور تسلیم پیام کتبی رئیس جمهوری اسلامی ایران پیرامون تلاشهای رژیم عراق برای تشکیل اجلاس عدم تعهد در بغداد، در تاریخ ۱۳۶۱/۵/۲۹ عازم ویتنام شد و در هانوی با نوین هیو تو معاون رئیس جمهور ویتنام دیدار و گفتگو کرد. در این دیدار موضوع تجاوز عراق به جمهوری اسلامی ایران و فقدان صلاحیت رژیم عراق در برگزاری اجلاس سران و گردهمایی وزرای امور خارجه کشورهای عضو عدم تعهد، همکاری در زمینه اخراج اسرائیل از سازمان ملل متحد و همچنین بسط روابط دوجانبه مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. معاون وزارت امور خارجه همچنین با همتای ویتنامی خود که بعداً به عنوان سفیر در دهلی نو و سفیر اکردیته در تهران منصوب گردید ملاقات و گفتگو نمود.

سفارت ویتنام در دهلی نو طی یادداشت مورخ ۲۹ نوامبر ۱۹۸۲ (۱۳۶۱/۹/۸) موافقت دولت متبوع خود را با پذیرش حسن اسدی لاری به عنوان سفیر اکردیته جمهوری اسلامی ایران در هانوی اعلام کرد. وی در پنجم آذرماه ۱۳۶۲ استوارنامه خود را به معاون رئیس جمهور تسلیم کرد و با نخست وزیر و

وزیر خارجه دیدار نمود. با خاتمه یـافتن مأموریـت حـسن اسـدی لاری در هنـد، ابراهیم بهنام دهکردی در سال ۱۳۶۳ بعنوان سفیر اکردیتـه در هـانوی تعیـین و منصوب گردید.

در اجلاس سران کشورهای عضو جنبش عدم تعهد کـه در سـال ۱۳۶۲ در دهلی‌نو برگزار گردید، آقای میرحسین موسـوی نخـست وزیـر ریاسـت هیـأت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران را بر عهده داشت. او در حاشیه اجـلاس بـا فـام وان دونگ نخست‌وزیر ویتنام دیدار کرد و پیرامون موضوعات مورد علاقه دو کشور بحث و تبادل نظر نمود.

علی آهنی مـدیرکل سیاسـی وزارت امـور خارجـه در ۱۳۶۲/۹/۲۳ عـازم هانوی شد و در ملاقات با نوین کو تچ وزیر امور خارجـه ویتنـام دعوتنامـه کتبـی علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران برای سفر بـه تهـران را تسلیم نمود. وی همچنین طی مذاکراتی با معاون وزیر امور خارجه و معاون وزیـر تجارت خارجی ویتنام سایر ابعاد روابط دوجانبه تهران ـ هـانوی را مـورد بررسـی قرار داد. مدیرکل سیاسی وزارت امورخارجه یکبار دیگر از ۲۹ـ۲۷ شهریور ۱۳۶۳ به منظور تسلیم پیام کتبی آقای میرحسین موسوی نخست‌وزیر جمهوری اسلامی ایران برای فـام وان دونـگ نخـست‌وزیـر ویتنـام متـضمن درخواسـت حمایـت از قطعنامه پیشنهادی ایران در اجلاس سی و نهم مجمع عمومی سازمان ملل متحد پیرامون اخراج اسرائیل از سازمان ملل متحد از ویتنام دیدن کرد. ویتنام در سال قبل و درخلال اجلاس سی و هـشتم مجمـع عمـومی سـازمان ملـل متحـد بـه قطعنامه پیشنهادی ایران برای سلب عـضویت از رژیـم صهیونیـستی، رأی مثبـت داده بود.

در تاریخ ۱۳۶۳/۸/۱۳ دکتـر ولایتـی وزیـر امورخارجـه در کـاخ ریاسـت جمهوری هند در دهلی نو با چونگ چین رئیس جمهور ویتنام دیدار نمود. در این ملاقات علاوه بر اظهار تمایل طرفین به توسعهٔ روابط دوجانبه بـر همکاریهـای دو کشور علیه امپریالیسم تأکید بعمل آمد.

در آذرماه ۱۳۶۳ دولت ویتنام از طریق سفارت خود در دهلی نو برای هوانگ آنه توان[1] بعنوان سفیر اکردیته در جمهوری اسلامی ایران درخواست پذیرش نمود. این سفیر در شهریورماه سال بعد به تهران سفر نمود و استوارنامه خود را تقدیم کرد. ابراهیم بهنام دهکردی سفیر جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو نیز در ۱۳۶۳/۱۲/۱۸ به هانوی سفر کرد و ضمن تسلیم استوارنامه به معاون رئیس جمهور ویتنام با برخی مقامات ارشد ویتنامی پیرامون روابط دوجانبه گفتگو نمود. در اوایل اردیبهشت ماه ۱۳۶۴ علی محمد بشارتی قائم مقام وزیر امورخارجه ایران که بمنظور شرکت در کنفرانس باندونگ عازم اندونزی شده بود با فام وان دونگ نخست وزیر ویتنام دیدار و گفتگو کرد.

روزنامه الاتحاد چاپ ابوظبی در شمارهٔ مورخ ۱۵ اکتبر ۱۹۸۶ (۱۳۶۵/۷/۲۳) خود ادعا کرد در اوایل ماه اکتبر یک قرارداد تسلیحاتی بین ایران و ویتنام به امضاء رسید که براساس آن هانوی در برابر دریافت ۴۰۰ میلیون دلار، سلاحهای ساخت امریکا، مهمات و قطعات یدکی را به تهران تحویل می‌دهد. به نوشتهٔ این روزنامه سلاحها و تجهیزاتی که ایران تحویل خواهد گرفت شامل ۱۲ فروند جنگنده اف ـ ۵ نوع A، ۱۲ فروند هلیکوپتر کبرا، ۸۰ دستگاه تانک سنگین ام- ۴۸، ۲۰۰ دستگاه نفربر زرهی ام ۱۱۳، موشکهای هوا به هوای سایدوایندر، توپخانه و قطعات یدکی خواهد بود و براساس توافق بعمل آمده ایران نیمی از بهای سلاحها را بصورت نقد و بقیه را با تحویل نفت پرداخت خواهد کرد. الاتحاد همچنین نوشت این قرارداد در جریان سفر یک هیأت ویتنامی به ریاست مشاور امور سیاسی و بین‌المللی رئیس جمهور ویتنام به تهران به امضاء رسید. قابل ذکر است که در اول ماه اکتبر ۱۹۸۶ (۱۳۶۵/۷/۹) هوانگ بیچ سون معاون وزیر امورخارجه ویتنام بدعوت معاون امور فرهنگی و کنسولی وزارت امور خارجه به جمهوری اسلامی ایران سفر کرده و با رئیس مجلس شورای اسلامی، نخست وزیر و معاونین وزارتخانه‌های بازرگانی و نفت پیرامون همکاریهای سیاسی و بین‌المللی و اقتصادی و نفت دیدار و گفتگو کرده بود.

---

1 Hoang Anh Tuan

موضوع حضور نظامیان ویتنامی در کامبوج که بعد از ساقط کردن رژیم خمرسرخ و به قدرت رسانیدن حکومتی دست نشانده کماکان در خاک کامبوج باقی مانده و بر مقدرات این کشور مسلط بودند همه ساله در مجمع عمومی سازمان ملل متحد مطرح می‌شد و به محکومیت هانوی می‌انجامید. دولت ویتنام طی این سالها همواره خواهان حمایت هیأت نمایندگی ایران از موضع خود در قبال بحران کامبوج می‌گردید. جمهوری اسلامی ایران نیز با توجه به جنایات خمرهای سرخ و موجه بودن اقدامات برای خاتمه این قساوتها از یکسو و غیر قابل پذیرش بودن ادامه اشغال یک کشور مستقل از سوی دیگر از شرکت در رأی‌گیری پیرامون قطعنامه‌های پیشنهادی محکومیت ویتنام خودداری می‌کرد. این رویه هیأت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران مورد رضایت هانوی واقع می‌گردید.

ج- روابط دوجانبه بعد از خاتمهٔ جنگ تحمیلی

با خاتمهٔ جنگ تحمیلی در سال ۱۳۶۷ و برطرف شدن مانع ایجاد توازن برای دولت ویتنام، فصل جدیدی در روابط دوجانبه تهران ـ هانوی مفتوح گردید و امکان تحکیم و تنوع بخشیدن مناسبات فراهم شد. به دلیل کثرت وظایف نمایندگی دهلی نو در ۲۹ بهمن ماه ۱۳۶۷ سفارت جمهوری اسلامی ایران در کوالالامپور بعنوان اکردیته ویتنام تعیین شد و محمدرضا مرشد زاده سفیر جمهوری اسلامی ایران در مالزی در خرداد ماه ۱۳۶۸ استوارنامه خود را در هانوی به معاون رئیس جمهور تسلیم نمود.

جواد منصوری معاون آسیا و اقیانوسیهٔ وزارت امورخارجه در ۳۱ تیرماه ۱۳۶۸ از هانوی دیدن کرد. در ۱۴ شهریور ماه ۱۳۶۹ وو دونگ زیانگ[1] عضو شورای وزیران و معاون دائمی کمیته دولتی همکاری و سرمایه گذاری ویتنام بعنوان فرستاده ویژه رئیس جمهور کشورش در راس هیأتی ۷ نفره به هزینه دولت ایران به تهران آمد و با وزرای امورخارجه، بازرگانی، نفت، صنایع سنگین،

---

[1] Vu Dong Giang

بهداشت پیرامون سرمایه گذاری و مناسبات اقتصادی و تجاری دوجانبه دیدار و گفتگو کرد. وی در تاریخ ۶۹/۶/۱۹ ضمن دیدار با دکتر حبیبی معاون اول رئیس جمهور پیام رئیس جمهور ویتنام بعنوان آقای هاشمی رفسنجانی را تسلیم نمود.

با آغاز حمله امریکا به عراق در سال ۱۳۶۹ وخامت روز افزون اوضاع اقتصادی و معیشتی در آن کشور قریب به ۱۶ هزار نفر نیروی کار ویتنامی شاغل در عراق در مضیقهٔ جدی قرار گرفتند و سفیر ویتنام در دهلی نو طی گفتگو با همتای ایرانی خود خواستار مساعدت ایران برای استخدام این ویتنامی ها و نیز فراهم آوردن امکان خروج آنان از طریق مرزهای زمینی ایران شد. صلیب سرخ ویتنام هم در آبانماه ۱۳۶۹ رسما از جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران برای کمک به تخلیه اتباع ویتنامی از عراق از طریق مرزهای غربی ایران و اسکان موقت آنان تا زمان خروج استمداد طلبید. مدیرکل سیاسی وزارت خارجه ویتنام در ۶۹/۱۱/۹ طی ملاقات با سفیر ایران در هانوی ضمن اشاره به قطع ارتباطات با عراق درخواست کرد مبلغ ۱۵۰هزاردلار وجه نقد مورد نیاز برای بازگردانیدن ۲۵۰۰ کارگر ویتنامی بجا مانده در اردن از طریق سفارت ایران در بغداد برای سفارت ویتنام تحویل شود. او همچنین خواستار آن شد تا پیامهای وزارت امورخارجه ویتنام از طریق امکانات ارتباطی وزارت امورخارجه ایران برای سفیر ویتنام در عراق که در آن مقطع در هتلی در تهران بسر میبرد ارسال گردند.

با همکاری نهادهای ذیربط ایرانی جمع کثیری از اتباع ویتنامی مقیم عراق از طریق مرز زمینی وارد ایران شده و پس از اسکان موقت و فراهم آمدن امکانات انتقال به ویتنام تدریجا به کشورشان عزیمت نمودند. آخرین گروه از این ویتنامیها در تاریخ ۱۳۶۹/۱۲/۱۳ ایران را ترک گفت و وزیر امورخارجه ویتنام در تاریخ ۱۳۶۹/۱۲/۷ ضمن ارسال نامه بعنوان همتای ایرانی خود از مساعدت جمهوری اسلامی ایران در امر تخلیه اتباع ویتنامی از عراق و اسکان موقت و ترانزیت آنان به ویتنام تشکر و قدردانی نمود.

در دیماه ۱۳۶۹ سفارت جمهوری ایران در هانوی افتتاح شد و رضا حسین میرزا طاهری اولین سفیر مقیم ایران در هانوی در دوم بهمن ماه همان سال استوارنامه خود را به معاون رئیس جمهور ویتنام تقدیم کرد. علاء الدین بروجردی

معاون جدید آسیا واقیانوسیهٔ وزارت امورخارجه بنا به دعوت همتای ویتنامی خود در تاریخ ۱۳۷۰/۷/۱۶ وارد هانوی شد و در طول اقامت خود در هانوی با وزیر امورخارجه و معاون وی، وزیر مسئول امور سرمایه گذاری و همچنین معاونین وزرای دفاع و بازرگانی گفتگو کرد. وی همچنین با وو چی کونگ[1] رئیس جمهور ویتنام دیدار کرده و پیام کتبی رئیس جمهوری اسلامی ایران را تسلیم داشت .

زونگ هیو[2] وزیر علوم وتکنولوژی ویتنام در تاریخ ۱۳۷۱/۴/۱۷ بمنظور شرکت در اجلاس وزرای علوم وتکنولوژی کشور های عضو اسکاپ به تهران آمد و عباس ملکی معاون آموزش و پژوهش وزارت امورخارجه در اواخر فروردین ماه ۱۳۷۲ عازم هانوی گردید. وزیر کار ویتنام در اردیبهشت سال ۱۳۷۲ در اجلاس کاپلانس که در تهران منعقد شده بود شرکت کرد و پس از دیدار و گفتگو با همتای ایرانی خود به هزینهٔ وزارت کار و امور اجتماعی، از اصفهان دیدن کرد.

نوین من کام وزیر امورخارجه ویتنام بدعوت علی اکبر ولایتی وزیر امورخارجه در اواسط اردیبهشت ماه ۱۳۷۲ به جمهوری اسلامی ایران سفر کرد و با رئیس جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی، وزرای بازرگانی و فرهنگ وارشاد اسلامی و نفت دیدار نمود. نوین من کام اولین سفیر اکردیته ویتنام در ایران بود که بعدا به سمت های وزیر امورخارجه و معاون نخست وزیر ویتنام ارتقاء یافت. در جریان این سفر و در تاریخ ۷۲/۲/۱۴ یادداشت تفاهم همکاریهای اقتصادی، علمی و فنی بین ایران و ویتنام بعنوان اولین سند همکاری بین دو کشور از بدو برقراری روابط سیاسی به امضاء دو وزیر امورخارجه رسید.

عیسی کلانتری وزیر کشاورزی جمهوری اسلامی ایران بدعوت همتای ویتنامی خود از ۲۷ تا ۳۰ بهمن ماه ۱۳۷۲ عازم هانوی شد و با رئیس جمهور، رئیس مجلس ملی، وزرای امور خارجه و شیلات ویتنام ملاقات و گفتگو کرد. در آخرین روز این سفر یادداشت تفاهمی در زمینهٔ تبادل هیأت های کارشناسی، مبادلهٔ فرآورده های کشاورزی و انتقال اطلاعات و انجام پروژه های مشترک به

---

[1] Vu Chi Cuong
[2] Duong Huu

امضای دو وزیر رسید. عیسی کلانتری اولین وزیر ایرانی بود که بعد از انقلاب اسلامی از ویتنام دیدن میکرد.

حسین کمالی وزیر کار و امور اجتماعی در راس هیأتی از ۱۰ تا ۱۲ فروردین ماه ۱۳۷۳ عازم هانوی شد و یادداشت تفاهم همکاری با وزیر کار و معلولین ویتنام منعقد کرد.

بنا بر دعوت آقای هاشمی رفسنجانی رئیس جمهوری اسلامی ایران، له دوک آن[1] رئیس جمهور ویتنام در رأس هیأتی از ۱۰ تا ۱۲اردیبهشتماه ۱۳۷۱ از ایران دیدن کرد. در جریان این سفر و در تاریخ ۱۳۷۳/۲/۱۲ موافقتنامهٔ بازرگانی بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری سوسیالیستی ویتنام، یادداشت تفاهم تشکیل کمیسیون مشترک اقتصادی و نیز یادداشت تفاهم معافیت دارندگان گذرنامه‌های سیاسی از اخذ روادید به امضاء وزرای ذیربط دو طرف رسید. متعاقباً در تاریخ ۱۳۷۳/۴/۲۶ هیأت وزیران وزارت کشاورزی را بعنوان وزارتخانه مسئول روابط با ویتنام تعیین نمود.

در ۱۱ فروردین ماه۱۳۷۴ دکتر ولایتی وزیر امور خارجه به عنوان عالیترین مقام ایرانی دیدار کننده از ویتنام از زمان برقراری روابط در سال ۱۳۵۲ به دعوت همتای ویتنامی خود عازم آن کشور شد و با رئیس جمهور و نخست‌وزیر و رئیس مجلس و همتای ویتنامی خود، دیدار و گفتگو نمود.

در مهر ماه ۱۳۷۴ آقای هاشمی رفسنجانی در پاسخ به دعوت همتای ویتنامی خود دیداری رسمی از ویتنام انجام داد. در حاشیه این سفر اولین کمیسیون مشترک اقتصادی ایران و ویتنام برگزار شد و یادداشت تفاهم همکاریهای علمی و فرهنگی و یادداشت تفاهم همکاری اتاقهای بازرگانی دو کشور منعقد گردید.

همزمان با ارتقاء سطح مناسبات و افزایش مبادلات اقتصادی، وزارت امور خارجه ویتنام در ۵ دسامبر ۱۹۹۷ (۱۳۷۶/۹/۱۴)، با ارسال یادداشت رسمی به

---

[1] Le Duc Anh

نمایندگی ایران در هانوی، هوانگ ون دین[1] را به عنوان عهده‌دار موقت مأموریت و مؤسس سفارت ویتنام در تهران معرفی نمود.

نوین خوا زیم[2] وزیر فرهنگ و نشریات ویتنام بدعوت وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از ۹ تا ۱۳ اسفند ۱۳۷۶ از جمهوری اسلامی ایران دیدن کرد و با معاون اول رئیس جمهور، وزیر کشاورزی و ملاقات و گفتگو کرد. در حاشیهٔ سفر وی یادداشت تفاهم همکاریهای سینمایی دو کشور در تاریخ ۷۶/۱۲/۱۲ به امضاء رسید و همان روز با حضور این وزیر ویتنامی و آقای کمال خرازی وزیر امورخارجه وقت، سفارت ویتنام در تهران طی مراسمی افتتاح شد. دولت ویتنام کاردار موقت اعزامی خود را در دی ماه سال بعد به درجه سفیری ارتقاء داد و اولین سفیر مقیم ویتنام در ایران در تاریخ ۱۳۷۷/۱۰/۲۶ استوارنامهٔ خود را در تهران تقدیم رئیس جمهور کرد. یک سال بعد در تاریخ ۱۲ مرداد ماه ۱۳۷۸ عطاء الله مهاجرانی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پاسخ به دعوت همتای ویتنامی خود عازم آن کشور شد.

دکتر حبیبی معاون اول رئیس جمهور در خرداد ماه سال۱۳۷۶ بنا به دعوت نخست‌وزیر ویتنام، برای دیداری رسمی عازم هانوی شد. درخلال مذاکرات وی با رهبران ویتنامی همکاریهای دوجانبه و مبادله استاد و دانشجو مطرح گردید و هنگام بازدید ایشان از دانشگاه ملی هانوی، اتاق ایران در این دانشگاه افتتاح شد.

نوین فوک تان[3] نایب رئیس مجلس ملی ویتنام و رئیس کمیته امنیت و دفاع مجلس از چهارم تا هشتم خرداد ماه ۱۳۷۷ در رأس هیأتی ۹ نفره از جمهوری اسلامی ایران دیدن کرد و با رئیس و دیگر مسئولین مجلس شورای اسلامی دیدار و گفتگو نمود.

آقای علی اکبر ناطق نوری رئیس مجلس شورای اسلامی بنا به دعوت رئیس مجلس ملی ویتنام از ۸ تا ۱۲ آذرماه ۱۳۷۷ (۲۹ نوامبر تا ۳ دسامبر

---

[1] Hoang Van Dinh

[2] Nguyen Khoa Diem

[3] Nguyen Phuc Tan

۱۹۸۸) از شهرهای هانوی و هوشی مین دیدن کرد و با دبیرکل حزب کمونیست و رئیس جمهور آن کشور نیز دیدار و گفتگو نمود. درخلال این سفر یادداشت تفاهم همکاریهای پارلمانی دو کشور به امضاء رسید و گروه دوستی پارلمانی دو کشور تشکیل گردید. در تاریخ ۲۷ اکتبر ۱۹۹۹ (۱۳۷۸/۸/۵) مدیرعامل خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران که به منظور شرکت در اجلاس خبرگزاریهای منطقه در هانوی بسر می‌برد یادداشت تفاهم همکاری حرفه‌ای بین خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران و خبرگزاری ویتنام را با همتای ویتنامی خود به امضاء رسانید.

بنا به دعوت رئیس مجلس شورای اسلامی، نونگ دوک مان[1] رئیس مجلس ملی ویتنام از ۱۲ تا ۱۶ تیرماه ۱۳۷۸ در رأس هیأتی پارلمانی به ایران سفر کرد و با رئیس مجلس شورای اسلامی، رئیس جمهور، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و وزیر امور خارجه دیدار و گفتگو نمود. با سفر رئیس مدیریت هواپیمایی کشوری ویتنام به تهران، موافقتنامهٔ همکاری سازمانهای هواپیمایی کشوری ایران و ویتنام در تاریخ ۱۳۷۸/۱۰/۲۵ به امضاء رؤسای دو سازمان رسید و پیش نویس موافقتنامهٔ حمل ونقل هوایی دو کشور نیز پاراف شد. موافقتنامهٔ اخیر پس از انجام مراحل قانونی درخلال سفر سال بعد رئیس سازمان هواپیمایی کشوری جمهوری اسلامی ایران به ویتنام امضاء گردید.

نوین تان زونگ[2] معاون نخست وزیر ویتنام به منظور بسط روابط اقتصادی دو کشور در راس هیأتی سیاسی ـ اقتصادی از ۲۲ تا ۲۴ خرداد ۱۳۷۹ از تهران دیدن کرد. در حاشیه این سفر و در تاریخ ۱۳۷۹/۳/۲۳ یادداشت تفاهم همکاریهای وزارتخانه‌های امور خارجه به امضاء معاونین وزرای امورخارجه دو کشور رسید و متعاقباً اولین اجلاس مشورتی معاونین وزرای امور خارجه ایران و ویتنام در شهریورماه ۱۳۸۱ در هانوی برگزار شد. در آبانماه ۱۳۷۹ رئیس دانشگاه ملی هانوی به منظور شرکت در اجلاسی منطقه ای به تهران آمد و در تاریخ

---

[1] Nong Duc Manh
[2] Nguyen Tan Dung

۱۳۷۹/۸/۳ ضمن ملاقات و مذاکره با رئیس دانشگاه تهران، موافقتنامهٔ همکاری بین دانشگاه تهران و دانشگاه ملی ویتنام (هانوی) را امضاء کرد.

بنا به دعوت آقای خاتمی رئیس جمهور، چان دوک لونگ[1] رئیس جمهور ویتنام به اتفاق همسر خود در آبانماه ۱۳۸۱ در راس هیأتی عالیرتبه متشکل از چند وزیر و گروهی از تجار و صاحبان صنایع ویتنام از ایران دیدن کرد. او با رهبر معظم انقلاب اسلامی و رئیس مجلس شورای اسلامی نیز دیدار نمود و طی دو دور گفتگوی رسمی با رئیس جمهور اسلامی ایران موضوعات مورد علاقه را مورد بحث و تبادل نظر قرار داد. همچنین درخلال این سفر، اجلاس سوم کمیسیون مشترک اقتصادی دو کشور برگزار شد و قرارداد حمل ونقل دریایی و همچنین یادداشت‌تفاهم همکاریهای اقتصادی وزارتخانه‌های کشاورزی ایران و ویتنام به امضاء رسید.

موافقتنامهٔ مقدماتی اجتناب از اخذ مالیات مضاعف بین ایران و ویتنام با حضور هیأت ویتنامی در تاریخ ۱۳۸۳/۲/۳۰ در تهران پاراف شد و مقرر گردید دور دوم مذاکرات جهت نهایی کردن این موافقتنامه در هانوی برگزار شود.

ایران و ویتنام از مواضع و دیدگاههای مشترکی پیرامون بسیاری از موضوعات و تحولات مهم منطقه‌ای و بین‌المللی برخوردار هستند. در پرتو این درک مشترک همکاری و مساعدت دوجانبه بین دو کشور بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در سطح بین‌المللی در جریان بوده است. هیأتهای ایرانی و ویتنامی در مجامع بین‌المللی خصوصاً سازمان ملل متحد و جنبش عدم تعهد و به ویژه در مباحث مرتبط با حقوق بشر همکاری نزدیکی داشته و از مواضع یکدیگر پشتیبانی کرده و از نامزدهای دو کشور برای تصدی منصب های بین‌المللی حمایت می‌کنند.

---

[1] Tran Duc Luong

د- روابط اقتصادی دو کشور

تا چند سال بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، به رغم تفاهم و روابط نزدیک سیاسی بین تهران و هانوی، سایر ابعاد روابط و خصوصاً مناسبات اقتصادی و تجاری دو کشور در سطح نازلی قرار داشت. در سالهای ۱۳۵۹، ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ کالایی از ایران به ویتنام صادر نشد و واردات کالا از ویتنام در این سالها که به ترتیب به ۱۲،۵۴۳ ، ۲۴۳،۴۹۸ و ۵۷۳،۳۹۹ دلار بالغ گردید، عمدتاً شامل چای و لاستیک و وسائل حمل بار بود. دیدار روسای جمهور دو کشور در سالهای بعد و مبادله هیأتهای سیاسی، زمینه تبادل‌نظر و همکاری در کلیه زمینه‌ها را فراهم آورد. لزوم گسترش روابط اقتصادی دوجانبه و افزایش مبادلات تجاری و سرمایه‌گذاری همواره مورد تأکید سران دو کشور بوده و توسعه مناسبات اقتصادی وتجاری اساسی‌ترین هدف سفرهای متقابل سطح عالی در سالهای اخیر محسوب می‌شده است.

در سال۱۳۷۳ یادداشت‌تفاهم تشکیل کمیسیون مشترک اقتصادی ایران و ویتنام به امضاء رسید و وزارتخانه‌های کشاورزی دو کشور عهده‌دار برگزاری جلسات کمیسیون و پیگیری مصوبات آن شدند. این کمیسیون تاکنون چهار جلسه در سال ۱۳۷۴ (در هانوی)، سال ۱۳۷۶ (در تهران)، مهرماه سال ۱۳۸۱ (در تهران) و دی ماه ۱۳۸۳ (در هانوی) تشکیل داده است. در سال ۱۳۸۳ وزارت بازرگانی جمهوری اسلامی ایران به عنوان وزارتخانه مسئول روابط با ویتنام تعیین گردید.

تا سال ۱۳۷۸ موازنه تجاری همواره به سود ویتنام بود و صادرات ایران به ویتنام رقم ناچیزی از حجم مبادلات تجاری را به خود اختصاص می‌داد بنحوی که در مقطع دهساله ۷۸ـ۱۳۶۸ ویتنام در مقابل ۲۷۲ میلیون دلار کالای صادره شده به ایران تنها ۱۱ میلیون دلار کالا از ایران وارد کرده بود. از سال ۱۳۷۸ به بعد با کاهش خرید برنج از ویتنام و افزایش تجارت مستقیم و آشنایی بیشتر واردکنندگان ویتنامی با قابلیتهای صادراتی ایران موازنه تجاری بنفع ایران تغییر کرد. برنج، چای، قهوه، فلفل، منسوجات و کفش مهم‌ترین کالاهای صادراتی ویتنام به ایران تشکیل می‌دهند و در مقابل فرآورده‌های نفتی و خصوصاً قیر،

پنبه، آهن‌آلات، کود و مواد شیمیایی و ماشین‌آلات از ایران به ویتنام صادر می‌شود.

عدم اطلاع تجار و بازرگانان دو کشور از تواناییهای تولیدی و تجاری یکدیگر موجب شده است تا بخش قابل توجی از کالاها و محصولات تولیدی ایران و ویتنام توسط واسطه‌های سنگاپوری و هنگ کنگی و تایوانی خریداری و به کشور مقابل صادر شده و این مبادلات در فهرست تجارت دوجانبه ویتنام با این کشور ها منظور گردد.

در فاصله سالهای ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵ تفاهم مقدماتی برای سرمایه‌گذاری ایران در طرحهای کشت و عمل‌آوری چای و کائوچو و نیز احداث اولین پالایشگاه ویتنام حاصل گردید و برخی اقدامات اولیه مرتبط با امکان سنجی نیز معمول شد لکن بنابر برخی دلایل فنی و خصوصاً کمبود منابع مالی، اجرای مفاد یادداشت تفاهم با مشکل مواجه شده و بتدریج از دستور کار دو کشور خارج گردید.

سال	صادرات به ویتنام	واردات از ویتنام	موازنه
۱۹۹۷	۱،۱۷۷	۲۴،۲۷۷	-۲۳،۱۰۰
۱۹۹۸	۳،۱۰۹	۳۵،۹۵۵	-۳۲،۸۴۶
۱۹۹۹	۹،۵۷۷	۲۵،۴۷۸	-۱۵،۹۰۱
۲۰۰۰	۲۹،۰۹۳	۱۳،۵۱۰	+۱۵،۵۸۳
۲۰۰۱	۱۳،۸۳۴	۹،۵۵۵	+۴،۲۷۹
۲۰۰۲	۱۹،۹۸۰	۸،۷۰۶	+۱۱،۲۷۴
۲۰۰۳	۱۲،۱۳۰	۷،۳۴۳	+۴،۷۸۷
۲۰۰۴	۴۱،۵۷۹	۱۹،۹۸۶	+۲۱،۵۹۳

جدول مبادلات تجاری ایران ـ ویتنام (برحسب ۱۰۰۰ دلار)

هـ ـ روابط فرهنگی دو کشور

در مهرماه ۱۳۷۴ یادداشت تفاهم همکاریهای علمی و فرهنگی ایران و ویتنام در هانوی به امضاء رسید. مفاد این یادداشت تفاهم بر مبادله استاد و دانشجو و گروههای هنری و فیلم و اهتمام به آموزش زبانهای پارسی و ویتنامی در مراکز علمی دو کشور تأکید دارد. درخلال دیدار رسمی آقای دکتر حبیبی معاون اول رئیس جمهور از ویتنام در خردادماه ۱۳۷۶ اتاق و مرکز فرهنگی ایران در دانشگاه ملی ویتنام در هانوی افتتاح گردید. به منظور تأمین استاد ویتنامی زبان پارسی و راه‌اندازی کرسی زبان و ادبیات پارسی در دانشگاه ملی ویتنام در سال ۱۳۸۲ تعدادی زبان آموز پارسی ویتنامی به ایران اعزام شده و در رشته زبان و ادبیات پارسی در مراکز آموزش عالی کشور مشغول به تحصیل شدند.

وزیر فرهنگ و نشریات ویتنام در اسفندماه سال ۱۳۷۶ به تهران سفر کرد و درخلال دیدار وی یادداشت‌تفاهم همکاریهای سینمایی ایران و ویتنام امضاء شد. فیلمهای سینمایی ایرانی نیز در چند جشنواره بین‌المللی فیلم هانوی حضور موفقی داشته و با استقبال شایان علاقمندان ویتنامی مواجه شده‌اند.

تاکنون قریب به ۱۵ نفر از دیپلماتهای ویتنامی در مرکز آموزش دیپلماتیک وزارت امور خارجه دوره‌های کوتاه مدتی را گذرانیده‌اند و با توجه به استقبال دولت ویتنام از برگزاری این دوره‌ها، همه ساله سهمیه‌ای برای پذیرش داوطلب از ویتنام منظور شده است.

و ـ سایر ابعاد روابط

درخلال سفر آقای ناطق نوری رئیس مجلس شورای اسلامی به ویتنام در آذرماه سال ۱۳۷۷یادداشت‌تفاهم همکاریهای پارلمانی ایران و ویتنام به امضاء رسید. به موجب مفاد این یادداشت تفاهم گروههای دوستی پارلمانی در مجالس دو کشور تشکیل شدند.

هیأتهای پارلمانی ایران و ویتنام در مجامع پارلمانی بین‌المللی و بویژه در اتحادیه بین‌المجالس همکاری نزدیک و دوستانه‌ای را حفظ و برقرار نموده و از مواضع یکدیگر حمایت نموده‌اند. طی سالهای اخیر تماسهایی بین مقامات دفاعی

دو کشور برقرار شده و زمینه‌های همکاری بخش دفاعی دو کشور مورد بررسی قرار گرفته است. در خلال سفر یک هیأت از وزارت دفاع ملی ویتنام به تهران در اسفند ماه ۱۳۸۲یادداشت‌تفاهم همکاریهای دفاعی، متضمن تبادل فناوری و تجربیات دفاعی بین وزارت دفاع ملی ویتنام و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به امضاء رسید.

سفرا و نمایندگان سیاسی دو کشور

ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع نمایندگی	محل استقرار	دوره ماموریت
۱	اسد خان صدری	سفیر و رئیس هیات نمایندگی در کمیسیون کنترل و نظارت	سایگون	۱۳۵۲-۵۳
۲	محسن صدیق اسفندیاری	سفیر اکردیته در ویتنام جنوبی	بانکوک	۱۳۵۳-۵۴
۳	محسن صدیق اسفندیاری	رئیس هیات نمایندگی ایران در کمیسیون کنترل و نظارت	بانکوک	۱۳۵۳-۵۴

سفرا و نمایندگان سیاسی ایران در ویتنام جنوبی

اسد خان صدری

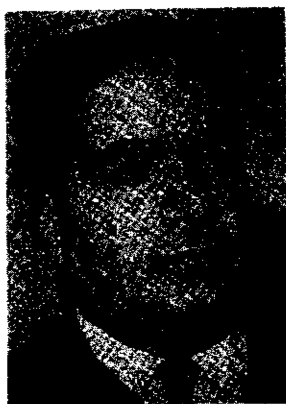
محسن صدیق اسفندیاری

ردیف	نام و نام خانوادگی	نام لاتین	نوع نمایندگی	محل استقرار	دوره ماموریت
1	لم له چین	Lam Le Trinh	سفیر اکردیته	آنکارا	۱۳۴۲-۴۳
۲	دین ون کیو	Dinh Van Kieu	سفیر اکردیته	آنکارا	۱۳۴۶-۵۰
۳	لونگ نی کی	Luong Nhi Ky	سفیر مقیم	تهران	۱۳۵۳

سفرا و نمایندگان سیاسی ویتنام جنوبی در ایران

ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع نمایندگی	محل استقرار	دوره ماموریت
۱	عباس آرام	سفیر اکردیته	پکن	۱۳۵۳-۵۴
۲	احمد علی بهرامی	سفیر اکردیته	پکن	۱۳۵۴-۵۵
۳	محمود اسفندیاری	سفیر اکردیته	پکن	۱۳۵۵-۵۷
۴	ابوالفضائل مجتهدی	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۵۹-۶۰
۵	حسن اسدی لاری	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۶۲-۶۳
۶	ابراهیم بهنام دهکردی	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۶۳-۶۷
۷	محمد رضا مرشد زاده	سفیر اکردیته	کوالالامپور	۱۳۶۸-۶۹
۸	رضاحسین میرزا طاهری	سفیر مقیم	هانوی	۱۳۶۹-۷۴
۹	سیدکمال سجادی	سفیر مقیم	هانوی	۱۳۷۴-۷۸
۱۰	حسین ابراهیم خانی	سفیر مقیم	هانوی	۱۳۷۸-۸۲

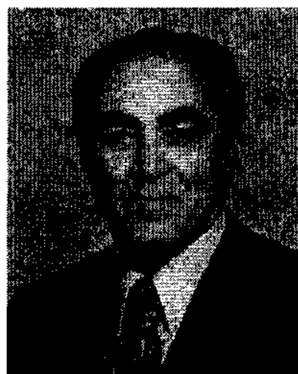
سفرا و نمایندگان سیاسی ایران در جمهوری سوسیالیستی ویتنام

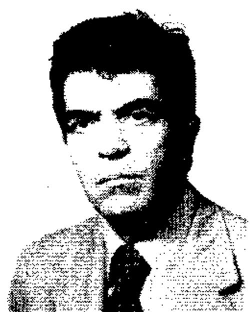
عباس آرام

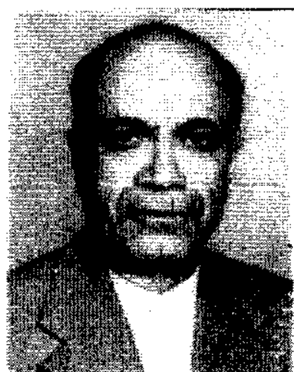
احمد علی بهرامی

محمود اسفندیاری

ابوالفضائل مجتهدی

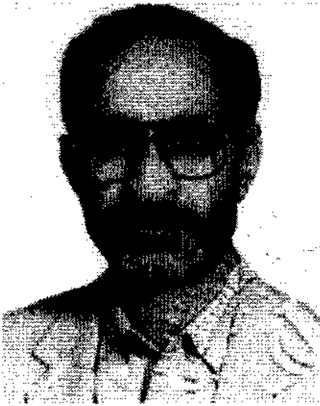
حسن اسدی لاری

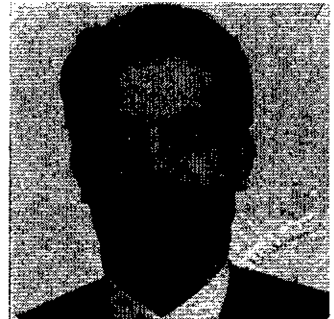
ابراهیم بهنام دهکردی

محمدرضا مرشدزاده

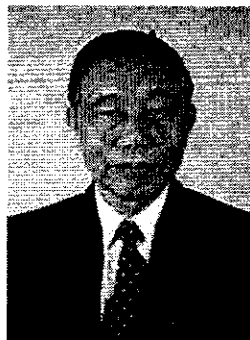
رضا حسین میرزا طاهری

سید کمال سجادی

حسین ابراهیم خانی

نوین من کام اولین سفیر ویتنام در ایران

توافقنامه های رسمی امضاء شده بین دو کشور

- یادداشت تفاهم همکاریهای اقتصادی، علمی و فرهنگی مورخ ۱۳۷۲/۲/۱۴
- یادداشت تفاهم همکاریهای کشاورزی مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۳۰
- یادداشت تفاهم همکاری وزارت کار ایران و ویتنام مورخ ۱۳۷۳/۱/۱۲
- موافقتنامه تجاری مورخ ۱۳۷۳/۲/۱۲
- یادداشت تفاهم معافیت دارندگان گذرنامه های سیاسی از اخذ روادید مورخ ۱۳۷۳/۲/۱۲
- یادداشت تفاهم تشکیل کمیسیون مشترک اقتصادی، فرهنگی، علمی، فنی و تجاری مورخ ۱۳۷۳/۲/۱۲
- یادداشت تفاهم همکاریهای علمی و فرهنگی مورخ مهرماه ۱۳۷۴
- یادداشت تفاهم همکاریهای اتاقهای بازرگانی مورخ مهرماه ۱۳۷۴
- یادداشت تفاهم همکاریهای بانکی امضاء شده در سال ۱۳۷۶
- یادداشت تفاهم همکاریهای سینمایی مورخ ۱۳۷۶/۱۲/۱۲
- یادداشت تفاهم همکاریهای پارلمانی مورخ آذر ماه ۱۳۷۷
- یادداشت تفاهم همکاریهای حرفه ای خبرگزاری جمهوری اسلامی و خبرگزاری ویتنام مورخ ۱۳۷۸/۸/۶

- یادداشت تفاهم همکاری سازمانهای هواپیمایی کشوری مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۲۵
- یادداشت تفاهم ترتیبات مشورتی و همکاری بین وزارتخانه های امورخارجه دو کشور مورخ ۱۳۷۹/۳/۲۳
- یادداشت تفاهم همکاریهای وزارتخانه‌های امور خارجه دو کشور مورخ ۱۳۷۹/۳/۲۳
- یادداشت تفاهم همکاری دانشکاه هانوی و دانشگاه تهران مورخ ۱۳۷۹/۸/۳
- قرارداد حمل ونقل هوایی مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۳
- یادداشت تفاهم همکاری بین وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و کشاورزی و عمران روستایی مورخ مهرماه ۱۳۸۱
- قرارداد حمل و نقل دریایی مورخ مهرماه ۱۳۸۱
- یادداشت تفاهم همکاریهای وزارت جهاد کشاورزی و وزارت کشاورزی و عمران روستایی ویتنام مورخ مهرماه ۱۳۸۱
- یادداشت تفاهم همکاریهای دفاعی بین وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و وزارت دفاع ملی جمهوری سوسیالیستی ویتنام در اسفند ماه ۱۳۸۲
- موافقتنامه مقدماتی اجتناب از اخذ مالیات مضاعف ایران و ویتنام مورخ ۱۳۸۳/۲/۳۰
- یادداشت تفاهم همکاریهای جهانگردی مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۲۳
- یادداشت تفاهم توسعه روابط تجاری میان سازمانهای توسعه تجارت ایران و ویتنام مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۲۳

پنبه، آهن‌آلات، کود و مواد شیمیایی و ماشین‌آلات از ایران به ویتنام صادر می‌شود.

عدم اطلاع تجار و بازرگانان دو کشور از تواناییهای تولیدی و تجاری یکدیگر موجب شده است تا بخش قابل توجی از کالاها و محصولات تولیدی ایران و ویتنام توسط واسطه‌های سنگاپوری و هنگ کنگی و تایوانی خریداری و به کشور مقابل صادر شده و این مبادلات در فهرست تجارت دوجانبه ویتنام با این کشور ها منظور گردد.

در فاصله سالهای ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵ تفاهم مقدماتی برای سرمایه‌گذاری ایران در طرحهای کشت و عمل‌آوری چای و کائوچو و نیز احداث اولین پالایشگاه ویتنام حاصل گردید و برخی اقدامات اولیه مرتبط با امکان سنجی نیز معمول شد لکن بنابر برخی دلایل فنی و خصوصاً کمبود منابع مالی، اجرای مفاد یادداشت تفاهم با مشکل مواجه شده و بتدریج از دستور کار دو کشور خارج گردید.

سال	صادرات به ویتنام	واردات از ویتنام	موازنه
۱۹۹۷	۱،۱۷۷	۲۴،۲۷۷	-۲۳،۱۰۰
۱۹۹۸	۳،۱۰۹	۳۵،۹۵۵	-۳۲،۸۴۶
۱۹۹۹	۹،۵۷۷	۲۵،۴۷۸	-۱۵،۹۰۱
۲۰۰۰	۲۹،۰۹۳	۱۳،۵۱۰	+۱۵،۵۸۳
۲۰۰۱	۱۳،۸۳۴	۹،۵۵۵	+۴،۲۷۹
۲۰۰۲	۱۹،۹۸۰	۸،۷۰۶	+۱۱،۲۷۴
۲۰۰۳	۱۲،۱۳۰	۷،۳۴۳	+۴،۷۸۷
۲۰۰۴	۴۱،۵۷۹	۱۹،۹۸۶	+۲۱،۵۹۳

جدول مبادلات تجاری ایران ـ ویتنام (برحسب ۱۰۰۰ دلار)

هـ ـ روابط فرهنگی دو کشور

در مهرماه ۱۳۷۴ یادداشت تفاهم همکاریهای علمی و فرهنگی ایران و ویتنام در هانوی به امضاء رسید. مفاد این یادداشت تفاهم بر مبادله استاد و دانشجو و گروههای هنری و فیلم و اهتمام به آموزش زبانهای پارسی و ویتنامی در مراکز علمی دو کشور تأکید دارد. درخلال دیدار رسمی آقای دکتر حبیبی معاون اول رئیس جمهور از ویتنام در خردادماه ۱۳۷۶ اتاق و مرکز فرهنگی ایران در دانشگاه ملی ویتنام در هانوی افتتاح گردید. به منظور تأمین استاد ویتنامی زبان پارسی و راه‌اندازی کرسی زبان و ادبیات پارسی در دانشگاه ملی ویتنام در سال ۱۳۸۲ تعدادی زبان آموز پارسی ویتنامی به ایران اعزام شده و در رشته زبان و ادبیات پارسی در مراکز آموزش عالی کشور مشغول به تحصیل شدند.

وزیر فرهنگ و نشریات ویتنام در اسفندماه سال ۱۳۷۶ به تهران سفر کرد و درخلال دیدار وی یادداشت‌تفاهم همکاریهای سینمایی ایران و ویتنام امضاء شد. فیلمهای سینمایی ایرانی نیز در چند جشنواره بین‌المللی فیلم هانوی حضور موفقی داشته و با استقبال شایان علاقمندان ویتنامی مواجه شده‌اند.

تاکنون قریب به ۱۵ نفر از دیپلماتهای ویتنامی در مرکز آموزش دیپلماتیک وزارت امور خارجه دوره‌های کوتاه مدتی را گذرانیده‌اند و با توجه به استقبال دولت ویتنام از برگزاری این دوره‌ها، همه ساله سهمیه‌ای برای پذیرش داوطلب از ویتنام منظور شده است.

و ـ سایر ابعاد روابط

درخلال سفر آقای ناطق نوری رئیس مجلس شورای اسلامی به ویتنام در آذرماه سال ۱۳۷۷یادداشت‌تفاهم همکاریهای پارلمانی ایران و ویتنام به امضاء رسید. به موجب مفاد این یادداشت تفاهم گروههای دوستی پارلمانی در مجالس دو کشور تشکیل شدند.

هیأتهای پارلمانی ایران و ویتنام در مجامع پارلمانی بین‌المللی و بویژه در اتحادیه بین‌المجالس همکاری نزدیک و دوستانه‌ای را حفظ و برقرار نموده و از مواضع یکدیگر حمایت نموده‌اند. طی سالهای اخیر تماسهایی بین مقامات دفاعی

دو کشور برقرار شده و زمینه‌های همکاری بخش دفاعی دو کشور مورد بررسی قرار گرفته است. در خلال سفر یک هیأت از وزارت دفاع ملی ویتنام به تهران در اسفند ماه ۱۳۸۲یادداشت‌تفاهم همکاریهای دفاعی، متضمن تبادل فناوری و تجربیات دفاعی بین وزارت دفاع ملی ویتنام و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به امضاء رسید.

سفرا و نمایندگان سیاسی دو کشور

ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع نمایندگی	محل استقرار	دوره ماموریت
۱	اسد خان صدری	سفیر و رئیس هیات نمایندگی در کمیسیون کنترل و نظارت	سایگون	۱۳۵۲-۵۳
۲	محسن صدیق اسفندیاری	سفیر اکردیته در ویتنام جنوبی	بانکوک	۱۳۵۳-۵۴
۳	محسن صدیق اسفندیاری	رئیس هیات نمایندگی ایران در کمیسیون کنترل و نظارت	بانکوک	۱۳۵۳-۵۴

سفرا و نمایندگان سیاسی ایران در ویتنام جنوبی

اسد خان صدری

محسن صدیق اسفندیاری

ردیف	نام و نام خانوادگی	نام لاتین	نوع نمایندگی	محل استقرار	دوره ماموریت
1	لم له چین	Lam Le Trinh	سفیر اکردیته	آنکارا	۱۳۴۲-۴۳
۲	دین ون کیو	Dinh Van Kieu	سفیر اکردیته	آنکارا	۱۳۴۶-۵۰
۳	لونگ نی کی	Luong Nhi Ky	سفیر مقیم	تهران	۱۳۵۳

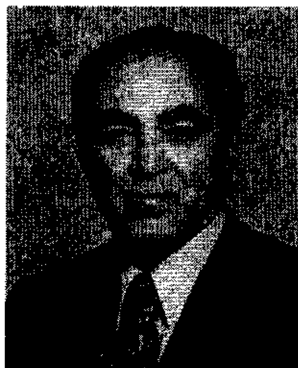
سفرا و نمایندگان سیاسی ویتنام جنوبی در ایران

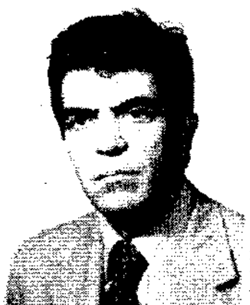
ردیف	نام و نام خانوادگی	نوع نمایندگی	محل استقرار	دوره ماموریت
۱	عباس آرام	سفیر اکردیته	پکن	۱۳۵۳-۵۴
۲	احمد علی بهرامی	سفیر اکردیته	پکن	۱۳۵۴-۵۵
۳	محمود اسفندیاری	سفیر اکردیته	پکن	۱۳۵۵-۵۷
۴	ابوالفضائل مجتهدی	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۵۹-۶۰
۵	حسن اسدی لاری	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۶۲-۶۳
۶	ابراهیم بهنام دهکردی	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۶۳-۶۷
۷	محمد رضا مرشد زاده	سفیر اکردیته	کوالالامپور	۱۳۶۸-۶۹
۸	رضاحسین میرزا طاهری	سفیر مقیم	هانوی	۱۳۶۹-۷۴
۹	سیدکمال سجادی	سفیر مقیم	هانوی	۱۳۷۴-۷۸
۱۰	حسین ابراهیم خانی	سفیر مقیم	هانوی	۱۳۷۸-۸۲

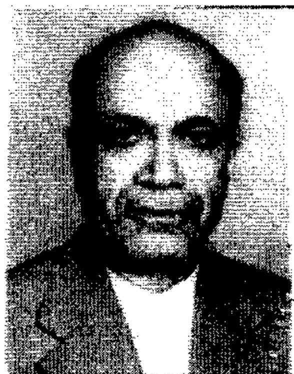
سفرا و نمایندگان سیاسی ایران در جمهوری سوسیالیستی ویتنام

عباس آرام

احمد علی بهرامی

محمود اسفندیاری

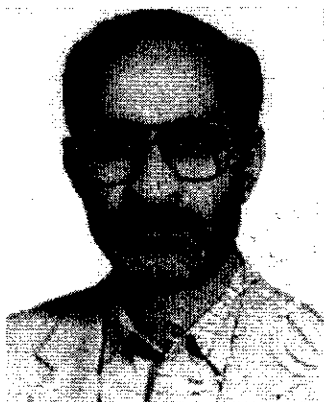

ابوالفضائل مجتهدی

حسن اسدی لاری

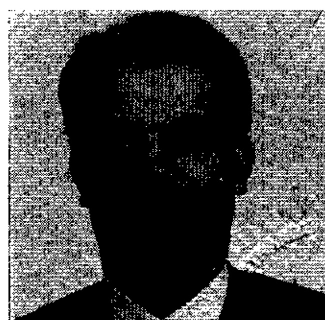

ابراهیم بهنام دهکردی

محمدرضا مرشدزاده

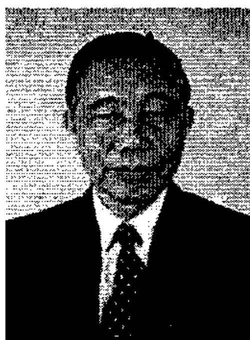
رضا حسین میرزا طاهری

سید کمال سجادی

حسین ابراهیم خانی

نوین من کام اولین سفیر ویتنام در ایران

ردیف	نام و نام خانوادگی	نام لاتین	نوع نمایندگی	محل استقرار	دوره ماموریت
1	نوین من کام	Nguyen Manh Cam	سفیر اکردیته	بوداپست و بن	۱۳۵۴-۵۹
2	نوین کوانگ تاو	Nguyen Quang Tao	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۶۳-۶۴
۳	هوانگ آنه توان	Hoang Anh Tuan	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۶۴-۶۵
۴	وو زوان آنگ	Vu Xuan Ang	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۶۸-۷۲
۵	نوین چی وو	Nguyen Chi Vu	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۷۳-۷۶
۶	فام سی تم	Pham Si Tam	سفیر اکردیته	دهلی نو	۱۳۷۶
۷	هوانگ ون دین	Hoang Van Dinh	کاردار	تهران	۱۳۷۶
۸	هوانگ ون دین	Hoang Van Dinh	سفیر مقیم	تهران	۱۳۷۷-۷۹
۹	نو ون کوانگ	Ngo Van Quang	سفیر مقیم	تهران	۱۳۸۰-۸۳
۱۰	نوین ون های	Nguyen Van Hy	سفیر مقیم	تهران	۱۳۸۴

سفرا و نمایندگان سیاسی جمهوری سوسیالیستی ویتنام در ایران

توافقنامه های رسمی امضاء شده بین دو کشور

- یادداشت تفاهم همکاریهای اقتصادی، علمی و فرهنگی مورخ ۱۳۷۲/۲/۱۴
- یادداشت تفاهم همکاریهای کشاورزی مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۳۰
- یادداشت تفاهم همکاری وزارت کار ایران و ویتنام مورخ ۱۳۷۳/۱/۱۲
- موافقتنامه تجاری مورخ ۱۳۷۳/۲/۱۲
- یادداشت تفاهم معافیت دارندگان گذرنامه های سیاسی از اخذ روادید مورخ ۱۳۷۳/۲/۱۲
- یادداشت تفاهم تشکیل کمیسیون مشترک اقتصادی، فرهنگی، علمی، فنی و تجاری مورخ ۱۳۷۳/۲/۱۲
- یادداشت تفاهم همکاریهای علمی و فرهنگی مورخ مهرماه ۱۳۷۴
- یادداشت تفاهم همکاریهای اتاقهای بازرگانی مورخ مهرماه ۱۳۷۴
- یادداشت تفاهم همکاریهای بانکی امضاء شده در سال ۱۳۷۶
- یادداشت تفاهم همکاریهای سینمایی مورخ ۱۳۷۶/۱۲/۱۲
- یادداشت تفاهم همکاریهای پارلمانی مورخ آذر ماه ۱۳۷۷
- یادداشت تفاهم همکاریهای حرفه ای خبرگزاری جمهوری اسلامی و خبرگزاری ویتنام مورخ ۱۳۷۸/۸/۶

- یادداشت تفاهم همکاری سازمانهای هواپیمایی کشوری مورخ ۱۳۷۸/۱۰/۲۵
- یادداشت تفاهم ترتیبات مشورتی و همکاری بین وزارتخانه های امورخارجه دو کشور مورخ ۱۳۷۹/۳/۲۳
- یادداشت تفاهم همکاریهای وزارتخانه‌های امور خارجه دو کشور مورخ ۱۳۷۹/۳/۲۳
- یادداشت تفاهم همکاری دانشکاه هانوی و دانشگاه تهران مورخ ۱۳۷۹/۸/۳
- قرارداد حمل ونقل هوایی مورخ ۱۳۸۰/۷/۲۳
- یادداشت تفاهم همکاری بین وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و کشاورزی و عمران روستایی مورخ مهرماه ۱۳۸۱
- قرارداد حمل و نقل دریایی مورخ مهرماه ۱۳۸۱
- یادداشت تفاهم همکاریهای وزارت جهاد کشاورزی و وزارت کشاورزی و عمران روستایی ویتنام مورخ مهرماه ۱۳۸۱
- یادداشت تفاهم همکاریهای دفاعی بین وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و وزارت دفاع ملی جمهوری سوسیالیستی ویتنام در اسفند ماه ۱۳۸۲
- موافقتنامه مقدماتی اجتناب از اخذ مالیات مضاعف ایران و ویتنام مورخ ۱۳۸۳/۲/۳۰
- یادداشت تفاهم همکاریهای جهانگردی مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۲۳
- یادداشت تفاهم توسعه روابط تجاری میان سازمانهای توسعه تجارت ایران و ویتنام مورخ ۱۳۸۳/۱۰/۲۳

نتیجه

تا پیش از استقلال ویتنام در سال ۱۹۵۴ میلادی رابطهٔ رسمی و ثبت شده‌ای بین این کشور و ایران وجود نداشت. مراودات تجاری و تا حدودی فرهنگی ایران کهن با سرزمینی که اکنون ویتنام نام گرفته است، با گذشت زمان و سر برآوردن قدرتهای بزرگ در قرون معاصر رو به افول نهاد و در قرنهای هجدهم و نوزدهم به پایین ترین حدّ خود رسید.

شرایط حاکم بر صحنهٔ بین‌المللی و همچنین مشکلات داخلی ایران در دوره مبارزهٔ ویتنام علیه استعمار فرانسه که با سالهای پایانی سلسله قاجار و اوایل حکومت پهلوی مقارن بود مجالی برای توجه حکام وقت به تحولاتی که دور از مرزهای کشور و در شبه جزیره هندوچین در حال تکوین بود، باقی نمی‌گذاشت. جنگ جهانی دوم و شکل‌گیری جهان دو قطبی و قرار گرفتن ایران در بلوک غرب از یکسو و الزام استقلال‌طلبان ویت مین به همسویی با جهان کمونیسم به منظور مقابله با استعمار فرانسه موجب دوری جستن ایران از این هویت جدید شد.

هرچند که شکست نهایی فرانسه در درهٔ دین بین فو در سال ۱۹۵۴ به برچیده شدن استعمار سنتی در شبه جزیره هندوچین انجامید، لکن استعمار در قالبی جدید و با ایجاد مرزی غیرطبیعی که ویتنام واحد را به دو بخش شمالی و جنوبی متمایل به دو بلوک متخاصم تقسیم می‌کرد، مجدداً رخ نمود.

در اوایل سال ۱۹۵۳ میلادی، فرانسویها با هدف خنثی نمودن تحرکات استقلال‌طلبانه و دامنه‌دار ویت مین حکومت امپراطوری و دست نشانده در بخش میانی و جنوبی ویتنام برپا ساخته و استقلال ظاهری به آن اعطا کردند. نمایندگی این دولت در واشنگتن با هدف ترغیب ایران به شناسایی حکومت ویتنام، رسماً

مراتب به رسمیت شناخته شدن این حکومت از سوی برخی دول غربی را به سفارت ایران اعلام داشت، اما این امر در حد انعکاس به دکتر مصدق نخست وزیر وقت باقی ماند و اقدامی در جهت بررسی امکان شناسایی ویتنام بعمل نیامد.

با سقوط دولت دکتر مصدق در مرداد ماه سال ۱۳۳۲ و استقرار حکومتی عمیقاً غرب‌گرا، روند همسویی ایران با سیاستهای بین‌المللی امریکا تسریع گردید و نفی جنبشهای رهایی‌بخش چپگرا و احتیاط در مراوده با کشورهای بلوک شرق مد نظر مجریان سیاست خارجی قرار گرفت. برخی سفارتخانه‌های ویتنام شمالی که بعد از استقلال ویتنام در سال ۱۳۳۳ در کشورهای سوسیالیستی تأسیس گردیده بودند، تلاشهایی بمنظور برقراری ارتباط با سفارتخانه‌های ایران بعمل آوردند لکن وزارت امور خارجه با تصریح نمودن این نکته که ایران با جمهوری دمکراتیک ویتنام مناسبات سیاسی برقرار ننموده و تمایلی هم به این امر ندارد نمایندگیها را از تماس و ارتباط با سفارتخانه‌های ویتنام شمالی منع کرد. این سیاست تا سقوط ویتنام جنوبی و وحدت مجدد دو ویتنام تداوم یافت و وزارت امور خارجه، معدود نامه‌های مقامات ویتنام شمالی و یادداشت های رسمی وزارت امور خارجه این کشور را که اساساً بیانگر مواضع هانوی درقبال بحران ویتنام بود بدون اقدام و پاسخ باقی می‌گذارد.

در آبانماه سال ۱۳۳۴ نو دین زیم نخست وزیر امپراطور بائو دای رفراندومی برگزار کرد و ضمن تغییر حکومت به جمهوری، خود سمت ریاست جمهوری را برعهده گرفت. حکومت جدید این تغییرات را به اطلاع دولت ایران رسانید و خواستار شناسایی رسمی شد اما دولت ایران برغم دیدگاه مثبت خود به ویتنام جنوبی و رأی مثبت به قطعنامه پذیرش درخواست عضویت این رژیم در اجلاس مجمع عمومی سال ۱۳۳۶ سازمان ملل متحد تا سال ۱۳۳۸ اقدامی رسمی در شناسایی ویتنام جنوبی بعمل نیاورد.

در آذرماه سال ۱۳۳۸ با پیگیری سفیر ویتنام جنوبی در واشنگتن و نظر مساعد وزارت امور خارجه، هیأت وزیران در بهمن ماه ۱۳۳۸ شناسایی جمهوری ویتنام را تصویب کرد. دولت ویتنام جنوبی در تیرماه ۱۳۳۹ با اعزام نماینده‌ای به تهران، خواستار برقراری روابط و مبادله نمایندگان سیاسی بین دو کشور گردید.

با آغاز مبارزهٔ مسلحانه ویت کنگ در اوایل دهه ۱۹۶۰ میلادی، موجودیت دولت نو دین زیم با خطری جدی مواجه شد. بلوک غرب و کشورهای متحد امریکا از بیم سقوط رژیم سایگون و گسترش کمونیسم، توجه ویژه‌ای به بحران هندوچین مبذول کردند. حکومت ایران نیز در فروردین ماه ۱۳۴۲ با ویتنام جنوبی روابط دیپلماتیک برقرار کرد و سفیر اکردیته ویتنام جنوبی در ایران در همان سال استوارنامه خود را تسلیم داشت.

در سال ۱۳۴۳ وخامت اوضاع نظامی و بی‌نتیجه ماندن تلاشها برای کنترل تحرکات ویت کنگ دولت ویتنام جنوبی را بر آن داشت تا از کشورهای دوست و متحد استمداد بطلبد. حکومت وقت ایران در اجابت درخواست نخست وزیر ویتنام جنوبی، مقادیری نفت و سرم حیوانی اهداء نمود. یکسال بعد و با درخواست امریکا یک گروه پزشکی ایرانی در ویتنام جنوبی استقرار یافت و به مداوای بیماران و مجروحین جنگی مشغول گردید.

در سال ۱۹۷۲ شاه با درخواست نیکسون رئیس جمهور امریکا مبنی بر تحویل ۳۵ فروند هواپیمای جنگنده اف ـ ۵ نیروی هوایی ایران به ویتنام جنوبی بشرط جایگزین شدن آنها با نوع پیشرفته‌تر موافقت کرد و متعاقباً این هواپیماها با بمبها وکلیه لوازم یدکی مربوطه به ویتنام جنوبی اعزام گردیدند. ایران، کرهٔ جنوبی و تایوان سه کشوری بودند که طبق خواست امریکا و پیش از اجرایی شدن قرارداد صلح پاریس، تعدادی از هواپیماهای جنگنده خود را در اختیار رژیم سایگون قرار دادند.

بموجب قرارداد صلح پاریس که در ژانویه ۱۹۷۳ به امضاء رسید، نیروهای رزمی امریکا از ویتنام جنوبی خارج شدند و کمیسیونی بین‌المللی برای نظارت بر آتش بس تشکیل گردید. کانادا یکی از اعضای این کمیسیون پس از چند ماه به عضویت خود خاتمه داد و متعاقباً امریکا و ویتنام جنوبی ایران را به جایگزینی کانادا تعیین نمودند. پیش از موافقت ویتنام شمالی و دولت موقت انقلابی (ویت کنگ) با عضویت ایران در این کمیسیون در مرداد ماه ۱۳۵۲ روابط سیاسی تهران و هانوی نیز برقرار گردید. دولت ایران با هدف ایجاد موازنه در مناسبات خود با ویتنام شمالی و جنوبی تقریباً بطور همزمان سفرای خود در پکن و بانکوک را در

هانوی و سایگون اکردیته نمود. ویتنام جنوبی در آبانماه ۱۳۵۲ سفارت خود در تهران را افتتاح کرد و اولین سفیر مقیم خود را در اردیبهشت ماه ۱۳۵۳ به تهران اعزام نمود.

حضور و فعالیت ایران در کمیسیون بین‌المللی کنترل و نظارت بر آتش بس ویتنام اگرچه در ابتدا با استقبال ویتنام شمالی و ویت کنگ مواجه گردید لکن به سبب گرایش هر یک از دو عضو خارجی کمیسیون به یکی از طرفهای منازعه و بروز بن‌بست در فعالیتهای کمیسیون و برخی فعالیتهای بازرسی مغایر با مفاد قرارداد صلح هیأتهای ایران و اندونزی موجب گلایه و شکایت ویتنام شمالی و ویت کنگ شد و تنشهایی را ایجاد کرد. حضور و فعالیت نه چندان موفق ایران در کمیسیون کنترل و نظارت بر آتش‌بس با سقوط سایگون در اردیبهشت ماه ۱۳۵۴ به پایان رسید.

با وجود همسویی سیاسی تهران و سایگون، روابط دو کشور در سایر زمینه‌ها از تحرکی برخوردار نبود و چند مورد تماس و مذاکره مقامات دو کشور برای تقویت همکاریهای تجاری و اقتصادی و اکتشاف نفت در سواحل ویتنام جنوبی نتیجه ملموسی در برنداشت.

سقوط سایگون در ماه آوریل سال ۱۹۷۵ و وحدت دو ویتنام، نقطهٔ عطفی در مناسبات ایران و ویتنام پیش از انقلاب اسلامی محسوب می‌شود. به فاصله کوتاهی از این تحول ایران رویه‌ای متعادل و نسبتاً مستقل درقبال ویتنام اتخاذ کرده و در راهیابی هانوی به برخی مجامع بین‌المللی کمک شایانی نمود. در اواخر همان سال فام وان دونگ نخست وزیر ویتنام نماینده ویژه‌ای را به منظور تسلیم پیام به شاه و نخست وزیر و انجام مذاکرات برای دریافت کمک اقتصادی به تهران اعزام داشت. از این هیأت به گرمی در تهران استقبال بعمل آمد و درخلال مذاکرات پیشرفتهایی در زمینه ترسیم چارچوب همکاریهای اقتصادی حاصل شد که به دلایل گوناگون جامع عمل نپوشید. درخواست وام نیز به علت وضعیت نامساعد اقتصادی سالهای آخر حکومت شاه مورد پذیرش واقع نشد.

امضاء قرارداد صلح پاریس و همچنین عضویت ایران در کمیسیون کنترل و نظارت بر آتش بس ویتنام، عادی شدن روابط ایران و دولت موقت انقلابی (ویت

کنگ) را میسر ساخت و وزارت امور خارجه ارتباط سفارتخانه‌های با نمایندگان ویت کنگ را بلامانع اعلام کرد. بعد از ساقط شدن دولت ویتنام جنوبی و استقرار دولت موقت انقلابی در سایگون بنا بر درخواست این دولت، وزارت امور خارجه مساعدت لازم را در تحویل اموال سفارت ویتنام جنوبی به سفارت الجزایر در تهران مبذول داشت.

سفرای دولت موقت انقلابی ویتنام جنوبی در چند مورد ضمن تماس با سفارتخانه‌های ایران، خواستار شناسایی رسمی دولت متبوع خود گردیدند و دولت ایران نیز با این استدلال عضویت در کمیسیون نظارت بر آتش بس به مصابه شناسایی دولت موقت انقلابی است از اقدام خاص در این زمینه پرهیز می‌نمود. بدنبال پیگیری این موضوع از سوی سفیر دولت موقت انقلابی در پکن نهایتاً شاه با شناسایی رسمی و برقراری روابط موافقت کرد و در تاریخ ۱۳۵۴/۹/۶ اعلامیه برقراری روابط در پکن به امضاء سفرای دو کشور رسید.

یک سال بعد جمهوری دمکراتیک ویتنام و دولت موقت انقلابی جمهوری ویتنام جنوبی با یکدیگر ادغام شده و کشور واحد جمهوری سوسیالیستی ویتنام تشکیل گردید و روابط ایران با این دولت جدید بدون تحولی اساسی تا سقوط رژیم پهلوی ادامه یافت.

با خاتمه یافتن جنگ در ویتنام، کمکهای همه‌جانبه و توأم با رقابت چین و اتحاد جماهیر شوروی به هانوی کاهش یافت و تحریم اقتصادی وضع شده از سوی امریکا، اقتصاد ناتوان ویتنام را تحلیل برد. دخالت نظامی ویتنام در کامبوج و محکومیت جهانی این اقدام از یکسو و ناخرسندی چین و قطع کمکهای پکن و وقوع جنگی تمام عیار و کوتاه‌مدت در مرز مشترک دو کشور از سوی دیگر شرایط اقتصادی بسیار سختی را برای ویتنام رقم زد. پیروزی انقلاب اسلامی در این مقطع برای ویتنامیها که در جستجوی متحدین سیاسی و حامیان اقتصادی جدیدی بودند تحولی میمون تلقی گردید. به فاصله کوتاهی از پیروزی انقلاب اسلامی دولت ویتنام جمهوری اسلامی ایران را به رسمیت شناخت و هیأتی را به منظور ابراز حسن نیت و حمایت از انقلاب اسلامی و همچنین دریافت کمک مالی و برقراری روابط اقتصادی گسترده و هماهنگیهای بین‌المللی به تهران اعزام

داشت. هانوی در وقایعی چون تسخیر لانهٔ جاسوسی امریکا و حمله نظامی ناکام به صحرای طبس رسماً از جمهوری اسلامی ایران حمایت کرد و توطئه‌های امریکا را محکوم نمود.

با آغاز جنگ تحمیلی در سال ۱۳۵۹ و محدود شدن امکانات مالی و اقتصادی ایران، اشتیاق اولیهٔ هانوی به بسط مناسبات با تهران به سردی گرایید و ایجاد توازن در روابط با ایران و عراق مشکلی جدید پیش روی دولتمردان ویتنامی قرار داد. حمایتهای سیاسی و کمکهای اقتصادی عراق به هانوی در دوران جنگ و تداوم آنها بعد از وحدت دو ویتنام و عدم امکان چشم‌پوشی از این منافع، موجب شد تا هانوی درقبال جنگ تحمیلی سیاست بی‌طرفی پیشه نموده و مناسبات حسنه و توأم با منافع اقتصادی خود با عراق را ادامه دهد. در سایر موضوعات بین‌المللی ویتنامیها همواره همکاری متقابل و شایانی با جمهوری اسلامی ایران مبذول داشته‌اند.

خاتمهٔ جنگ تحمیلی و مجال یافتن جمهوری اسلامی ایران برای سامان دادن به اقتصاد داخلی و گسترش همکاریهای اقتصادی با دیگر کشورها، تحرک جدیدی در مناسبات دوجانبه با ویتنام ایجاد کرد. تجاوز عراق به کویت و تبعات سیاسی و اقتصادی آن به زودی رژیم عراق را دچار بحرانی جدی ساخت و این امر انگیزه ویتنام را برای ارتقاء سطح همکاریها با جمهوری اسلامی ایران و ترمیم صدمات تجاری و اقتصادی ناشی از تحریم عراق تقویت کرد.

تمایل متقابل دو کشور نسبت به بسط همه‌جانبهٔ مناسبات، فصل نوینی در روابط یاد شده گشود و خصوصا در سالهای اخیر زمینه‌ساز اقداماتی اساسی نظیر گشایش سفارتخانه در دو پایتخت و اعزام سفیر مقیم، دیدارهای رسمی و متقابل سران و مقامات ارشد، انعقاد توافقات و قراردادهای متعدد در تمامی زمینه‌ها، افزایش مبادلات تجاری و همکاری صمیمانه در مجامع بین‌المللی گردیده است .

منابع

۱. اسناد

- پرونده ادارات مختلف وزارت امور خارجه و نمایندگیهای سایگون، پکن هانوی، توکیو، بانکوک، آنکارا، کوالالامپور، دهلی نو از سال ۱۳۳۰ شمسی به بعد

۲. کتب فارسی

- علم، امیر اسدالله. *گفتگوهای من با شاه*، تهران، انتشارات طرح نو، ۱۳۷۱

۳. کتب انگلیسی

- Snepp, Frank, *Decent Interval: An Insider's account of the Sigon's indecent end told by CIA's chief strategy analyst in Vietnam*, (Random House Incorporated), New York,1977 .
- Kaiser, David, *American Tragedy: Kennedy, Johnson and the origins of the Vietnam war*, (Oxford University Press),Massachussets, 2000.

۴ . پایگاه اینترنتی

www.cais-soas.com

فهرست اعلام